AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Eda SAKA

ALANYA ARKEOLOJİ MÜZESİ'NDEKİ TÜRK İSLAM DÖNEMİ MÜHÜRLERİ

Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2019

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Eda SAKA

ALANYA ARKEOLOJİ MÜZESİ'NDEKİ TÜRK İSLAM DÖNEMİ MÜHÜRLERİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Lokman TAY

Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2019

Akdeniz Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Eda SAKA'nın bu çalışması, jürimiz tarafından Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	: Prof. Dr. Abdullah KARAÇAĞ	(İmza)
Üye (Danışmanı)	: Dr. Öğr. Üyesi Lokman TAY	(İmza)
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Nacide ÖTER	(İmza)

Tez Başlığı:	ALANYA ARKEOLOJİ MÜZESİ'NDEKİ TÜRK İSLAM DÖNEMİ MÜHÜRLERİ

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 26/06/2019

Mezuniyet Tarihi : 01/08/2019

(İmza)

Prof. Dr. İhsan BULUT

Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Alanya Arkeoloji Müzesi'ndeki Türk İslam Dönemi Mühürleri" adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımca yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Eda SAKA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	**Eda SAKA**
Öğrenci Numarası	**20165247002**
Enstitü Ana Bilim Dalı	**Sanat Tarihi**
Programı	**Tezli Yüksek Lisans**
Programın Türü	**(X) Tezli Yüksek Lisans ( ) Doktora ( ) Tezsiz Yüksek Lisans**
Danışmanının Unvanı, Adı-Soyadı	**Dr. Öğr. Üyesi LOKMAN TAY**
Tez Başlığı	**ALANYA ARKEOLOJİ MÜZESİ'NDEKİ TÜRK İSLAM DÖNEMİ MÜHÜRLERİ**
Turnitin Ödev Numarası	**1154597451**

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 320 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 24/07/2019 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 6

alıntılar dahil % 6 'dır.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;
Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

24/07/2019

(imzası)
Dr. Öğr. Üyesi Lokman TAY

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÇİZİMLER LİSTESİ ..... **iii**
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ ..... **vii**
BASKILAR LİSTESİ ..... **xi**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xv**
ÖZET ..... **xvi**
SUMMARY ..... **xvii**
ÖNSÖZ ..... **xviii**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
ALANYA ARKEOLOJİ MÜZESİ'NİN TARİHÇESİ **3**

İKİNCİ BÖLÜM
MÜHÜRLER
2.1. Mühürlerin Tanımı ve Tarihçesi 5
2.2. Mühürlerin Kullanım Alanları 13
2.3. Mühürlerin Yapımında Kullanılan Malzemeler 15
2.4. Mühürlerin İşleme Teknikleri 15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KATALOG **20**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA
4.1. Ait Oldukları Dönem 286
4.2. Malzeme 287
4.3. Form 288
4.4. Kullanım Alanları 290
4.5. Süsleme Özellikleri 291
4.5.1. Bitkisel Motifler 292
4.5.2. Geometrik Motifler 293
4.5.3. Arma 294
4.6. Yazı Türü 294

4.7. Ait Oldukları Yöre 295

SONUÇ 298
KAYNAKÇA 299
Ö Z G E Ç M İ Ş 302

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 3.1 1 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....21
Çizim 3.2 2 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....23
Çizim 3.3 3 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....25
Çizim 3.4 4 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....27
Çizim 3.5 5 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....29
Çizim 3.6 6 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....31
Çizim 3.7 7 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....33
Çizim 3.8 8 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....35
Çizim 3.9 9 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....37
Çizim 3.10 10 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....39
Çizim 3.11 11 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....41
Çizim 3.12 12 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....43
Çizim 3.13 13 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....45
Çizim 3.14 14 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....47
Çizim 3.15 15 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....49
Çizim 3.16 16 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....51
Çizim 3.17 17 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....53
Çizim 3.18 18 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....55
Çizim 3.19 19 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....57
Çizim 3.20 20 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....59
Çizim 3.21 21 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....61
Çizim 3.22 22 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....63
Çizim 3.23 23 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....65
Çizim 3.24 24 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....67
Çizim 3.25 25 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....69
Çizim 3.26 26 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....71
Çizim 3.27 27 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....73
Çizim 3.28 28 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....75
Çizim 3.29 29 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....77
Çizim 3.30 30 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....79
Çizim 3.31 31 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....81
Çizim 3.32 32 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....83

Çizim 3.33 33 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 85
Çizim 3.34 34 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 87
Çizim 3.35 35 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 89
Çizim 3.36 36 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 91
Çizim 3.37 37 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 93
Çizim 3.38 38 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 95
Çizim 3.39 39 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 97
Çizim 3.40 40 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 99
Çizim 3.41 41 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 101
Çizim 3.42 42 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 103
Çizim 3.43 43 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 105
Çizim 3.44 44 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 107
Çizim 3.45 45 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 109
Çizim 3.46 46 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 111
Çizim 3.47 47 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 113
Çizim 3.48 48 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 115
Çizim 3.49 49 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 117
Çizim 3.50 50 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 119
Çizim 3.51 51 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 121
Çizim 3.52 52 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 123
Çizim 3.53 53 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 125
Çizim 3.54 54 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 127
Çizim 3.55 55 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 129
Çizim 3.56 56 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 131
Çizim 3.57 57 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 133
Çizim 3.58 58 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 135
Çizim 3.59 59 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 137
Çizim 3.60 60 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 139
Çizim 3.61 61 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 141
Çizim 3.62 62 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 143
Çizim 3.63 63 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 145
Çizim 3.64 64 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 147
Çizim 3.65 65 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 149
Çizim 3.66 66 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 151

Çizim 3.67 67 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 153
Çizim 3.68 68 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 155
Çizim 3.69 69 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 157
Çizim 3.70 70 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 159
Çizim 3.71 71 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 161
Çizim 3.72 72 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 163
Çizim 3.73 73 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 165
Çizim 3.74 74 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 167
Çizim 3.75 75 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 169
Çizim 3.76 76 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 171
Çizim 3.77 77 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 173
Çizim 3.78 78 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 175
Çizim 3.79 79 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 177
Çizim 3.80 80 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 179
Çizim 3.81 81 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 181
Çizim 3.82 82 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 183
Çizim 3.83 83 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 185
Çizim 3.84 84 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 187
Çizim 3.85 85 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 189
Çizim 3.86 86 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 191
Çizim 3.87 87 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 193
Çizim 3.88 88 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 195
Çizim 3.89 89 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 197
Çizim 3.90 90 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 199
Çizim 3.91 91 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 201
Çizim 3.92 92 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 203
Çizim 3.93 93 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 205
Çizim 3.94 94 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 207
Çizim 3.95 95 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 209
Çizim 3.96 96 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 211
Çizim 3.97 97 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 213
Çizim 3.98 98 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 215
Çizim 3.99 99 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 217
Çizim 3.100 100 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi 219

Çizim 3.101 101 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....221
Çizim 3.102 102 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....223
Çizim 3.103 103 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....225
Çizim 3.104 104 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....227
Çizim 3.105 105 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....229
Çizim 3.106 106 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....231
Çizim 3.107 107 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....233
Çizim 3.108 108 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....235
Çizim 3.109 109 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....237
Çizim 3.110 110 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....239
Çizim 3.111 111 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....241
Çizim 3.112 112 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....243
Çizim 3.113 113 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....245
Çizim 3.114 114 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....247
Çizim 3.115 115 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....249
Çizim 3.116 116 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....251
Çizim 3.117 117 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....253
Çizim 3.118 118 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....255
Çizim 3.119 119 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....257
Çizim 3.120 120 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....259
Çizim 3.121 121 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....261
Çizim 3.122 122 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....263
Çizim 3.123 123 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....265
Çizim 3.124 124 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....267
Çizim 3.125 125 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....269
Çizim 3.126 126 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....271
Çizim 3.127 127 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....273
Çizim 3.128 128 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....275
Çizim 3.129 129 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....277
Çizim 3.130 130 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....279
Çizim 3.131 131 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....281
Çizim 3.132 132 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....283
Çizim 3.133 133 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi....285

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 3.1-3.2 1 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....21
Fotoğraf 3.3-3.4 2 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....23
Fotoğraf 3.5-3.6 3 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....25
Fotoğraf 3.7-3.8 4 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....27
Fotoğraf 3.9-3.10 5 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....29
Fotoğraf 3.11-3.12 6 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....31
Fotoğraf 3.13-3.14 7 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....33
Fotoğraf 3.15-3.16 8 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....35
Fotoğraf 3.17-3.18 9 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....37
Fotoğraf 3.19-3.20 10 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....39
Fotoğraf 3.21-3.22 11 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....41
Fotoğraf 3.23-3.24 12 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....43
Fotoğraf 3.25-3.26 13 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....45
Fotoğraf 3.27-3.28 14 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....47
Fotoğraf 3.29-3.30 15 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....49
Fotoğraf 3.31-3.32 16 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....51
Fotoğraf 3.33-3.34 17 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....53
Fotoğraf 3.35-3.36 18 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....55
Fotoğraf 3.37-3.38 19 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....57
Fotoğraf 3.39-3.40 20 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....59
Fotoğraf 3.41-3.42 21 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....61
Fotoğraf 3.43-3.44 22 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....63
Fotoğraf 3.45-3.46 23 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....65
Fotoğraf 3.47-3.48 24 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....67
Fotoğraf 3.49-3.50 25 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....69
Fotoğraf 3.51-3.52 26 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....71
Fotoğraf 3.53-3.54 27 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....73
Fotoğraf 3.55-3.56 28 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....75
Fotoğraf 3.57-3.58 29 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....77
Fotoğraf 3.59-3.60 30 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....79
Fotoğraf 3.61-3.62 31 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....81
Fotoğraf 3.63-3.64 32 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi....83

Fotoğraf 3.65-3.66 33 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....85
Fotoğraf 3.67-3.68 34 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....87
Fotoğraf 3.69-3.70 35 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....89
Fotoğraf 3.71-3.72 36 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....91
Fotoğraf 3.73-3.74 37 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....93
Fotoğraf 3.75-3.76 38 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....95
Fotoğraf 3.77-3.78 39 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....97
Fotoğraf 3.79-3.80 40 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....99
Fotoğraf 3.81-3.82 41 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....101
Fotoğraf 3.83-3.84 42 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....103
Fotoğraf 3.85-3.86 43 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....105
Fotoğraf 3.87-3.88 44 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....107
Fotoğraf 3.89-3.90 45 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....109
Fotoğraf 3.91-3.92 46 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....111
Fotoğraf 3.93-3.94 47 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....113
Fotoğraf 3.95-3.96 48 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....115
Fotoğraf 3.97-3.98 49 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....117
Fotoğraf 3.99-3.100 50 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....119
Fotoğraf 3.101-3.102 51 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....121
Fotoğraf 3.103-3.104 52 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....123
Fotoğraf 3.105-3.106 53 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....125
Fotoğraf 3.107-3.108 54 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....127
Fotoğraf 3.109-3.110 55 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....129
Fotoğraf 3.111-3.112 56 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....131
Fotoğraf 3.113-3.114 57 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....133
Fotoğraf 3.115-3.116 58 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....135
Fotoğraf 3.117-3.118 59 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....137
Fotoğraf 3.119-3.120 60 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....139
Fotoğraf 3.121-3.122 61 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....141
Fotoğraf 3.123-3.124 62 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....143
Fotoğraf 3.125-3.126 63 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....145
Fotoğraf 3.127-3.128 64 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....147
Fotoğraf 3.129-3.130 65 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....149
Fotoğraf 3.131-3.132 66 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....151

Fotoğraf 3.133-3.134 67 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....153
Fotoğraf 3.135-3.136 68 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....155
Fotoğraf 3.137-3.138 69 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....157
Fotoğraf 3.139-3.140 70 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....159
Fotoğraf 3.141-3.142 71 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....161
Fotoğraf 3.143-3.144 72 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....163
Fotoğraf 3.145-3.146 73 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....165
Fotoğraf 3.147-3.148 74 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....167
Fotoğraf 3.149-3.150 75 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....169
Fotoğraf 3.151-3.152 76 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....171
Fotoğraf 3.153-3.154 77 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....173
Fotoğraf 3.155-3.156 78 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....175
Fotoğraf 3.157-3.158 79 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....177
Fotoğraf 3.159-3.160 80 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....179
Fotoğraf 3.161-3.162 81 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....181
Fotoğraf 3.163-3.164 82 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....183
Fotoğraf 3.165-3.166 83 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....185
Fotoğraf 3.167-3.168 84 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....187
Fotoğraf 3.169-3.170 85 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....189
Fotoğraf 3.171-3.172 86 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....191
Fotoğraf 3.173-3.174 87 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....193
Fotoğraf 3.175-3.176 88 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....195
Fotoğraf 3.177-3.178 89 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....197
Fotoğraf 3.179-3.180 90 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....199
Fotoğraf 3.181-3.182 91 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....201
Fotoğraf 3.183-3.184 92 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....203
Fotoğraf 3.185-3.186 93 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....205
Fotoğraf 3.187-3.188 94 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....207
Fotoğraf 3.189-3.190 95 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....209
Fotoğraf 3.191-3.192 96 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....211
Fotoğraf 3.193-3.194 97 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....213
Fotoğraf 3.195-3.196 98 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....215
Fotoğraf 3.197-3.198 99 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....217
Fotoğraf 3.199-3.200 100 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....219

Fotoğraf 3.201-3.202 101 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....221
Fotoğraf 3.203-3.204 102 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....223
Fotoğraf 3.205-3.206 103 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....225
Fotoğraf 3.207-3.208 104 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....227
Fotoğraf 3.209-3.210 105 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....229
Fotoğraf 3.211-3.212 106 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....231
Fotoğraf 3.213-3.214 107 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....233
Fotoğraf 3.215-3.216 108 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....235
Fotoğraf 3.217-3.218 109 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....237
Fotoğraf 3.219-3.220 110 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....239
Fotoğraf 3.221-3.222 111 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....241
Fotoğraf 3.223-3.224 112 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....243
Fotoğraf 3.225-3.226 113 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....245
Fotoğraf 3.227-3.228 114 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....247
Fotoğraf 3.229-3.230 115 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....249
Fotoğraf 3.231-3.232 116 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....251
Fotoğraf 3.233-3.234 117 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....253
Fotoğraf 3.235-3.236 118 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....255
Fotoğraf 3.237-3.238 119 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....257
Fotoğraf 3.239-3.240 120 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....259
Fotoğraf 3.241-3.242 121 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....261
Fotoğraf 3.243-3.244 122 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....263
Fotoğraf 3.245-3.246 123 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....265
Fotoğraf 3.247-3.248 124 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....267
Fotoğraf 3.249-3.250 125 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....269
Fotoğraf 3.251-3.252 126 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....271
Fotoğraf 3.253-3.254 127 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....273
Fotoğraf 3.255-3.256 128 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....275
Fotoğraf 3.257-3.258 129 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....277
Fotoğraf 3.259-3.260 130 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....279
Fotoğraf 3.261-3.262 131 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....281
Fotoğraf 3.263-3.264 132 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....283
Fotoğraf 3.265-3.266 133 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi.....285

BASKILAR LİSTESİ

Baskı 3.1 1 nolu Mührün Baskısı 21
Baskı 3.2 2 nolu Mührün Baskısı 23
Baskı 3.3 3 nolu Mührün Baskısı 25
Baskı 3.4 4 nolu Mührün Baskısı 27
Baskı 3.5 5 nolu Mührün Baskısı 29
Baskı 3.6 6 nolu Mührün Baskısı 31
Baskı 3.7 7 nolu Mührün Baskısı 33
Baskı 3.8 8 nolu Mührün Baskısı 35
Baskı 3.9 9 nolu Mührün Baskısı 37
Baskı 3.10 10 nolu Mührün Baskısı 39
Baskı 3.11 11 nolu Mührün Baskısı 41
Baskı 3.12 12 nolu Mührün Baskısı 43
Baskı 3.13 13 nolu Mührün Baskısı 45
Baskı 3.14 14 nolu Mührün Baskısı 47
Baskı 3.15 15 nolu Mührün Baskısı 49
Baskı 3.16 16 nolu Mührün Baskısı 51
Baskı 3.17 17 nolu Mührün Baskısı 53
Baskı 3.18 18 nolu Mührün Baskısı 55
Baskı 3.19 19 nolu Mührün Baskısı 57
Baskı 3.20 20 nolu Mührün Baskısı 59
Baskı 3.21 21 nolu Mührün Baskısı 61
Baskı 3.22 22 nolu Mührün Baskısı 63
Baskı 3.23 23 nolu Mührün Baskısı 65
Baskı 3.24 24 nolu Mührün Baskısı 67
Baskı 3.25 25 nolu Mührün Baskısı 69
Baskı 3.26 26 nolu Mührün Baskısı 71
Baskı 3.27 27 nolu Mührün Baskısı 73
Baskı 3.28 28 nolu Mührün Baskısı 75
Baskı 3.29 29 nolu Mührün Baskısı 77
Baskı 3.30 30 nolu Mührün Baskısı 79
Baskı 3.31 31 nolu Mührün Baskısı 81
Baskı 3.32 32 nolu Mührün Baskısı 83

Baskı 3.33 33 nolu Mührün Baskısı 85
Baskı 3.34 34 nolu Mührün Baskısı 87
Baskı 3.35 35 nolu Mührün Baskısı 89
Baskı 3.36 36 nolu Mührün Baskısı 91
Baskı 3.37 37 nolu Mührün Baskısı 93
Baskı 3.38 38 nolu Mührün Baskısı 95
Baskı 3.39 39 nolu Mührün Baskısı 97
Baskı 3.40 40 nolu Mührün Baskısı 99
Baskı 3.41 41 nolu Mührün Baskısı 101
Baskı 3.42 42 nolu Mührün Baskısı 103
Baskı 3.43 43 nolu Mührün Baskısı 105
Baskı 3.44 44 nolu Mührün Baskısı 107
Baskı 3.45 45 nolu Mührün Baskısı 109
Baskı 3.46 46 nolu Mührün Baskısı 111
Baskı 3.47 47 nolu Mührün Baskısı 113
Baskı 3.48 48 nolu Mührün Baskısı 115
Baskı 3.49 49 nolu Mührün Baskısı 117
Baskı 3.50 50 nolu Mührün Baskısı 119
Baskı 3.51 51 nolu Mührün Baskısı 121
Baskı 3.52 52 nolu Mührün Baskısı 123
Baskı 3.53 53 nolu Mührün Baskısı 125
Baskı 3.54 54 nolu Mührün Baskısı 127
Baskı 3.55 55 nolu Mührün Baskısı 129
Baskı 3.56 56 nolu Mührün Baskısı 131
Baskı 3.57 57 nolu Mührün Baskısı 133
Baskı 3.58 58 nolu Mührün Baskısı 135
Baskı 3.59 59 nolu Mührün Baskısı 137
Baskı 3.60 60 nolu Mührün Baskısı 139
Baskı 3.61 61 nolu Mührün Baskısı 141
Baskı 3.62 62 nolu Mührün Baskısı 143
Baskı 3.63 63 nolu Mührün Baskısı 145
Baskı 3.64 64 nolu Mührün Baskısı 147
Baskı 3.65 65 nolu Mührün Baskısı 149
Baskı 3.66 66 nolu Mührün Baskısı 151

Baskı 3.67 67 nolu Mührün Baskısı 153
Baskı 3.68 68 nolu Mührün Baskısı 155
Baskı 3.69 69 nolu Mührün Baskısı 157
Baskı 3.70 70 nolu Mührün Baskısı 159
Baskı 3.71 71 nolu Mührün Baskısı 161
Baskı 3.72 72 nolu Mührün Baskısı 163
Baskı 3.73 73 nolu Mührün Baskısı 165
Baskı 3.74 74 nolu Mührün Baskısı 167
Baskı 3.75 75 nolu Mührün Baskısı 169
Baskı 3.76 76 nolu Mührün Baskısı 171
Baskı 3.77 77 nolu Mührün Baskısı 173
Baskı 3.78 78 nolu Mührün Baskısı 175
Baskı 3.79 79 nolu Mührün Baskısı 177
Baskı 3.80 80 nolu Mührün Baskısı 179
Baskı 3.81 81 nolu Mührün Baskısı 181
Baskı 3.82 82 nolu Mührün Baskısı 183
Baskı 3.83 83 nolu Mührün Baskısı 185
Baskı 3.84 84 nolu Mührün Baskısı 187
Baskı 3.85 85 nolu Mührün Baskısı 189
Baskı 3.86 86 nolu Mührün Baskısı 191
Baskı 3.87 87 nolu Mührün Baskısı 193
Baskı 3.88 88 nolu Mührün Baskısı 195
Baskı 3.89 89 nolu Mührün Baskısı 197
Baskı 3.90 90 nolu Mührün Baskısı 199
Baskı 3.91 91 nolu Mührün Baskısı 201
Baskı 3.92 92 nolu Mührün Baskısı 203
Baskı 3.93 93 nolu Mührün Baskısı 205
Baskı 3.94 94 nolu Mührün Baskısı 207
Baskı 3.95 95 nolu Mührün Baskısı 209
Baskı 3.96 96 nolu Mührün Baskısı 211
Baskı 3.97 97 nolu Mührün Baskısı 213
Baskı 3.98 98 nolu Mührün Baskısı 215
Baskı 3.99 99 nolu Mührün Baskısı 217
Baskı 3.100 100 nolu Mührün Baskısı 219

Baskı 3.101 101 nolu Mührün Baskısı 221
Baskı 3.102 102 nolu Mührün Baskısı 223
Baskı 3.103 103 nolu Mührün Baskısı 225
Baskı 3.104 104 nolu Mührün Baskısı 227
Baskı 3.105 105 nolu Mührün Baskısı 229
Baskı 3.106 106 nolu Mührün Baskısı 231
Baskı 3.107 107 nolu Mührün Baskısı 233
Baskı 3.108 108 nolu Mührün Baskısı 235
Baskı 3.109 109 nolu Mührün Baskısı 237
Baskı 3.110 110 nolu Mührün Baskısı 239
Baskı 3.111 111 nolu Mührün Baskısı 241
Baskı 3.112 112 nolu Mührün Baskısı 243
Baskı 3.113 113 nolu Mührün Baskısı 245
Baskı 3.114 114 nolu Mührün Baskısı 247
Baskı 3.115 115 nolu Mührün Baskısı 249
Baskı 3.116 116 nolu Mührün Baskısı 251
Baskı 3.117 117 nolu Mührün Baskısı 253
Baskı 3.118 118 nolu Mührün Baskısı 255
Baskı 3.119 119 nolu Mührün Baskısı 257
Baskı 3.120 120 nolu Mührün Baskısı 259
Baskı 3.121 121 nolu Mührün Baskısı 261
Baskı 3.122 122 nolu Mührün Baskısı 263
Baskı 3.123 123 nolu Mührün Baskısı 265
Baskı 3.124 124 nolu Mührün Baskısı 267
Baskı 3.125 125 nolu Mührün Baskısı 269
Baskı 3.126 126 nolu Mührün Baskısı 271
Baskı 3.127 127 nolu Mührün Baskısı 273
Baskı 3.128 128 nolu Mührün Baskısı 275
Baskı 3.129 129 nolu Mührün Baskısı 277
Baskı 3.130 130 nolu Mührün Baskısı 279
Baskı 3.131 131 nolu Mührün Baskısı 281
Baskı 3.132 132 nolu Mührün Baskısı 283
Baskı 3.133 133 nolu Mührün Baskısı 285

KISALTMALAR LİSTESİ

Cm	: Santimetre
Foto	: Fotoğraf
H	: Hicri
M	: Miladi
Nolu	: Numaralı
Yy	: Yüzyıl

ÖZET

Bu çalışmada, Alanya Arkeoloji Müzesi deposunda yer alan Türk-İslam dönemine ait 133 adet mühür incelenmeye çalışılmıştır. Çalışma kapsamında ki mühürlerin tarihleri, dönemleri, malzemeleri, formları, kullanım alanları, süslemeleri, üzerinde yer alan yazı türleri ve ait oldukları yöreleri tek tek incelenip değerlendirilmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda 133 adet mührün 75 tanesinin 19.yy a ait olduğu, 42 tanesinin 20.yy a ait olduğu, 15 tanesinin tarihsiz olduğu tespit edilmiştir. 1 tanesinde ise 4 haneli tarih satırının ilk iki hanesi izlenmediğinden net bir tarihlendirme yapılamamıştır.

Araştırılmış olan tüm mühürlerin yapımında kullanılan malzemeler ise pirinç, gümüş, taş, bronz, tunç ve tam olarak malzeme türü tespit edilememiş olmasına rağmen kayıtlarda madeni olarak geçen başka bir maden de mevcuttur. Bu 133 adet mührün form çeşitlemesi ise çoğunluğu oval olmakla birlikte dairesel formlu, sekizgen formlu, kare formlu ve kareye yakın dikdörtgen formludur.

Genel olarak mühürlerin kullanım alanı ise resmi-makam mühürleri, şahıs mühürleri ve tılsım mühürleri olarak ayrılmıştır. Geneli sade olan mühürlerin baskı yüzeyinde stilize edilmiş bitkisel ve geometrik motiflere yer verildiği görülmüştür. Yazı türleri incelenen mühürlerde çoğunlukta ta'lik kullanıldığı devamında ise diğer örneklerde nesih, sülüs ve Latince kullanıldığı görülmüştür.

Alanya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan bu 133 adet mührün Alanya'da olmasına rağmen yine çoğunluğun İç Anadolu bölgesine ait olduğu sonucuna varılmıştır. Ege ve Akdeniz bölgesini kapsayan mühürlerde mevcuttur. Bu çalışmanın Türkiye'deki mühür araştırmalarına önemli bir katkı sağlanması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mühür, Osmanlı, Cumhuriyet, Alanya Arkeoloji Müzesi, Mülkiyet

SUMMARY

SEALS OF TURKISH ISLAMIC PERIOD IN ALANYA ARCHEOLOGY MUSEUM

This thesis aims at evaluating the 133 Turko-Islamic seals, all of which have been preserved at the storeroom of Alanya Archaeology Museum. The seals in the scope of this study have been assessed individually in terms of their dates, periods, materials, forms, usage areas, decorations, fonts and origins.

As a result of the research to be conducted, it has been detected 75 of the seals to be dated to 19th century, 42 to 20th century, and the rest, that's 15, without any date. As the first two digits of four-digit date on a seal cannot be read absolutely, any dating is not available.

The material of the seals is brass, silver, stone, bronze and another unknown metal which could not be determined exactly, is referred only as metallic in the related resources.

The majority of the seals is elliptic. Besides, there are circular, octagonal, square and square-like rectangular seals.

The usage areas of the seals can be handled under such three categories as official, personal and magic. It can be observed some stylized vegetal and geometrical motifs on the stamping side of the seals the majority of which seems to be plain. As for the fonts, the italic font is the most preferred writing style. It can be also observed the fonts of *naskh* and *thuluth* and some expressions in Latin on several seals.

It has been concluded that the majority of the seals is related with somewhere in Inner Anatolian Region, though they are at Alanya Archaeology Museum. There are also some other seals concerning the regions of Aegean and Mediterranean. This study is expected to be a significant contribution to the sigillographical studies in Turkey.

Keywords: Seal, Ottoman, Republic, Alanya Archaeology Museum, Property

ÖNSÖZ

Alanya Arkeoloji Müzesi'nin deposunda yer alan Türk-İslam Dönemi'ne ait 133 adet mühür çalışma kapsamına alınmıştır. Bu mühürlerin Sanat Tarihi Bilim metoduna uygun olarak tarihlendirilmesinin yapılması ve niteliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın her aşamasında benden hiçbir yardımı esirgemeyen, bana her defasında kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan ve çalışma esnasında ki karşılaştığım sorunlarda yanına çekinmeden gidebildiğim kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Lokman TAY'a teşekkürü bir borç bilirim. Danışman hocam kadar kapısını aşındırdığım ve her defasında bana her konuda içtenlikle destek olan değerli hocam Öğr. Gör. Şamil YİRŞEN'e, daha iyi bir çalışma sunmam için yol gösteren ve mühürlerin okunmasında yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi M. Yasin TAŞKESENLİOĞLU'na, her zaman yanımda olan ve bana kendime güvenmem gerektiğini öğreten Dr. Öğr. Üyesi Nacide ÖTER'e en içten dileklerimle teşekkür ederim.

Çalışma kapsamında gittiğim ve bana yardımcı olan Alanya Arkeoloji Müzesi müdür ve personeline, özellikle sabrını esirgemeyen Sayın Faruk YILMAZER abime çok teşekkür ederim.

Çalışmayı hazırlamamda ki süreçte bana her türlü maddi ve manevi desteği sunan, her zaman yanımda olan, değerli ve kıymetli aileme minnettarım.

Eda SAKA

Antalya, 2019

GİRİŞ

Yüksek lisans tezi olarak ele alınan bu çalışmada Alanya Arkeoloji Müzesi'nin deposunda bulunan Türk İslam dönemine ait 133 adet mühür fotoğraflanmış, ölçüleri alınmıştır. Çizimleri yapılan bu mühürler sanat tarihi bilimine uygun metodlar kullanılarak bilimsel olarak incelenmiş ve tanıtılmıştır.

Alanya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan ve daha önce herhangi bir çalışmaya konu olmayan mühürler içerisinde resmi (makam ve kurum) mühürler, şahıs mühürleri ve tılsım mühür örnekleri mevcuttur. Alanya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan bu Türk İslam Dönemi'ne ait mühürlerin değerlendirilmesi sonucunda tarihleri, kimlere ait olduğu, ya da ne amaçla kullanıldığı, günümüzdeki mevcut halleri sanat tarihi bilimine uygun olarak incelenip belgelenmesi çalışmanın temel amacıdır.

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma sadece Alanya Arkeoloji Müzesi'nin deposunda bulunan Türk İslam Dönemi'ne ait mühürleri kapsamaktadır. Müze de sergilenen ve farklı dönemlere ait mühürler bulunmasına rağmen bu çalışma sadece depoda yer alan Türk İslam dönemine ait mühürlerle sınırlandırılmıştır. Mühürler arasında 19.yy ve 20.yy'a ait mühürlerle birlikte üzerinde herhangi bir tarih ibaresi olmadığı için tarihlendiremediğimiz mühürlerde mevcuttur.

Alanya Arkeoloji Müzesi deposunda bulunan Türk İslam Dönemi mühürlerinin ilk olarak fotoğrafları ölçekle birlikte çekilmiştir. Ölçüleri alınan bu mühürlerin yapımında kullanılan malzemeler ve yapım teknikleri belirtilmiştir. Üzerlerinde yer alan yazılar da okunarak tarihleri ve şahısları belirlenmiştir. Bu çalışma sonucunda 72 tane 19.yy'a ait mühür olduğu, 42 tane 20.yy'a ait mühür olduğu, 18 tane mühründe tarihsiz olduğu belirlenmiştir. Mühürlerden 1 tanesinde ise tarih ibaresi olmasına rağmen yüzyılı netleştirilememiştir. Böylelikle 133 adet mühür incelenmiştir.

Daha sonra katalogda mühürler sırasıyla katalog numarası, envanter numarası, müzeye geliş tarihi, günümüzdeki mevcut durumu, ölçüleri, tarihi, türü, ait olduğu kişi ve kurumu, yapım tekniği, kullanılan malzeme, yazı türü şeklinde listelenerek tanımlanmıştır.

Mühürler kendi aralarında da ait oldukları dönem, kullanılan malzeme, teknik özellikleri, kullanılan form ve alanları, süsleme özellikleri, yazı türü ve ait oldukları yöre bakımından değerlendirilmiştir. Değerlendirme kısmında karşılaştırma yapımı ise kullanılan kaynaklar üzerinden yapılmıştır.

Kaynak Tanıtımı

Tarihin Görgü Şahitleri-Osmanlı Mühürleri[1]; 12 temel başlıktan oluşmaktadır. Temel olarak mühürcülük ve hakkaklık tarihinden bahseden bu kitapta ayrıca mühürlere hak edilen veciz sözlere ve mühür edebiyatına da değinilmiştir. Bilinen birkaç hakkak hayatından, arşiv vesikalarından bahseden kitap kuşe kağıdına basılmıştır. Kitapta hattatlığın temelinin kalemkarlık olduğu dile getirilmiş ve bu yüzden de kalem işçiliği tarihsel olarak ele alınmıştır. Mühür koleksiyonculuğuna da değinilmiştir. Ayrıca kitaba canlılık katan bir öğe de bol görsel kullanılmış olmasıdır.

"Osmanlı Devleti Zamanında Kullanılmış Olan Bazı Mühürler Hakkında Bir Tetkik" [2] adlı makale Başbakanlık Arşivi'ndeki mektup, resmi yazışmalar ve fermanların sonlarında, vezirlerin emirlerinin yazıldığı belgelerin sağ başındaki mühür şekillerinden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Padişah ve şehzade mühürlerinin yanı sıra muhtelif mühürlerin basıldığı vesikalardan da bahsedilmiştir. Yeniçeri ağalarından bazılarının mühürlerine, tarihleri belirgin olan mühürler ile tarihi belirsiz mühürlere de yer verilmiştir. Makalenin sonunda ise siyah beyaz görsellere yer verilmiştir.

Mühür ve Mühürcülük Sanatımız (Üzerine Derlemeler)[3]; bu kitaba yazarın biyografisi ile başlanmıştır. Fatma Egemen Engin kendi koleksiyonundan örnekler başta olmak üzere kitapta oldukça fazla görsel kullanmıştır. Kaybolan Bir Türk Sanatı Mühürcülük, Eski Mühürler, Eski Mühürler ve Ünlü Mühür Kazıcılar, Mühürün Tanımı, Eski Mühürcülük Sanatı, Mühürcülük Üzerine, Yabancılar Gözüyle Türk Mühürcülüğü, İslam'da Mühür, Mühr-i Süleyman, Hammer'in Mühürleri, Beduh, Tılsım kitapta derlenen yazıların başlıklarıdır. Cumhuriyet Devri'nde Yeni Yazı ile Yazılmış Mühür Örnekleri başlığı altında kendi koleksiyonundan da örnekler vererek görseller sunmuştur. Puldan Evvelki Mühürler başlığıyla da kitabına son vermiştir. Kitaba ulaşım oldukça zordur.

[1] Kuşoğlu, 2009:1-119.
[2] Uzunçarşılı, 1995: 495-544.
[3] Egemen Engin, 1994:1-107.

BİRİNCİ BÖLÜM
ALANYA ARKEOLOJİ MÜZESİ'NİN TARİHÇESİ

Geographika[4] isimli kaynakta Amasyalı Strabon tarafından Dağlık Kilikya bölgesinde dik bir kayalık üzerinde kurulmuş yerleşim olarak bilinen Korakesium'dan bugünün Alanya'sına dönüşmüştür. Bu kentin müzesi arkeolojik ve etnoğrafik eserlerin korunması ve sergilenmesi için 1967 yılında iki seksiyon halinde ziyarete açılmıştır. Projesi Mimar İhsan Kıygı tarafından çizilen müzede 2012 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından bir yenileme çalışması yapılmıştır.

Müzenin ilk açılışında Anadolu kronolojisini tamamlaması bakımından gerekli olan Eski Tunç, Urartu, Frig ve Lidya dönemine ait eserler, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nden getirilerek arkeoloji seksiyonunda sergilenmiştir[5].

Alanya yakınlarındaki Laertes Kenti'nden müzeye bağışlanan ve İ.Ö. 625 yılına tarihlenen Fenike dilindeki Laertes yazıtı bölgenin en erken yazıtı olup müzenin de giriş koridorunda yer alır. Aynı alanda Roma İmparatoru S. Severus'un Syedra halkına göndermiş olduğu teşekkür mektubunu içeren M.S. 2. yüzyıla ait başka bir yazıtta yer almaktadır. Helenistik, Roma ve Bizans dönemlerine ait pişmiş toprak, mermer, bronz, cam ve mozaik buluntular ve İ.Ö. 7. ve 5. yüzyıllara tarihlenen Arkaik Dönem'den Cumhuriyet Dönemi'ne kadarki döneme ait sikkeler de bu bölümde yer alır.

Koridorun sonunda yer alan salon ise Gemi ve Denizcilik Bölümü olarak düzenlenmiştir. Gemi gelişimini anlatan denizcilik terimleri ve ölçü birimlerine ilişkin bilgiler yer alır. Hareketli bir tersane-deniz görüntüsünün içinden geçilerek girilen salonda gemi dümenine geçip Alanya limanında interaktif bir yolculuk yapılabilir.

Alanya Müzesi'nin simgesi durumundaki İ.S. 2.yüzyıla tarihlenen 52 cm yüksekliğindeki Herakles Heykeli ise ayrı bir salonda tutulmaktadır. Bu salonda aynı zamanda Herakles'in arkadaşı Hylas'ın su perileri tarafından kaçırılma sahnesinin yer aldığı bir mozaik bulunmaktadır.

Etnoğrafya seksiyonunda ise Türk İslam Eserleri ve dönemin İlköğretim Müdürlüğü'nden devredilen eserler yer almaktadır[6]. Yörük kilimleri, ala çuvallar, heybeler, giysiler, silahlar, takılar, el yazmaları da bu bölümde sergilenmektedir.

---

[4] Pekman, 2000:250-251.
[5] Anonim,2012:188.
[6] Anonim,2012:189.

Müze bahçesi açık teşhir olarak düzenlenmiş ve burada Ostoteklerle Roma Dönemi nekropolleri anlatılmıştır. Ayrıca Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet'in ilk yıllarına ait İslami mezar taşları, Roma Dönemi sütun başlıkları da bahçede yer almaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM
MÜHÜRLER

2.1. Mühürlerin Tanımı ve Tarihçesi

Farsça olan mühür kelimesi kıymetli veya yarı kıymetli taşlar gibi sert malzeme üzerine, basıldığında düzgün çıkması için ters olarak kazınmış imza yerine geçen yazı, arma, simge veya damgalarla bunların baskısı için kullanılır[7]. Arapça karşılığı hatem olan mührün Arapçada da temhir (mühürleme) ve memhur (mühürlü) olarak yanlış kullanımından söz edilmektedir[8]. Kuşoğlu ise mührü isim, işaret, motif, ayet-i kerime, güzel sözlerden oluşan altın-gümüş-pirinç gibi madenlerden zümrüt-akik-kantaşı-necef gibi kıymetli taşlar üzerine yapılan bir sanat olarak tanımlamıştır[9]. Fatma Egemen Engin de mührü tanımlarken mührü tamamlayan unsurların yani güzel yazı yazma sanatının, metindeki edebiyat özelliğinin ve hakk edenin başarısının bir araya gelmesiyle bu sanatın oluştuğunu dile getirmiştir[10]. İlk örneklerine Neolitik Çağ'da rastlanılan mühürlere Sümerce Na-Kişib, Akadça Kunnukku, Hititçe de Şiyatar, kolye şeklinde olanlara da mühürlerin öncüsü olduğu söylenen Amulet denilmiştir[11]. Amulet, kullanan için koruyucu sihirsel güçler sunduğu düşünülen herhangi bir materyalden yapılan nesnelere verilen isimdir[12]. Dominique Collon ilk mühür örneklerinin bu amuletlerden türediğini fakat amuletlerin işlevlerini yitirmediklerini belirtir[13]. Aynı zamanda mühür Yunanca Sfragis, Latince de Sigillum olarak bilinir[14]. İmza olarak kullanılan mühürlerin daha önce Elamlarda, Sümerlerde ve Etilerde yüzük şeklinde kullanıldığı hafriyattan çıkan eserler sayesinde anlaşılmıştır[15].

Neolitik dönemle başlayan mühür örnekleri günümüze gelinceye kadar hemen hemen her çağda gerek resmi gerekse günlük yaşamda mülkiyeti belirtmek, emniyeti ve güvenilirliği sağlamak ve onay sembolü olarak işlev görmüştür. Mührün toplumlar ve ülkeler arası ticaretin hukuk kurallarının uygulanmasında önemli katkıları vardır[16]. "Mühür Kimdeyse Süleyman Odur" sözünün de yansıttığı gibi mühür hakimiyet göstergesidir[17]. Mühür kazdırmak ileri gelenler ve ulema için sıradan bir şey olmadığından üzerinde uzun uzun düşünülerek güzel

[7] Taş ve Bozkurt, 2006: 528.
[8] Uzunçarşılı, 1995: 496.
[9] Kuşoğlu, 2009: 6.
[10] Egemen Engin, 1994: 6.
[11] Erkanal, 1997: 1314.
[12] Güney, 2014: 9.
[13] Güney, 2014: 14.
[14] Hür, 1994: 16.
[15] Uzunçarşılı, 1995: 496.
[16] Perk, 2005: 51.
[17] Taş ve Bozkurt, 2006: 530.

söz seçilerek kazılırdı. Seçilen güzel söz ardından müneccimlerden kendileri için uğurlu gün ve saat için istiareye yatmaları istenirdi. Tespit edilen gün ve vakitte de mühür kazılırdı[18]. Mühürler biçimsel olarak damga mühürler, silindir mühürler bir de damga silindir mühürler olarak adlandırılır[19]. Damga silindir mühür terimi ilk olarak Bernett tarafından kullanılmıştır[20]. Bunların dışında birde tılsım mühürleri vardır. Damga mühürler zaman içerisinde birçok şekle girdiği için kesin başlıklar altına alınamasa da arkeologlar ve sanat tarihçiler tarafından tutamaklılar ve tutamaksızlar başlıkları altında toplanmıştır. Tutamaklı damga mühürler de kendi içinde ilmek biçimliler, düğme şeklindekiler, topuzlu tutamaklılar, üçayaklı tutamaklılar, çekiç başlı tutamaklılar, oktagonal kesitli tutamaklılar, yüzük mühürler ve hayvan uzvu şeklindekiler olmak üzere 8 gruba ayrılırken tutamaksız damga mühürler de çatı biçimliler, yarıküre biçimliler, konoid biçimliler, skaraboid biçimliler, makara biçimliler ve dikdörtgen prizma biçimliler olarak da 7 gruba ayrılır[21]. Silindir mühürler ise konik, disk biçimli, içbükey kenarlı, dışbükey kenarlı, çan biçimli, tutamaklı, silindir gövdeli ve ortası delikli olacak şekilde 8 grupta toplanır[22]. Mühür boyutları kullanıldıkları dönemlere göre de farklılıklar gösterir. Silindir mühürler 1-5 cm arasında değişirken, damga mühürlerin çapları nadir olarak 5 cm'nin üzerindedir[23]. Kullanım alanları bakımından da mühürler saltanat mühürleri (tuğralar), devlet daireleri mühürleri (mühr-i resmi), vakıf mühürleri ve şahıs mühürleri (mühr-i zati) olarak dört grupta toplanır[24]. Vakıf mühürleri vakıf kütüphanelerinin kitaplarına basılan mühürdür ve vakıflarda kontrolü sağlamak için birden fazla parçaya bölünmüş ve her parçanın biri ayrı kişide duran mühürler yapılmıştır. Bu kişiler bir araya gelmeden işlem yapılamamaktadır[25]. Neolitik dönemde mühürlerin Anadolu'da da Burdur Antalya bölgesinde tutamak kısmı ve mühür kaidesinden oluşanların önce kabaca şekillendirildiği daha sonra kazıma işleminin yapıldığı söylenir[26]. Kalkolitik Çağ mühürlerine ise sadece Orta Anadolu da rastlanılmıştır[27].

Hitit mühürleri kullanan sahipleri bakımından kendi içinde kral ve kraliçenin kullandığı mühürler ve halkın kullandığı mühürler olmak üzere ikiye ayrılır. Kral ve kraliçenin kullandığı mühürler genel olarak damga mühür olup toprak bağışı belgeleri ile mektuplarda kullanılmıştır. Elde olan tek kral mührü Uragit'te (Ras-Şamra-Suriye)

[18] Kuşoğlu, 2009: 30.
[19] Erkanal, 1997: 1314.
[20] Güney, 2014: 22.
[21] Basmaz, 2011: 10.
[22] Basmaz, 2011: 10.
[23] Erkanal, 1997: 1315.
[24] Kuşoğlu, 1994a: 17.
[25] Kütükoğlu, 2006:531.
[26] Güney, 2014: 32.
[27] Dinçer, 1943: 73.

bulunmuştur[28]. Mühür ortalarında hayatın ve sağlığın sembolü olarak stilize edilmiş çiçek rozetler ve etrafında krallık unvanı yer alır. Halkın kullandığı mühürler ise hematit, serpantin, steatit, diorit ve kireçtaşından yapılan mühürlerdir. Bu mühürlerde sadece hiyeroglif kullanılmış ve morfolojik olarak bu mühürler belirli evrelere ayrılmıştır[29]. Karışık varlıklara çok az yer verilmiş ve bu karışık varlıklardan Auti[30] Anadolu mühür sanatında ilk kez görülmüştür[31]. Hititlerde ayrıca Hitit Kralı III. Hattuşili ile eşi Kraliçe Puduhepa'ya ait kral ve kraliçeyi eşit tutan ortak mühürler de vardır[32].

Urartular da mühür üzerine genellikle savaşçı özelliklerin anlatıldığı kompozisyonların yanı sıra Anadolu geleneklerine bağlı konularda kazınmıştır[33]. M.Ö. 1. binin ilk yarısında Doğu Anadolu'daki en yaygın mühür kullanımına da ilk defa Urartu Krallığı zamanında rastlanılmıştır. Urartu mühürleri Anadolu mühür gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Urartular silindir damga mühür yapımında kendilerine has bir üslup geliştirerek mühürcülük alanında kendilerine özgü bir anlayış yaratmıştırlar[34].

Romalılara gelince mühürün Batıdaki ilk öncülerinden olup bilinen en önemli mühür ise Julia Cesar'ın Venüs resimli yüzük mührüdür[35]. Roma mühürlerinde tanrı heykellerine, mitolojik sahnelere, yaratıklara ve günlük yaşamdan sahnelere yer verilmiştir[36].

Bizans döneminde toplumun her kesiminde mühür kullanılmıştır. Bizans mühürlerinin en büyük koleksiyonunu 6.yy mühürleri oluşturmaktadır. 4.yy ile başlayan kurşun mühür yapımı 8.yy da yerini altın mühüre bırakmıştır, gümüş mühür örneklerine ise pek rastlanılmamıştır. 6. ve 7. yy mühürlerinde hayvan figürleri ile karşılaşılırken, 8.yy da ikonografik mühür örneklerinde en çok Meryem ikonasına rastlanılır. 10.yy da ise hayvan figürlü mühürler tekrar kullanılmaya başlanmıştır[37]. Papa'nın kullandığı mühür iki tane olup yüzük şeklinde olanda Saint Pierre'nin balık doğu ağını sudan çıkaran sahne yer alırken diğerinde ise sağda Saint Pierre, solda Saint Paul'un başı ikisi arasında da haç, diğer tarafında da Papa'nın isminin olduğu mühürlerdir[38]. Mühür aynı zamanda cenaze yemekleri için hazırlanan ekmekler üzerine de vurulurdu. Kiliselerde inançlılara sunulmak için hazırlanmış, üzerinde azizin tasviri ve dinsel yazılar bulunan mühürlerle mühürlenmiş kutsama ekmekleri de vardır. Ekmek üzerindeki tasvir ve yazıtlar sayesinde azizin ruhsal gücünün ekmeğe

[28] Dinçol, 1997: 1316.
[29] Dinçol, 1997:1316.
[30] İnsan- hayvan başlı karışık varlık.
[31] Alparslan, 1995: 71.
[32] İşbilir Aydın, 2007: 37.
[33] Kaçmaz Levent, 2006: 22.
[34] Basmaz, 2011: 12.
[35] Tali, 2013: 521.
[36] İşbilir Aydın, 2007: 25.
[37] Hür, 1994: 16.
[38] Ülker, 1986: 7.

paydaş olan kişiye geçeceğine inanılmaktadır. Mühürlenen ekmeğin kutsallığının arttığına İsa'nın bedenine dönüştüğüne inanılmaktadır[39].

Mezopotamya'da tarih öncesi devirlerde Geç Uruk olarak da bilinen Cemdet Nasr Dönemi'nde (M.Ö. 3100-2900) mühüre işlenen konuların başında av, kutsal sürü, hayali yaratıklar ve kahramanlık sahneleri yer alır. Uruk çağında iki üslup görülmektedir. Birincisi tasviri üslup diğeri ise dekoratif geometrik üsluptur[40]. Bu devirde üretim artmış fakat işçilik kalitesi düşmüştür. Artan talebi karşılamak için de mühür kazıcıları hızlı üretime olanak veren geometrik çalışmalara yönelmiştirler[41]. Geç Uruk Dönemi'nin sonuna doğru Er Hanedanlar Dönemi'nin(M.Ö. 2800- 2600) başında ise stilize edilmiş brokar[42] mühürlerle karşılaşılmıştır. Er Hanedanlar Dönemi'nin erken evrelerinde çizgici üsluptan dolayı motifler belirli değildi ve mühürlerde ilk kez mitolojik içerikli sahnelere yer verilmiştir. İkinci evresinde ise ilk kez bir mühür üzerinde mühür sahibinin ismi yer almıştır. Dönem sonunda da ilk tapma sahneleri ile karşılaşılmıştır[43].

Sümerlerde daha çok silindir mühürlerle karşılaşılmaktadır. Silindir mühürlerin en özgün ve en başarılı örnekleri bu dönemde verildiği bilinmektedir. Silindir mühüre erken dönemlerde tutamak yapılırken daha sonraları taşların ortaları oyularak kullanılmıştır. Koçak, Sümerlerin silindir mühürleri geliştirmeleri ile ilgili olarak mühürlerin döngüsel yapısı ve döngünün yarattığı resimler silsilesi ile hayatın döngüsü arasında bağ kurularak yaptıklarını söylemiştir[44]. Son devirlerinde silindir mühür gittikçe önemini kaybetmesine rağmen üretim durmamıştır. Sümerlerden sonra silindir mühürlere Babilliler ve Asurlar sahip çıkmıştır.

Akadlar Mezopotamya'ya hakim olduktan sonra Ön Asya mühürcülüğünü doruk noktasına ulaştırmıştır. Mühür üzerinde lejandlara yer verilmiş, mitolojik konular işlenmiştir. İlk kez bu dönemde tapma sahneleri kullanılmıştır[45]. Asurlar da Hititler'de olduğu gibi mühürler parmak kalınlığında iki boğum uzunluğunda silindir şekillidirler. Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda Hitit Dönemi mühürlerine oranla daha fazla tasvir kullanılmıştır[46]. Eski Asurlar mühürlerinde aşırı stilize edilmiş figürlere ve dinsel mitolojik konulara yer verilmiştir. Yeni Asurların mühürlerinde ayrıntıya yer verilmeksizin kanatlı cinler, hayat ağacı, kült olaylar, tapma ve yemek sahneleri işlenmiştir. Ama en çok işlenen sahneler içki

[39] Köroğlu ve Perk, 2010: 531.
[40] Koçak, 1996: 25.
[41] Koçak, 1996: 28.
[42] Brokar altın veya gümüş işli ipekli bir kumaş çeşididir.
[43] Erkanal, 1997: 1315.
[44] İşbilir Aydın, 2007: 23.
[45] Erkanal, 1997: 1315.
[46] Alparslan, 1995: 5.

sahneleridir[47]. Asurlular aynı zamanda mühürün batıl inançlar üzerinde de etkili olduğunun kanıtıdır. Özellikle rüya kehanetlerinde, kişi rüyasında kendisine bir mühür verildiğini görürse oğlu olacağına, eğer kırmızı taştan yapılmış bir mühür verilirse de hem oğlu hem kızı olacağına işaret eder. Figürlü bir mühür verilirse hem oğullarının olacağına hem de huzurlarının olacağına, kutsal bir mühür verilirse kendisinin kutsal tanrılar ve tanrıçalar tarafından korunduğuna, takılan mühür alınırsa da oğullarının ya da kızlarının öleceğine inanırlarmış[48]. Acemhöyük Sarayı'nda bulla odasında bulunan Asur ve Suriye menşeli mühür baskılarından yola çıkılarak sarayın yaşam süresi hakkında bilgi edinildiği belirtilir[49]. Asur tüccarlarına ait tarihleri tespit edilmiş tabletlerin üstünde damga mühür baskıları ele geçmiş ve bu mühür örneklerinin benzerlerine de Alişar Eti tabakalarında rastlanmıştır. Eski Eti Çağı'nın 2. binin ilk yarısına ait vesikalarda iki üslup görülmüştür. Bunlardan ilki eski yani üç nesil devam ettiği kabul edilen Asur Tüccar Çağı'na tarihlenen mühür üslubudur. İkincisi ise yeni yani Asur Tüccarlarının Anadolu'dan çekildikten sonra küçük ölçüde devam eden ticarete ait vesikalar üzerindeki baskılarıdır[50]. Anadolu da Urartular ile Mezopotamya'da ise Asurlular ve Babilliler ile birlikte silindir mühürde unutulmuştur. Babilliler de yüzük mühüre ilgi daha fazla olmuştur. Heredot ilk mühürlü yüzükleri Babylon kalıntılarına göre Babilliler'in taktığını söylemiştir[51].

İslamiyet'te ilk mühür Hz. Muhammed'e aittir. İlk zamanlar Hz. Peygamber'in mührü yoktu. Hicretin 6. yılında Mekke müşrikleri ile imzalanan Hudeybiye Anlaşması'ndan sonra Hz. Muhammed Medine'ye dönmüş ve İslam için davet mektupları hazırlamıştır. Bu mektupların altına da yüzük biçimli üzerinde de Muhammed Resulullah yazılı mührü basmışlardır. Halifeler bu mührü uğur olsun diye taşımışlardır[52]. Hz. Muhammed'in birkaç mühür kullanmış olduğu rivayet edilir[53]. Hz. Muhammed'in ilk mührü altındandı fakat vak'a nüvislerin belirttiğine göre peygamberliğinin ilk senesinde bunu terk etmiş ve bu değerli madeni kullanmalarını yasak etmiştir. Kendisine gümüş zırhlı, demirden bir mühür yaptırmıştır. Bir müddet sonra demiri de men eden Hz. Peygamber yakınları tarafından hediye edilen gümüş mührü kullanmıştır[54]. Bu gümüş mührü hediye eden yakınının isminin ise Meazz olduğu yazılıdır[55]. İslamiyet'te tunç, demir ve altın malzemeden mühür yapımının yasak olmasını ise verilen şu örneklerle anlıyoruz; Peygamber Efendimiz birinin parmağında

[47] Erkanal, 1985: 381.
[48] Basmaz, 2011: 8.
[49] Özgüç, 1977: 361.
[50] Dinçer, 1943: 76.
[51] Tali, 2013: 521.
[52] Kuşoğlu, 2009: 7.
[53] Egemen Engin, 1994: 42.
[54] Egemen Engin, 1994: 60.
[55] Egemen Engin, 1994: 59.

tunç bir mühür görür ve bunun putperestlik koktuğunu söyler, demir mühür taşıyan başka birine onda ebedi ateşte yanan ruhların işaretini gördüğünü söyler, altın mühür taşıyan başka birini de görünce hiç hoşlanmadığı ve arkasını dönüp gittiği belirtilmiştir[56]. Resul'u Ekrem'in de mühürdarı vardır. Bu kişi de Sahabeden Muaykıb b. Ebu Fatıma ve Hanzale b. Rebi'dir. Hz. Peygamber sadece yabancı devletlere gönderdiği belgeleri değil kendi amillerine şeriyye kumandanlarına gönderdiği mektupları da mühürlemiştir. Bu gelenek daha sonra Emevilere, Abbasilere ve diğer İslam ülkelerine de geçmiştir. Araplarda Suyuti, Kureyş ve Hicaz halkından ilk mektup mühürleyen kişinin Hz. Peygamber olduğu söylenir[57]. Bu mührü Hz. Muhammed'den sonra Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman sırasıyla kullanmışlardır. Bir gün Hz. Osman abdest aldığı sırada bu mührü Kuba Mescidi civarındaki Eriş Kuyusu'na düşürmüştür. Kuyunun boşaltılmasına rağmen mühür bulunamamıştır[58]. Dört halifeden sonra Emevi ve Abbasi halifeleri de kendi özel mühürlerini kullanmıştır[59]. Abbasi Devleti'nde de başlangıçta mühür vezire merasimle verilirdi[60].

Osmanlı mühürcülüğünün temelinde Selçuklu, onun da özünde Uygur Türkleri yer alır[61]. Mühürlerin en gelişmiş hali Osmanlı Devleti'nde karşımıza çıkmaktadır[62]. Osmanlı da dört tür mühür dört farklı alanda kullanılmıştır. Zat mühürleri, resmi mühürler, makam mühürleri, resmi damga mühürleridir[63]. Resmi mühür kullananlar; Osmanlı padişahları, şehzadeler, sadrazamlar, vezirlerdir. Kadın mühürlere sahip olanlar; valide sultan mühürleri, padişah zevceleri, padişah ikballeri, padişah kızları, hazinedar ustaları, halk arasında kullanılanlardır[64]. Resmi mühürler yerini daha sonra imzalara bırakmıştır. Halk içinde kullanılan zati mühürler ise; meslek ve unvan kazınmış olanlar, dua ve niyaz ibareli mühürler, inanç eğilimlerini açıklayanlar, yalnızca isim bulunanlar, kültürel kökenli unvan bulunanlar, tekke şeyhleri ve dervişlerin mühürleri, gayrimüslimlerin mühürleridir. Bunların dışında vakıf, temellük mühürleri, isimsiz ayet yazılı mühürler ve tılsım mühürler yer alır[65].

Osmanlı mühürleri bazen mühür sahiplerinin mizacını, meşrebini ve mesleğini yansıtırdı. Tarikat ehlinin tac-ı şerifi, kaptanın çıpası, tabibin ise sadaret düğümü denilen birbirine geçmeli iki yılanı bulunurdu[66]. Kadın mühürlerinin sapları ise çiçek bezemeli, eğer mühür sahibi askerse onun da sınıfıyla ilgili simge yer alırdı. Osmanlı'nın bütün sanatlarında

[56] Egemen Engin, 1994:59.
[57] Taş ve Bozkurt, 2006: 529.
[58] Rado, 1986: 3.
[59] Ölçer, 1997: 1317.
[60] Köymen, 1970: 99.
[61] Kuşoğlu, 2009: 12.
[62] Albayraktar, 1998: 23.
[63] Özbilgen, 1987: 10.
[64] Özbilgen, 1987: 12.
[65] Özbilgen, 1987: 14.
[66] Kuşoğlu, 1994b: 24.

hakim olan sadelikte güzeli yakalama fikri mühürcülük sanatını da etkilemiştir[67]. Osmanlı mühürcülüğü hakkında ilk bilgileri Evliya Çelebi'nin eserlerinden elde ederiz. Osmanlı da tuğradan sonra padişah mührü gelirdi. Padişahların üç veya dört mührü bulunur ve bu mühürlerden bir tanesi kare diğer üç tanesi beyzi yani ovaldir[68]. Mühürlerden biri padişaha, biri veziriazama, biri has odabaşına, biri de harem dairesi hazinedarı bir kadına verilirdi. Padişahlarda olan mühür genellikle yüzük şeklinde olur ve tuğralıdır ayrıca zümrüttür. Diğer mühürler ise altındır[69]. Hükümdar değiştikçe tuğra gibi mühür de değişir ve eski hükümdar mührü saray hazinesine konulurdu. Hatta I. Abdülhamit vefat ettiği zaman 12 tane mühür hazineye konulmuş ve 1789 yılında bu mühürlerden 5 tanesi bozdurulmuş günümüze ise 7 tanesi gelmiştir[70]. Yeni mühür veziriazam ya da sadrazama teslim edilirdi ve eğer veziriazam payitahtta değil seferde ise bu mühür ya kapıcılar kethüdasına verilir ya da güvenilir bir memurla ona gönderilirdi. Bazen de payitahta davet edilir mühür padişah tarafından teslim edilirdi. Mühürün kişiden alınması demek görevine son verilmesi demektir. Padişah mührü önceleri veziriazam daha sonra sadrazam denilen birinci vezire verilmiştir[71]. Veziriazam da sefere gittiği zaman mührü kubbe vezirine bırakırdı ve bu usulün devamlılığı tam olarak bilinmemektedir[72]. Mührü Hümayun'un yani padişah mührünün nasıl kullanılacağı Fatih Kanunnamesi'nde belirtilmiştir. Saray koleksiyonunda yer alan en erken padişah mühürleri de Yavuz Sultan Selim ve III. Murat'a aittir[73]. Osmanlı'nın sonuna kadar vezirlerin, nazırların, şeyhülislamların, kadıaskerlerin, sadrazamların mühürdar isimli güvenilir adamları vardır. Sadrazam mührü sadaret mühürdarında dururdu[74]. Mühürde hem makam adına hem de şahıs adına yer veren ilk sadrazam Keçecizade Fuad Paşa'dır[75]. Sadrazamlar Tanzimat'tan sonra ilk kez Keçecizade Fuad Paşa döneminde (1861- 1866) kendi adlarına mühür yaptırmışlar ve resmi yazılarda onları kullanmışlardır[76]. Devlet hizmetinde çalışan ve devletle iş yapan şahısların tatbik mührü denilen mühürleri bulunur ve bu mühürlerde devlet dairesinde saklanırdı[77]. Meclislere ait mühürler dışında resmi daireler de kendilerine mühür kazdırtmışlardır[78]. Kişisel mühürlere gelince II. Meşrutiyet'e kadar (1908) başta devlet

[67] Kuşoğlu, 1994a: 17.
[68] Uzunçarşılı, 1995: 498.
[69] Uzunçarşılı, 1995: 500.
[70] Egemen Engin, 1994: 32.
[71] Uzunçarşılı, 1995: 498.
[72] Uzunçarşılı, 1995: 500.
[73] Perk ve Berk, 2001: 136.
[74] Uzunçarşılı, 1995: 496-497.
[75] Kütükoğlu, 2006: 531.
[76] Ölçer, 1997: 1317.
[77] Kütükoğlu, 2006: 530.
[78] Kütükoğlu, 2006: 531.

memurları olmak üzere herkes mühür kullanırdı[79]. İstanbul'daki yabancı devlet elçileri de Osmanlı geleneğine uyarak Arap harfleriyle mühür kazdırtmışlardır[80]. Osmanlı'da mühürler üzerine kazılan dualı, dilekli sözler 18.yy sonuna kadar devam ederken 19.yy da sadece mühür sahibinin ismi ve babasının adının yer aldığı mühürler görülmüştür[81]. Mühürlerin bazılarında ise gül, karanfil, lale gibi çiçek motiflerinin yanında birde edebi sözlere yer verilmiştir[82]. Son dönem Osmanlı hükümdarlarının mühürlerinde bazı Avrupai durumlar göze çarpmıştır. Örneğin III. Selim ilk armalı ve taçlı mührü kullanmıştır[83]. Osmanlı Dönemi'nde mühür kakma ve hattatlık sanatının en parlak dönemleri ise 16. ve 17.yy da görülmüştür. 18.yy da yavaşlayan bu sanat 20.yy da tamamen yok olmuştur[84].

Damga ve silindir mühürlerin dışında bir de tılsım mühürler vardır. Tılsım, esrarlı bir kuvvet taşıdığına inanılan şey, kimse, tabiatüstü şeyler yapabileceğine inanılan güçtür. Amaç ise insan ihtiyaçlarının inançlar doğrultusunda metafizik güç ile giderilmesidir[85]. Tılsım mühürlerin çoğunda gerçek yardım ve şifanın Allah'a ait olduğuyla ilgili ayet, hadis ve ifadelere çok sık rastlanır. Yani her ne kadar olağanüstü güçlere ihtiyaç duyulsa da gerçek yardımın Allah'ın yardımıyla olacağı bilinmektedir. Tılsım mühürlerde genel olarak besmele, Ayet-el Kürsi, nazar ayeti, Ashab-ı Kehf'in isimleri (yedi uyurlar: Yemliha, Mekselina, Meslina, Mernuş, Debernuş, Sazeniş, Keşeftatayyuş, Kıtmir), Allah'ın bazı sıfat ve isimleri, dört büyük melek isimleri, İslam halifelerinden Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali ve Peygamber Efendimizin torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin isimlerine rastlanır[86]. Hz. Süleyman'a ait olan Mühr-ü Süleyman yüzüğünün de gücünün bütün varlıkları hükmü altına alabileceğine inanıldığı için tılsımlarda fazlaca işlenen bir konudur. Bu Mühr-ü Süleyman da harfler ve rakamlar tılsımın amacına göre sıralanır. Şekil olarak dairenin dışında pençe-i al-i ala ve Hz. Ali'nin kılıcı Zülfikar şeklinde olanlar da vardır[87]. Altın, gümüş ve pirinç gibi malzemeler üzerine kazınan mühürler diğer mühürler gibi belirli vakitlerde kazınmıştır. Tılsım mühürler üzerinde kullanılan harf ve rakamlara yüklenen anlamlar dinidir. Kuran-ı Kerim'de de karşılaşılan bazı surelerin başındaki harf dizilimlerine bir açıklama getirilememesi ve Peygamber Efendimizin de sayıların ve harflerin sadece Allah bilgisi dahilinde olduğunu söylemesi tılsımlara yüklenen anlamı ortaya koyar. Bu durumdan sonra Hurufilik akımı ortaya çıkmıştır. Ebced hesabı denilen Arap harflerinin de her harfin bir

[79] Ölçer, 1997: 1317.
[80] Kütükoğlu, 2006: 530.
[81] Rado, 1986: 3.
[82] Kuşoğlu, 1994a: 17.
[83] Egemen Engin, 1994: 33.
[84] Ölçer, 1997: 1317.
[85] Berk, 1996: 22.
[86] Berk, 1996: 23.
[87] Berk, 1996: 25.

sayıya denk geldiği tılsımda sıkça kullanılan tılsımlar arasındadır. Bu harflerin sayılarının toplamının cinler alemi ile ilişkisi bulunduğu bu şekilde sihir ve büyü yapıldığı bilinmektedir. Tılsım mühürlerde kullanılan diğer bir durum vefktir. Vefk, tablo içinde yazanın bilebileceği bir kurala göre çeşitli rakam ve harflerin yazılarak tılsım oluşturulmasıdır. Vefkte sayılar sağdan- soldan, alttan –üstten toplandığında belli sayı ya da katların çıkmasına dikkat edilir[88]. Evliya Çelebi tılsım kazıyıcıları için başka bir esnaf olduklarını dile getirir[89].

Osmanlı mühürleri için de tılsım mühürler önemli bir yere sahip olmuştur. Vefkler, altı kollu yıldızlar ve Ashab-ı Kehf isimleri en çok kullanılanlarıdır[90].

Tek yüzlü damga mühürler dışında ender olarak iki tarafı yazılı ya da üçgen piramit şeklinde üç yüzlü mühürler karşımıza çıkar ve bu mühürlerin işlevi, mühür sahibi öldükten sonra mühürün çocukları tarafından da kullanabilmesidir[91].

İki ayrı parçadan oluşan ortaklık mühürleri de vardır. Her ortakta bir parçası olacak şekilde tasarlanan mühürlerin amacı istismarı önlemektir. Ancak iki ortak bir araya gelirse o zaman işlem görebilmektedir[92].

Mühürler eskiden beri keselerde taşınmış ve saklanmıştır. Bu keseler altından, gümüşten örme olarak yapılırlar ya da kıymetli kumaşlardan dikilirlerdi. Son devirlerde ise kese yerine kutu kullanılmış ya da yazı çekmecelerinde saklanmıştır[93].

2.2. Mühürlerin Kullanım Alanları

Kullanım alanlarına göre üç grupta topladığımız mühürler resmi hizmet için kullanılanlarına al damga, izinlerin devleti temsil etmesi için kullanılanına altun damga, gümrüklerde kontrol sırasında ise kurşun damga olarak isimlendirilirler[94]. Zamanla yerini imzaya bırakan mühür geçmiş tarihte hem siyasi alanda hem sosyal yaşamda hem edebiyatta hem korunmak maksatlı kullanımı da çeşitli alanlarda karşımıza çıkmıştır. Hatta resmi ve özel her işte, belgede mühür kullanımı zorunluluk olarak kabul edilmiştir[95]. Resmi belgelerde mühürler rastgele değil belli bir sıra takip edilerek basılırdı. Bu sıranın belirlenmesi de mührü basılacak kişinin mertebesine göre belirlenirdi[96]. Genel olarak kil, alçı ve asfalt üzerindeki mühürlere çiviyazılı tabletlerin ve zarfların üstünde, çeşitli kap kapatmalarının üstünde, bullalar üstünde, etiketler üstünde, çanak çömlekler üstünde, kerpiç parçalarının ve dokuma

[88] Berk, 1996: 27.
[89] Özbilgen, 1987: 16.
[90] Tali, 2013: 523.
[91] Ölçer, 1997: 1318.
[92] Perk ve Berk, 2001: 139.
[93] Egemen Engin, 1994: 34.
[94] Özbilgen, 1987: 10.
[95] Kuşoğlu, 1994a: 18.
[96] Kütükoğlu, 1994: 95.

tezgahlarında kullanılan ağırlıkların üstünde rastlanılmıştır[97]. Eskiden içki saklanan kapların ağzı kapatıldıktan sonra iple bağlanırmış ve atılan düğümün üzeri çömlekçi çamuru ile kaplanarak mühürlenirmiş[98].

Mühür siyasi kullanımının dışında farklı bir boyutta incelendiğinde Klasik Türk şiirinde de karşımıza çıkmaktadır. Yine de genel anlamı dışına çıkılmadan şiirlerde dahi gücün, saltanatın ve iktidarın sembolü olarak karşımıza çıkar. Örneğin şair henüz açılmamış gelincik çiçeğinin ortasındaki siyah kısmı dürülmüş mektup içindeki mühre benzetir. Ya da aşk derdiyle aşığın yüzünde oluşan kırışıklıkları altın paraya değer kazandıran mühre benzetir[99]. Mühürler ayrıca üzerine yapılan baskılardan ötürü güzel sözler ve edebiyatın sık kullanıldığı alan olarak da görülmektedir.

Mühürler her zaman ticaretin ve haberleşmenin sağlıklı, güvenilir bir şekilde yapılmasını sağlarken bazen de bu güvenilirliği koruyamamış ve tam tersi durumlarla karşılaşılmıştır. Özellikle Selçuklu Devri'nde karşılaşılan bu durumları bir iki örnekle açıklayalım. Selçuklu da görevlendirilen devlet adamlarına hükümdarları yüzüklerini verirdi ve bu yüzükler kimi zaman kötü amaçlı kullanılmıştır. Sencer'in vezirliğini yapmış Fahrülmülk'ün oğlu olan ve daha sonra vezirliğe getirilen Sadrüddin Muhammed, Sencer'in mühür yüzüğü kullanılarak öldürülmüştür. Kaymaz adındaki gulam, Sencer'in vezire misafir olduğu bir gece parmağından yüzüğünü almayı başarmış ve kendisini daha önce tehdit eden vezirin uyuduğu odaya girerek vezirin başını kesmiştir. Bu tarz bir diğer olaya ise Zengi Atabeyliği'nin kurucusu Kasummudder Aksungur'un oğlu İmadeddin Zengi'nin öldürülmesinde rastlanır. Diğer bir olay ise Sencer'in veziri Ebul Kasım Dergezini yeğeni Sultan Tuğrul'un yanında bulunduğundan Irak'ta iken ihtiyaç hasıl olduğunda kullanmak üzere Sencer'in mührü basılı birkaç ferman hazırlatmıştır ve bu mühürlü fermanı kullanarak Azizüddin Ebu Nasr Ahmet b. Hamid'i öldürtmüştür. Türkiye Selçukluları'nda bir örnek ise Sadeddin Köpek ile ilgilidir. Sadeddin Köpek de hükümdarın mühür yüzüğünü kullanarak kendisine engel olarak gördüğü devlet adamlarını ortadan kaldırmıştır[100]. Son devirlerde suistimalleri önlemek amacıyla bazı vakıflarda iki bazen de dört parçalı mühürler kazdırılmıştır[101].

[97] Erkanal, 1997: 1314.
[98] Taş ve Bozkurt, 2006: 528.
[99] Tunç ve Yeniterzi, 2013: 2636.
[100] Oruç, 2017: 345.
[101] Kütükoğlu, 1994: 92.

2.3. Mühürlerin Yapımında Kullanılan Malzemeler

Mühür yapımında kullanılan malzemeler dönemlere göre farklılıklar göstermiştir. Malzemenin işlenilebilirliği ya da temin edilebilirliği temel alınarak malzeme seçilirken kimi zaman da mühür yapılan şahsa göre malzeme kullanımına dikkat edilmiştir. Kullanıldığı dönemin ve bu döneme hüküm sağlayan devletin tanımı olarak düşünülmektedir. Bu yüzden de hem zenginliğin hem de gücün sembolü olarak nitelik kazanmıştır. Kullanılan malzemenin kalitesi ve ortaya çıkan işçilik mühürün teknik belirtisi olmasının dışında dönemin gelişmişliğinin göstergesi haline gelmiştir. M.Ö 3.binin sonuna doğru deniz kabukları, kalker taşı, mermer, alçı taşı, kumtaşı, albatr, serpantin, steatit (sabun taşı) ve lapis lazuli gibi yumuşak taşlar kullanılırken, M.Ö 3.binin sonunda teknik aletlerin gelişmesiyle hematit, bazalt, diorit, çeşitli porfir'ler, akik, pembe kuvars, kaya kristali, ametist, jasp (donuk-akik), kalsedon (Kadıköy taşı), safir, oniks ve karnalin gibi sert taşlar işlenilmeye başlanmıştır. Diğer bir madde olan Frit (cam maddesi) Hurriler tarafından mühür yapımında kullanılmıştır. Bunların dışında pişmiş toprak, cam, obsidyen, fildişi, kemik, boynuz, asfalt ve ahşap gibi malzemeler de mühür yapımında kullanılmıştır[102].

Mezopotamya'da taş seçimini etkileyen faktörler ulaşılabilirlik ve sihirli güçlerdir. Anadolu'da ise Mezopotamya'da olduğu gibi malzemenin kolay bulunabilmesi ve kazımaya uygun olması etkili faktörler olmuştur[103].

2.4. Mühürlerin İşleme Teknikleri

Mühürlerin yapıldıkları atölyeler ile ilgili arkeolojik bilgiler sınırlı olsa da yine de elde edilen bilgiler mevcuttur. Mühür önce bir mengeneye sıkıştırılır ve üzeri tesviye edilir yani pürüzsüzleştirilir. Üstü bezle silindikten sonra kazılacak isim kurşun kalemle sağdan sola ters bir şekilde yazılır. Sonra çelik vala ile yazı sabit hale getirilir ve dört köşe çelik kalemle yazı mühre hakk edilir[104]. Kazınan mühürler kil, sıva, balmumu, hayvan dışkısı gibi işlenebilir maddelerin üzerine bastırılarak kazınan şeklin pozitifi elde edilir.

Mühür baskıları pozitif çıkması için genel olarak negatif işlenirken az da olsa tam tersi durumlarla karşılaşılmıştır. Mühürün yüzeyine negatif işlenmiş olan figür, baskı zemini üzerinde pozitif iz bırakırsa bu mühre gem denir. Mühür yüzeyine pozitif işlenip negatif iz bırakırsa da buna da kamca denilmektedir[105]. Başka bir kaynakta mühürler ile ilgili şu bilgi verilmektedir. Mühür basılınca isim beyaz çıkıyorsa dişi mühür, eğer isim siyah çıkıyorsa

[102] Erkanal, 1997: 1314.
[103] Güney, 2014: 24.
[104] Tali, 2013: 523.
[105] Basmaz, 2011: 13.

erkek mühür olarak ayrılmaktadır[106]. Mühür işleme teknikleri, mikro yongalama tekniği, törpüleme yöntemi, matkap yöntemi ve kesim çarkı olarak başlıklara ayrılır. Mikro yongalama tekniği oyma Cemdet Nasr Dönemi'nden Eski Babil Dönemi ortalarına kadar yaygın bir şekilde, Orta Asur Dönemi ortalarında ise nadiren kullanılmıştır. Törpüleme yöntemi Cemdet Nasr Dönemi'nden Eski Babil Dönemi ortalarına kadar nadiren, Geç Asur-Geç Babil Dönemleri'nde ise yaygın olarak kullanılmıştır. Matkap yönteminde de törpüleme yönteminde olduğu gibi Cemdet Nasr Dönemi'nden Eski Babil Dönemi ortalarına kadar nadiren, Geç Asur- Geç Babil Dönemleri'nde yaygın kullanılmıştır. Kesim çarkı ise Eski Babil Dönemi'nin ortalarında başlamış Orta Asur Dönemi'nin ortalarından itibaren de yaygınlaşmıştır[107].

Mühür yapımında hakkak kalemi, kalem keski, basit matkaplar, küre oyan matkap, biley çarkı gibi malzemeler kullanılmıştır. Demir keşfedilince de sert taşlar için demir aletler kullanılmıştır[108]. Mühürlere çoğu zaman bazı süsler de kazılmıştır ve bu süslere nakş-ı arabî ve nakş-î rûmî denilmektedir. Bu süsler çiçek motifleri, kartal, aslan, kılıç, ok-yay gibi silahlardır. İnsan şekli ise Fekete'nin dediği üzere sadece 1699 Ahidnamesi'ni hazırlayan Osmanlı Murahhası Mavrocordato'nun mühründe görülmüştür[109].

Hakkaklık ile ilgili ilk bilgilere Evliya Çelebi'nin Seyehatnamesi'nde rastlanılmıştır[110]. Evliya Çelebi mühürlerin işleme teknikleri ve kullanılan malzemeden ötürü İstanbul mühürcülerini üç gruba ayırır. İlki esnaf-ı hakkakandır. 35 dükkan ve 105 neferdirler der. Pirlerinin ise hakkak Abdullah Yümni olduğunu söyler[111]. Dükkanlarında akik-i seylan ve firuze taşı hakkederlerdi demiştir. İkinci grup esnaf-ı mühürkünandır. Pirleri Hz. Osman'dır ve 35 dükkan, 80 neferdirler. Üçüncü grupda esnaf-ı mühürkünan-ı sim heykeldir. Pirleri Hazret-i Ükkaşe'dir ve bu grupta gümüş mühür, tılsımat kazırlarmış[112]. Bu dükkanlar İstanbul'da kapalı çarşı da yer almaktaymış.

Mühürcülük de lonca teşkilatına bağlıdır ve mühürcüler kethüdası tarafından yönetilirdi[113]. Mühürcü olmak için mühürcüler kethüdasının aracılığıyla padişahtan ferman alınması gerekmektedir[114]. Diğer meslekler gibi mühürcülük ya da hakkaklıkta da meslek şeyhi, onun yanında da yiğitbaşı bulunurdu ve yükselmek için izne tabi tutulurdu. Bu kurallar

[106] Egemen Engin, 1994: 45.
[107] Güney, 2014: 33.
[108] Erkanal, 1997: 1315.
[109] Gökbilgin, 1992: 52.
[110] Kuşoğlu, 2009: 37.
[111] Kuşoğlu, 2009: 12.
[112] Kuşoğlu, 2009: 13.
[113] Kuşoğlu, 1994a: 18.
[114] Egemen Engin, 1994: 37.

1928 harf devrimine kadar böyle devam etmiştir[115]. Her devir çıkarılan kanunnamelere mühür kazıcılar ile ilgili hükümler de konulmuştur[116]. Mühürcülük sanatında çıraklar iyi bir eğitim aldıktan sonra hattatlardan ders alırlar ve usta bir hakkakkın yanında yedi sene çalışırlardı. Çıraklık bitince kalfa olurlar ve kendi başlarına iş tutana kadar o sıfatla bilinirlerdi[117]. Ayrıca çıraklıktan kalfalığa, kalfalıktan da ustalığa geçerken taklit ve sahte mühür kazımayacaklarına dair yemin ederlerdi [118] . Çıraklıktan ustalığa geçince hakkakbaşının başkanlığında mühürcülerden kurulan jüri ile kişiye mahlas verilirdi ve bu mahlas daha sonra başka kimseye verilmezdi[119]. Çıraklık dönemlerinde sülüs ve talik gibi yazı çeşitlerini ve süslemelerini öğrenirler. Kişi eğer hem hattat hem de hakkak ise bu kişilere de zülcenaheyn [120] denilmektedir[121].

Hakkaklara mühür kazdırmak isteyenler bazen kendi sıfatlarından bahseder ve hakkak da sıfatlarına uygun iki mısra edebi söz kazır[122]. Hakkaklığın temelinin kalemkarlık olduğu ve daha sonra böyle bir isime dönüştüğü söylenir. Kuşoğlu, madende kalem işçiliğinin başlangıç ve temelini Büyük Selçuklularla başladığını dile getirir[123]. Büyük Selçuklu Kalemi'nin ise ne çeşit kalemler kullanılarak ve nasıl yapıldığı kesin olarak bilinmemektedir[124]. Büyük Selçuklu Kalemi'nin genel karakteristik özelliği ince ve titiz olmasıdır. Kalem derinliği fazla değildir ve her yerde kalem derinliği ile genişliği aynıdır. Sülüs, kufi, talik yazı çeşitlerini kullanmışlardır. Yazı ve figürler zeminden yüksekte tasarlanmıştır[125]. Mısır Türk Memluk kalemi, Selçuklu kalemi sanatı ile benzerlik gösterir. Memluk kalemi Selçuk kalemine göre daha sade ve daha az işçiliklidir. Ve Osmanlı kuruluncaya kadar devam eden bir sanat olmuştur[126]. Osmanlı kalemi, kendi içinde İstanbul, Van, Kafkas ve Bosna kalemi olarak dört sınıfa ayrılır. İstanbul kaleminin en belirgin özelliği fırçanın ahenginin maden üzerine incelikli, kalınlıklı aktarılmasıdır. İstanbul mühürcülükte İslam dünyasının 1928 harf devrimine kadar merkezi olmuştur[127]. Van kaleminin de diğer kalemler gibi kendine has bir tavrı vardır ve ismi de savat sanatıdır. Savat batılıların gravür tekniklerine benzemektedir[128]. Kafkas kaleminin en belirgin özelliği ise derin kalem olması, bazı kısımlarının da savatlı ve

[115] Kuşoğlu, 2009: 17.
[116] Egemen Engin, 1994: 37.
[117] Ölçer, 1997: 1317.
[118] Perk ve Berk, 2001: 140.
[119] Acar, 1996: 96.
[120] Zülcenah: çok kanatlı, çok yönlü anlamına gelmektedir. Zülcenaheyn: iki ayrı maharet sahibi demektir.
[121] Ülker, 1986: 8.
[122] Kuşoğlu, 2009: 32.
[123] Kuşoğlu, 2009: 18.
[124] Kuşoğlu, 2009: 19.
[125] Kuşoğlu, 2009: 20.
[126] Kuşoğlu, 2009: 21.
[127] Kuşoğlu, 2009: 23.
[128] Kuşoğlu, 2009: 24.

cimar yaldızlı olmasıdır. Selçuk sanatının özellikleri belirgin olarak fark edilir. Sarı, siyah ve beyaz renklerin uyumu görülür[129]. Bosna kalemi, kalem derinliği aynıdır ve biçimleri sadedir. Servi ağaçları, sürahi, Mühr-ü Süleyman, rumi yapraklar kullanılan motiflerdir[130].

1982 yılında yapılan bir dergi araştırmasında o güne kadar isimleri kaynaklarda geçen önemli hakkaklar şöyledir; Adem, Aşki, Ata, Avni, Ayni, Azmi, Bahri, Benderyan, Bezmi, Cemşit, Dana, Fahri, Fazli, Fehmi, Ferdi, Ferit, Fenni, Ferahi, Fettah, Gani, Gazi, Hakkı, Halim, Hamdi, Hami, Hasan, Hasbi, Hatti, Haari, Hilmi, İlmi, İzzet, İzzi, Kalbi, Kemali, Keşfi, Kami, Latifi, Mecdi, Methi, Meyli, Misli, Muhyi, Mecid, Nabi, Naci, Nami, Nazmi, Nuri, Nadir, Rasim, Rami veya Rahmi, Raci, Resa, Resmi, Rıfati, Rıfkı, Rıza, Ruhi, Sabri, Safi, Sami, Serhoş, Sayfi, Sezai ve ya Seza, Sırrı, Sıtkı, Şami, Şeref, Şeyhi, Şifa, Şuayıb, Şükrü, Vasfi, Vefa, Vehbi, Veli, Yümni, Zeki, Zihni, Ziya[131]. Bu hakkaklardan Mahmut Çelebi, Ferit Çelebi ve Rıza Çelebi'yi Evliya Çelebi 17.yy'a tarihlendirmektedir. F. Egemen Engin'de 19.yy hakkaklarını şöyle sıralamaktadır; Azmî, Dânâ, Fennî, Sami, Vefa, Zeki, Resmî, Sırrı, Yümnî, Hamdi, Kâmi, Ziya, Naci, Rahmi, Necip ve Benderyan[132]. Osmanlı padişahlarından ismi hakkaklar arasında geçen ilk isim Yavuz Sultan Selim'dir[133]. Sultan I. Mahmut'un da mühürcülük sanatıyla uğraştığı ve kazdığı mühürlerden elde edilen geliri ise yardım amaçlı dağıttı söylenir[134]. Hakkak imzası taşıyan mühürlere II. Mahmud devrinden itibaren rastlanır öncesinde böyle bir gelenek yoktur[135]. Kadın mühürlerinde ise hakkak ismi bulunmamaktadır[136]. Her usta mühürcünün mühürlüğü vardır ve bunun içinde de yapmış olduğu mühürlerin basılmış olduğu birer numunesi yer alır[137]. Farklı sebeplerden ötürü hükmünü yitiren mühürlerde bu defterlerde yer alırdı. Üzerleri çizilerek açıklamaları yapılırdı. Açıklamalarda kayıp ya da benzer bir sebepten dolayı mühür kullanılamaz haldeyse zayi[138], görevini bırakanlar için el çekme manasında kasr-ı yed, mühür sahibi vefat etmişse de müteveffa ya da sadece mim harfi yazılırdı[139]. Amaç biri için kazdığı mührü başka birine kazmamak ve kazdırmak isteyenlere de örnek göstermektir, günümüz katalogları gibi düşünülebilir. Kazıyıcılar esnafına hakkakan, başkanlarına ise serhakkak denilmektedir.

[129] Kuşoğlu, 2009: 26.
[130] Kuşoğlu, 2009: 28.
[131] Egemen Engin, 1994: 36.
[132] Egemen Engin, 1994: 35
[133] Kuşoğlu, 2009: 40.
[134] Tali, 2013: 522.
[135] Egemen Engin, 1994: 35.
[136] Kuşoğlu, 1994a: 17.
[137] Egemen Engin, 1994: 40.
[138] Taşkesenlioğlu, 189.
[139] Taşkesenlioğlu, 190.

Beyazıt çevresinde hakkaklar çarşısı vardır ve bazı küçük cami avlularında da küçük mühürcü tezgahları yer aldığı belirtilmiştir[140].

[140] Kuşoğlu, 1994a: 17.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KATALOG

Katalog No: 1

Envanter No: 2008/30-E

Fotoğraf No: 1-2

Çizim No: 1

Baskı: 1

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Çap Boy: 2.3 cm **Çap En**: 1.5 cm **Yükseklik**: 2.1 cm **Zincir Uzunluğu:** 9 cm

Tarih: Okunamamıştır

Türü: Damga mühür – Şahıs Mührü

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma- Kazıma

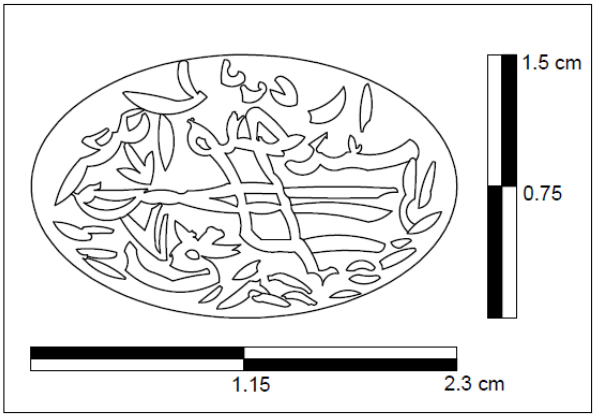
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam vaziyette gelen mühür ovaldir. Pirinç malzemeden yapılan bu mühür 2008 yılında 20 YTL karşılığında müsadere usulü ile müzeye getirilmiştir. Mühür oldukça amatör bir yazı olmasından dolayı okunmasında baya zorlanılmış ve kesin bir bilgi verilememiştir. Sadece mührün üzerinde net olarak görünen tarih ibaresi vardır ve bu da **"71"** şeklindedir. Bu tarih ibaresinden yola çıkılarak da mührün tarihinin 1171 mi ya da 1271 mi olduğu netleştirilememiştir. 1117 olarak da belirtilse de net bir şey söylemek mümkün değildir. O yüzden yüzyıl değerlendirilmesi de yapılamamıştır. Mührün baskı yüzeyinde ayrıca net olarak görülebilen diğer bir öğe de tam orta kısımda yer alan Zülfikar gibi iki uçlu kılıçtır. Bu kılıç formundan da yola çıkılarak mührün İran- Farisi menşeli bir mühür olabileceği yorumu dışında mühür hakkında daha fazla yorum yapılamamıştır. Mühürün tutamak kısmında halka ile tutturulmuş bir zincir yer alır ve zincirin ucunda da dairesel formlu bitkisel motif yer alır.

Fotoğraf 3.1-3.2 1 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.1 1 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.1 1 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 2

Envanter No: 720

Fotoğraf No: 3-4

Çizim No: 2

Baskı No: 2

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.02.1972

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.2 cm **Kenar Uzunluğu:** 1.4 cm **Kenar Uzunluğu:** 1.3 cm

Tarih: H.1215 – M.1800

Türü: Damga mühür - Tılsım mühür

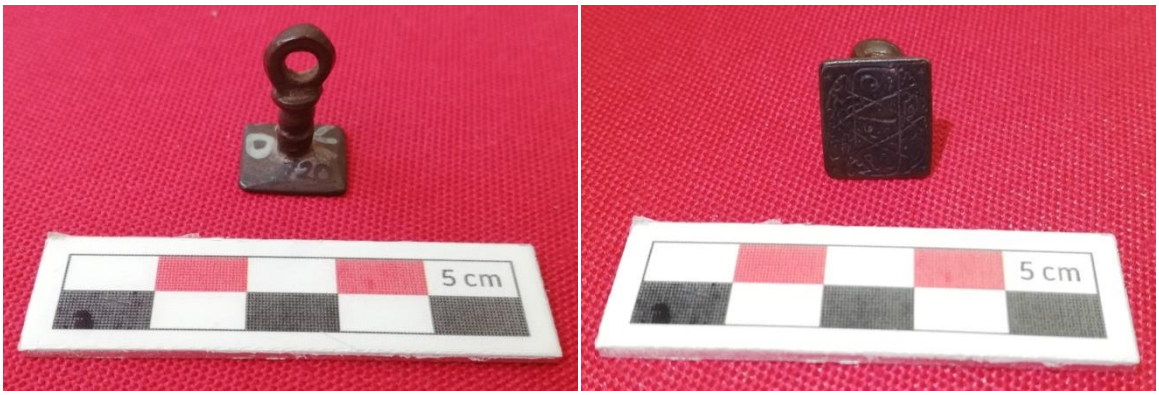
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Turan Müteselli - Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma- Kazıma

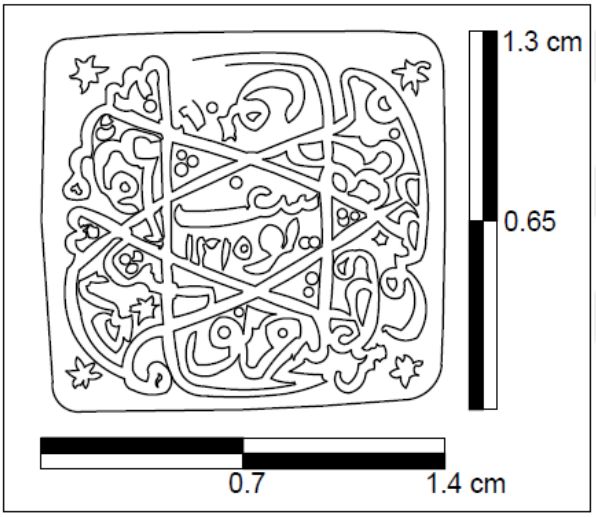
Kullanılan Yazı Türü: Nesih

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen bu mühür kareye yakın bir forma sahiptir. Tılsım mühürler kategorisinde olan Osmanlı mührü H.1215 tarihlidir. Mühür üzerinde göbekte Osmanlıca **"Yusuf - 1215"** yazılıdır. Etrafında ise Ashab-ı Kehf isimleri yedi uyurlar **"Yemliha, Mekselina, Mislina, Mernuş, Debernuş, Şazenuş, Kefeştetayyuş"** ve çoban köpekleri olan **"Kıtmir"** yazılıdır**.** Tutamak kısmı boğumlu olup en ucunda delikli bir form oluşmuştur.

Fotoğraf 3.3-3.4 2 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.2 2 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.2 2 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 3

Envanter No: 2008/40-E

Fotoğraf No: 5-6

Çizim No: 3

Baskı No: 3

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.5 cm **Çap Boy:** 1.5 cm **Çap En:** 1.3 cm

Tarih: H.1225 – M.1810

Türü: Damga Mühür- Şahıs Mührü

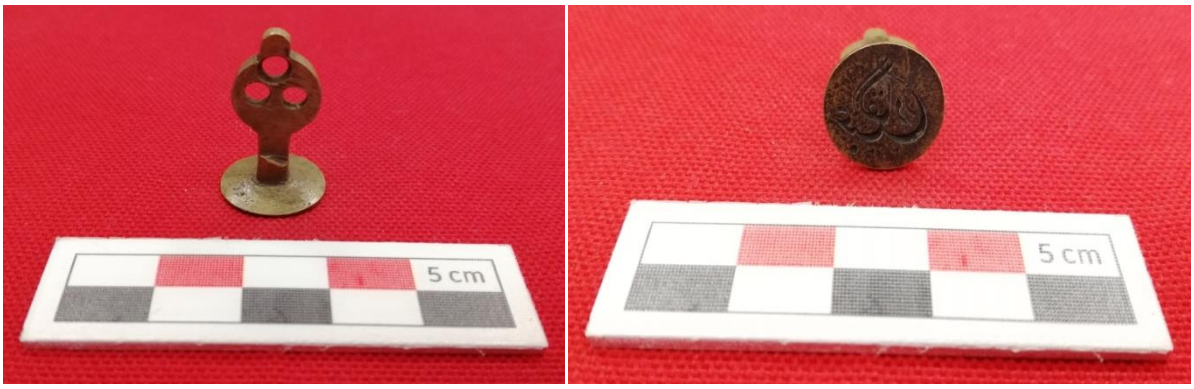
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma- Kazıma

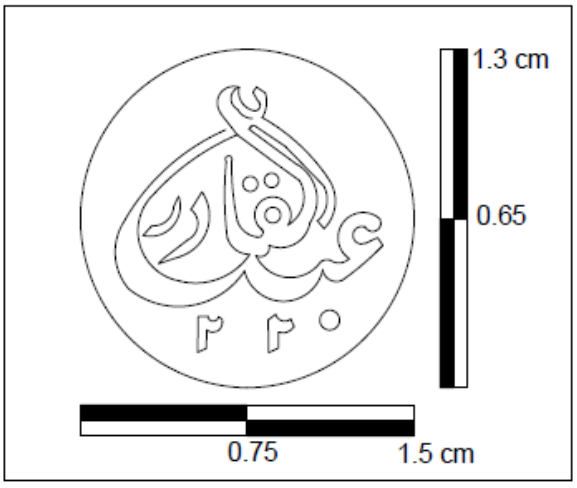
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelmiş olan mühür ovaldir. Pirinç malzemeden yapılan bu mühür 2008 yılında 20 YTL karşılığında müsadere usulü ile müzeye getirilmiştir. Mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Abdülkadir - 225"** yazmaktadır. Yazı oldukça estetik bir görünüme sahiptir. Tutamak kısmında ise üç tane delik yer almaktadır.

Fotoğraf 3.5-3.6 3 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.3 3 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.3 3 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 4

Envanter No: 723

Fotoğraf No: 7-8

Çizim No: 4

Baskı No: 4

İnceleme Tarihi: 22.03.20018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.02.1972

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 3 cm **Çap Boy:** 2.1 cm **Çap En:** 2 cm

Tarih: H.1251 – M.1835

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Turan Mütevellioğlu – Satın Alma

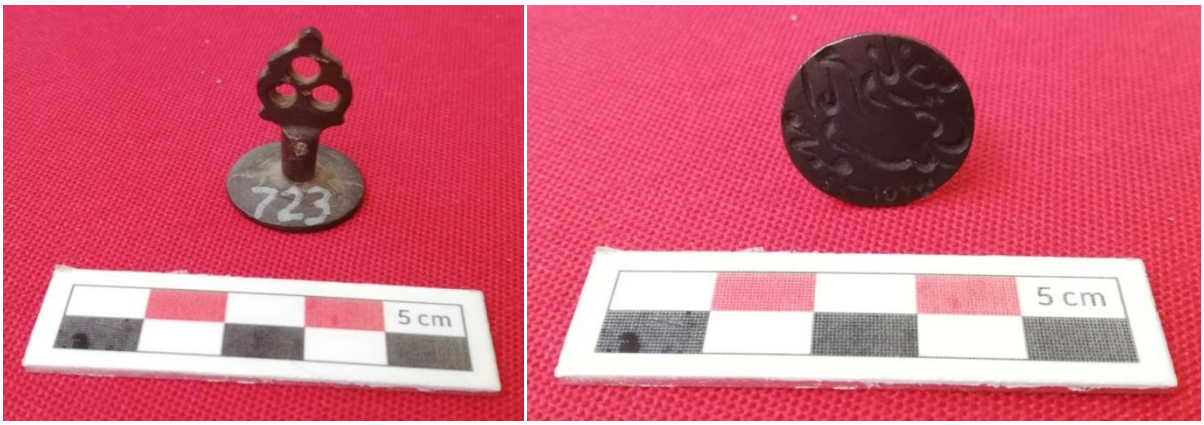
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

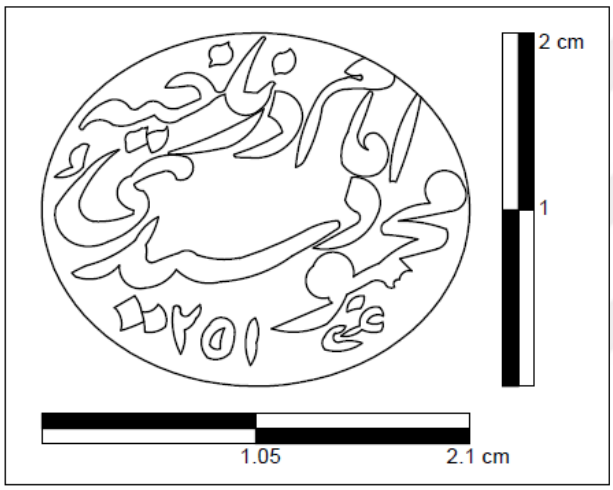
Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen bu mühür oval bir forma sahiptir. Satın alma yoluyla 1972 yılında müzeye getirilen mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"İmâm-ı Der Nahiye-i Mahmûd Seydî – 251"** yazılıdır. Nahiye, kaza ile köy arası idari bir birimdir. Ayrıca çevre civar anlamına da gelmektedir. Mahmut Seydi günümüzde Alanya'ya bağlı bir köydür. Öncesinde nahiye olan bölge köy olmuştur. Makale de karşımıza çıkan bilgiyle bu yorumu yapabiliyoruz. Mahmut Seydi nahiyesi bugünkü Mahmut Seydi köyü ve çevresi ile birlikte Alaiye'nin kuzey sınırlarını içerisine almaktadır[141]. Merkez nahiyelerden en fazla cemaate sahip nahiye Mahmut Seydi nahiyesidir[142]. Tutamak kısmı stilize palmet şeklinde olup üç deliklidir. Yazıdan da anlaşılacağı gibi bir imam mührü olup resmi-makam mühürleri arasında yer alır.

[141] Özkan, 2011: 281.
[142] Özkan, 2011: 288.

Fotoğraf 3.7-3.8 4 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.4 4 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.4 4 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 5

Envanter No: 726

Fotoğraf No: 9-10

Çizim No: 5

Baskı No: 5

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.02.1972

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.1 cm **Çap Boy:** 1.6 cm **Çap En:** 1.4 cm

Tarih: H.1260 – M.1844

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

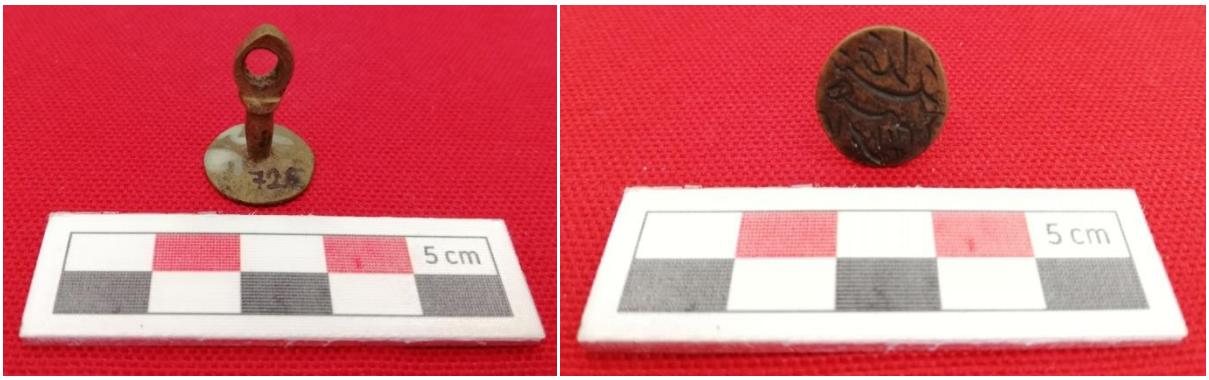
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Turan Mütevellioğlu – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma- Kazıma

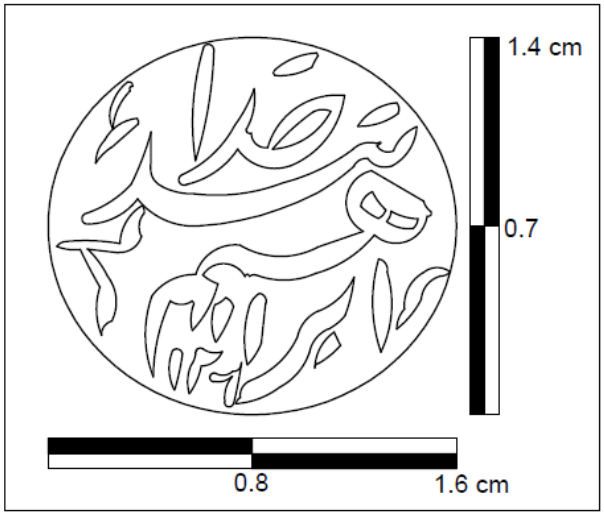
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür Osmanlı dönemine aittir. Mühürün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Hüdâ-bende İbrahim – 126"** yazılıdır. Tarihinin 1260 olabileceği yönünde tahminde bulunduk. Hüdâ-bende, Allah kulu demektir. Yuvarlak forma yakın oval formlu mührün tutamak kısmında bir delik mevcuttur. Baskı yüzeyinin boş kalan kısımlarında küçük yaprak şeklinde motifler yer alır.

Fotoğraf 3.9-3.10 5 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.5 5 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.5 5 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 6

Envanter No: 2008/29-E

Fotoğraf No: 11-12

Çizim No: 6

Basım No: 6

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.4 cm **Çap:** 1.3 cm

Tarih: H.1275 – M. 1858

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

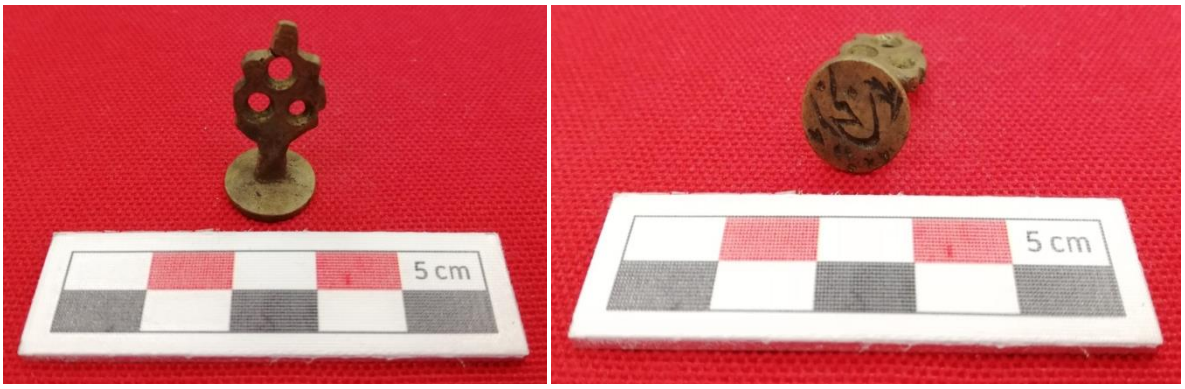
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazma

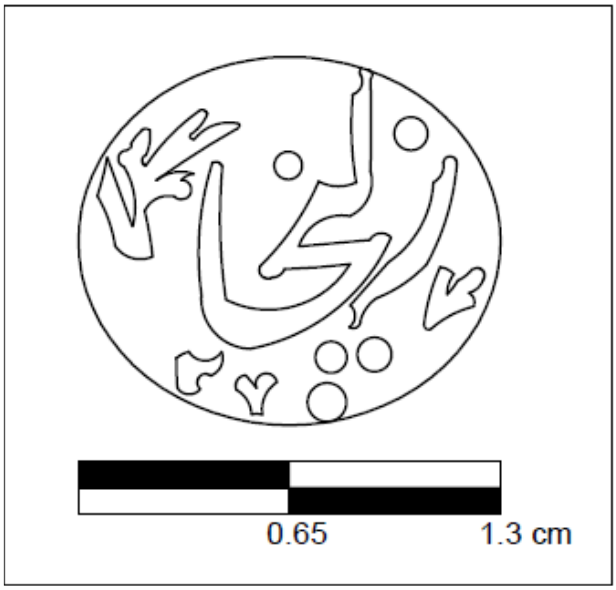
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüzde sağlam vaziyetteki bu mühür Osmanlı dönemine aittir. Daire formlu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Züleyha – 275"** yazılıdır. Pirinç malzemeden yapılan bu mühür üzerinde sadece isim yazılı olduğu için şahıs mührü olabileceği düşünülmektedir. Baskı yüzeyinde yazının dışında yaprak motifleri yer alır. Tutamak kısmı da stilize palmet motifli olup üzerinde üç tane delik yer almaktadır.

Fotoğraf 3.11-3.12 6 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.6 6 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.6 6 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 7

Envanter No: 2014/6-E

Fotoğraf No: 13-14

Çizim No: 7

Baskı No: 7

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.12.2013

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H. 1277- M.1860

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

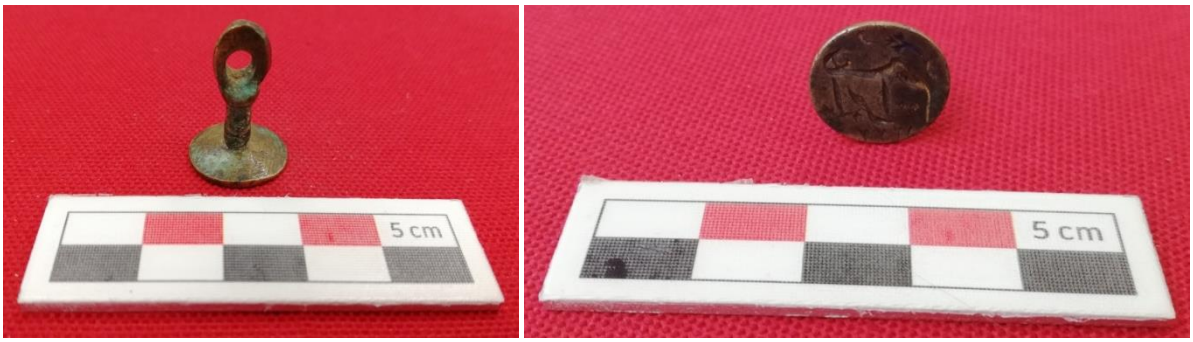
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Ramazan Baran – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

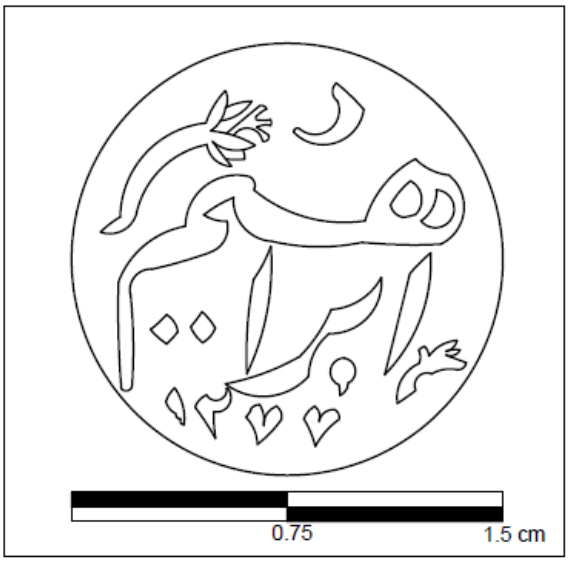
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Daire formlu pirinçten yapılan bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"İbrahim – 1277"** yazılıdır. Aynı zamanda mührün baskı yüzeyinde yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Mühürün tutamak kısmında bir delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.13-3.14 7 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.7 7 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.7 7 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 8

Envanter No: 892

Fotoğraf No: 15-16

Çizim No: 8

Baskı No: 8

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 29.11.1974

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap:** 2 cm

Tarih: H.1281 – M.1864

Türü: Damga mühür- Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Buluntu

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

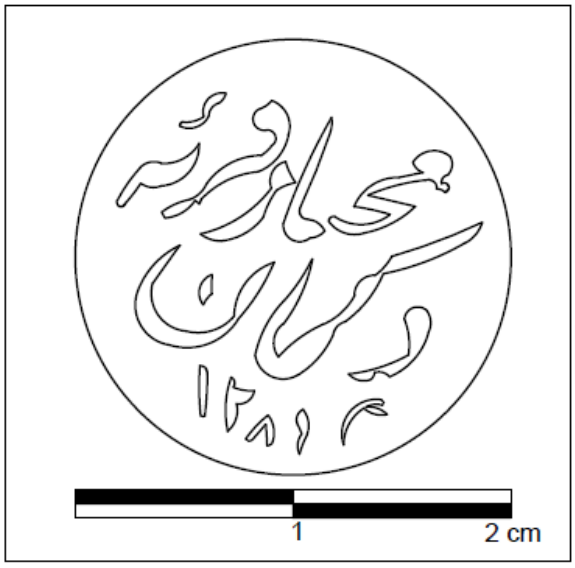
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam vaziyette gelen mühür daire formundadır. Buluntu sonucu müzeye gelen mühürün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar Karye-i Dikman (Dikmen) – 1281"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Dikmen Köyü günümüzde Antalya'nın Serik ilçesinde bulunan bir köydür. Yazıdan yola çıkılarak muhtar mührü olduğu anlaşılmaktadır. Tarihinden ötürü de Osmanlı Dönemi'ne ait olduğu bilinmektedir. Mühür yüzeyinde aşınmalar olsa da okunabilmiştir. Tutamak kısmı ise stilize palmet motifli olup üzerinde üç tane delik yer almaktadır.

Fotoğraf 3.15-3.16 8 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.8 8 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.8 8 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 9

Envanter No: 2.21.1976

Fotoğraf No: 17-18

Çizim No: 9

Baskı No: 9

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 24.11.1976

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.6 cm **Çap:** 2 cm

Tarih: H.1283 – M.1866

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

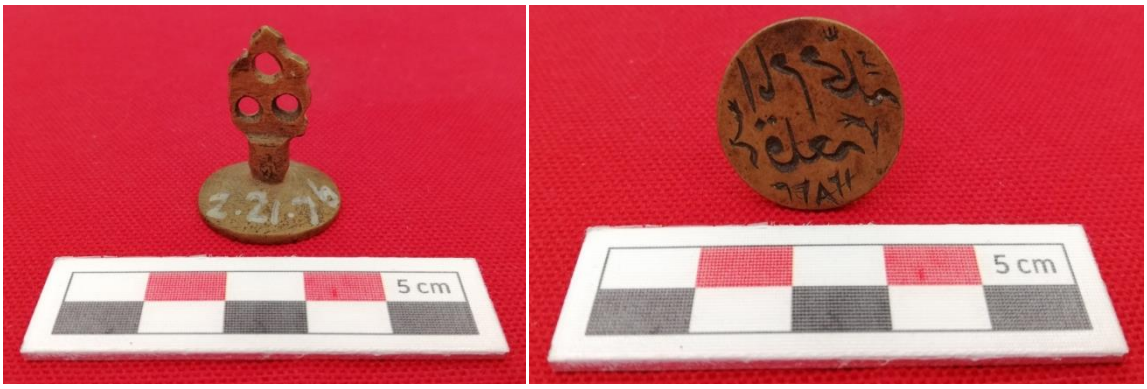
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mükerrem Görücü – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

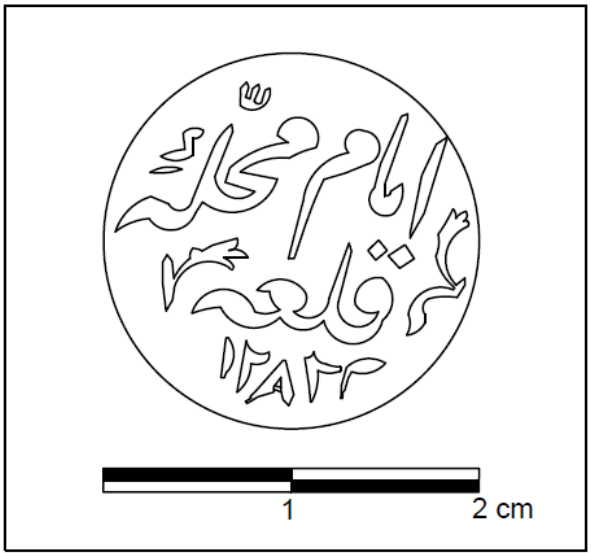
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daire formludur. Satın alma yoluyla müzeye gelen mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"İmâm-ı Mahalle-i Kalʿa (Kale) – 1283"** yazılıdır. Kale Mahallesi günümüzde Alanya da yer almaktadır. Gayet okunaklı mührün baskı yüzeyinde yaprak motifleri de yer alır. Osmanlı Dönemi'ne ait mührün tutamak kısmı stilize palmet motifli olup üç tane delik yer alır. Yazıdan da anlaşılacağı üzere Kale Mahallesi imamına ait resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.17-3.18 9 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.9 9 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.9 9 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 10

Envanter No: 2008/62-E

Fotoğraf No: 19-20

Çizim No: 10

Baskı No: 10

İnceleme Tarihi: 22.03.2016

Müzeye Geliş Tarihi: 18.123.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.1 cm **Çap:** 1.3 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

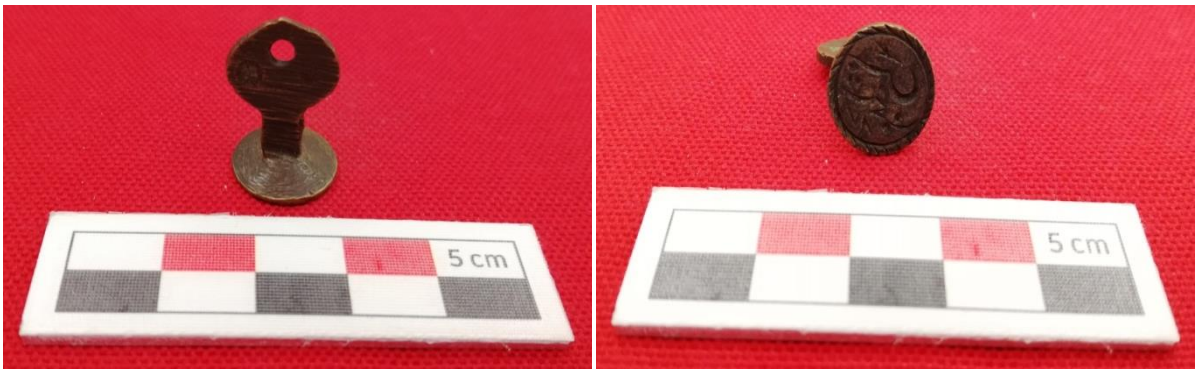
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

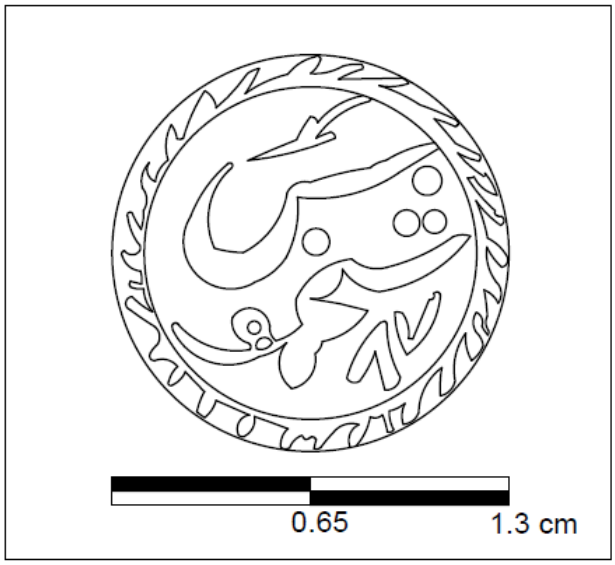
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daire formludur. Müsadere usulüyle 20 YTL ye müze tarafından alınan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Şehmus – 87"** yazılıdır. Osmanlı Dönemi'ne ait bu mührün dış çerçevesine çizikler atılarak görsellik kazandırılmıştır. Mührün baskı yüzeyinde de yine yaprak formu kullanılmıştır. Mührün tutamak kısmında bir tane de delik yer almaktadır.

Fotoğraf 3.19-3.20 10 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.10 10 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.10 10 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 11

Envanter No: 2008/68-E

Fotoğraf No: 21-22

Çizim No: 11

Baskı No: 11

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

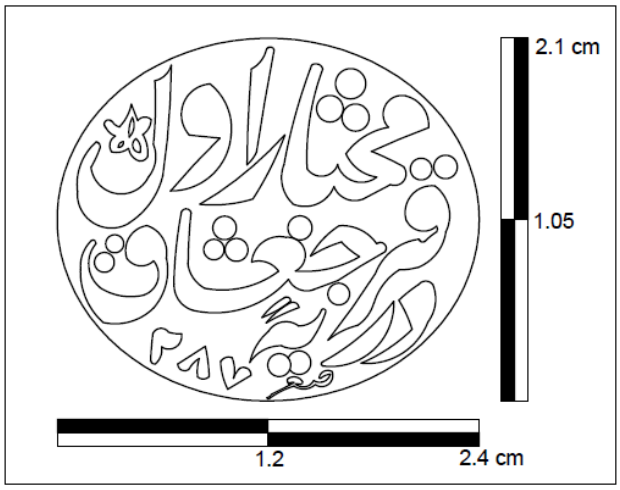
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür beyzi yani ovaldir. Osmanlı Dönemi'ne ait mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Karye-i Cağşak - 287"** yazılıdır. Karye köy demektir. Cağşak Köyü Kayseri'nin Sarız ilçesine bağlı bir köydür. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Cağşak Köyü ismi de geçmektedir[143]. Muhtemelen daha sonra Kayseri'ye bağlanmıştır. Ayrıca mührün köşesinde Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Mührün tutamak kısmında da üç delik yer almaktadır.

[143] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.21-3.22 11 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.11 11 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.11 11 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 12

Envanter No: 2008/69-E

Fotoğraf No: 23-24

Çizim No: 12

Baskı No: 12

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.7 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

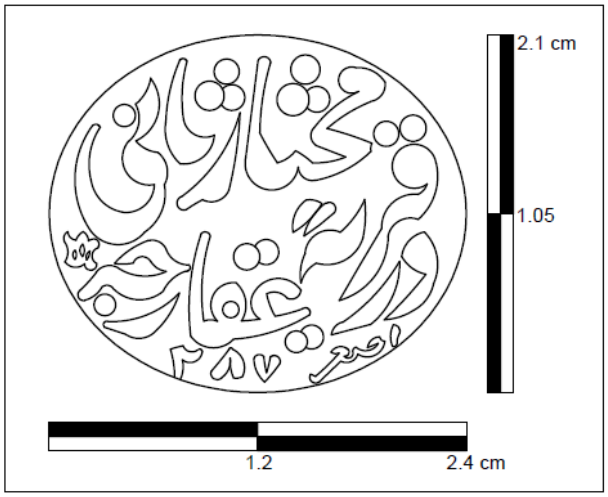
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinç malzeme kullanılarak yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Akarca – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Akarca köyü İzmir, Hatay, Mersin, Adana ve Nevşehir de yer almaktadır. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Akarca Köyü ismi de geçmektedir[144]. Bu bilgi göz önünde bulundurularak Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı Akarca Köyü olduğu ihtimalden çok netlik kazanmıştır. Sani Osmanlıca ikinci anlamına gelmektedir. Akarca Köyü ikinci muhtarı anlamına gelmektedir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik mevcuttur. Osmanlı Dönemi'ne aittir. Ayrıca mührün köşesinde Osmanlıca **" Asgar "** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir.

[144] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.23-3.24 12 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.12 12 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.12 12 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 13

Envanter No: 2008/70-E

Fotoğraf No: 25-26

Çizim No: 13

Baskı No: 13

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

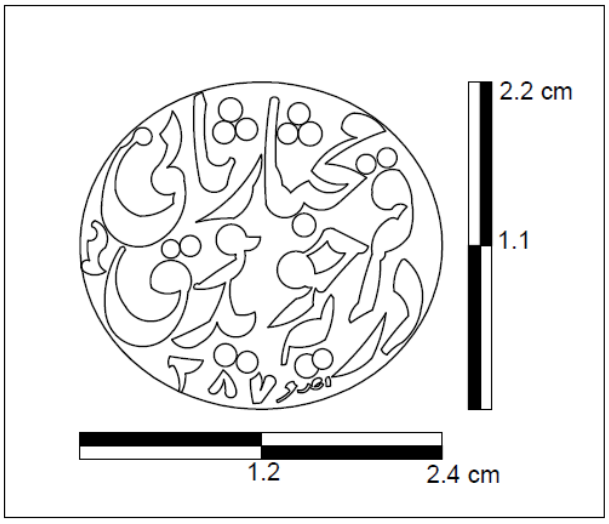
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam olarak gelen mühür pirinç malzemeden yapılmış oval bir mühürdür. Osmanlı Dönemi'ne ait olan bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Karye-i Hoyrok – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Hoyruk ya da Hoyrok adında bir köy araştırmalarımız sonucunda karşımıza çıkmamıştır. Fakat diğer yörelerini belirlediğimiz mühürlerle ortak hakkâk imzasına sahip olduğu detayını belirtmek isterim. Resmi mühür kategorisine giren mühür muhtar mührüdür. Müzeye 20 YTL karşılığında müsadere usulü ile getirilmiştir. Hoyrok Köyü ikinci muhtarına ait olduğu yazıdan yola çıkılarak varılan sonuçtur. Pirinç malzemeden yapılan bu mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Ayrıca mührün köşesinde Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.25-3.26 13 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.13 13 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.13 13 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 14

Envanter No: 2008/71-E

Fotoğraf No: 27-28

Çizim No: 14

Baskı No: 14

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 3 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

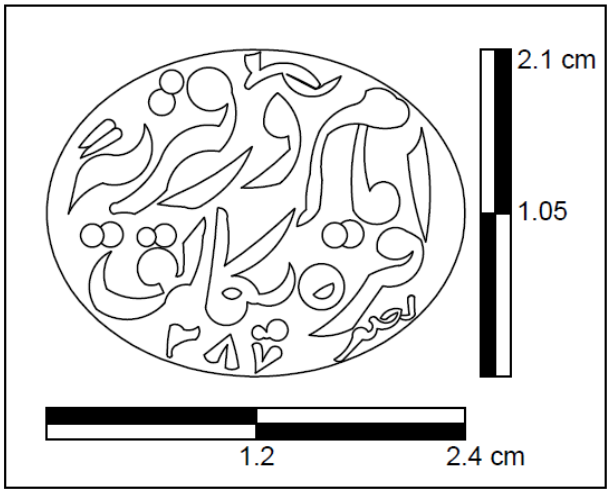
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür pirinç malzemeden yapılmış oval bir mühürdür. Müsadere usulü ile 20 YTL karşılığında müzeye alınan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Kara Yanalak – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Kara Yanalak Köyü Nevşehir de yer almaktadır. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Kara Yanalak Köyü ismi de geçmektedir[145]. Bu bilgiyle köyün daha sonra Nevşehir'e bağlandığı yorumu yapılabilir. Ayrıca mührün köşesinde Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Mührün tutamak kısmında da üç tane delik yer alır. En tepesinde de küçük bir yaprak motifine yer verilmiştir. Osmanlı dönemine aittir.

[145] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.27-3.28 14 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.14 14 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.14 14 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 15

Envanter No: 2008/73-E

Fotoğraf No: 29-30

Çizim No: 15

Baskı No: 15

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

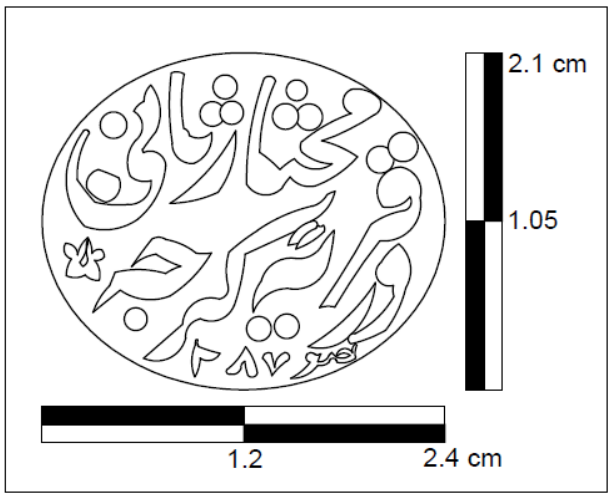
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam olarak gelen mühür pirinç malzemeden oyularak yapılmıştır. Oval formlu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Gerce – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Gerce Köyü Nevşehir'in Kozaklı ilçesine bağlıdır. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Gerce Köyü ismi de geçmektedir[146]. Bu bilgiden ötürü köyün daha sonra Nevşehir'e bağlandığı anlaşılmaktadır. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür yazıdan anlaşılacağı üzere Gerce Köyü ikinci muhtarına aittir. Aynı zamanda mühür yüzeyinde Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik bulunmaktadır.

[146] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.29-3.30 15 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.15 15 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.15 15 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 16

Envanter No: 2008/74-E

Fotoğraf No: 31-32

Çizim No: 16

Baskı No: 16

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.3 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

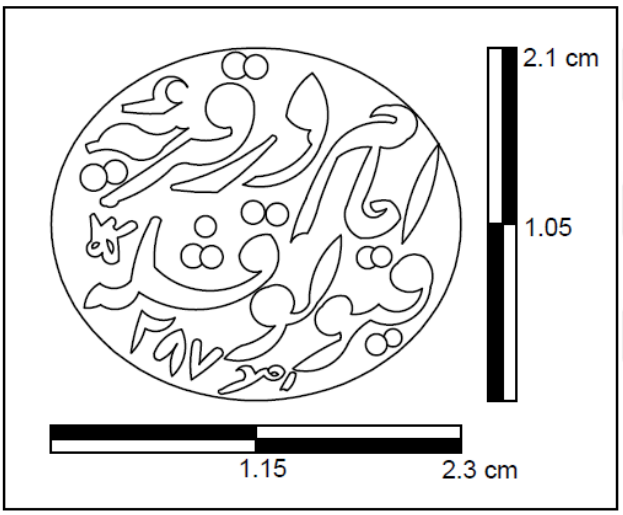
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür pirinçten yapılmış oval şekillidir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Kuyulukışla – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Kuyulukışla Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı bir köydür. Yazıdan yola çıkılarak mührün Kuyulukışla köy imamına ait olduğu söylenebilir. Osmanlı Dönemi'ne ait mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Resmi mühürler kategorisine giren mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.31-3.32 16 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.16 16 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.16 16 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 17

Envanter No: 2008/76-E

Fotoğraf No: 33-34

Çizim No: 17

Baskı No: 17

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.3 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

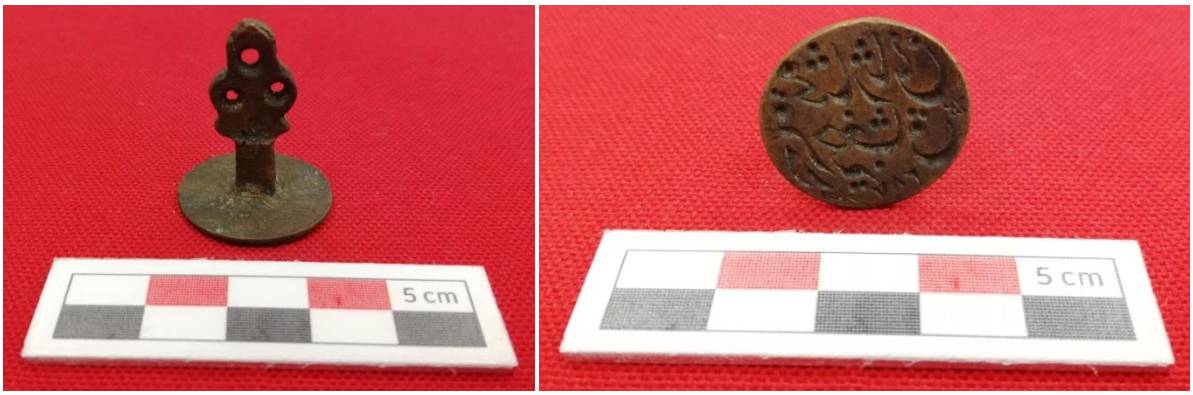
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

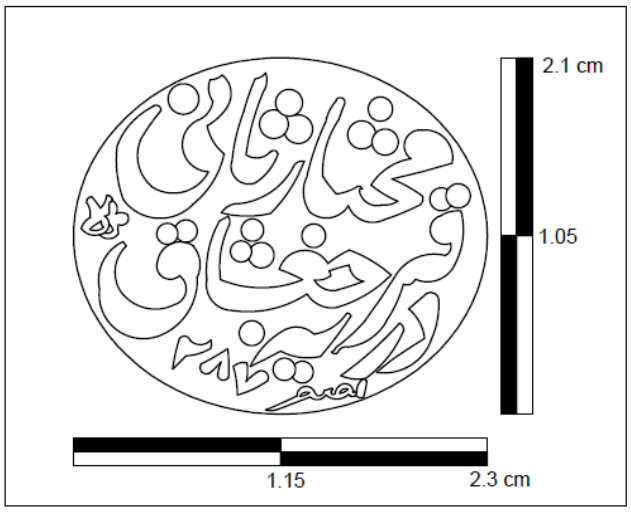
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Cağşak – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Cağşak Kayseri'nin Sarız ilçesine bağlı bir köydür. Bu mühür kat no 11 kodlu diğer mühürde açıkladığım üzere aslında Avanos'a bağlıyken daha sonra Kayseri'ye bağlanan Cağşak köyüne aittir. İlki (Kat no 11) birinci muhtara ait olurken bu mühür ikinci muhtara aittir. Osmanlı dönemine ait bu mühürde aynı zamanda baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Mührün tutamak kısmında üç tane de delik yer almaktadır.

Fotoğraf 3.33-3.34 17 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.17 17 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.17 17 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 18

Envanter No: 2008/77-E

Fotoğraf No: 35-36

Çizim No: 18

Baskı No: 18

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.3 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

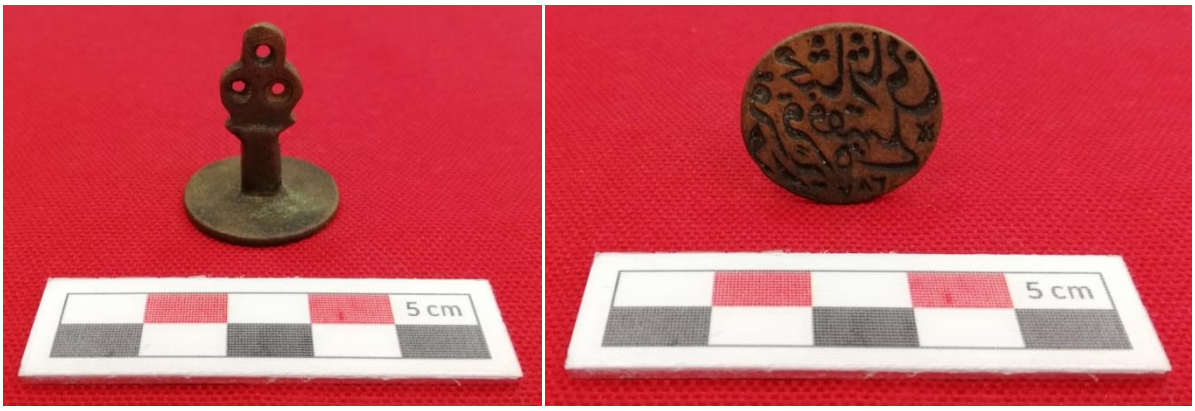
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

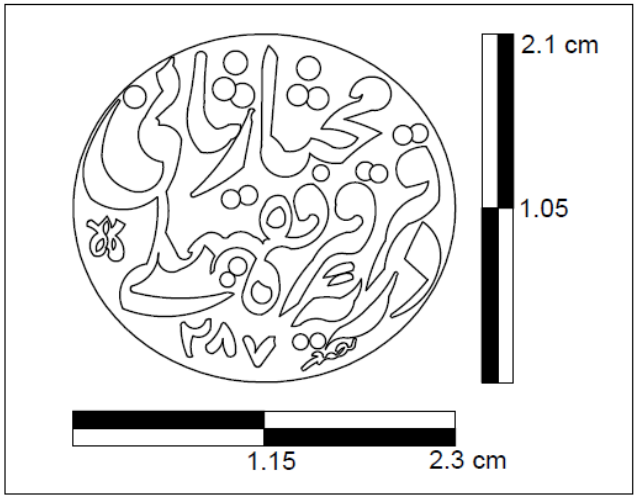
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür beyzidir yani ovaldir. Pirinç malzemeden yapılan mühür müsadere usulü ile 20 YTL karşılığında müze tarafından alınmıştır. Mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Kara Fakılı (Kara Fahılı) – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Karafakılı ise Kırıkkale'nin Keskin ilçesine bağlıdır. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Kara Fahılı Köyü ismi de geçmektedir[147]. Buradan da Kara Fahılı Köyü'nün daha sonra Kırıkkale'ye bağlandığı anlaşılmaktadır. Kara Fakılı'nın ikinci muhtarına ait bu mühürde Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Osmanlı Dönemi'ne ait olup resmi mühür kategorisine giren mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[147] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.35-3.36 18 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.18 18 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.18 18 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 19

Envanter No: 2008/78-E

Fotoğraf No: 37-38

Çizim No: 19

Baskı No: 19

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.7 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

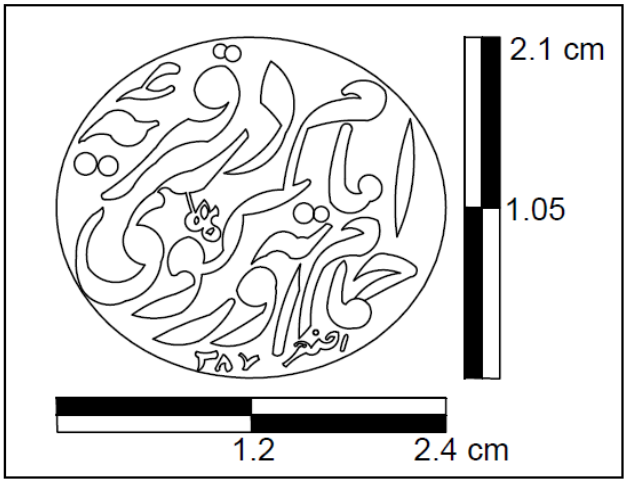
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir ve pirinçten yapılmıştır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müzeye alınan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Hamam Orta Köy – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Hamam Orta Köy ise Nevşehir'in Kozaklı ilçesine bağlı bir köydür. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Hamam Orta Köyü ismi de geçmektedir[148]. Bu köyün daha sonra Nevşehir – Kozaklı'ya bağlandığı sonucuna varılır. Hamam Orta Köy imamına ait mührün köşesinde Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Ayrıca Osmanlı dönemine ait mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır ve tutamak kısmı eğilmiş vaziyettedir.

[148] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.37-3.38 19 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.19 19 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.19 19 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 20

Envanter No: 2008/80-E

Fotoğraf No: 39-40

Çizim No: 20

Baskı No: 20

İnceleme Tarihi:22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

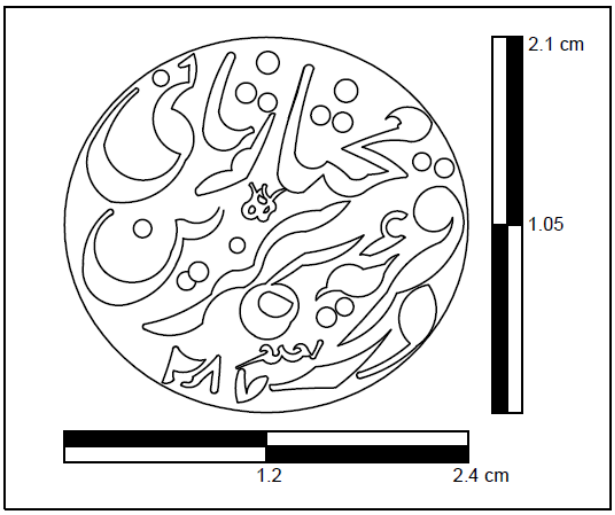
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Genezin – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Genezin ise Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı bir köydür. Günümüzde ki yeni ismi ise Özkonak Kasabası'dır[149]. Fakat 1928 de Avanos Kırşehir sancağına bağlı olduğu için Genezin Köyü ismine Kırşehir'in Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde rastlanır[150]. Genezin Köyü muhtarına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir ve mührün baskı yüzeyinde aynı zamanda Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer almaktadır. Yazıdan yola çıkılarak muhtar mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

[149] http://ozkonak.com/2016/10/18/ozkonak-kasabasinin-tarihi/.
[150] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.39-3.40 20 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.20 20 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.20 20 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 21

Envanter No: 2008/81-E

Fotoğraf No: 41-42

Çizim No: 21

Baskı No: 21

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

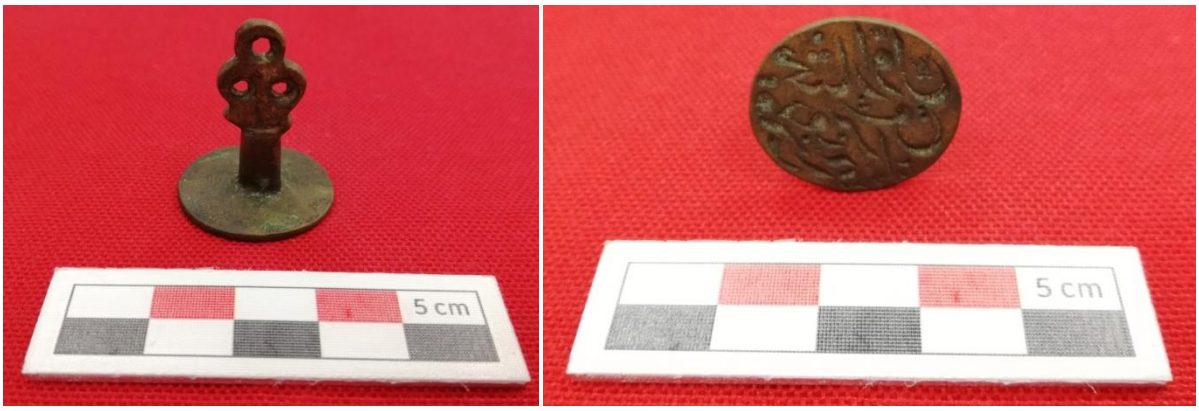
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

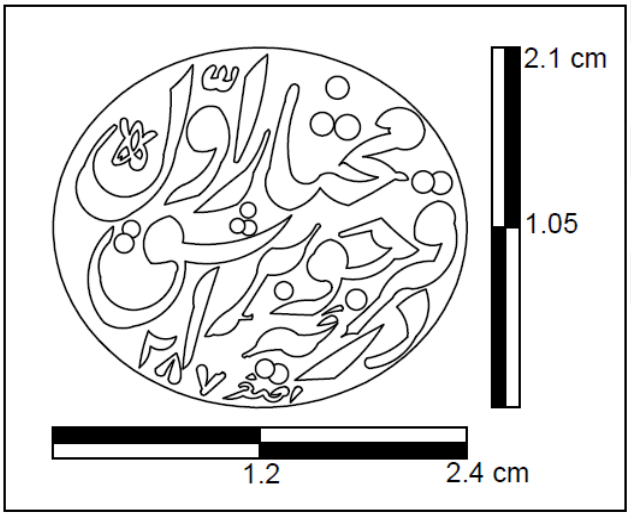
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinç malzemeden yapılan bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Karye-i Cobraşık (Çopraşık) – 287"** yazılıdır. Karye köy demektir. Çopraşık günümüzde Kırşehir'in Çiçekdağı ilçesine bağlı bir köydür. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Çopraşık Köyü ismi de geçmektedir[151]. Çiçekdağı ilçesine daha sonra bağlandığı yorumunu yapabiliriz. Osmanlı Dönemi'ne ait muhtar mührünün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç delik yer almaktadır.

[151] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.41-3.42 21 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.21 21 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.21 21 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 22

Envanter No: 2008/83-E

Fotoğraf No: 43-44

Çizim No: 22

Baskı No: 22

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap:** 2.3 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

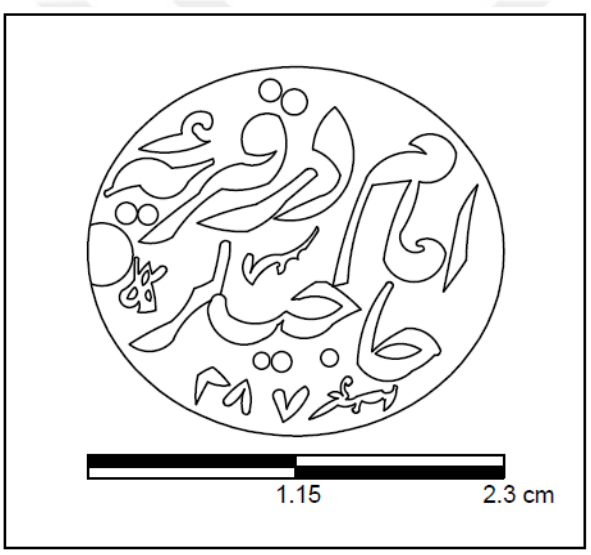
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Hacılar – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Hacılar 15.yy da Adana'nın Kozan ilçesinden gelenler ile kurulmuş olup idari olarak Kayseri Merkez ilçesine bağlanmış daha sonra ise Melikgazi ilçesine bağlanmıştır. Günümüzde ise 18.05.1990 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3647 Sayılı Kanunla 09.09.1991 köy ilçe olmuştur[152]. Hacılar Köyü aynı zamanda Isparta'nın Gelendost İlçesi'nde de yer alan bir köy ismidir. Ama bu mühür tam olarak hangi köye ait tahmin etmek zordur. Hacılar Köyü imamına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Mühürde Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Ayrıca mühür de küçük bir kırık yer alır.

[152] http://www.kayserikultur.gov.tr/TR-62457/hacilar.html.

Fotoğraf 3.43-3.44 22 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.22 22 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.22 22 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 23

Envanter No: 2008/84-E

Fotoğraf No: 45-46

Çizim No: 23

Baskı No: 23

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

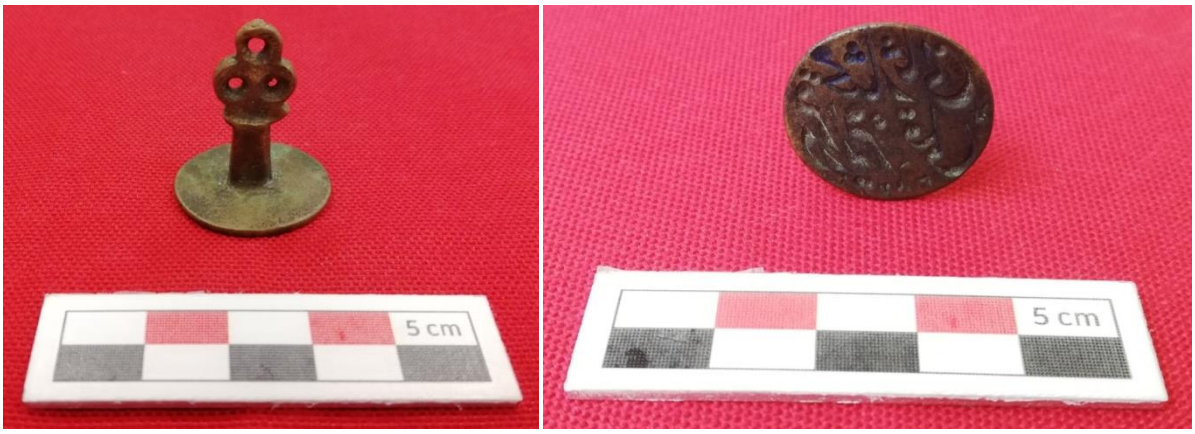
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

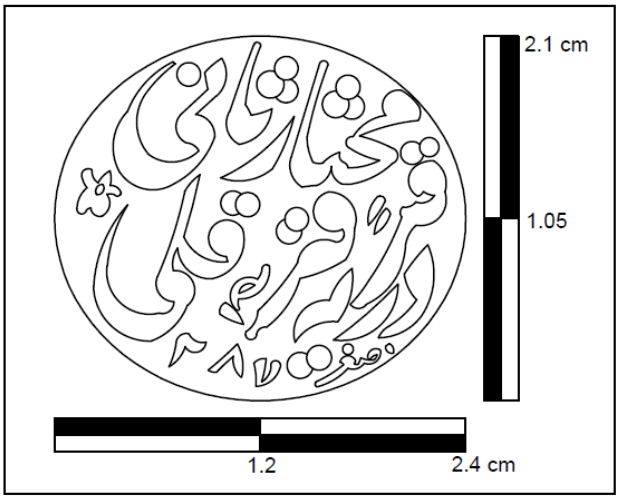
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Kırıklı – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Kırıklı Köyü günümüzde ki ismi Şahinler Köyü olarak bilinen Nevşehir'in Gülşehir ilçesine bağlı bir köydür. Kırıklı Köyü'ne ait muhtar mührü Osmanlı Dönemi'ne aittir. Mühürde ayrıca Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.45-3.46 23 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.23 23 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.23 23 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 24

Envanter No: 2008/85-E

Fotoğraf No: 47-48

Çizim No: 24

Baskı No: 24

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

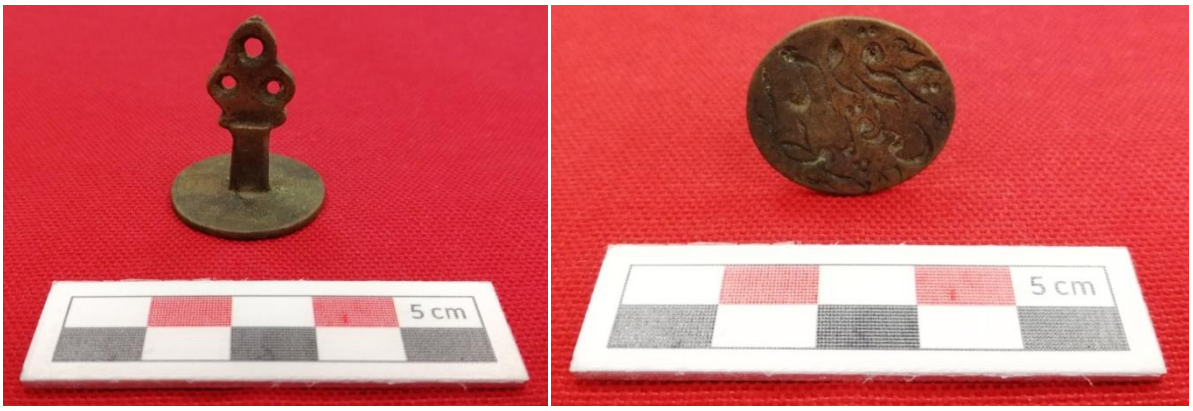
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

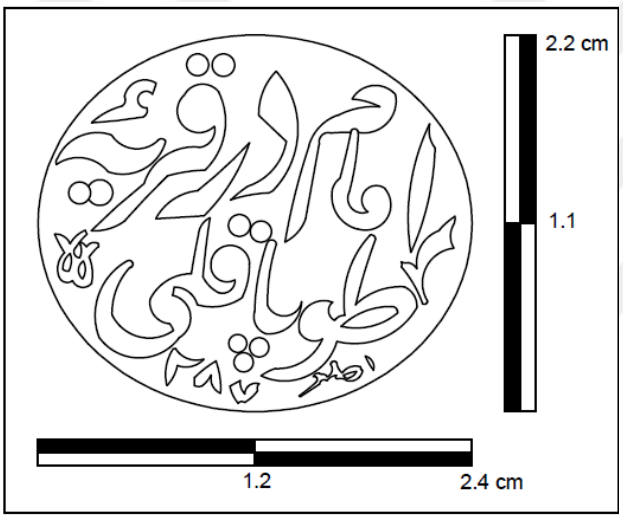
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür oval formludur. Pirinç malzemeden yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Topaklı – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Topaklı ise Ankara'nın Gölbaşı ilçesinde, Mersin'in Tarsus ilçesinde ve de Nevşehir'in Avanos ilçesinde yer alan köy ismidir. Bölgesel olarak değerlendirilince de Mersin ve Nevşehir ağır basmaktadır. Yüksek ihtimal ile de Nevşehir'in Avanos ilçesinde yer alan köye ait imam mührüdür. Osmanlı Dönemi'ne ait bu mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.47-3.48 24 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.24 24 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.24 24 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 25

Envanter No: 2008/86-E

Fotoğraf No: 49-50

Çizim No: 25

Baskı No: 25

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

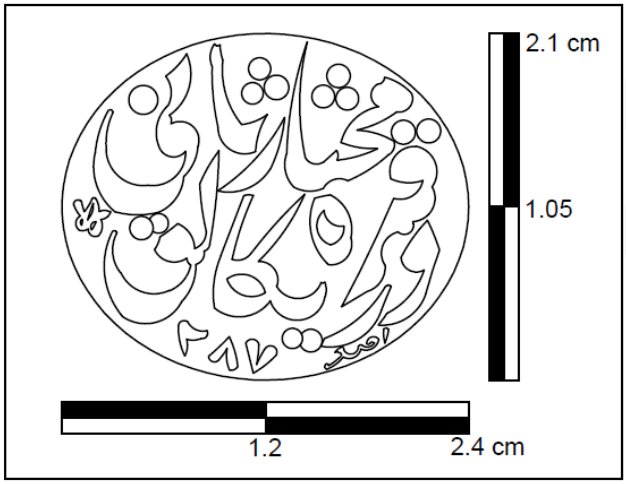
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür oval formludur. Pirinç malzemeden yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Karayanalak – 287"** yazılıdır. Karye köy manasına gelmektedir. Karayanalak kat no 14 de belirttiğim gibi Nevşehir'e bağlı bir köydür. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Karayanalak Köyü ismi geçmektedir[153]. Daha sonra Nevşehir'e bağlanmıştır. Kat no 14 de yer alan mühür bu köyün imamına aitken bu mühür de muhtara ait bir mühürdür. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[153] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.49-3.50 25 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.25 25 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.25 25 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 26

Envanter No: 2008/87-E

Fotoğraf No: 51-52

Çizim No: 26

Baskı No: 26

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.3 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M. 1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

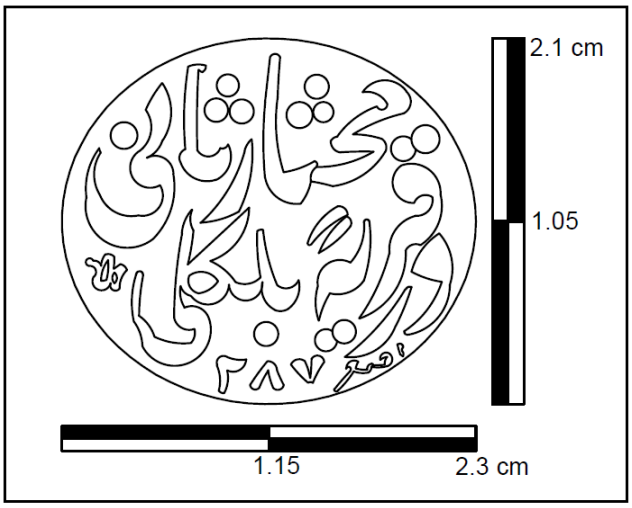
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür oval formludur. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Belekli – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Belekli Köyü günümüzde Nevşehir'in Kozaklı İlçesi'ne bağlı bir köydür. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Belekli Köyü ismi de geçmektedir[154]. Avanos'a bağlı bir köy iken daha sonra Kozaklı'ya bağlanmıştır. Belekli köyü muhtarına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[154] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.51-3.52 26 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.26 26 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.26 26 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 27

Envanter No: 2008/88-E

Fotoğraf No: 53-54

Çizim No: 27

Baskı No: 27

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.3 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

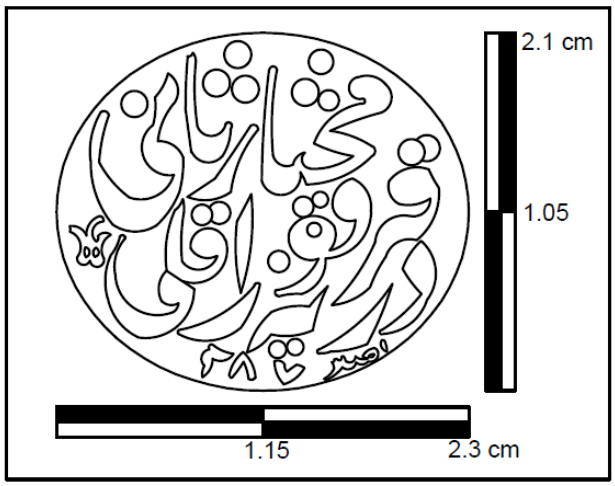
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Kozaklı – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Kozaklı Nevşehir'e bağlı bir köydür. Fakat 1954 de çevresinde bulunan yakın köyler ile birleşerek Kozaklı İlçesi olmuştur[155]. Kozaklı Köyü ikinci muhtarına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[155] http://www.kozakli.gov.tr/ilcemiz.

Fotoğraf 3.53-3.54 27 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.27 27 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.27 27 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 28

Envanter No: 2008/ 89-E

Fotoğraf No: 55-56

Çizim No: 28

Baskı No: 28

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

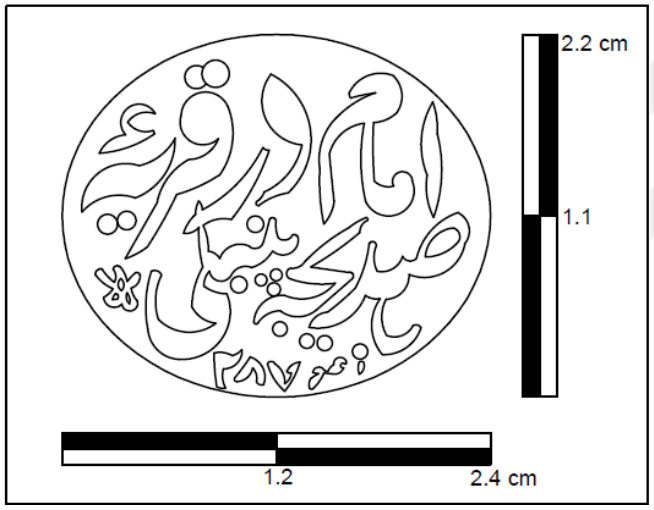
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Sarıca Penbeli – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Sarıca Penbeli isimli herhangi bir yere rastlanılmamıştır. Sarıca ve Penbeli olarak iki faklı köy olabileceği yorumunu yapabiliriz. Sarıca Köyü'ne Sivas'ın Gürün ilçesinde rastlıyoruz. Pembeli Köyü ise Isparta'nın Atabey ilçesinde yer almaktadır. Coğrafi olarak uzak olan bu yerler bu iki köyün imamının aynı kişi olduğu yorumunu yapmamızı engellemektedir. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak imam mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.55-3.56 28 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.28 28 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.28 28 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 29

Envanter No: 2008/90-E

Fotoğraf No: 57-58

Çizim No: 29

Baskı No: 29

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

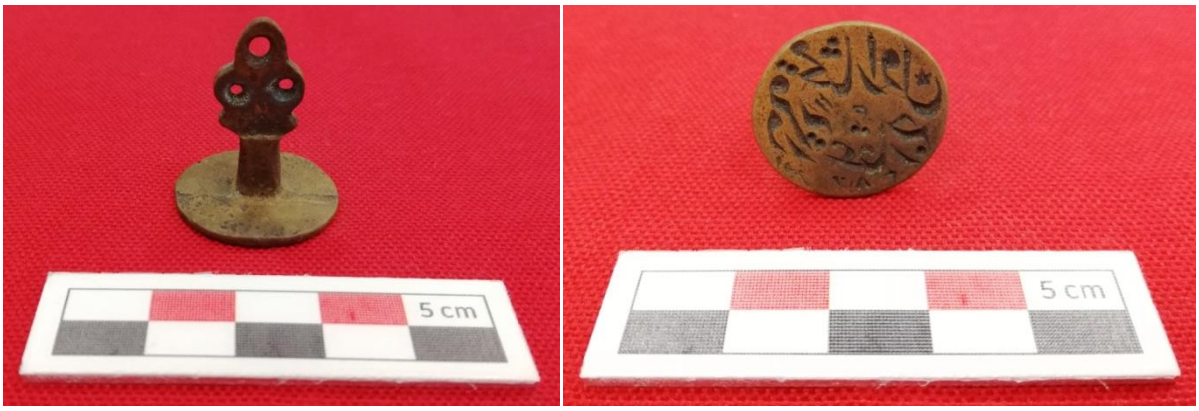
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

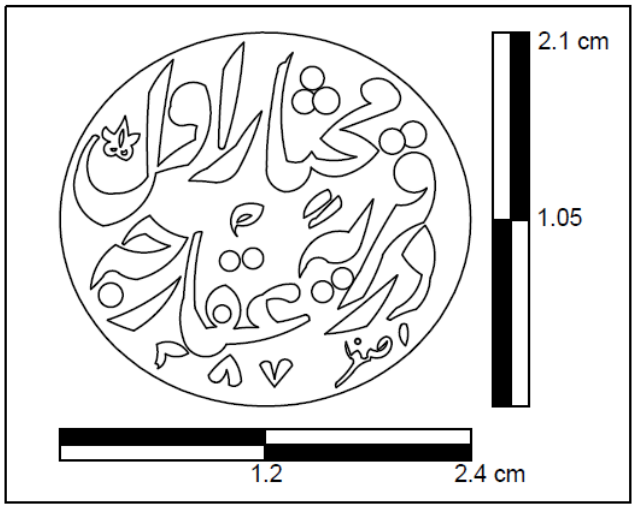
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Karye-i Akarca – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Akarca daha önce kat no 12 de detaylı olarak bahsettiğim üzere günümüzde Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı bir köydür. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Akarca Köyü ismi de geçmektedir[156]. Yani aslında mühür daha önce Avanos'un Kırşehir'e bağlı olduğu döneme aittir. Kat no 12 de yer alan mühür Akarca Köyü ikinci muhtarına aitken, söz konusu mühür Akarca Köyü'nün birinci muhtarına aittir. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[156] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.57-3.58 29 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.29 29 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.29 29 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 30

Envanter No: 2008/91-E

Fotoğraf No: 59-60

Çizim No: 30

Baskı No: 30

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.3 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

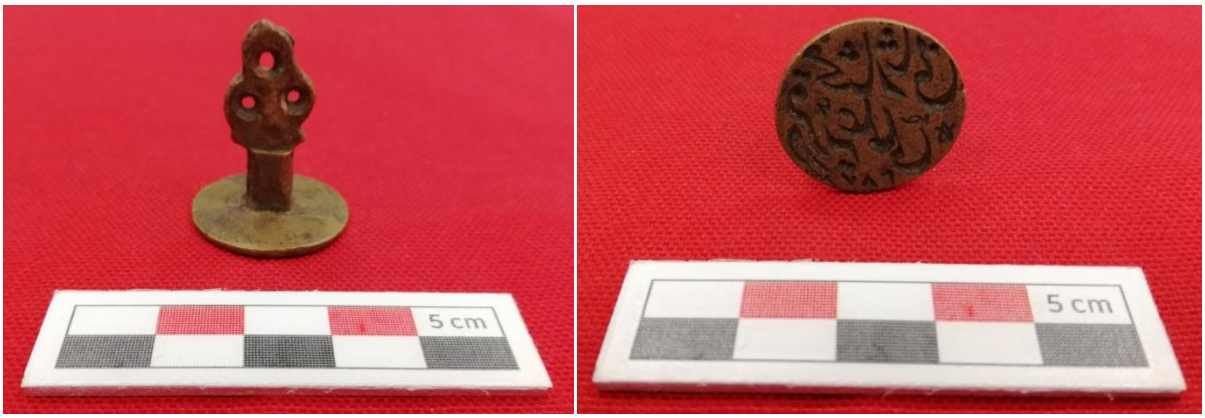
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

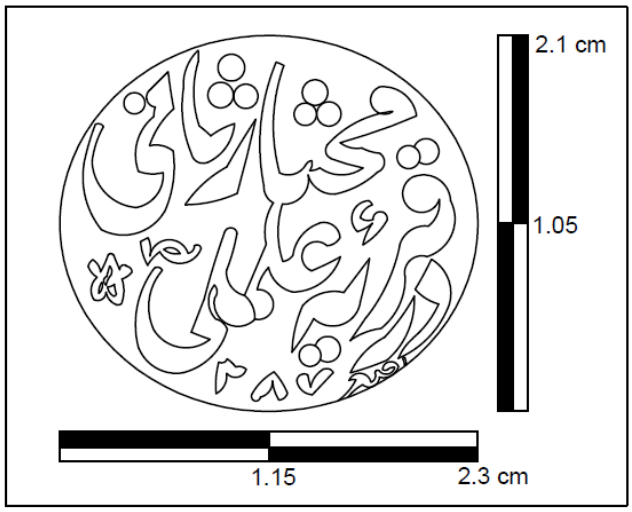
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Alemli – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Alemli Köyü günümüzde Nevşehir'in Gülşehir ilçesine bağlıdır. Alemli Köyü ikinci muhtarına ait bu mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.59-3.60 30 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.30 30 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.30 30 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 31

Envanter No: 2008/93-E

Fotoğraf No: 61-62

Çizim No: 31

Baskı No: 31

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

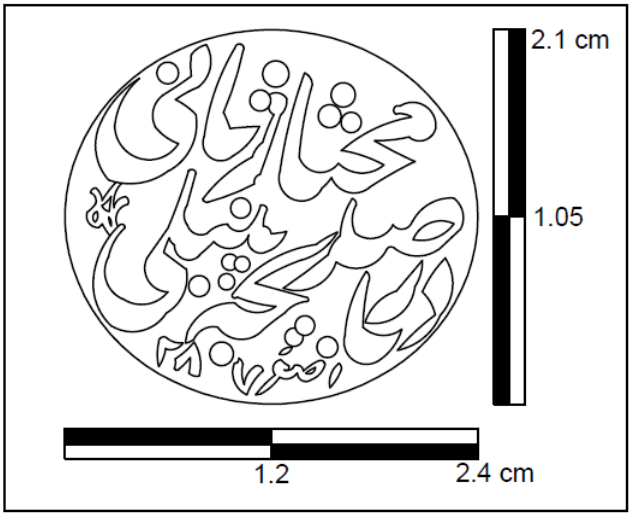
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Sarıca Penbeli – 287"** yazılıdır. Sarıca Penbeli isimli herhangi bir yere rastlanılmamıştır. Sarıca ve Penbeli olarak iki faklı köy olabileceği yorumunu yapabiliriz. Sarıca Köyü'ne Sivas'ın Gürün ilçesinde rastlıyoruz. Pembeli Köyü ise Isparta'nın Atabey ilçesinde yer almaktadır. Coğrafi olarak uzak olan bu yerler bu iki köyün muhtarının aynı kişi olduğu yorumunu yapmamızı engellemektedir. Kat no 28 de yer alan mühürde de aynı isme rastlamıştık ve o mühür adı geçen yerlerin imamına aitken söz konusu mühürde ikinci muhtara ait bir mühürdür. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak muhtar mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.61-3.62 31 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.31 31 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.31 31 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 32

Envanter No: 2008/94-E

Fotoğraf No: 63-64

Çizim No: 32

Baskı No: 32

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

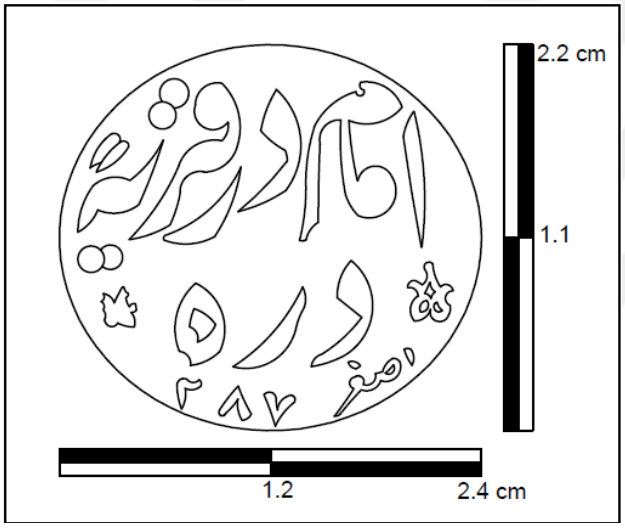
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Dere – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Dere Köyü günümüzde Karaman Merkez, Çorum Merkez ve Antalya'nın Alanya ilçesine bağlı köylerdir. Bunların içinde de mührün bulunduğu yeri göz önünde bulundurarak Antalya'nın Alanya ilçesine bağlı Dere Köyü olduğu yorumunu yapabiliriz. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Dere Köyü ismi de geçmektedir[157]. Bu bilgiden ötürü köyün daha sonra Alanya'ya bağlandığına dair bir yorum yapabiliriz. Dere Köyü imamına ait bu mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[157] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.63-3.64 32 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.32 32 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.32 32 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 33

Envanter No: 2008/95-E

Fotoğraf No: 65-66

Çizim No: 33

Baskı No: 33

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.7 cm **Çap Boy:** 2.3 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

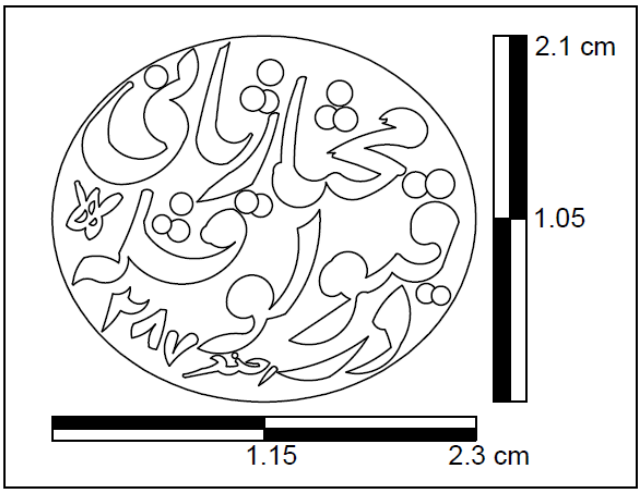
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Kuyulukışla – 287"** yazılıdır. Kuyulukışla kat no 16 da bahsettiğim üzere Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı bir köydür. Kat no 16 da yer alan mühür bu köyün imamına aitken bu mühürde Kuyulukışla'nın ikinci muhtarına aittir. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.65-3.66 33 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.33 33 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.33 33 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 34

Envanter No: 2008/96-E

Fotoğraf No: 67-68

Çizim No: 34

Baskı No: 34

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

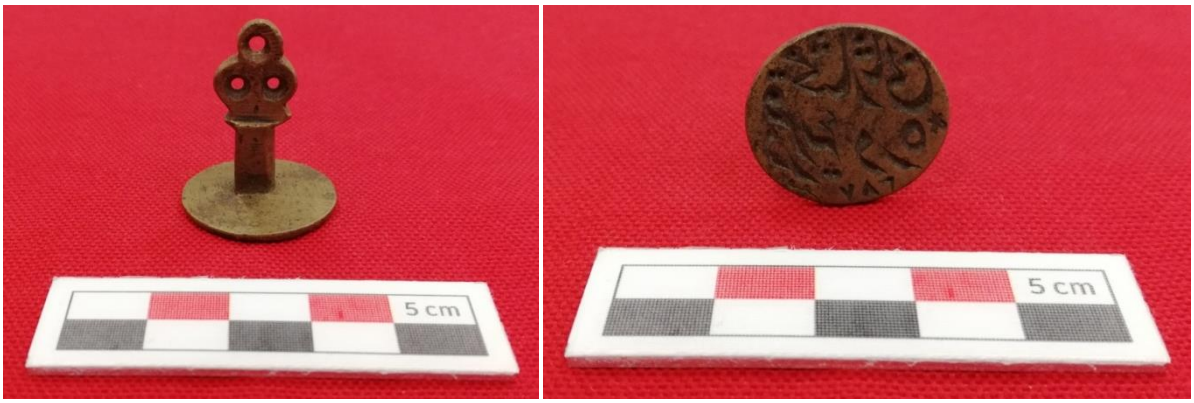
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

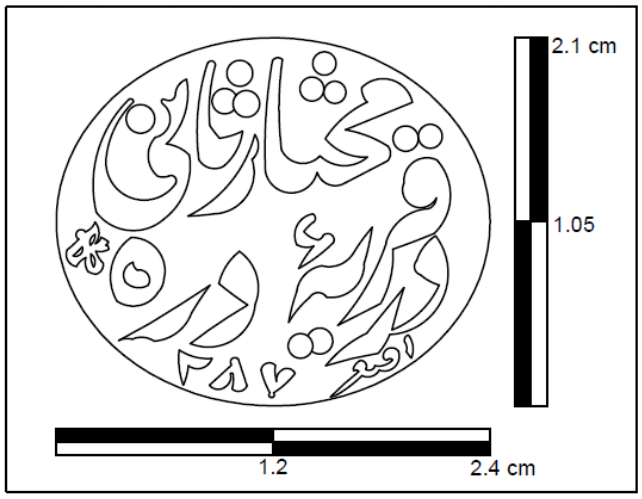
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Dere– 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Dere Köyü kat no 32 de belirtildiği üzere günümüzde Antalya'nın Alanya ilçesine bağlı bir köy iken aslında 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Dere Köyü isminin geçmesi köyün öncesinde Avanos'a bağlı olduğunu göstermektedir[158]. Kat no 32 de yer alan mühür Dere Köyü'nün imamına aitken bu mühür de köyün ikinci muhtarına ait bir mühürdür. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[158] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.67-3.68 34 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.34 34 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.34 34 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 35

Envanter No: 2008/97-E

Fotoğraf No: 69-70

Çizim No: 35

Baskı No: 35

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.7 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

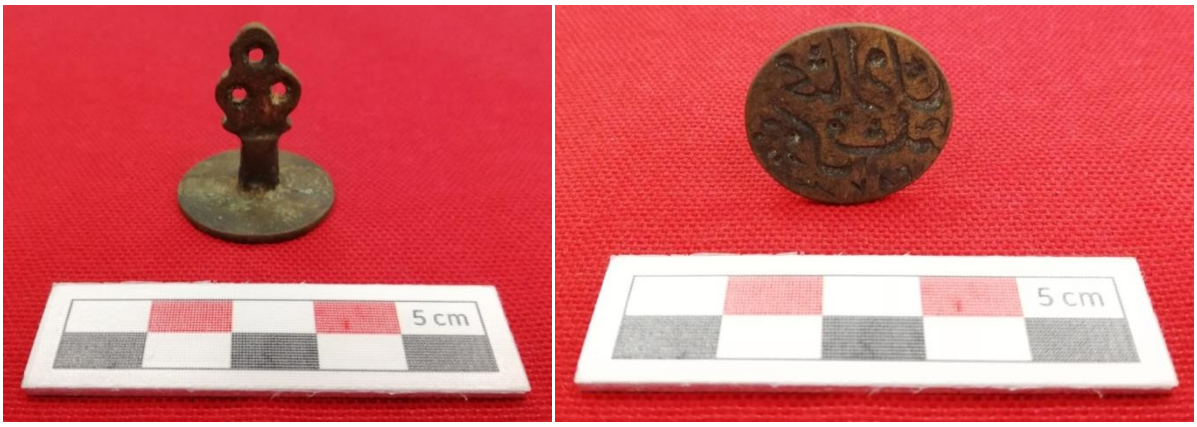
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

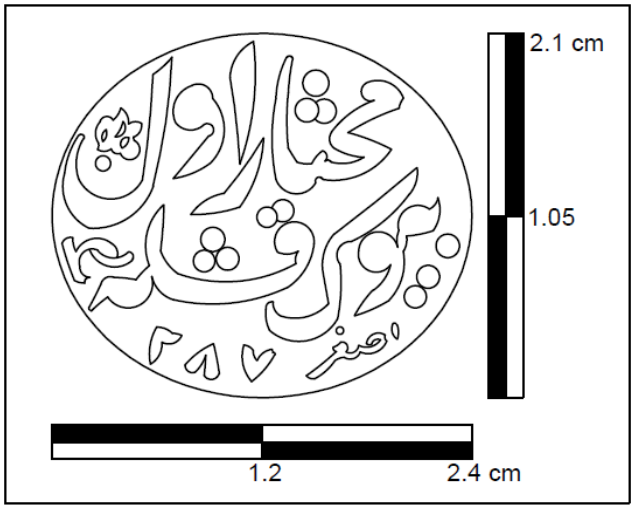
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Büyükkışla – 287"** yazılıdır. Büyükkışla Köyü isminde köyler Yozgat'ın Çandır İlçesi'nde, Kırşehir'in Boztepe İlçesi'nde, Nevşehir'in Hacıbektaş İlçesi'nde ve de Isparta'nın Merkez İlçesi'ne bağlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mühürlerin genel yer durumundan ötürü Nevşehir'e bağlı olduğu yorumu yapılabilirken mührün günümüzde Alanya Arkeoloji Müzesi'nde bulunmasından ötürü coğrafi yakınlık göz önüne alınarak da Isparta'ya bağlı olduğu yorumu da ortaya çıkmaktadır. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.69-3.70 35 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.35 35 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.35 35 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 36

Envanter No: 2008/98-E

Fotoğraf No: 71-72

Çizim No: 36

Baskı No: 36

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

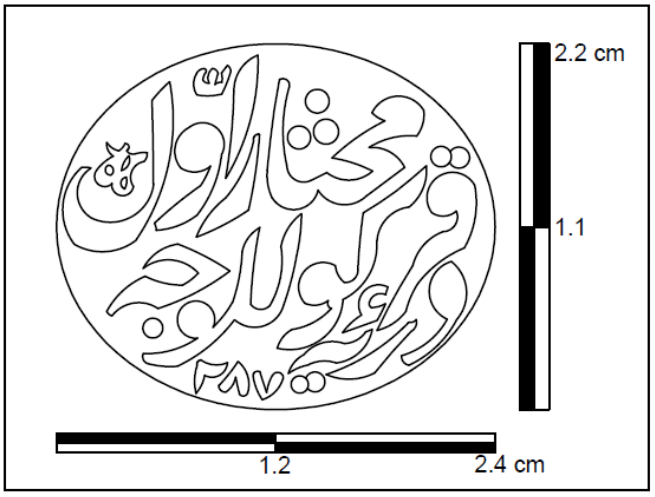
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Karye-i Güllüce (Güllice) – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Güllüce Köyü ismiyle günümüzde Erzincan, Erzurum, Iğdır, Kayseri, Sivas ve Niğde de karşılaşırız. Ama bu iller içinde olasılığı en yüksek yer Niğde'nin Merkez İlçesi'ne bağlı olan bir köy olmasıdır. Fakat Kayseri de yüksek ihtimaller arasındadır. 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Güllice Köyü ismi de geçmektedir[159]. Bu bilgi doğrultusunda köyün daha sonra Niğde'ye bağlandığı anlaşılmaktadır. Güllüce Köyü birinci muhtarına ait bu mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Mühür müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınmıştır ve mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[159] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.71-3.72 36 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.36 36 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.36 36 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 37

Envanter No: 2008/99-E

Fotoğraf No: 73-74

Çizim No: 37

Baskı No: 37

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

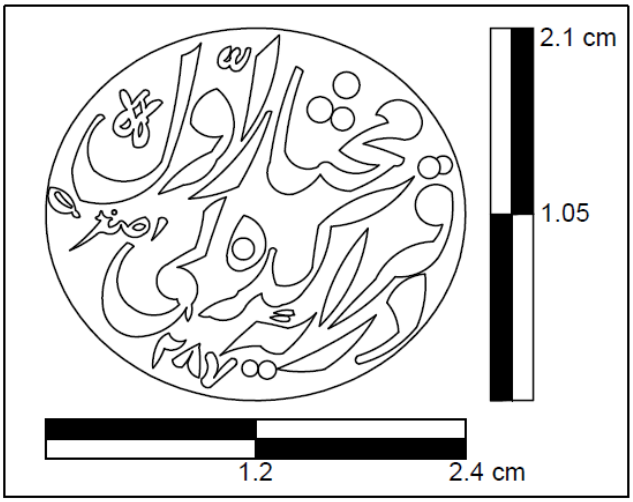
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Karye-i İğdeli – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. İğdeli köyü ismine Çorum, Burdur, Yozgat, Sivas ve Kayseri'de rastlansa da içlerinden Kayseri'nin Sarıoğlan İlçesi'ne bağlı olduğu ihtimali daha yüksektir. İğdeli Köyü birinci muhtarına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.73-3.74 37 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.37 37 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.37 37 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 38

Envanter No: 2008/100-E

Fotoğraf No: 75-76

Çizim No: 38

Baskı No: 38

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

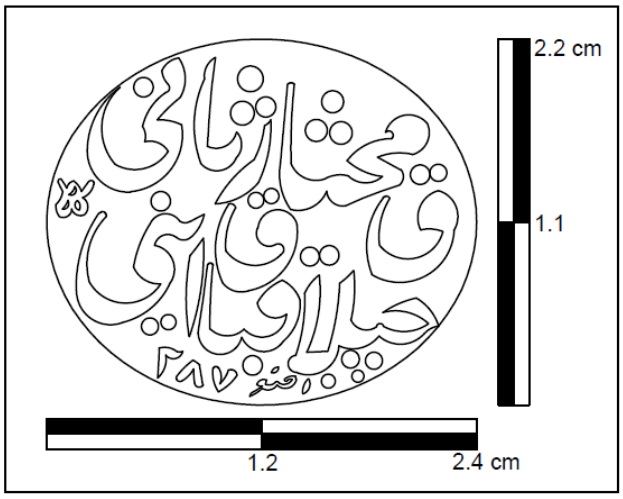
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Çıplak Kabakini – 287"** yazılıdır. Kabakini günümüzde Yozgat'ın Şefaatli ilçesine bağlı bir köydür. Çıplak köyü ise Çanakkale de görünse de o köy bizim aradığımız köy olmadığı kanısındayım çünkü Çıplak ve Kabakini iki köy olduğunu ve iki köyün muhtarının da aynı kişi olduğunu bu yüzden de tek mühür kullanıldığını düşünüyorum. Bu köy isimlerine yine 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Çablak ve Kabakini şeklinde rastlanılmıştır[160]. Bundan ötürü varsayımlarımız biraz daha netlik kazanmıştır. Bu iki köyün birbirine yakın yerlerde olduğu düşünülmektedir. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak muhtar mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

[160] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.75-3.76 38 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.38 38 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.38 38 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 39

Envanter No: 2008/101-E

Fotoğraf No: 77-78

Çizim No: 39

Baskı No: 39

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

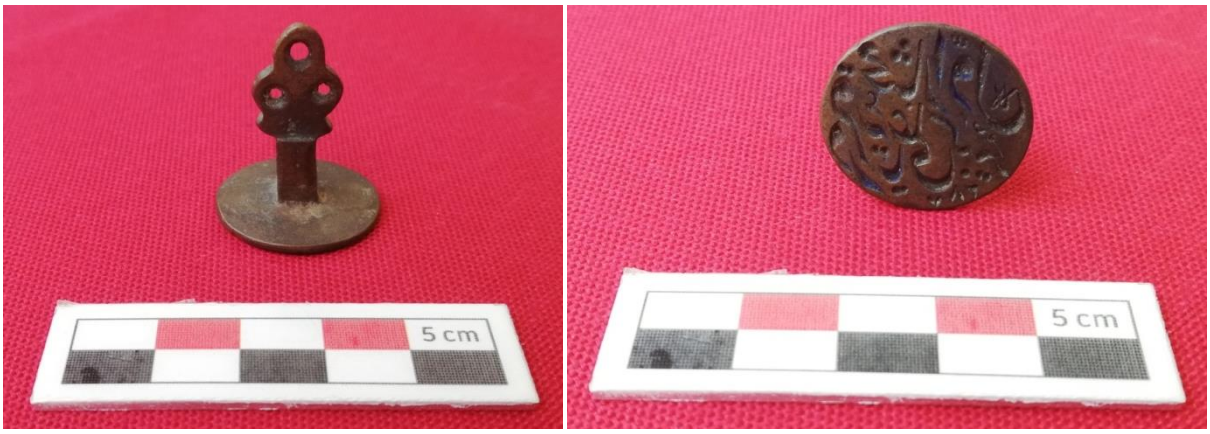
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

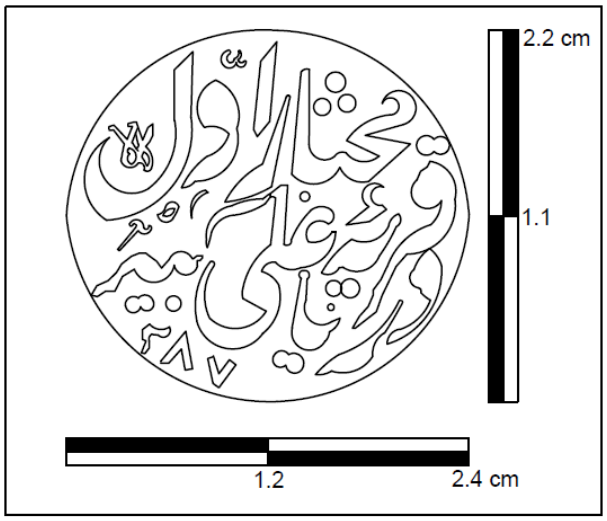
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Karye-i Yağlı Kebir – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Günümüzde Yağlı Kebir Köyü nerededir tam olarak bilinememektedir muhtemelen ismi değişmiştir. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Yağlı Kebir Köyü ismi de geçmektedir[161]. Bu bilgiden ötürü köyün günümüzde de o bölgede var olduğunu söyleyebiliriz. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak muhtar mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

[161] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.77-3.78 39 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.39 39 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.39 39 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 40

Envanter No: 2008/102-E

Fotoğraf No: 79-80

Çizim No: 40

Baskı No: 40

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

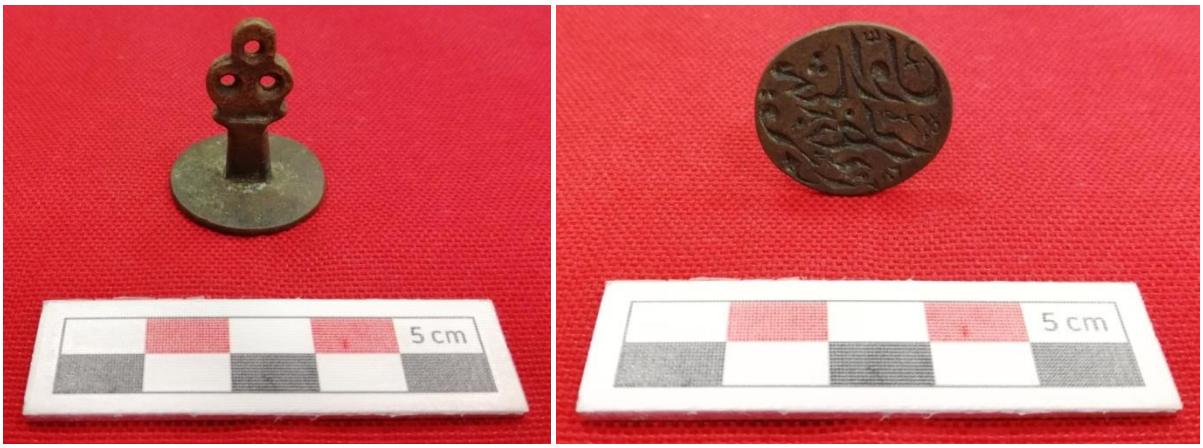
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

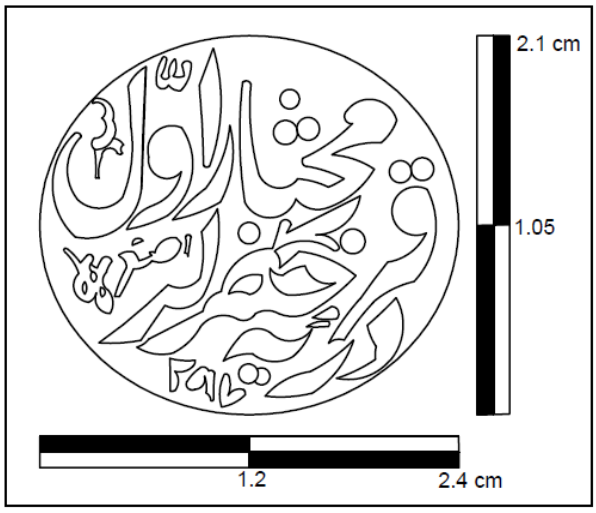
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Karye-i Hıdırlar– 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Hıdırlar Köyü günümüzde Nevşehir'in Hacıbektaş ilçesine bağlı bir köydür. Hıdırlar Köyü birinci muhtarına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir ve mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.79-3.80 40 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.40 40 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.40 40 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 41

Envanter No: 2008/104-E

Fotoğraf No: 81-82

Çizim No: 41

Baskı No: 41

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

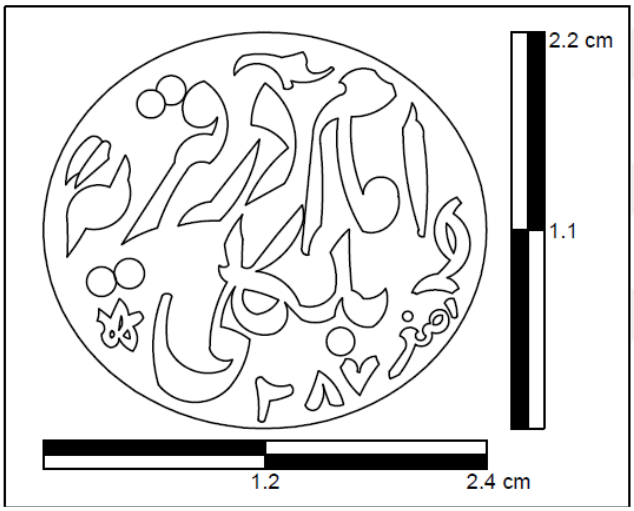
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Belekli – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Belekli kat no 26 da bahsettiğim üzere günümüzde Nevşehir'in Kozaklı ilçesine bağlıdır. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Belekli Köyü ismi geçmektedir[162]. Bu bilgiden de anlaşılacağı üzere Belekli Köyü daha sonra Kozaklı İlçesi'ne bağlanmıştır. Kat no 26 da yer alan mühür Belekli Köyü muhtarına aitken söz konusu mühür Belekli Köyü imamına aittir. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[162] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.81-3.82 41 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.41 41 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.41 41 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 42

Envanter No: 2008/105-E

Fotoğraf No: 83-84

Çizim No: 42

Baskı No: 42

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

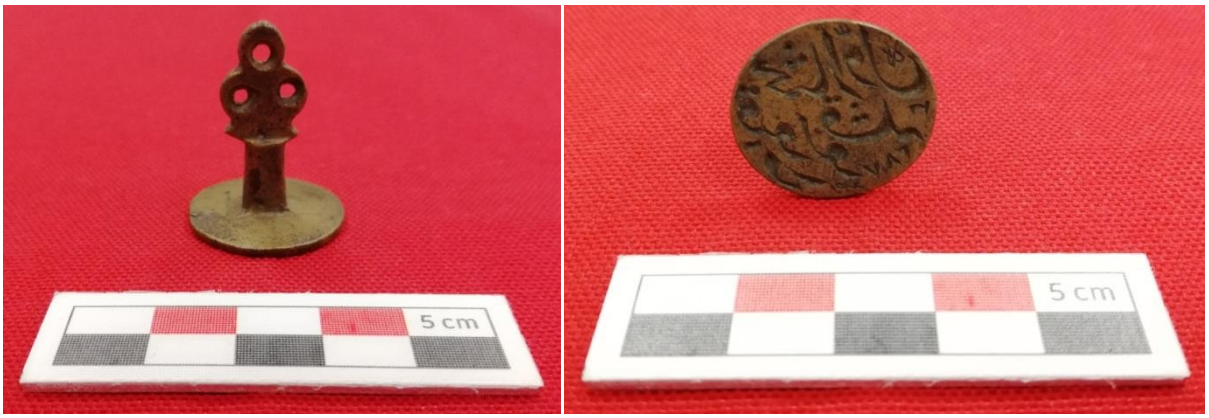
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

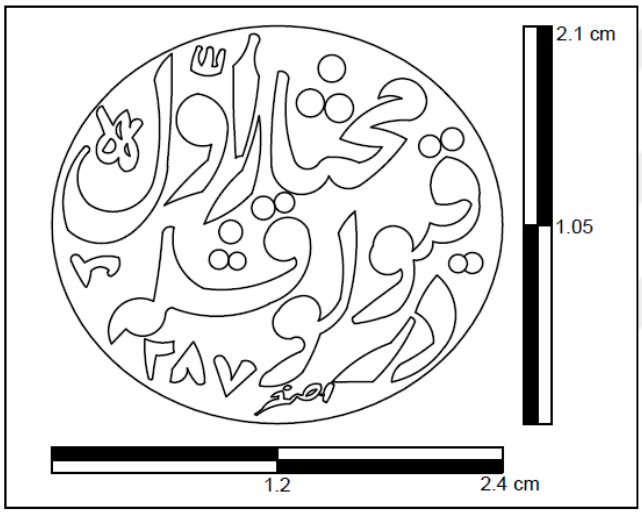
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Kuyulu Kışla – 287"** yazılıdır. Kuyulu Kışla günümüzde Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı bir köydür. Kat no 16 ve kat no 33 de yer alan mühürlerle aynı yere sahiptir. Bu mühür ise Kuyulu Kışla Köyü'nün birinci muhtarına ait bir mühürdür. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.83-3.84 42 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.42 42 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.42 42 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 43

Envanter No: 2008/106-E

Fotoğraf No: 85-86

Çizim No: 43

Baskı No: 43

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

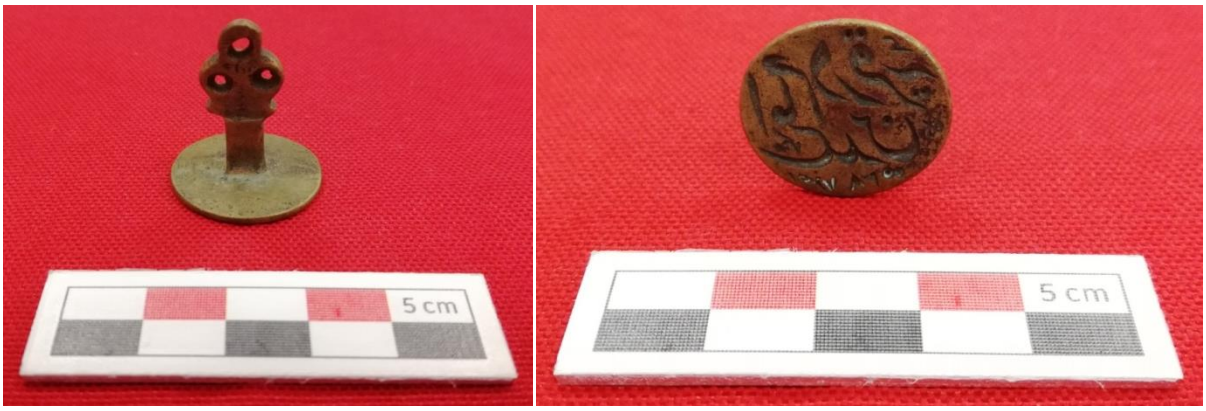
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

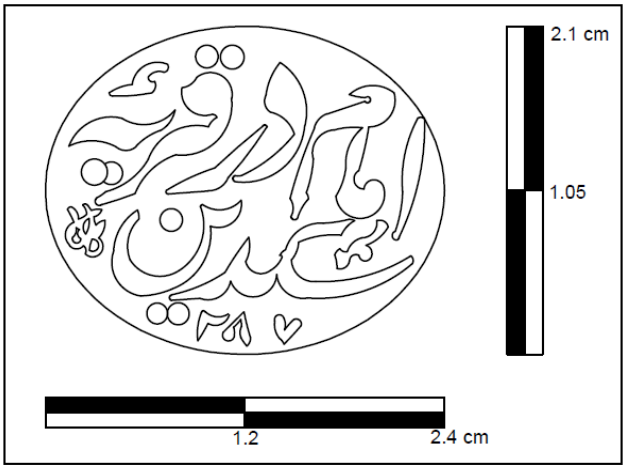
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Sekdin – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Günümüzde Sekdin Köyü'nün coğrafi konumu bilinememektedir. Muhtemelen ismi değişmiştir. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Sekdin Köyü ismi geçmektedir[163]. Bu bilgiden dolayı böyle bir köyün varlığından emin olmuş oluyoruz. Diğer köyler gibi ismini günümüzde bulamasak da muhtemelen o bölge de yer almaktadır. Sekdin Köyü imamına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir ve mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[163] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.85-3.86 43 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.43 43 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.43 43 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 44

Envanter No: 2008/107-E

Fotoğraf No: 87-88

Çizim No: 44

Baskı No: 44

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.3 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

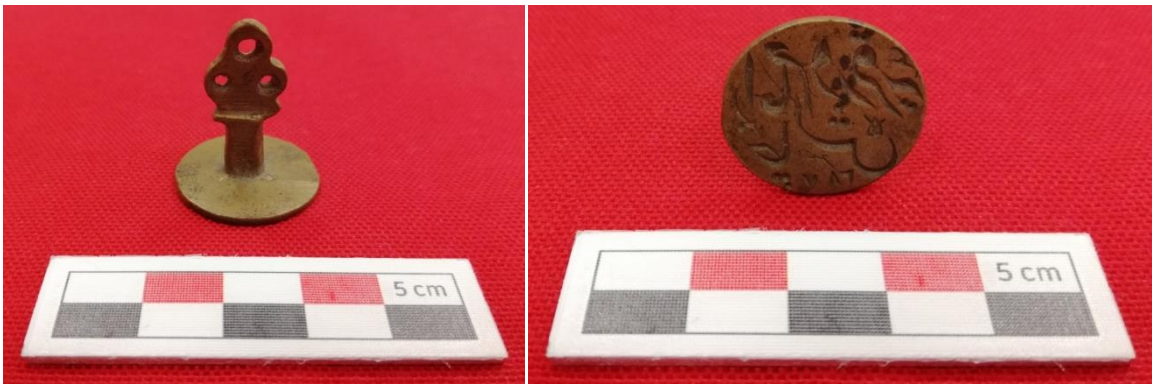
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

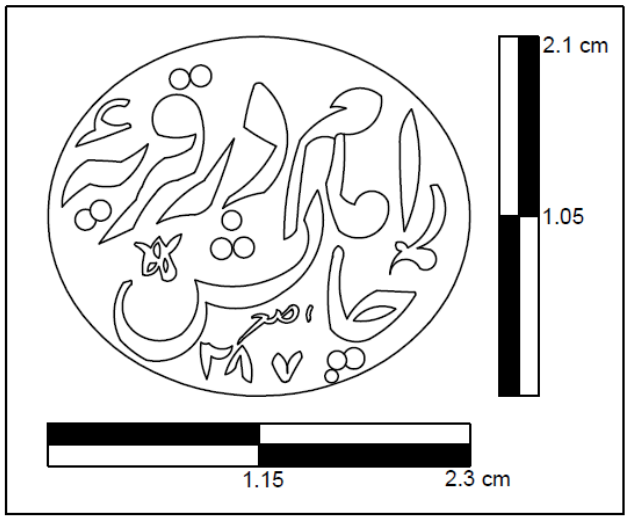
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Çalış – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Çalış günümüzde Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı bir köydür. 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Çalış Köyü ismi de geçmektedir[164]. Buradan yola çıkarak Avanos'un Nevşehir'e daha sonra bağlandığını anlamaktayız. Çalış Köyü imamına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir ve mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[164] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.87-3.88 44 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.44 44 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.44 44 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 45

Envanter No: 2008/108-E

Fotoğraf No: 89-90

Çizim No: 45

Baskı No: 45

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

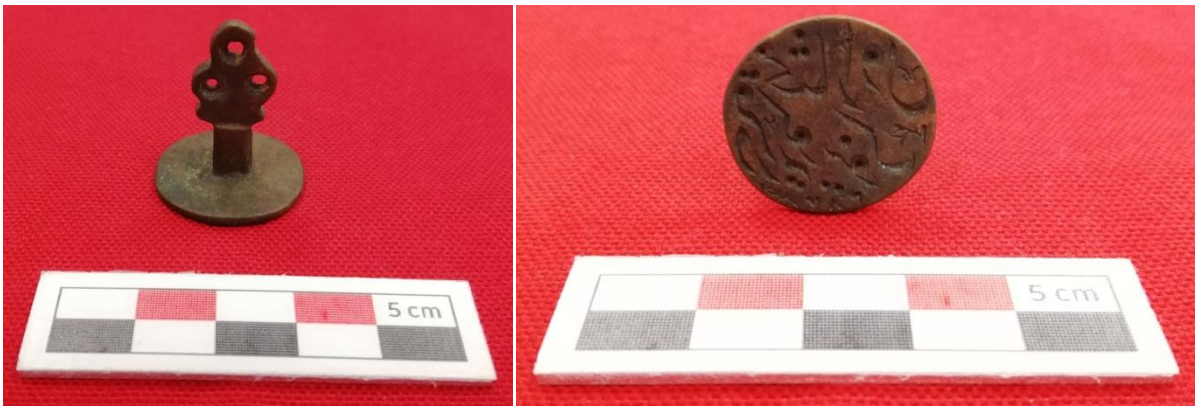
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

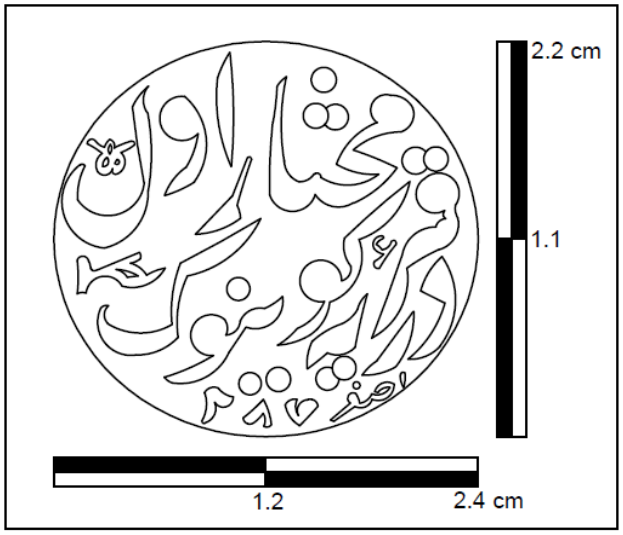
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Karye-i Göynük – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Göynük günümüzde Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı bir köydür. 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Göynük Köyü'nün ismi de geçmektedir[165]. Avanos'un Nevşehir'e daha sonra bağlandığını göstermektedir. Göynük Köyü'nün muhtarına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir ve mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[165] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.89-3.90 45 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.45 45 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.45 45 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 46

Envanter No: 2008/109-E

Fotoğraf No: 91-92

Çizim No: 46

Baskı No: 46

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

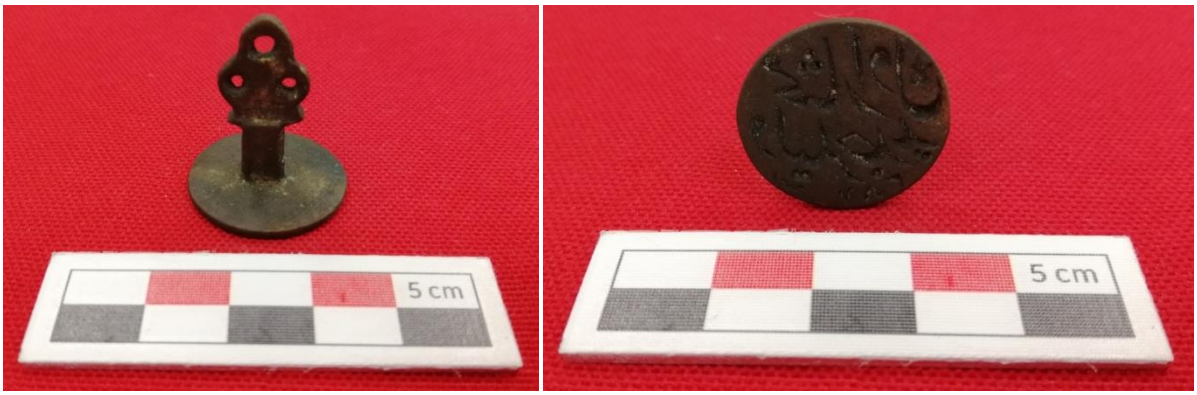
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

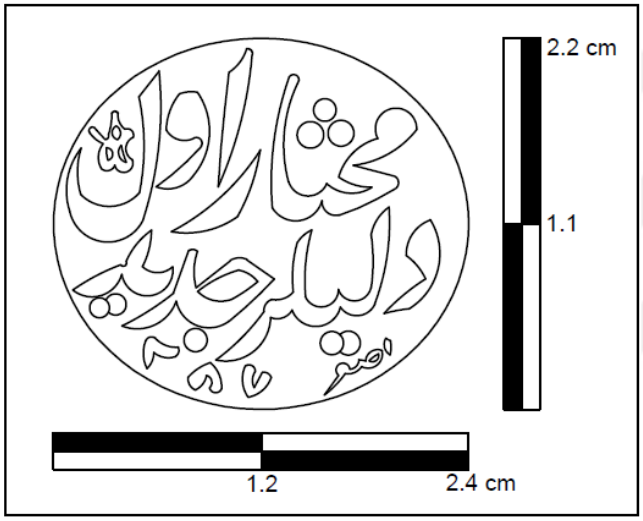
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Velilercedir – 287"** yazılıdır. Velilercedir adında bir yer ismi bulunamamıştır. Veliler adında ise İzmir ve Balıkesir de köy isimleri mevcut olsa da abu mührün oralardan birine at olduğu yorumunu yapamamaktayız. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak muhtar mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.91-3.92 46 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.46 46 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.46 46 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 47

Envanter No: 2008/110-E

Fotoğraf No: 93-94

Çizim No: 47

Baskı No: 47

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

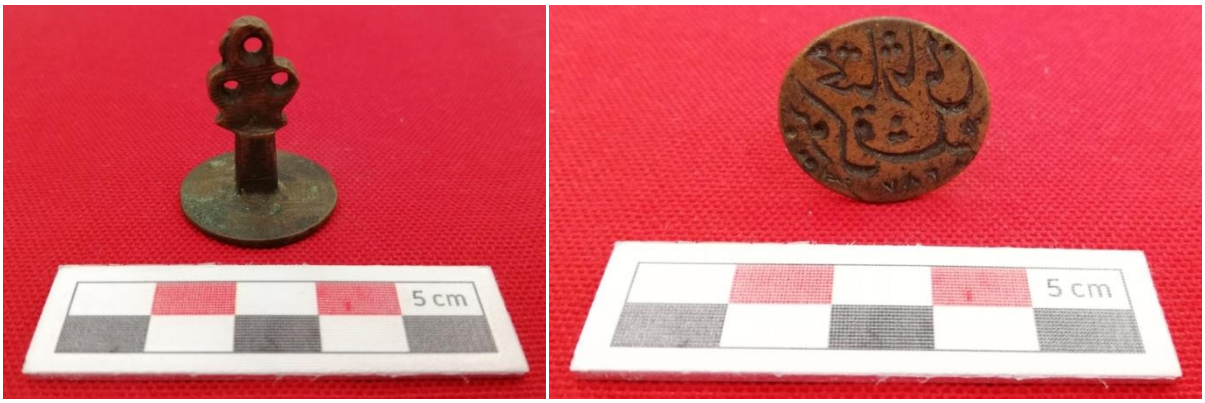
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

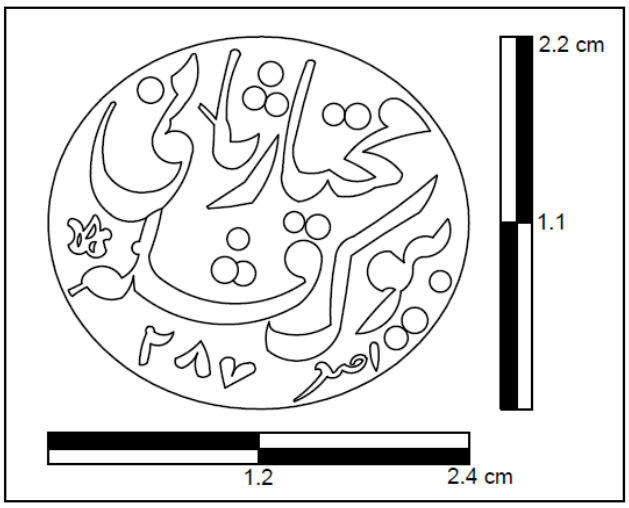
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Büyükkışla – 287"** yazılıdır. Büyükkışla Köyü isminde köyler yukarda da belirttiğim üzere Yozgat'ın Çandır İlçesi'nde, Kırşehir'in Boztepe İlçesi'nde, Nevşehir'in Hacıbektaş İlçesi'nde ve de Isparta'nın Merkez İlçesi'ne bağlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mühürlerin genel yer durumundan ötürü Nevşehir'e bağlı olduğu yorumu yapılabilirken mührün günümüzde Alanya Arkeoloji Müzesi'nde bulunmasından ötürü coğrafi yakınlık göz önüne alınarak da Isparta'ya bağlı olduğu yorumu da ortaya çıkmaktadır. Kat no 35 de yer alan mühür bu köyün birinci muhtarına aitken söz konusu mühür ise ikinci muhtara aittir. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.93-3.94 47 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.47 47 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.47 47 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 48

Envanter No: 2008/111-E

Fotoğraf No: 95-96

Çizim No: 48

Baskı No: 48

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.3 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

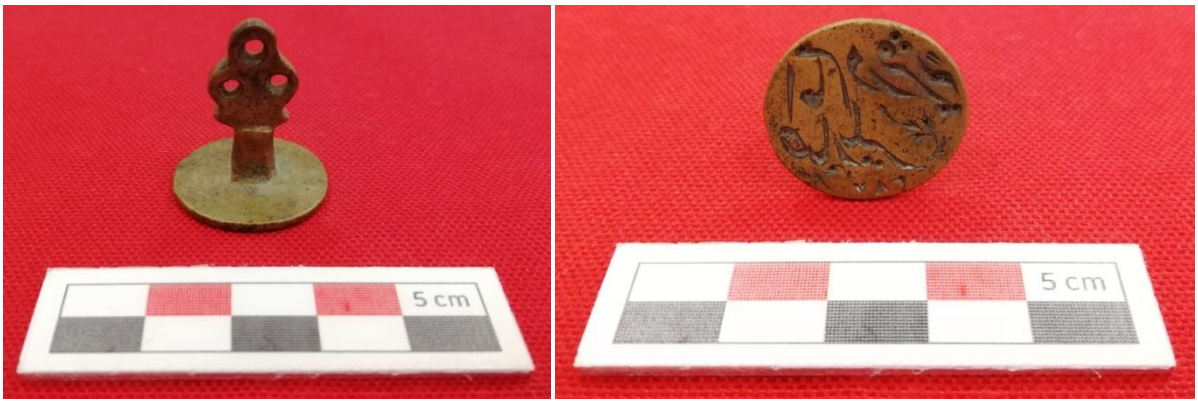
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

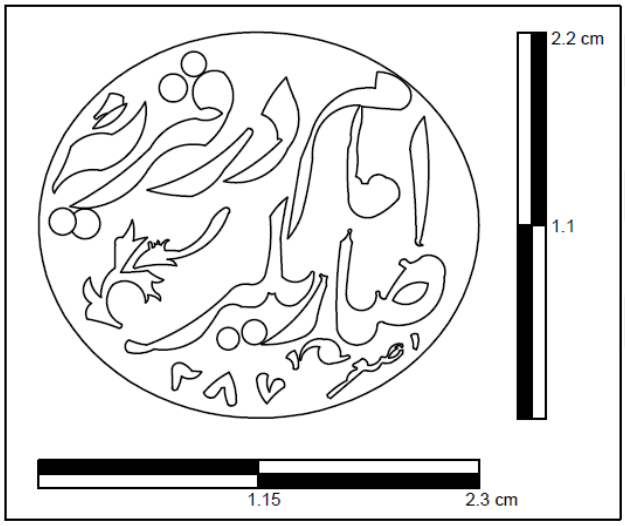
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Sarılar – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Sarılar Köyü günümüzde Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı bir köydür. Sarılar Köyü imamına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir ve mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.95-3.96 48 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.48 48 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.48 48 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 49

Envanter No: 2008/112-E

Fotoğraf No: 97-98

Çizim No: 49

Baskı No: 49

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

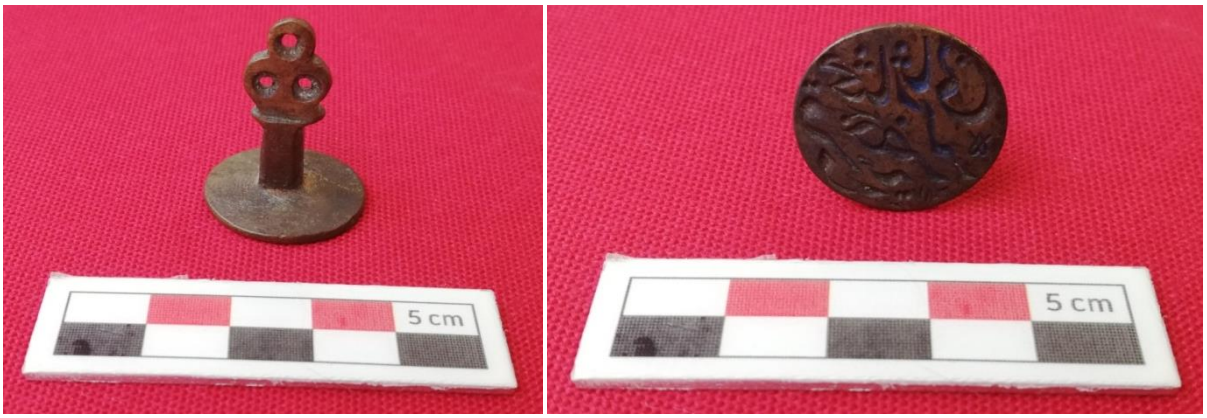
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

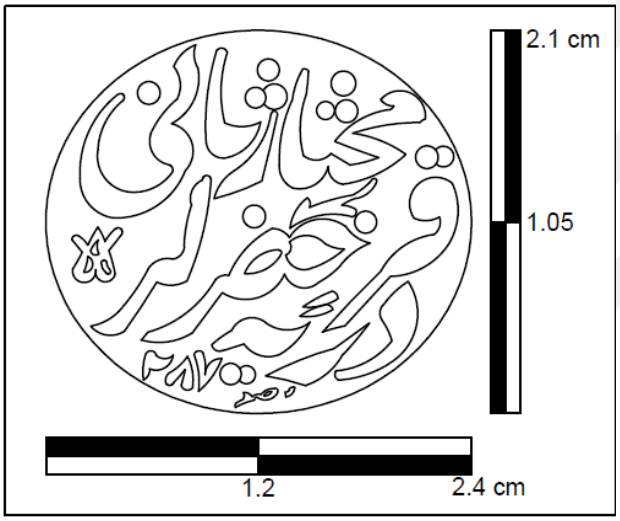
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Hıdırlar – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Hıdırlar Köyü daha önce de bahsettiğim üzere Nevşehir'in Hacıbektaş ilçesine bağlı bir köydür. Kat no 40 da yer alan mühür bu köyün birinci muhtarına aitken söz konusu mühür ikinci muhtarına ait bir mühürdür. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.97-3.98 49 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.49 49 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.49 49 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 50

Envanter No: 2008/113-E

Fotoğraf No: 99-100

Çizim No: 50

Baskı No: 50

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

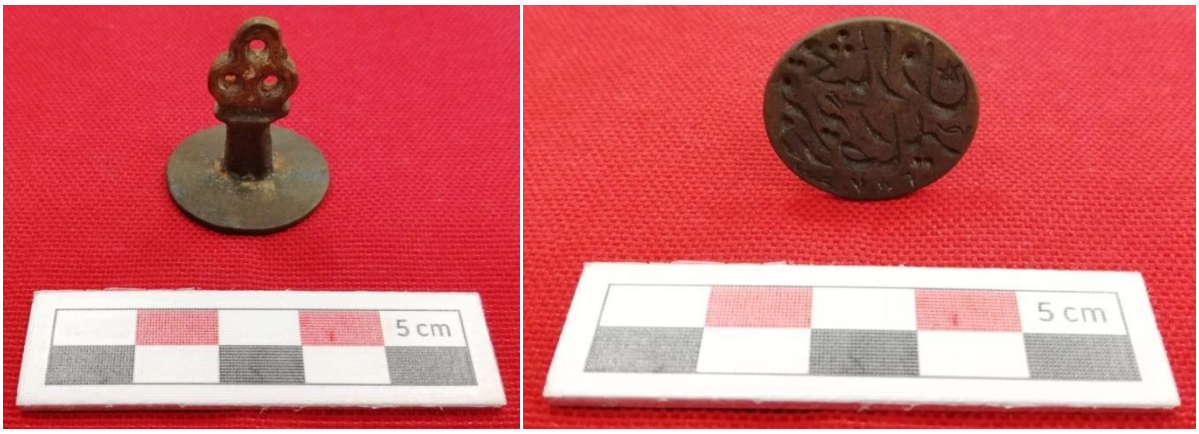
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

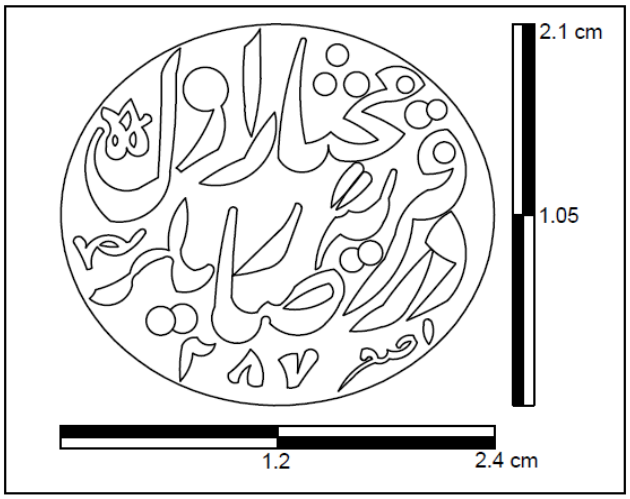
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Karye-i Sarılar – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Sarılar günümüzde Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı bir köydür. Daha önce bahsettiğim üzere kat no 47 de yer alan mühür bu köyün imamına aitken söz konusu mühürde Sarılar Köyü birinci muhtarına aittir. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.99-3.100 50 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.50 50 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.50 50 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 51

Envanter No: 2008/114-E

Fotoğraf No: 101-102

Çizim No: 51

Baskı No: 51

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

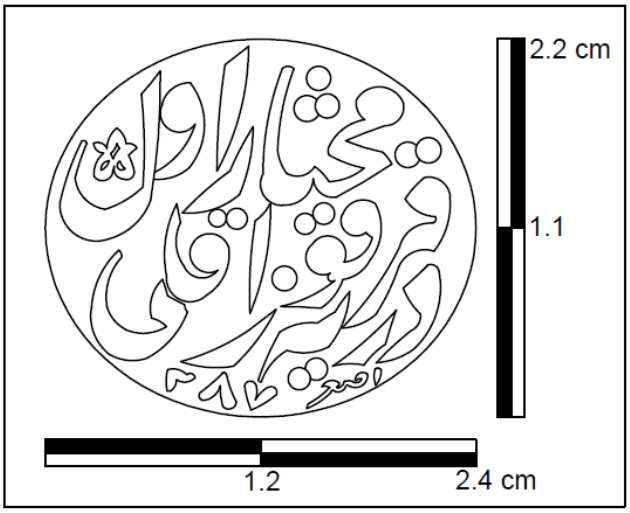
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Karye-i Kozaklı – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Kozaklı Köyü daha öncede bahsettiğim üzere Nevşehir'e bağlı bir köydür. Fakat 1954 de çevresinde bulunan yakın köyler ile birleşerek Kozaklı İlçesi olmuştur[166]. Kat no 27 de bahsedilen mühür köyün ikinci muhtarına ait bir mühürken söz konusu mühür birinci muhtara ait bir mühürdür. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[166] http://www.kozakli.gov.tr/ilcemiz.

Fotoğraf 3.101-3.102 51 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.51 51 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.51 51 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 52

Envanter No: 2008/115-E

Fotoğraf No: 103-104

Çizim No: 52

Baskı No: 52

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

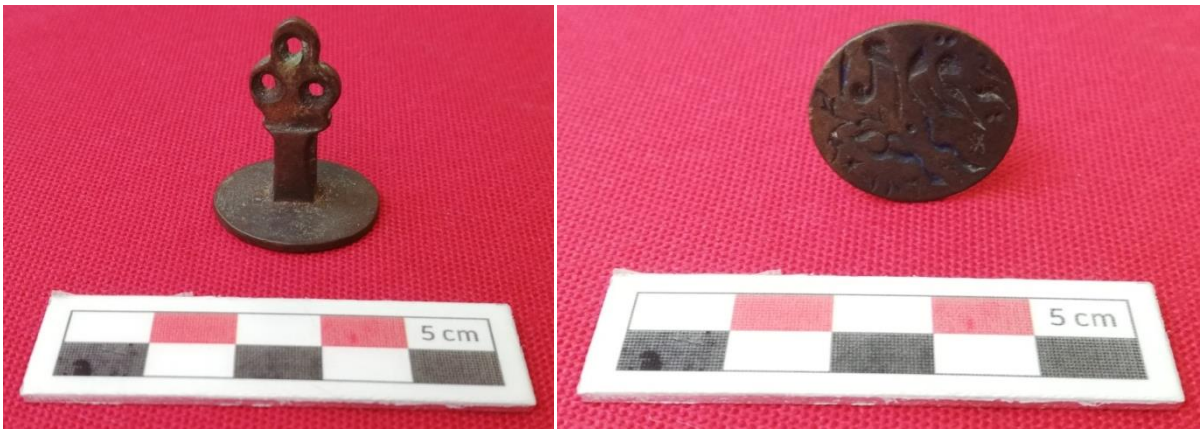
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

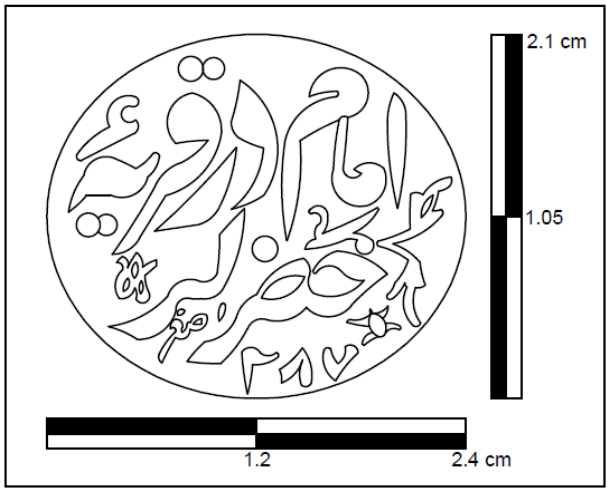
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Hıdırlar – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Hıdırlar Köyü'ne ait üçüncü mühürdür. Nevşehir'in Hacıbektaş ilçesine bağlı bu köyün imamına aittir. Kat no 40 ve kat no 49 da yer alan mühürler bu köyün muhtar mühürleridir. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

Fotoğraf 3.103-3.104 52 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.52 52 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.52 52 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 53

Envanter No: 2008/116-E

Fotoğraf No: 105-106

Çizim No: 53

Baskı No: 53

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

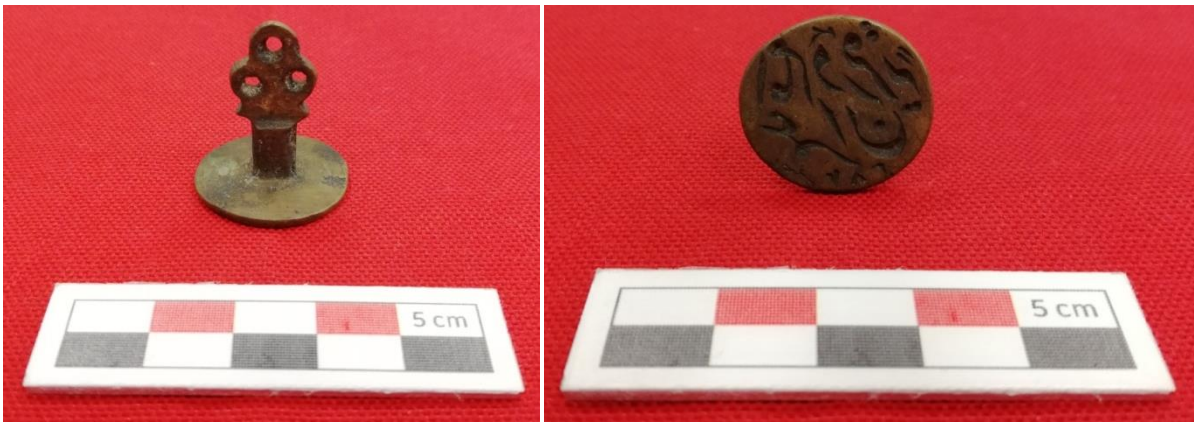
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

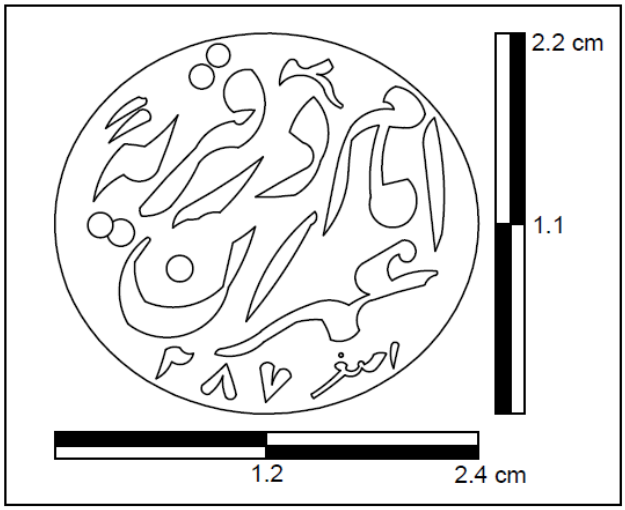
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i İmran – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. İmran günümüzde Nevşehir Kozaklı İlçesi'ne bağlı bir köydür. 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde İmran Köyü'nün ismi de geçmektedir[167]. Köy daha sonra Nevşehir'e bağlanmıştır. İmran Köyü imamına ait bu mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir ve mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır.

[167] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.105-3.106 53 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.53 53 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.53 53 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 54

Envanter No: 2008/117-E

Fotoğraf No: 107-108

Çizim No: 54

Baskı No: 54

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.9 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

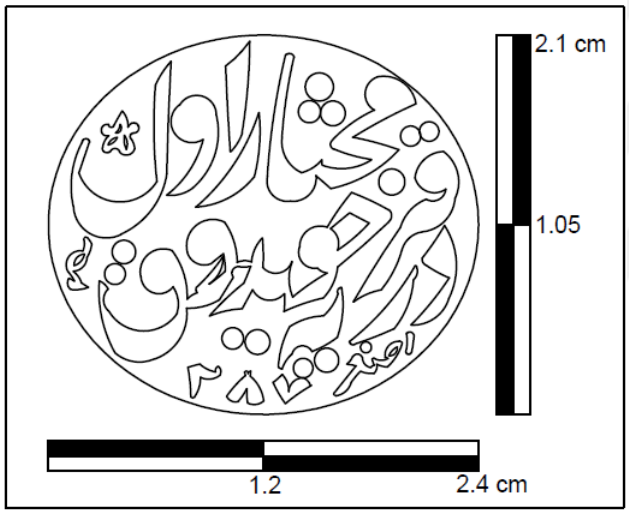
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Evvel Der Karye-i Hoyruk (Hoyrok) – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Hoyruk ya da Hoyrok adında bir köy araştırmalarımız sonucunda karşımıza çıkmamıştır. Fakat diğer yörelerini belirlediğimiz mühürlerle ortak hakkâk imzasına sahip olduğu detayını belirtmek isterim. Kat no 13 de yer alan mühürde de aynı yer ismi yer almaktadır. Kat no 13 de ki mühür bu yerin ikinci muhtarına aitken söz konusu mühür birinci muhtara ait bir mühürdür. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak muhtar mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.107-3.108 54 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.54 54 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.54 54 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 55

Envanter No: 2008/118-E

Fotoğraf No: 109-110

Çizim No: 55

Baskı No: 55

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.3 cm **Çap En:** 2.1 cm

Tarih: H.1287 – M.1870

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

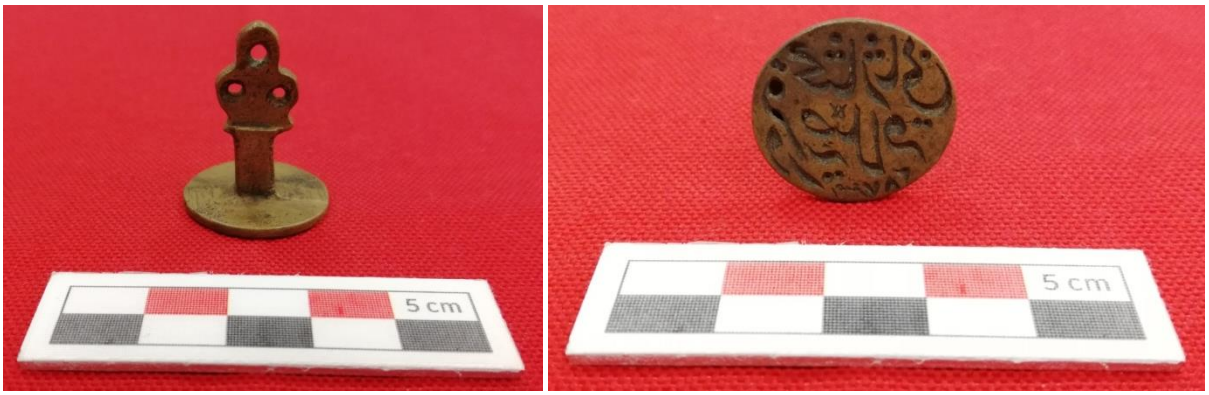
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

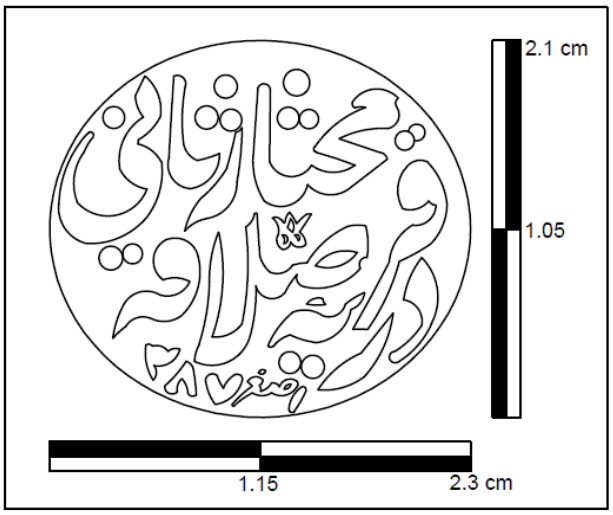
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Halaka – 287"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Halaka günümüzde Nevşehir'in Kozaklı ilçesine bağlı bir köydür. 1954 de halaka olan ismi Dörtyol olarak değişmiştir[168]. Ayrıca 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Halaka Köyü'nün ismi de geçmektedir[169]. Bu bilgi neticesinde yorumumuz kuvvetlenmiştir. Fakat farklı bir yorumlama yaparsak **"Salâvat"** şeklinde çevrilmesi hususunda bu defa da şöyle bir yorum yapabiliriz. Salavat günümüzde Sivas'ın Yıldızeli ilçesinde yer alan bir köy ismidir. Mühür buraya da ait olabilir. Ama ilk ihtimal bölgesel yakınlıktan ötürü daha kuvvet kazanmaktadır. Osmanlı Dönemi'ne ait mühürde hakkâk imzasına da yer verilmiştir. Osmanlıca **"Asgar"** yazılıdır ve bunun da hakkâk ismi olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak imam mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

[168] https://halaka4yol.de.tl/K.oe.y.ue.m.ue.z.htm.
[169] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.109-3.110 55 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.55 55 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.55 55 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 56

Envanter No: 2008/48-E

Fotoğraf No: 111-112

Çizim No: 56

Baskı No: 56

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.3 cm **Çap:** 1.4 cm

Tarih: H 1289 – M.1872

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

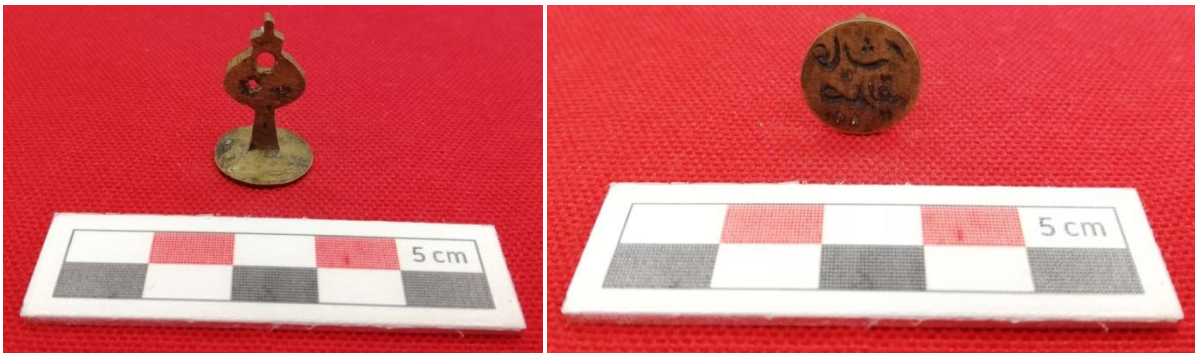
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

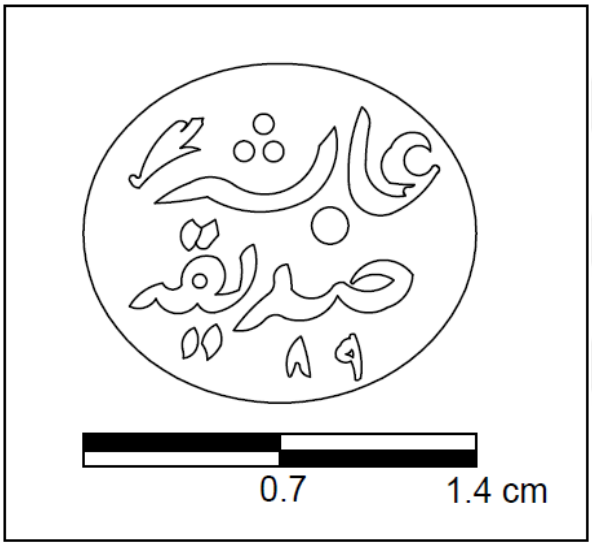
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Pirinç malzemeden yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Aişe Sıddıka – 89"** yazılıdır. Osmanlı Dönemi'ne ait bu mühürde yazı dışında birde yaprak motifi yer alır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında bir tanesi belirgin olmakla birlikte iki tanesi de aşınma sonucu oluşmuş 3 delik yer alır. Şahıs mührü olduğunu ise sadece isim yazılı olmasından yola çıkarak söyleriz.

Fotoğraf 3.111-3.112 56 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.56 56 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.56 56 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 57

Envanter No: 2008/33-E

Fotoğraf No: 113-114

Çizim No: 57

Baskı No: 57

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.2 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1291 – M.1874

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

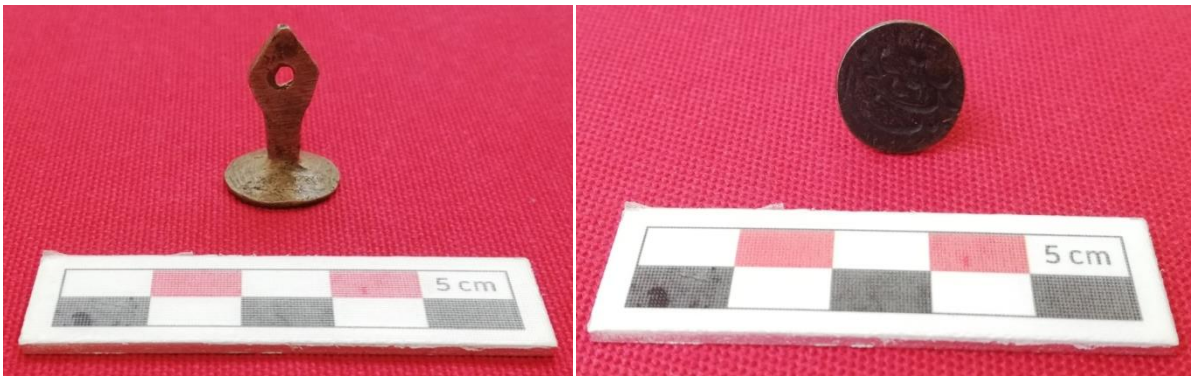
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

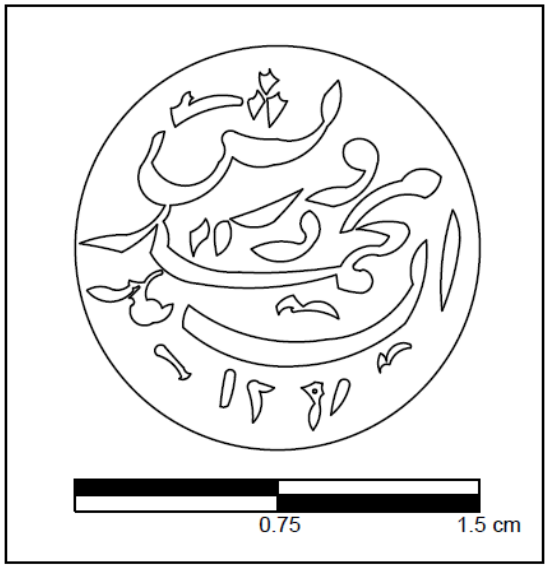
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Es-Seyyid Mehmed Derviş – 1291"** yazılıdır. es-Seyyid, Osmanlıca efendi, bey anlamına gelmektedir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmının uç kısmı baklava dilimini andırmaktadır ve ortasında bir delik yer almaktadır. Yazıda rütbe belirtilmemesi sadece isim verilmesinden yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.113-3.114 57 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.57 57 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.57 57 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 58

Envanter No: 1.03.1984

Fotoğraf No: 115-116

Çizim No: 58

Baskı No: 58

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 21.11.1984

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 3 cm **Çap:** 2.3 cm

Tarih: H.1294 – M.1877

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Alanya Adliye Emanet Memurluğu

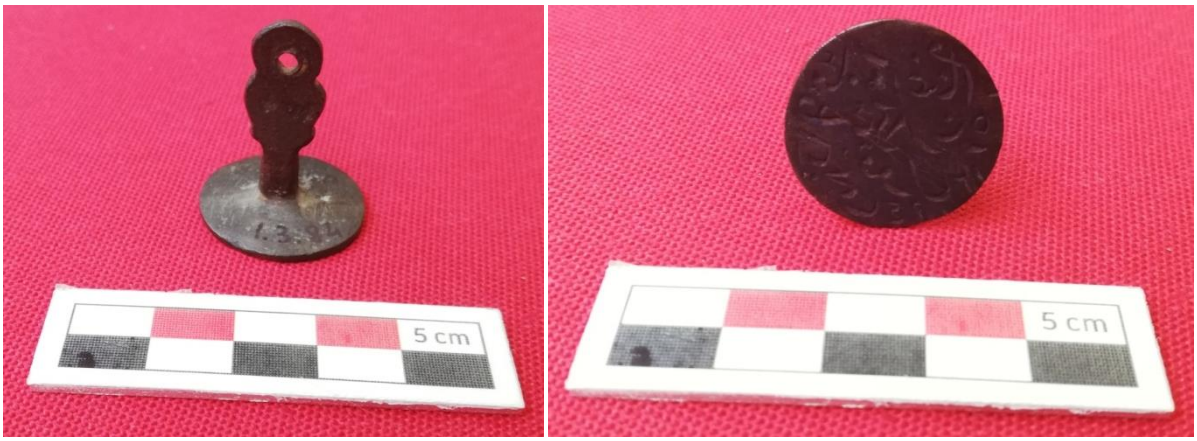
Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

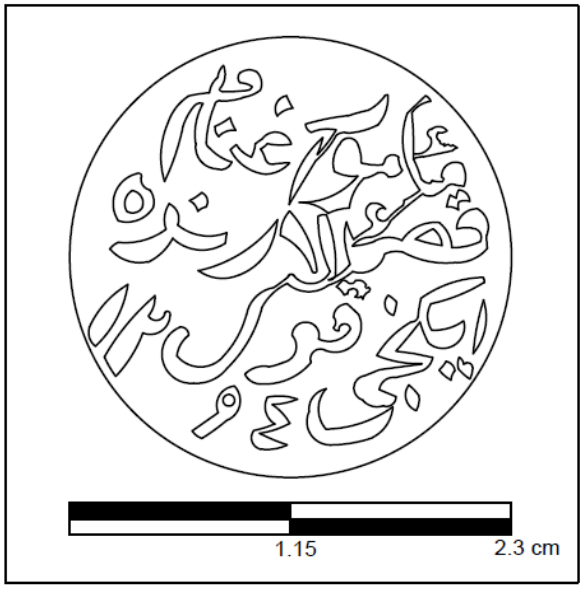
Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Madeni malzemeden yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Kaza-i Larende-i İkinci Kol Memur-u Ağnam – 1294"** yazılıdır. Ağnam koyun, keçi, deve, manda gibi hayvanlardan alınan vergidir. Larende günümüzde Karaman olarak bilinen şehrimizin eski adıdır. Bilinen ilk adı Laranda (larende) olan kent, Hititlere bağlı Arzava Devleti'nin sınırları içinde kutsal merkezlerden biriyken, MÖ. 6.yüzyıldan sonra Friglerin ve Lidyalıların istilasına uğramış ve MÖ. 5.yüzyılda ise Perslerin hakimiyetine girmiştir. Roma İmparatorluğu'nun ikiye bölünmesinden sonra Bizans idaresinde kalmıştır ve 1071 Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu'nun Türkler tarafından fethedilmesi ile şehir önce Danişmentlilerin, daha sonra da Anadolu Selçuklu Devleti'nin yönetimi altına girmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti'nin çökmesi üzerine kurulan Karamanoğullarının başkenti olan şehir bugünkü adını da beyliğin kurucusu Karaman Bey'den almıştır. Fatih Sultan Mehmet tarafından ele geçirilerek Larende adı ile Osmanlı topraklarına katılan şehir, önce Konya vilayetine bağlı bir sancak merkezi, Kanuni Sultan Süleyman döneminde ise ilçe merkezi olmuştur. Larende olan adı, Cumhuriyet'in ilanından sonra Karaman olarak değiştirilmiştir[170]. Diğer mühürler ile bölgesel yakınlığı olduğunu düşünmemizden kaynaklı bu bölgeye ait olduğu yorumunu yapabiliriz. Alanya Adliye Emanet Memurluğundan 750 TL'ye alınan mührün tutamak kısmı şekilli olarak çıkmış ve bir tane de delik yer almaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

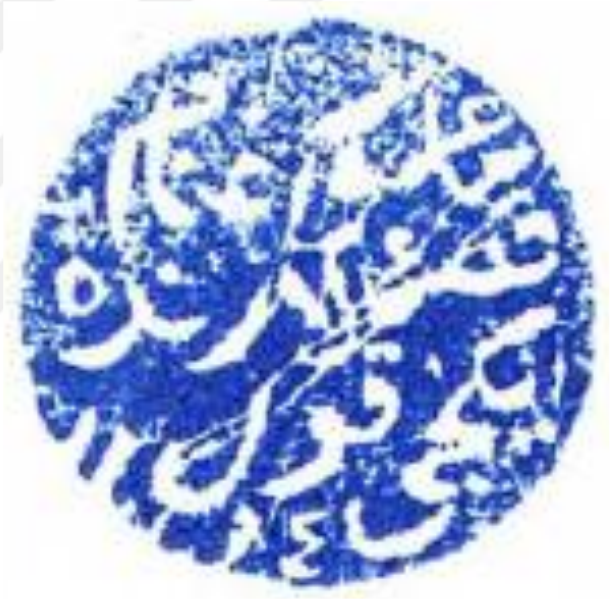
[170] http://volkan.com.tr/volmagazine/larendeden-bugune-turk-dilinin-baskenti-karaman/.

Fotoğraf 3.115-3.116 58 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.58 58 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.58 58 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 59

Envanter No: 2008/103-E

Fotoğraf No: 117-118

Çizim No: 59

Baskı No: 59

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.7 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 2.2 cm

Tarih: H.1295 – M.1878

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

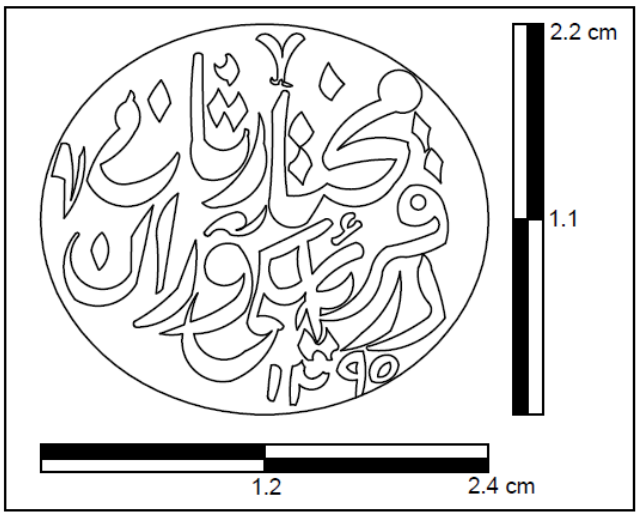
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar-ı Sani Der Karye-i Eskiören (Eski Viran) – 1295"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Eskiören günümüzde Çorum Merkez ilçesine bağlı bir köydür. Fakat 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Eski Viran Köyü ismi de geçmektedir[171]. Bu köy yüksek ihtimal ile Kırşehir'e bağlıyken daha sonra Çorum'a bağlanmıştır. Mühür Eskiören Köyü ikinci muhtarına aittir. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınmıştır ve mührün tutamak kısmı kademeli olarak oluşmuştur ve üç tane delik yer alır.

[171] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.117-3.118 59 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.59 59 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.59 59 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 60

Envanter No: 2008/54-E

Fotoğraf No: 119-120

Çizim No: 60

Baskı No: 60

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.3 cm **Çap:** 1.4 cm

Tarih: H. 1297 – M.1880

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

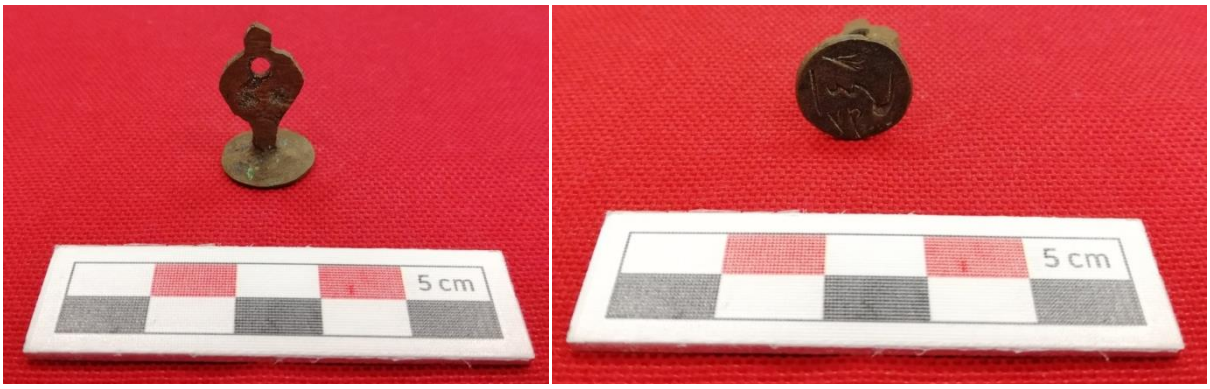
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

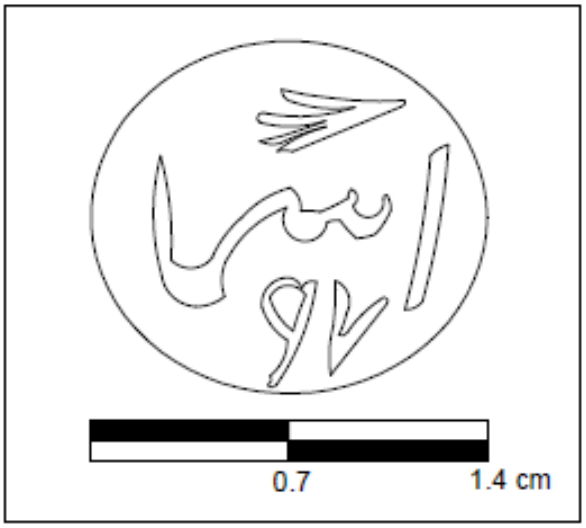
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Esma – 97"** yazılıdır. Osmanlı dönemine ait bu mühür de aynı zamanda yaprak motifi de yer almaktadır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı da bir yaprak formunda olup bir delik yer almaktadır. Sadece şahıs ismine yer verilmesinden ötürü şahıs mührü diyebiliriz.

Fotoğraf 3.119-3.120 60 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.60 60 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.60 60 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 61

Envanter No: 2008/20-E

Fotoğraf No: 121-122

Çizim No: 61

Baskı No: 61

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.8 cm **Çap Boy:** 1.8 cm **Çap En:** 1.3 cm

Tarih: H.1300 – M.1883

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

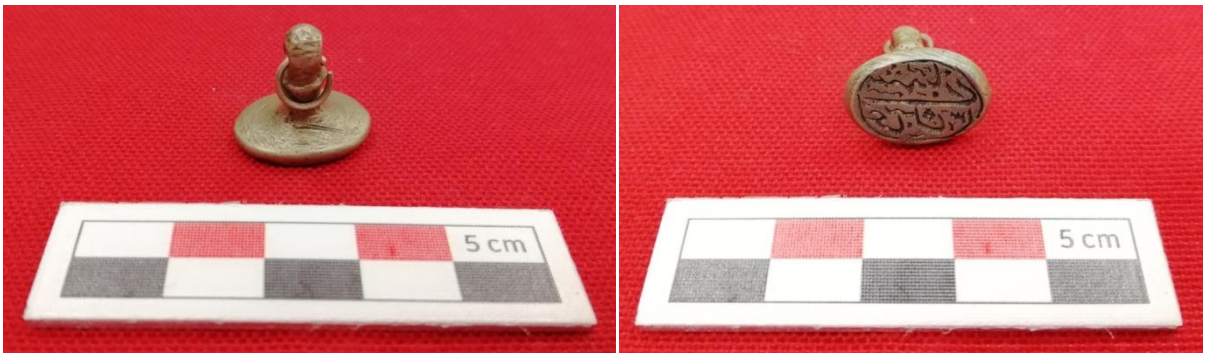
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

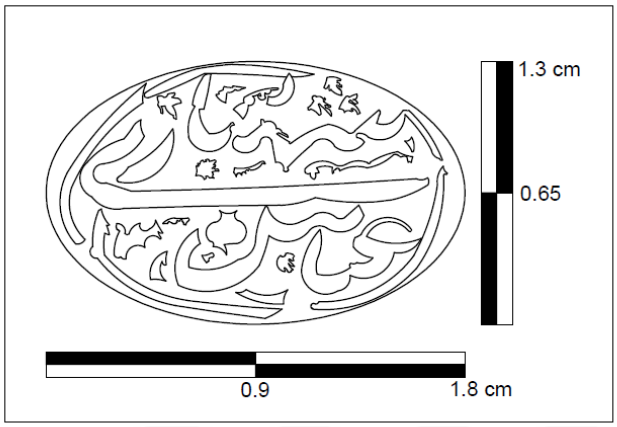
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Gümüş

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Gümüşten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Abbas Şehribari – 13"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 40 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında bir tane delik yer alır ve o delikten geçmiş bir tane de demir yer alır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.121-3.122 61 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.61 61 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.61 61 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 62

Envanter No: 2008/79-E

Fotoğraf No: 123-124

Çizim No: 62

Baskı No: 62

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap Boy:** 2.1 cm **Çap En:** 1.9 cm

Tarih: H.1300 – M.1883

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

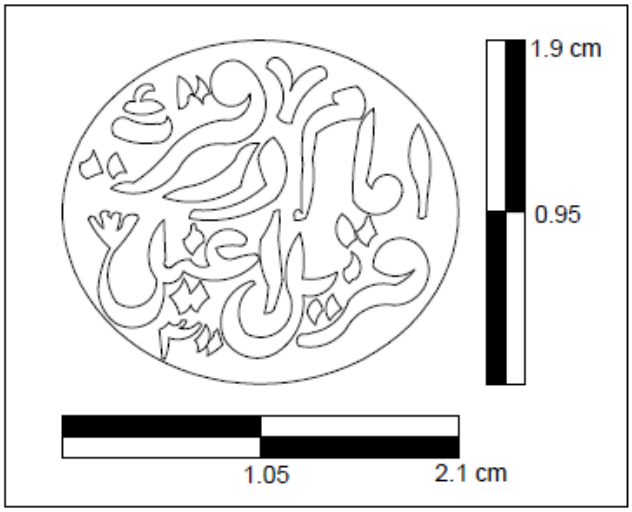
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: : Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İmâm-ı Der Karye-i Kızıl Ağıl – 300"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Kızıl Ağıl günümüzde Nevşehir'in Hacıbektaş ilçesine bağlı bir köydür. 1928 de Kırşehir Sancağı'na bağlı Avanos Kazası'nın merkez nahiyesine bağlı 53 köy içinde Kızıl Ağıl Köyü'nün ismi de geçmektedir[172]. Bu bilgiden ötürü köyün daha sonra Nevşehir'e bağlandığını öğrenmekteyiz. Kızıl Ağıl Köy imamına ait mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir ve mühür müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınmıştır. Mührün tutamak kısmı baklava dilimi şeklinde yükselmiş ve üzerinde bir delik yer almaktadır.

[172] Akpınar ve Nizamoğlu, 2018: 503.

Fotoğraf 3.123-3.124 62 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.62 62 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.62 62 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 63

Envanter No: 2008/53-E

Fotoğraf No: 125-126

Çizim No: 63

Baskı No: 63

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.3 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1303 – M.1886

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

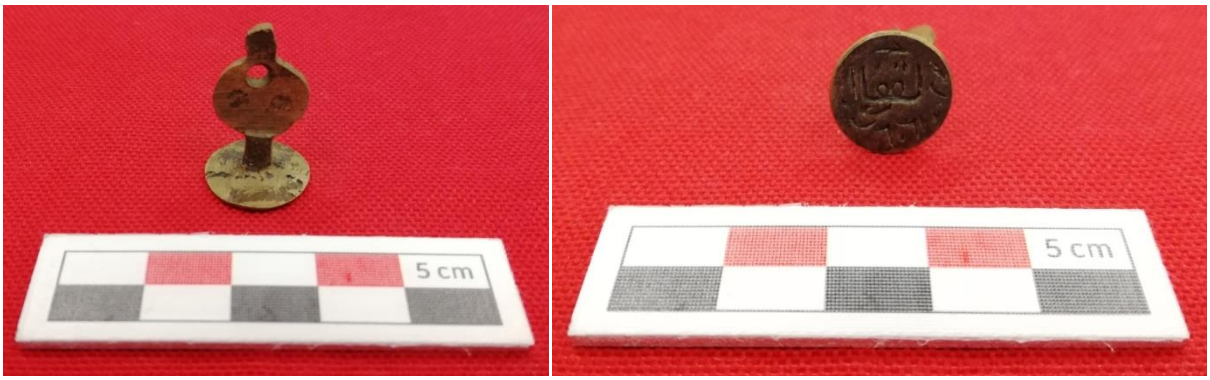
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma - Kazıma

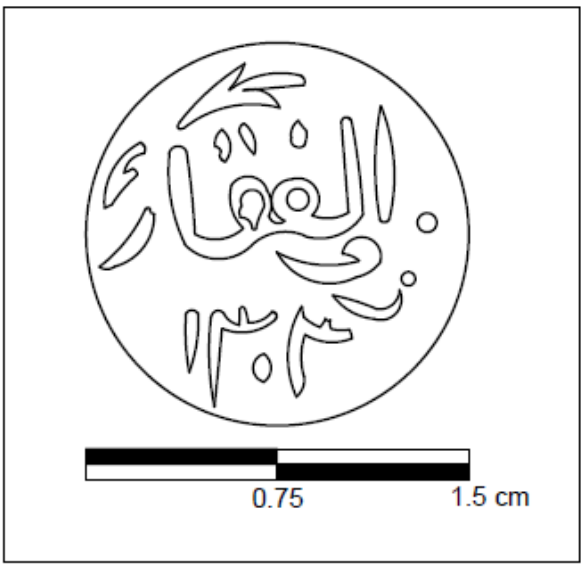
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Zülfikar – 1303"** yazılıdır. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınmıştır. Mührün tutamak kısmında bir tane delik yer almaktadır. Sadece isim yazdığı için mühür şahıs mührüdür.

Fotoğraf 3.125-3.126 63 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.63 63 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.63 63 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 64

Envanter No: 2008/72-E

Fotoğraf No: 127-128

Çizim No: 64

Baskı No: 64

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.7 cm **Çap:** 2.2 cm

Tarih: H.1303 – M.1886

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

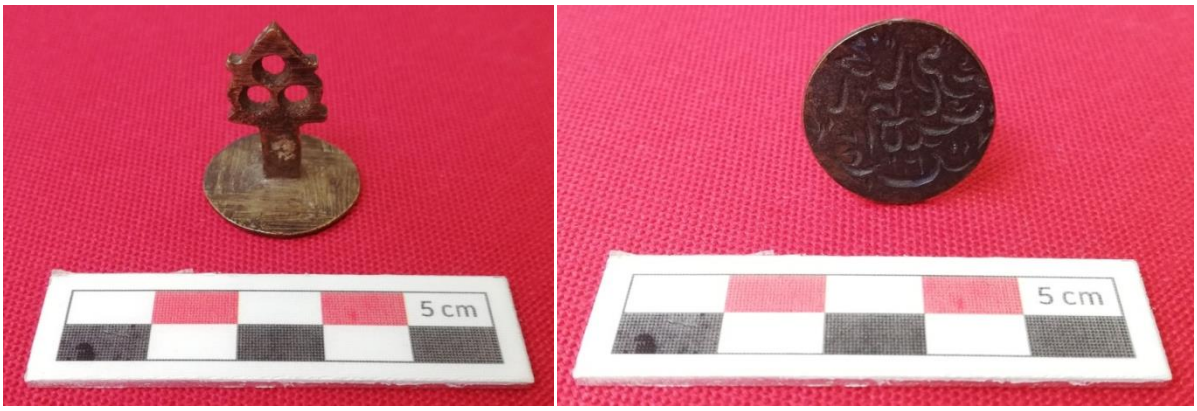
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

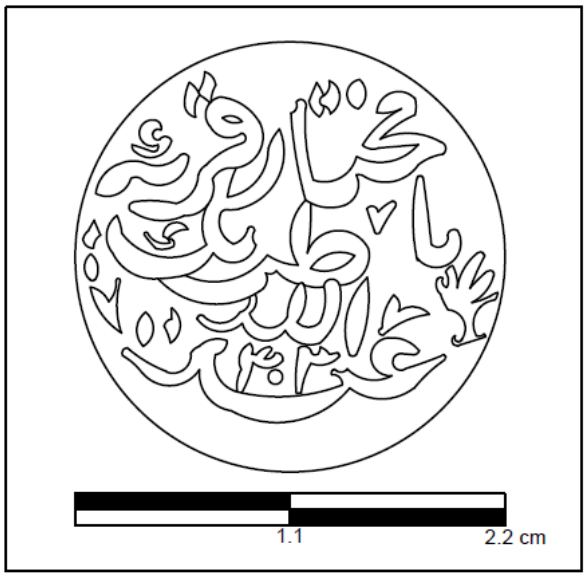
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür dairesel formludur. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Karye-i Batrik (Baterin – Yaterin) Abdullah – 303"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Batrik isimli bir köy ise araştırmalarımız sonucunda karşımıza çıkmamıştır. O yüzden mührün yöresi hakkında yorum yapmak zordur. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınmıştır. Mührün tutamak kısmında üç tane delik yer alır. Yazıdan da yola çıkarak mührün muhtar mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.127-3.128 64 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.64 64 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.64 64 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 65

Envanter No: 2008/34-E

Fotoğraf No: 129-130

Çizim No: 65

Baskı No: 65

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.3 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.3 cm

Tarih: H.1304 – M.1887

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

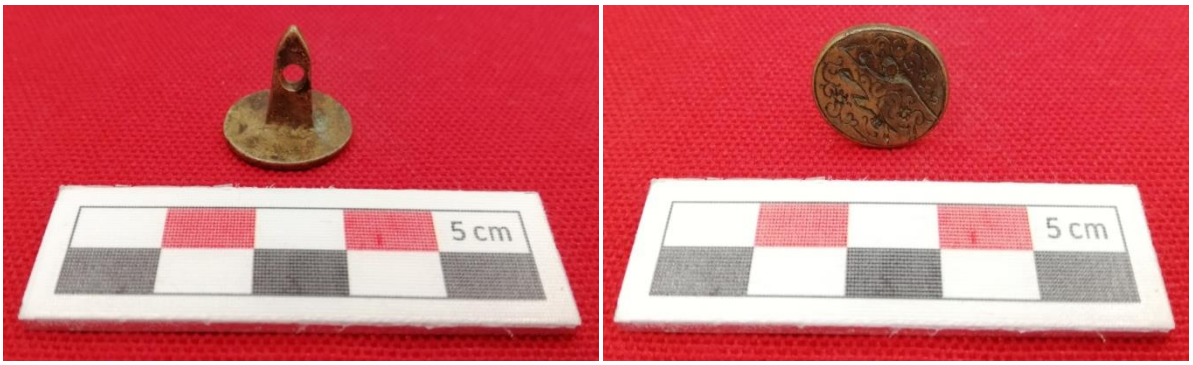
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

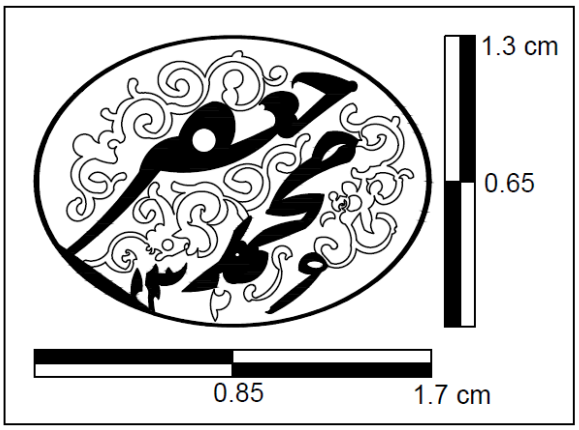
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

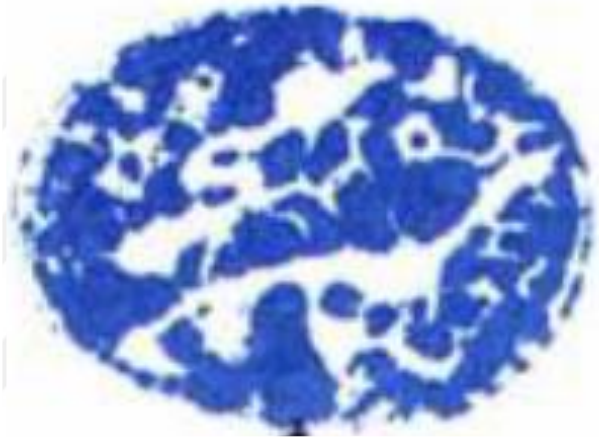
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhammed Cağfer – 1304"** yazılıdır. Mühür yüzeyi oldukça süslüdür. Sarmaşık çiçek motifleri yer alır. Yüzeyde hiç boş yer bırakılmamıştır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı sivri bir şekilde oluşmuştur ve bir tanede delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.129-3.130 65 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.65 65 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.65 65 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 66

Envanter No: 2014/4-E

Fotoğraf No: 131-132

Çizim No: 66

Baskı No: 66

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.12.2013

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.5 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1306 – M.1889

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

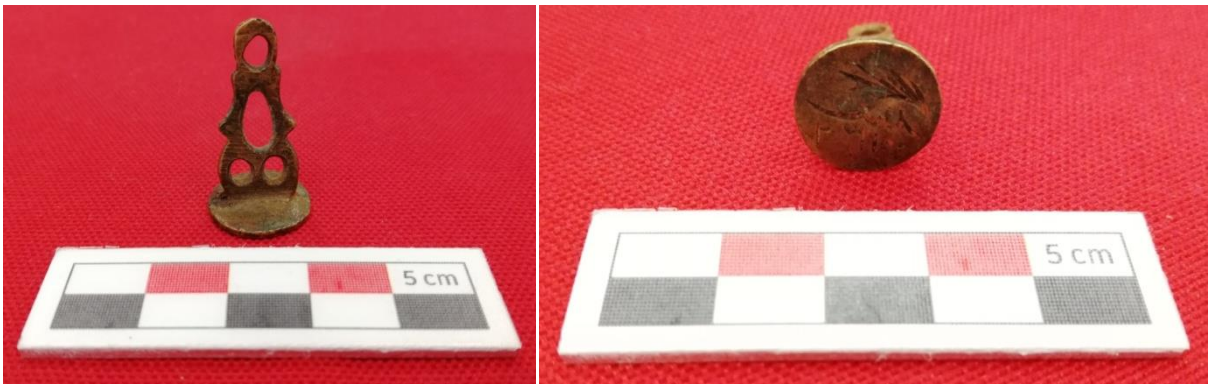
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Ramazan Baran – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

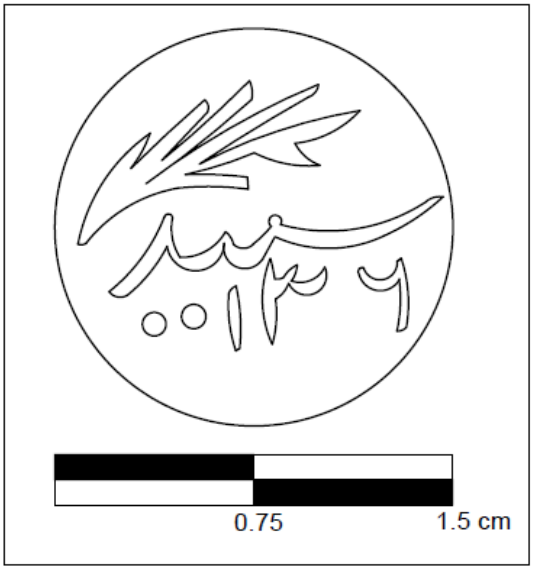
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mühürün baskı yüzeyinde **"Seyyid – 1306"** yazılıdır. Aynı zamanda mühür yüzeyinde yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Mühürün tutamak kısmında en altta iki onun üstünde bir onuna üstünde bir tane olacak şekilde dört tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.131-3.132 66 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.66 66 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.66 66 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 67

Envanter No: 2008/31-E

Fotoğraf No: 133-134

Çizim No: 67

Baskı No: 67

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.4 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1308 – M.1890

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Nesih

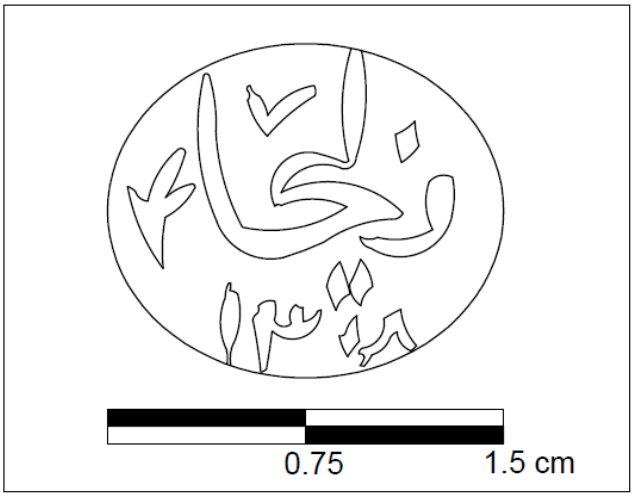
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Daire formlu bu mühürün baskı yüzeyinde **"Züleyha – 1308"** yazılıdır. Aynı zamanda mühür yüzeyinde yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Mühürün tutamak kısmı ise mührün baskı yüzeyinden itibaren dikdörtgen bir şekilde yükselmiştir ve sonrasında baklava dilimi ile sonlanmıştır. Baklava dilimi şeklinde ki bölgede bir tane de delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.133-3.134 67 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.67 67 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.67 67 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 68

Envanter No: 2008/64-E

Fotoğraf No: 135-136

Çizim No: 68

Baskı No: 68

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.2 cm

Tarih: H.1309 – M.1891

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

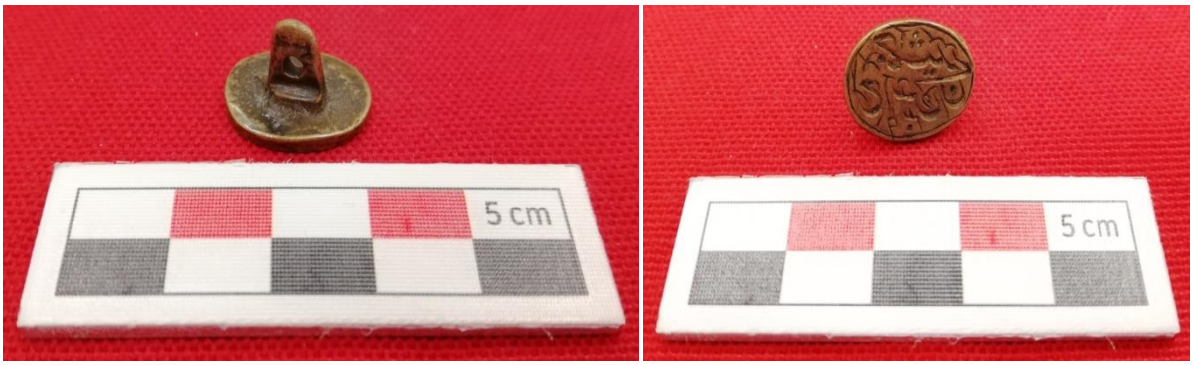
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma –Kazıma

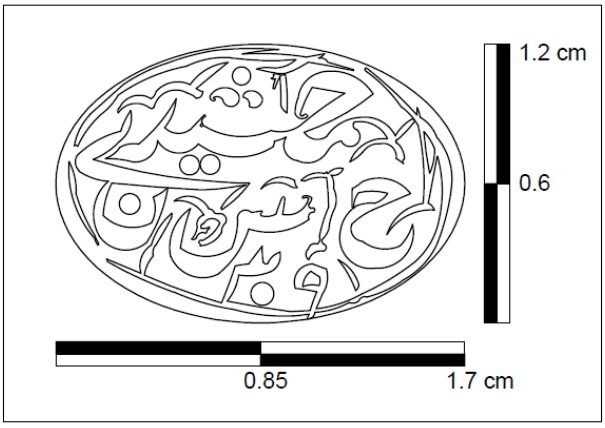
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: : Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür pirinçten yapılan oval formludur. Mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Hasan Cemşidi – 1309"** yazılıdır. Mührün tutamak kısmı ise oldukça küçük ve basıktır. Ortasında bir tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.135-3.136 68 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.68 68 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.68 68 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 69

Envanter No: 2008/ 75-E

Fotoğraf No: 137-138

Çizim No: 69

Baskı No: 69

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.6 cm **Çap:** 2.4 cm

Tarih: H.1310 – M.1892

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

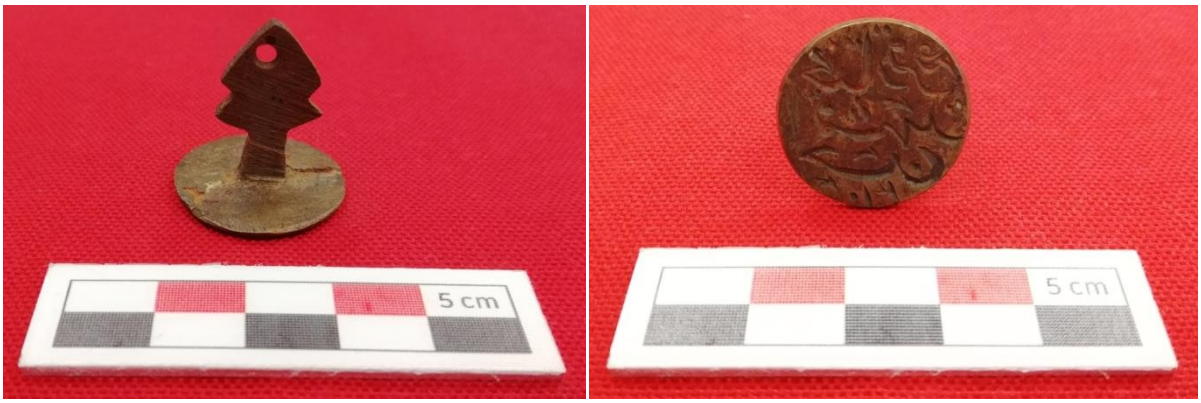
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

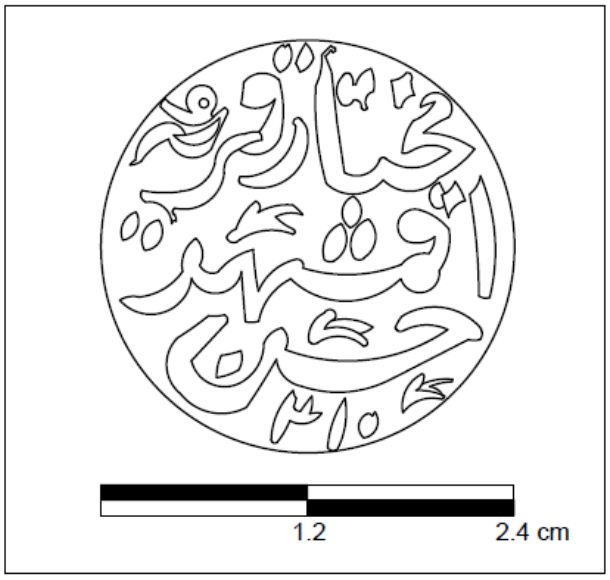
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhtar Karye-i Akşehir Hasan – 310"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Akşehir günümüzde Konya iline bağlı bir ilçedir. Yazıdan Akşehir'e bağlı Hasan Köyü'nün muhtarına ait olduğu anlaşılmaktadır fakat günümüzde Hasan Köyü Konya'nın Meram ilçesine bağlıdır. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınmıştır ve mührün tutamak kısmı kademeli olarak oluşmuştur ve bir tane de delik yer alır.

Fotoğraf 3.137-3.138 69 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.69 69 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.69 69 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 70

Envanter No: 2008/28-E

Fotoğraf No: 139-140

Çizim No: 70

Baskı No: 70

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.5 cm **Çap:** 1.6 cm

Tarih: H.1313 – M.1895

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

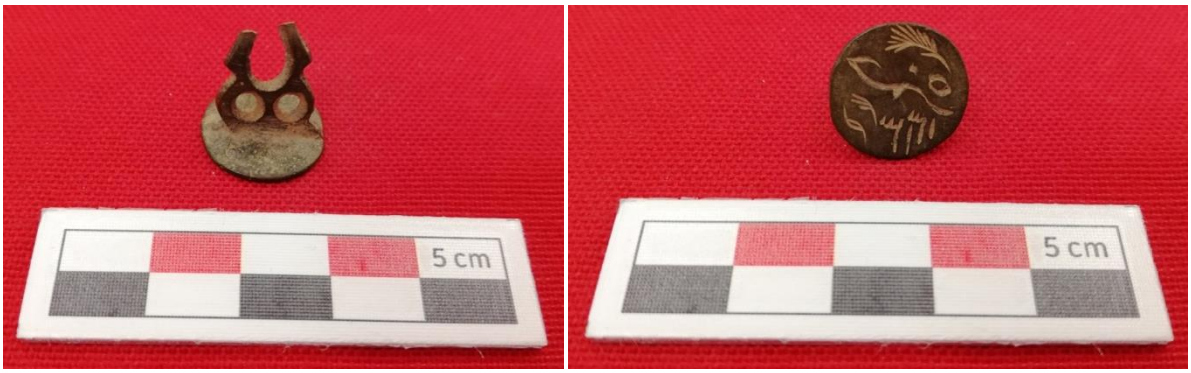
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

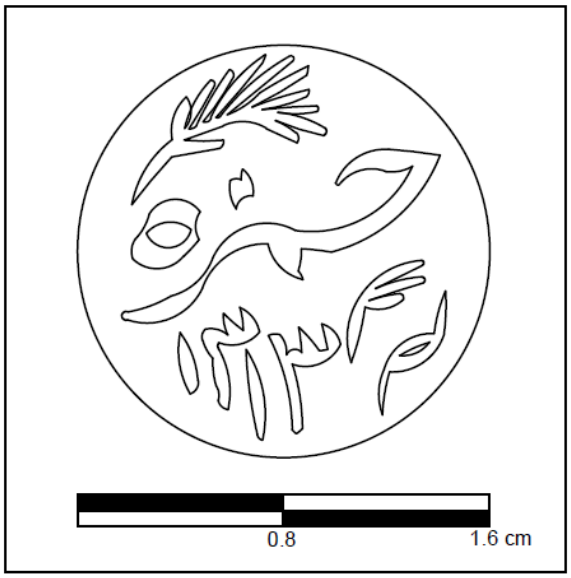
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde **"Hamza – 1313"** yazılıdır. Aynı zamanda mühür yüzeyinde yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Mühürün tutamak kısmı kırık olup var olan kısımda iki tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.139-3.140 70 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.70 70 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.70 70 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 71

Envanter No: 2008/36-E

Fotoğraf No: 141-142

Çizim No: 71

Baskı No: 71

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.6 cm **Çap:** 1.6 cm

Tarih: H.1313 – M.1895

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

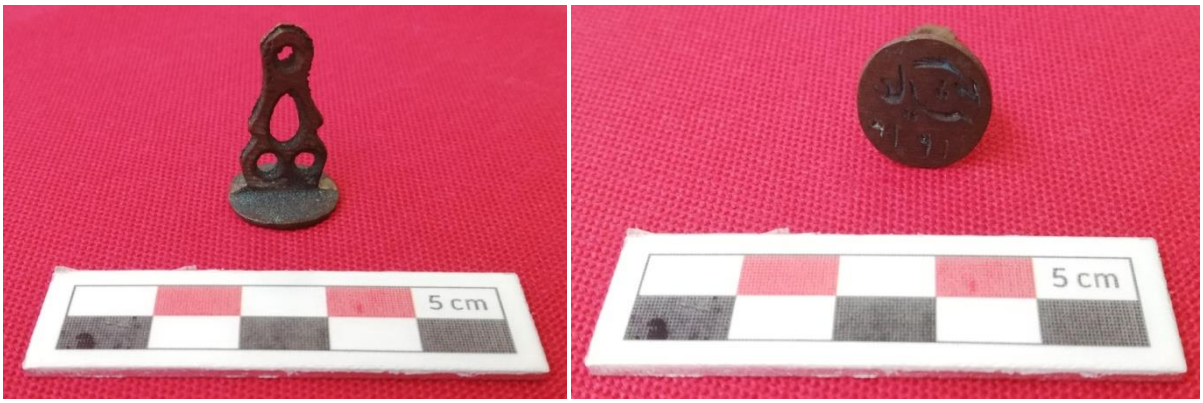
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

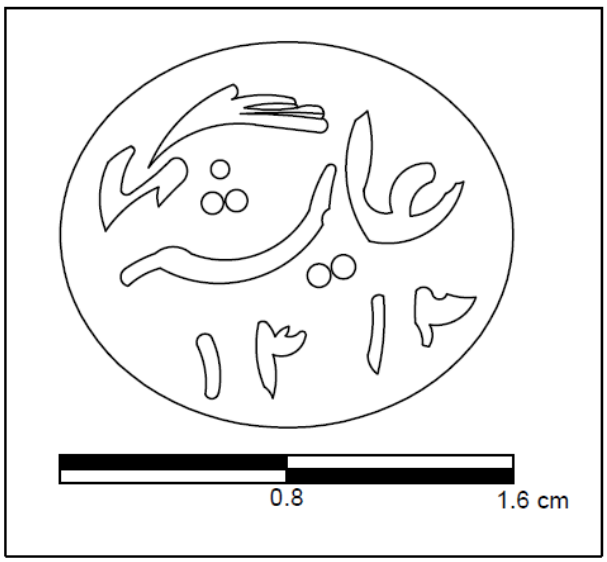
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde **"Ayşe – 1313"** yazılıdır. Aynı zamanda mühür yüzeyinde yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Mührün tutamak kısmında ise altta iki küçük üzerinde bir tane büyük ve onun da üzerinde bir tane küçük delik olmak üzere dört tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.141-3.142 71 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.71 71 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.71 71 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 72

Envanter No: 2008/66-E

Fotoğraf No: 143-144

Çizim No: 72

Baskı No: 72

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.6 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1313 – M.1895

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

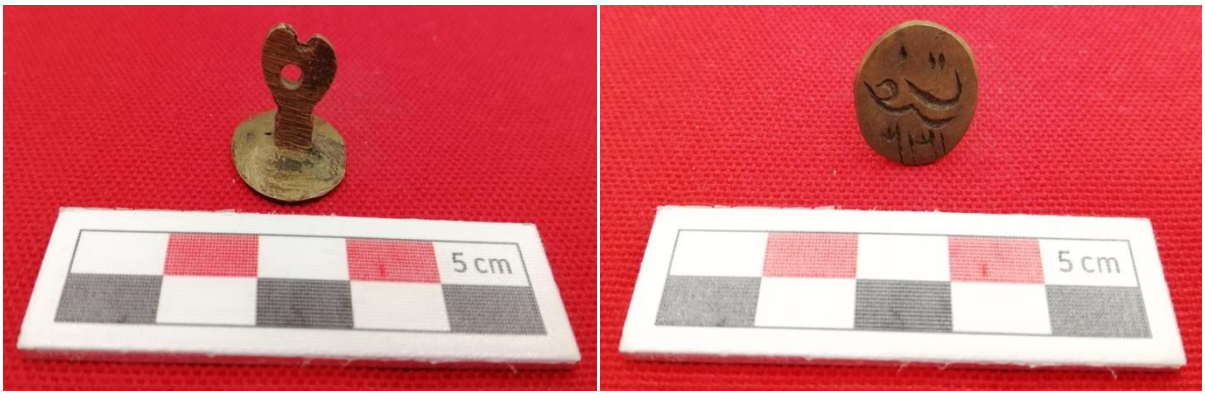
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

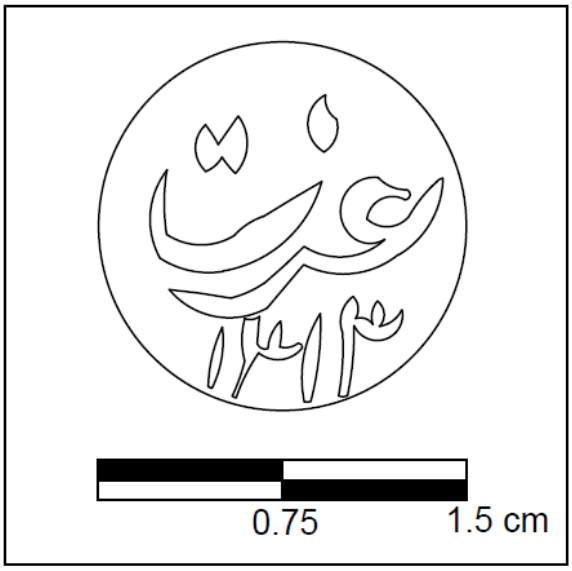
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde **"İzzet – 1313"** yazılıdır. Mühürün tutamak kısmının tepesi kırıktır ve bir tane de delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.143-3.144 72 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.72 72 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.72 72 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 73

Envanter No: 2008/ 92-E

Fotoğraf No: 145-146

Çizim No: 73

Baskı No: 73

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 3 cm **Çap:** 2.5 cm

Tarih: H.1313 – M.1895

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma - Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

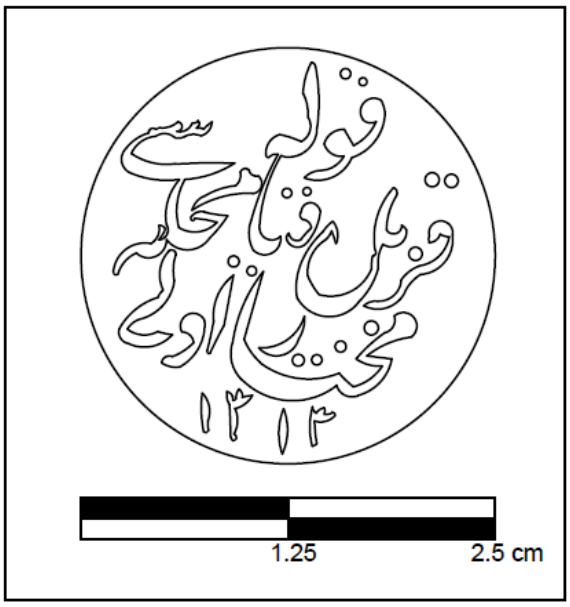
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Kula Kızılkaya Mahallesi Muhtarı Evveli – 1313"** yazılıdır. Kula günümüzde Manisa'nın bir ilçesidir. Kula'da belediye teskilatı 1866 tarihine kadar uzanmaktadır. 1970'li yıllara kadar Kula'da 11 mahalle bulunmaktadır. Bunlar; Akgün, Camiatik, Usaki, Bey, Tas, Camicedit, Mahamit, Kızılkaya, Seyitali, Hacıabdurrahman ve Zaferiye mahalleleridir[173]. Bu bilgiyle mührümüzü bağdaştırabiliriz. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınmıştır ve mührün tutamak kısmı eğik bir durumdadır ve üç tane de delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak muhtar mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

[173] Demirelli, 2007: 29.

Fotoğraf 3.145-3.146 73 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.73 73 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.73 73 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 74

Envanter No: 2008/51-E

Fotoğraf No: 147-148

Çizim No: 74

Baskı No: 74

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.4 cm **Çap Boy:** 1.6 cm **Çap En:** 1.5 cm

Tarih: H.1314 – M.1896

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

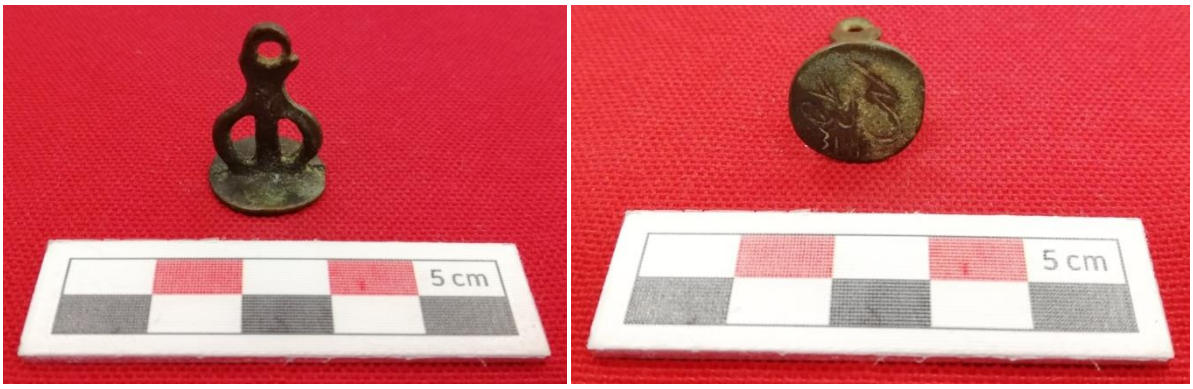
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

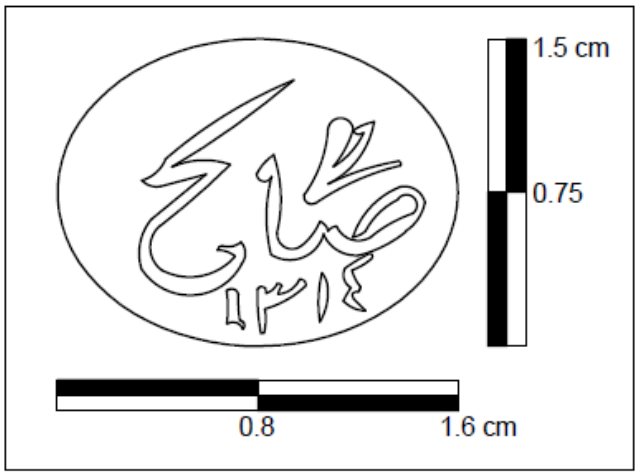
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan oval formlu bu mührün baskı yüzeyinde **"Salih – 1314"** yazılıdır. Mühürün tutamak kısmında 3 tane de delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.147-3.148 74 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.74 74 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.74 74 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 75

Envanter No: 1.21.1976

Fotoğraf No: 149-150

Çizim No: 75

Baskı No: 75

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 24.11.1976

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.6 cm **Çap:** 2 cm

Tarih: H.1316 – M.1898

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mükerrem Görücü – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma - Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Nesih

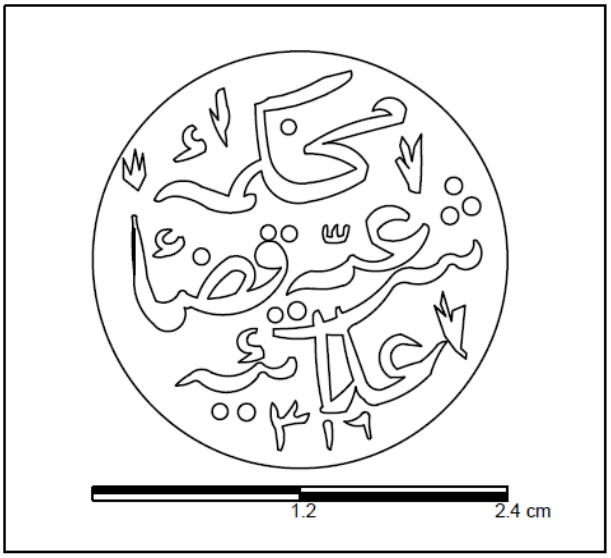
Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Madeni malzemeden yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Mahkeme-i Şer'iyye Kazâ-i Alaiye – 316"** yazılıdır. Alaiye'ye 1935 yılında ziyarete gelen Atatürk ismini de Alanya olarak değiştirmiştir[174]. Alanya kazası Osmanlı Dönemi'ne ait mühür Mükerrem Görücü'den satın alma yoluyla müzeye alınmıştır ve mührün tutamak kısmı mızrak ucu şeklinde oluşmuştur ve üç tane de delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak Alanya kazası şeriye mahkemesine ait resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

[174] https://www.alanya.bel.tr/S/399/Tarihce.

Fotoğraf 3.149-3.150 75 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.75 75 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.75 75 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 76

Envanter No: 2008/19-E

Fotoğraf No: 151-152

Çizim No: 76

Baskı No: 76

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.7 cm **Kenar Uzunluğu:** 1.8 cm

Tarih: H.1318 – M.1900

Türü: Damga Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

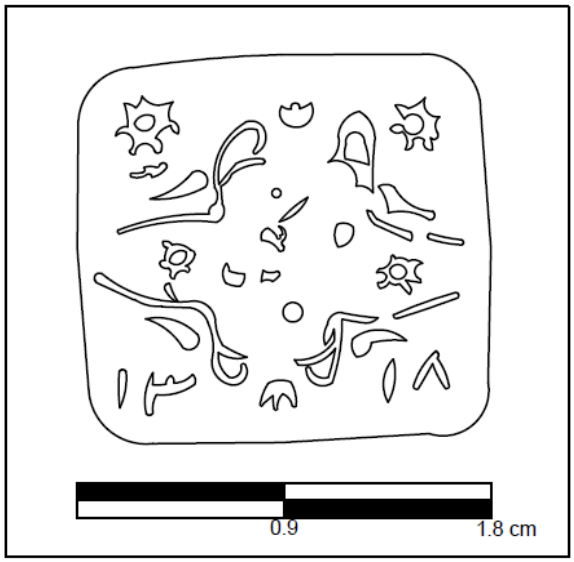
Kullanılan Malzeme: Taş

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür karedir. Taştan yapılan mührün baskı yüzeyinde herhangi bir yazı okunamamıştır. Simetrik olarak dört parçadan oluşacak şekilde yerleştirmiş yıldız ve işaretlet mevcuttur. Net olan tek kısım tarihtir. Baskı yüzeyinde **"1318"** tarihi yer almaktadır. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür müsadere usulü ile 40 YTL'ye müze tarafından alınmıştır ve mührün tutamak kısmında kırıklar mevcuttur. Ayrıca küçük mavi bir boncuk sadece bir yüzeyinde yer alır. Baskı yüzeyinde üst iki köşe de güneş motifi yer almaktadır. Aynı motifin küçük boyutlu olanına orta kısımda da rastlanır. Bitkisel motiflere de yer verilen mühür de bir bakıma beduh olarak nitelendirilen mühürlere de benzetilebilir.

Fotoğraf 3.151-3.152 76 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.76 76 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.76 76 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 77

Envanter No: 707

Fotoğraf No: 153-154

Çizim No: 77

Baskı No: 77

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.02.1971

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: Yok **Çap Boy:** 4.3 cm **Çap En:** 3.6 cm

Tarih: H.1320 – M.1902

Türü: Damga Mühür – Resmi Mührü

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Hamdi Hacıhamdioğlu – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Üst: Sülüs **Alt:** Ta'lik **Yanlar:** Nesih

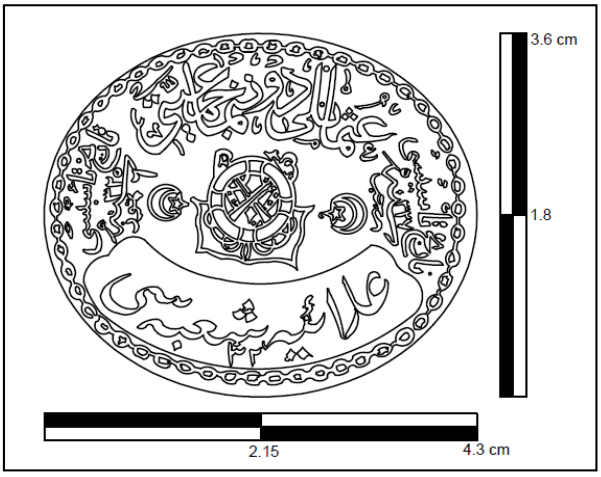
Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Madeni malzemeden yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Osmanlı Donanma Cemiyeti Alaiyye Şubesi Tarih-i Tesisi 6 Temmuz Sene 325 - Tarihi Tesisi 1 Receb Sene 327 – 1320"** yazılıdır. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür satın alma yoluyla müze tarafından temin edilmiştir. Mührün tutamak kısmı tamamen kırılmıştır sadece menteşesi kalmıştır. Baskı yüzeyinde yazının dışında karşılıklı ay ve yıldız motifine yer verilmiştir. Ortasında ise donanma cemiyetine ait olduğu düşünülen bir arma yer almaktadır. Dış çerçevede zincir motifi ile mührün etrafı tamamen kaplanmıştır. Yazıdan ve üzerinde yer alan şekillerden yola çıkılarak resmi mühür olduğu kanaatine varılır.

Fotoğraf 3.153-3.154 77 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.77 77 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.77 77 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 78

Envanter No: 2008/35-E

Fotoğraf No: 155-156

Çizim No: 78

Baskı No: 78

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.6 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.3 cm

Tarih: H.1320 – M.1902

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

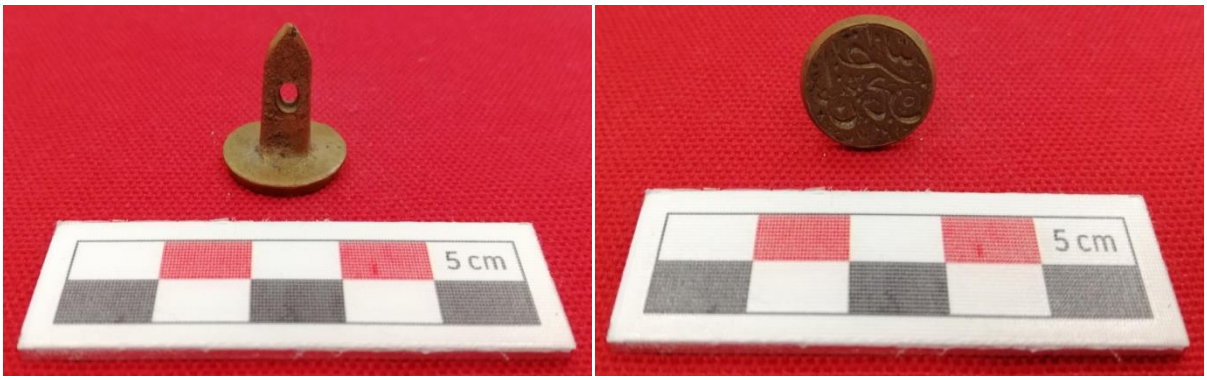
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

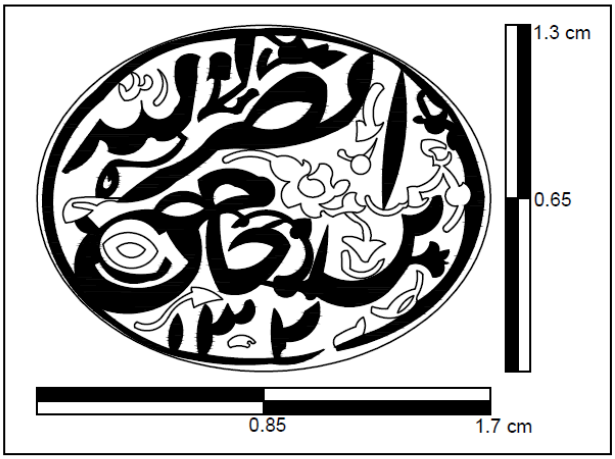
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İbn-i Hacı Nasrullah – 132"** yazılıdır. Mühür yüzeyi oldukça süslüdür. Sarmaşık çiçek motifleri yer alır. Yüzeyde hiç boş yer bırakılmamıştır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında bir tane delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

Fotoğraf 3.155-3.156 78 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.78 78 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.78 78 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 79

Envanter No: 2008/65-E

Fotoğraf No: 157-158

Çizim No: 79

Baskı No: 79

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.5 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1320 – M.1902

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

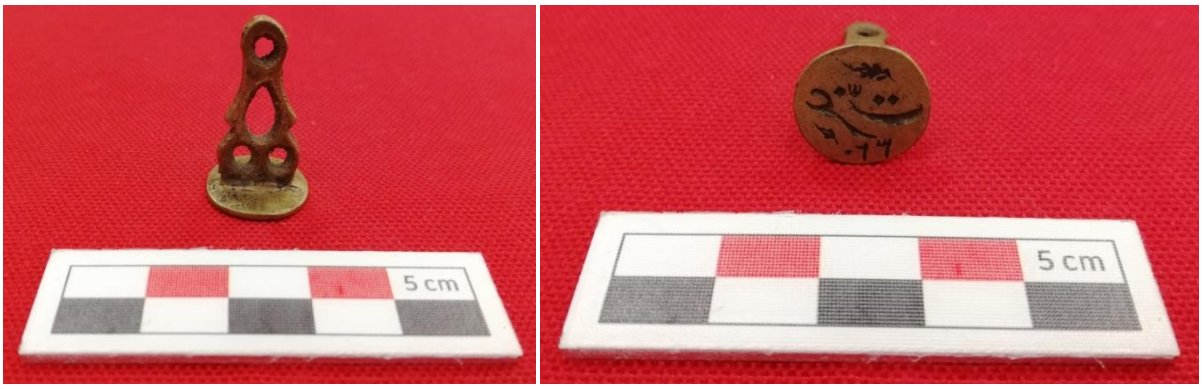
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

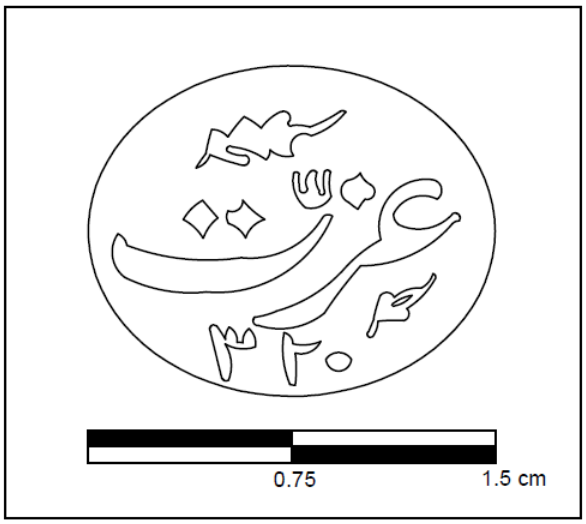
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde **"İzzet – 320"** yazılıdır. Ayrıca yaprak motifi de yer alır. Mühürün tutamak kısmında ise altta iki delik onun üstünde büyük bir delik onun üstünde de bir delik olacak şekilde dört tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.157-3.158 79 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.79 79 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.79 79 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 80

Envanter No: 2014/3-E

Fotoğraf No: 159-160

Çizim No: 80

Baskı No: 80

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.12.2013

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.2 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1320 – M.1902

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

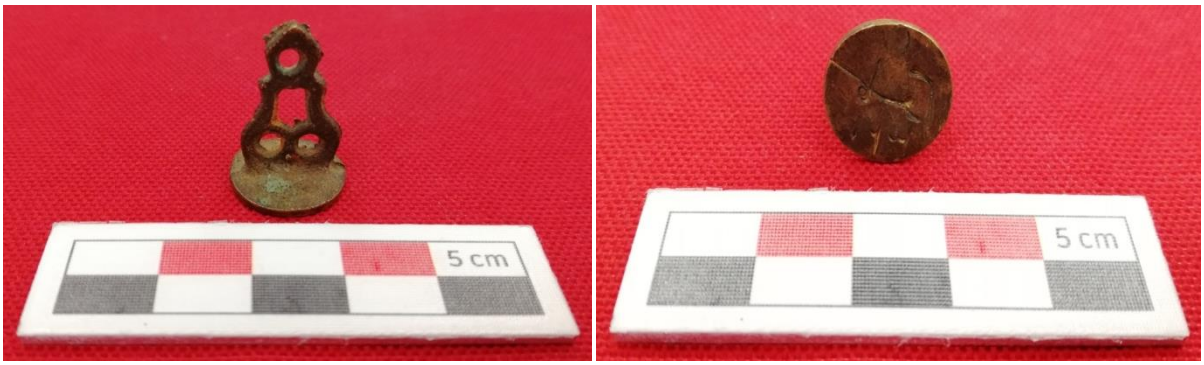
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Ramazan Baran – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

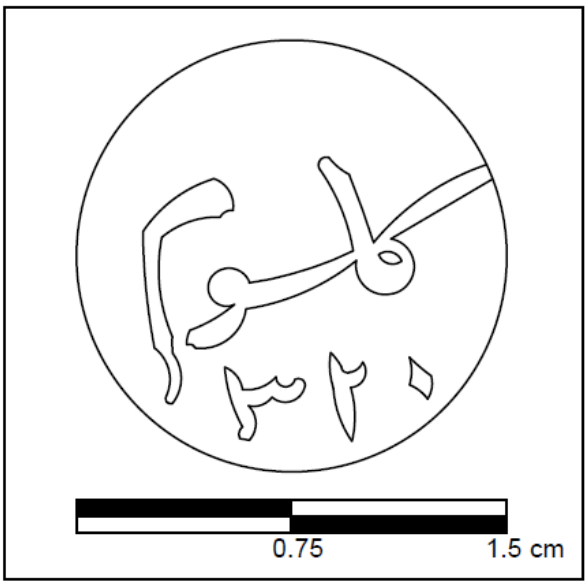
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde **"Gülsüm – 320"** yazılıdır. Mühürün tutamak kısmında ise altta iki delik onun üstünde büyük bir delik onun üstünde de bir delik olacak şekilde dört tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.159-3.160 80 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.80 80 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.80 80 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 81

Envanter No: 2008/41-E

Fotoğraf No: 161-162

Çizim No: 81

Baskı No: 81

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.4 cm **Çap Boy:** 1.5 cm **Çap En:** 1.3 cm

Tarih: H.1321 – M.1903

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

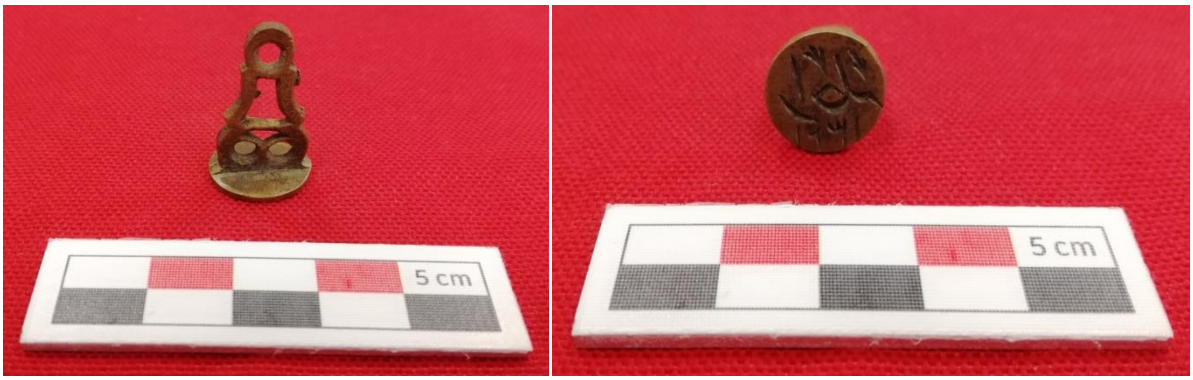
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

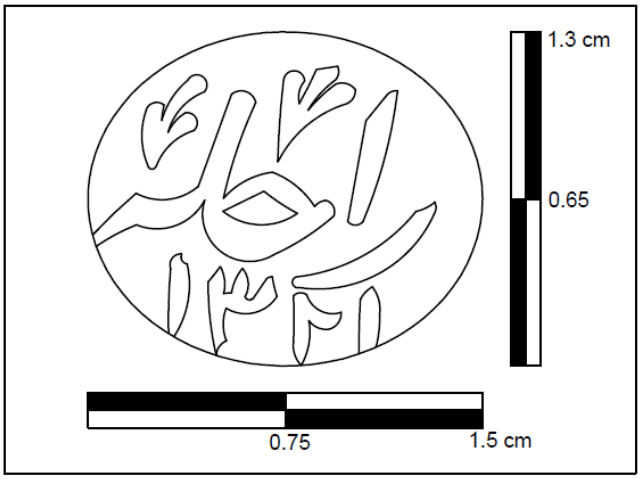
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan oval formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Rahle – 1321"** yazılıdır. Yaprak formlarına da yer verilmiştir. Mühürün tutamak kısmında ise altta iki delik onun üstünde üçgen bir form ve daha sonra büyük bir delik onun üstünde de bir delik olacak şekilde dört tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından temin edilmiştir.

Fotoğraf 3.161-3.162 81 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.81 81 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.81 81 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 82

Envanter No: 2008/47-E

Fotoğraf No: 163-164

Çizim No: 82

Baskı No: 82

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.4 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1321 – M.1903

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

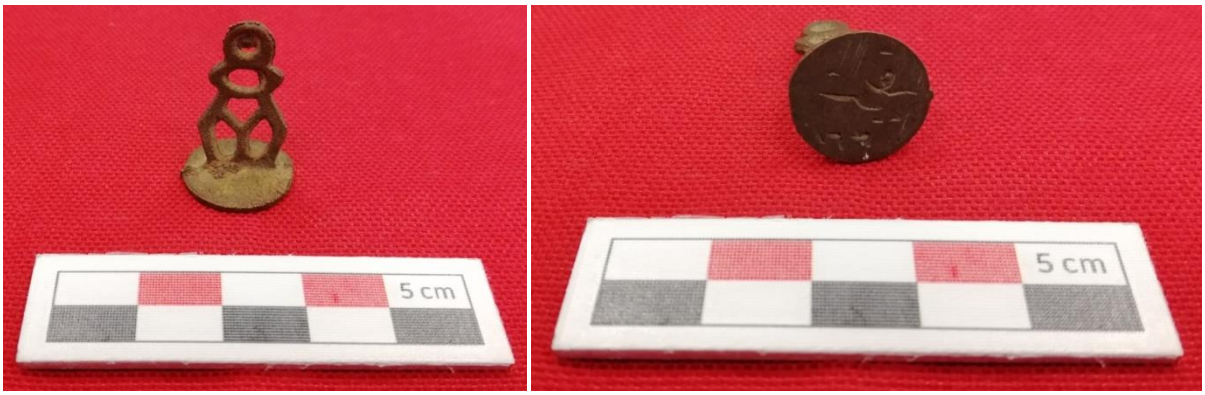
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

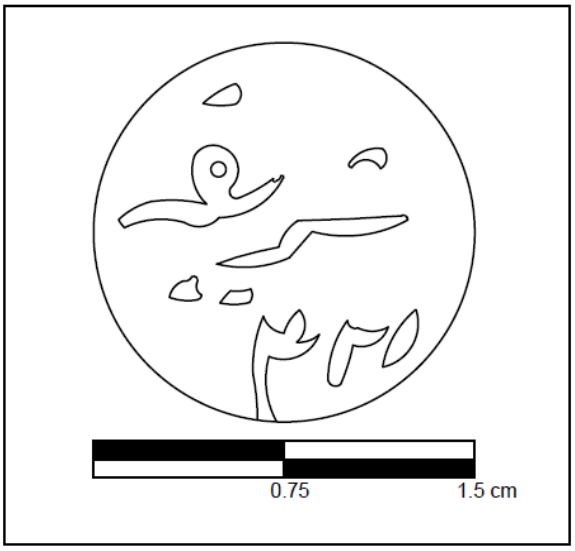
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Şerife – 321"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında 5 tane delik yer almaktadır fakat bu delikler yuvarlak değildir. Yazıda rütbe belirtilmemesi sadece isim verilmesinden yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.163-3.164 82 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.82 82 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.82 82 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 83

Envanter No: 2008/43-E

Fotoğraf No: 165-166

Çizim No: 83

Baskı No: 83

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.5 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1322 – M.1904

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

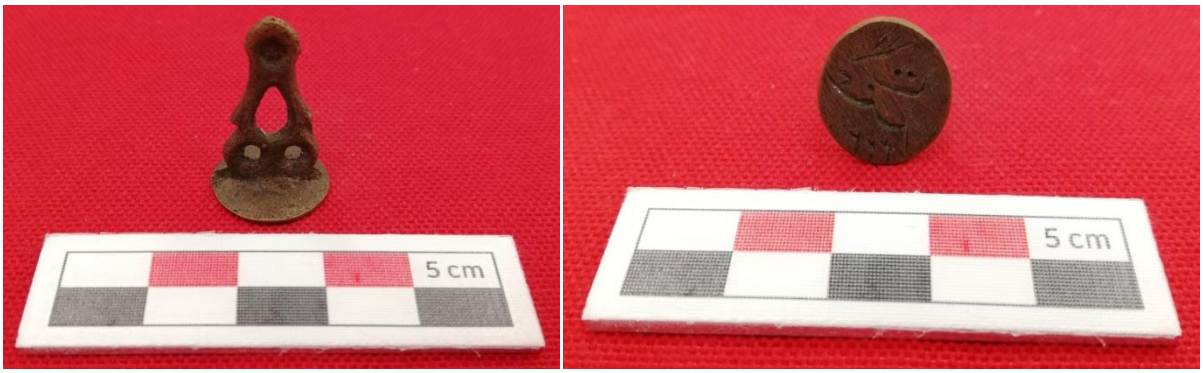
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

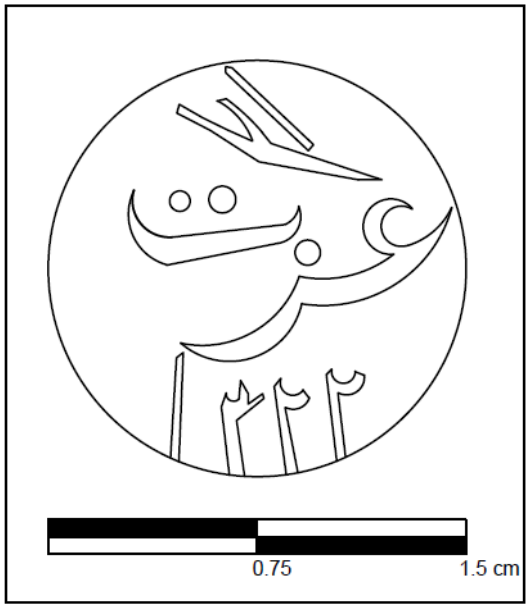
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"İzzet – 1322"** yazılıdır. Ayrıca yaprak motifine de yer verilmiştir. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür müsadere yoluyla 20 YTL'ye müze tarafından temin edilmiştir. Mührün tutamak kısmında altta iki yuvarlak delik üstte de bir delik olmak şartıyla üç tane delik yer alır. En tepede delik yeri vardır fakat açık değildir. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.165-3.166 83 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.83 83 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.83 83 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 84

Envanter No: 2.03.1984

Fotoğraf No: 167-168

Çizim No: 84

Baskı No: 84

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 21.11.1984

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 3.2 cm **Çap:** 3.2 cm

Tarih: H.1323 – M.1905

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Alanya Adliye Emanet Memurluğu

Yapım Tekniği: Oyma - Kazıma

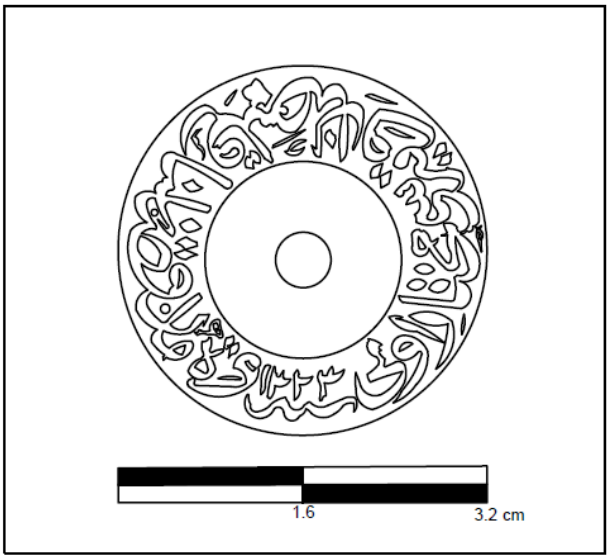
Kullanılan Yazı Türü: Nesih

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Madeni malzemeden yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Karaman Kazasının Kılbasan Karyes-i Muhtar-ı Evveli Sene – 1323"** yazılıdır. Karye köy anlamına gelmektedir. Kılbasan Köyü günümüzde Karaman'ın Merkez ilçesine bağlıdır. Kılbasan Köyü birinci muhtarına ait mührün baskı yüzeyinin ortasında küçük bir delik mevcuttur onun etrafında bir daire yer alır ve o dairenin de etrafında başka bir daire vardır içi boştur. Yazı ise en dış çerçeve de yer almaktadır. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür Alanya Adliyesi Emanet Memurluğundan 750 TL'ye alınmıştır ve mührün tutamak kısmı altta üç üzerinde iki onun da üzerinde iki tane en üstte de bir tane olacak şekilde 8 tane delik yer almaktadır ve oldukça estetik bir formu vardır.

Fotoğraf 3.167-3.168 84 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.84 84 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.84 84 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 85

Envanter No: 249

Fotoğraf No: 169-170

Çizim No: 85

Baskı No: 85

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 16.01.1967

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 3.4 cm **Çap:** 5 cm

Tarih: H.1325 – M.1907

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: ilköğretimden Devir

Yapım Tekniği: Oyma - Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Nesih

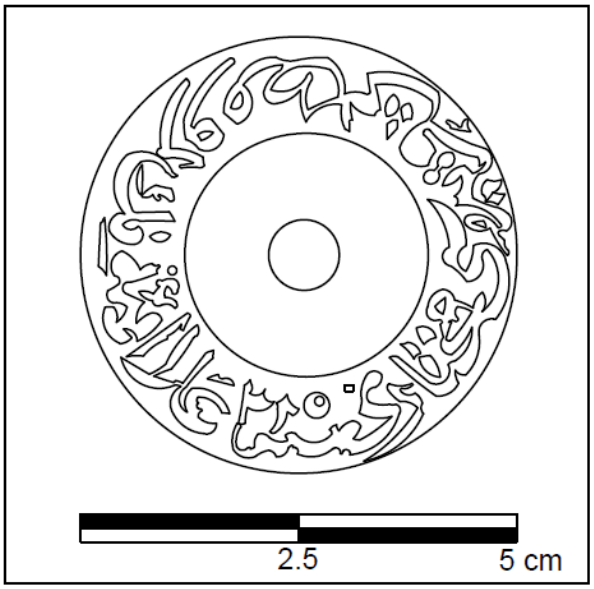
Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür daireseldir. Madeni malzemeden yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Alaiyyenin Rumtaş Karye-i Muhtarı Sene – 325"** yazılıdır. Kariye köy anlamına gelmektedir. Alaiye Kazası'nın Nefs-i Alaiye Nahiyesi'ne bağlı Rum Taş Mahallesi adı geçmektedir. Alâiye merkezde, Kapu, Tophane, Vasatı, Kalaaltı, Es'ad Burcu, Rum Taş, Hisar İçi, Depe Yakası, Bektaşlar, Su Gözü ve Bahçearası, Has Bahçe, Güller Pınarı mahalleleri ile Koca-i Cikcil Uşağı, Basarlı ve Musa Kethüda Uşağı cemaati vardır[175]. Ayrıca aynı kaynağın başka bir bölümünde yer alan Elikesik, Şarapsa, Turbannas, Urumtaş köyleri Cumhuriyet döneminde Alanya sınırlarına dâhil edilmiştir[176] şeklinde ki ibare de yer alan Urumtaş Köyü'nü de Rum Taş Köyü olarak düşünebiliriz. Fakat günümüzde rum taş köyü olarak ifade edebileceğimiz bir köy mevcut değildir. Mührün baskı yüzeyinin ortasında küçük bir delik mevcuttur onun etrafında bir daire yer alır ve o dairenin de etrafında başka bir daire vardır içi boştur. Yazı ise en dış çerçeve de yer almaktadır. Osmanlı Dönemi'ne ait mühür ilköğretimden devir olarak müzeye tahsis edilmiştir ve mührün tutamak kısmı altta üç üzerinde iki onun da üzerinde iki tane en üstte de bir tane olacak şekilde 8 tane delik yer almaktadır ve oldukça estetik bir formu vardır. Yazıdan yola çıkılarak muhtar mührü olduğu ve resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

[175] Özkan, 2011: 280- 281.
[176] Özkan, 2011: 282.

Fotoğraf 3.169-3.170 85 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.85 85 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.85 85 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 86

Envanter No: 2008/27-E

Fotoğraf No: 171-172

Çizim No: 86

Baskı No: 86

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.5 cm **Çap Boy:** 1.2 cm **Çap En:** 0.9 cm

Tarih: H.1325 – M.1907

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

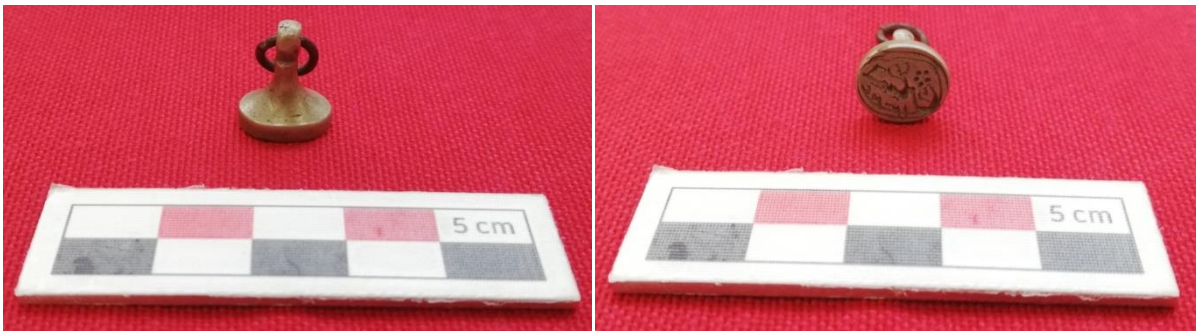
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

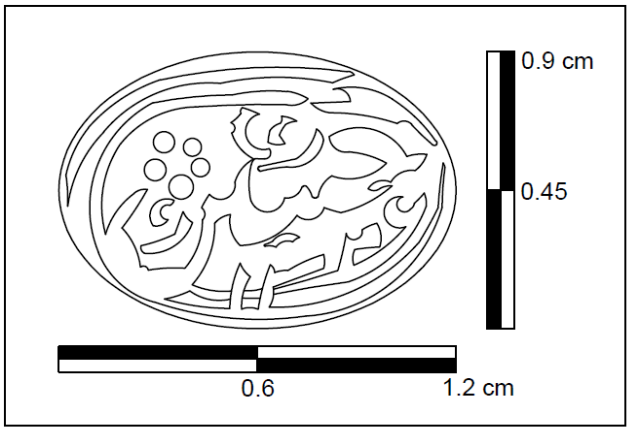
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Gümüş

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Gümüşten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Hüseyin – 1325"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 40 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında bir tane delik yer alır deliğin ucunda da daire bir demir parçası vardır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

Fotoğraf 3.171-3.172 86 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.86 86 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.86 86 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 87

Envanter No: 2010/2-E

Fotoğraf No: 173-174

Çizim No: 87

Baskı No: 87

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 12.03.2010

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.4 cm **Çap:** 1.6 cm

Tarih: H.1326 – M.1908

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

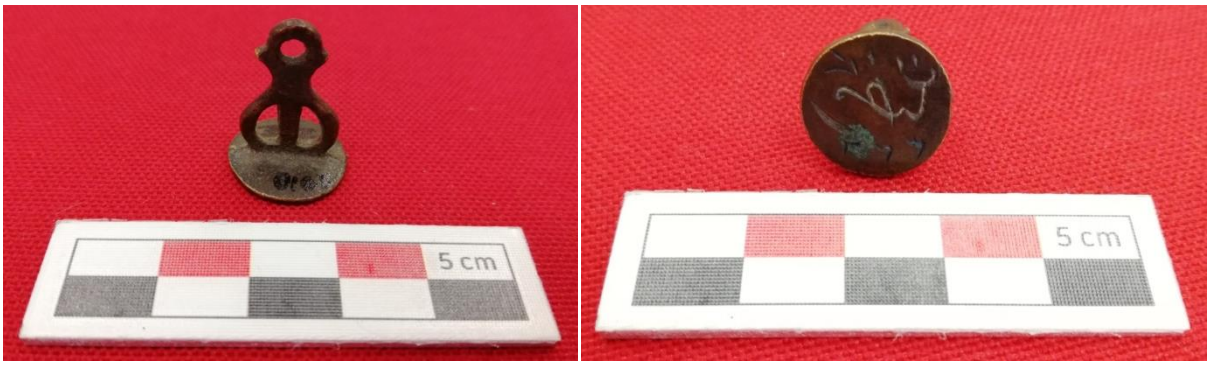
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Muzaffer Kunduracı – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

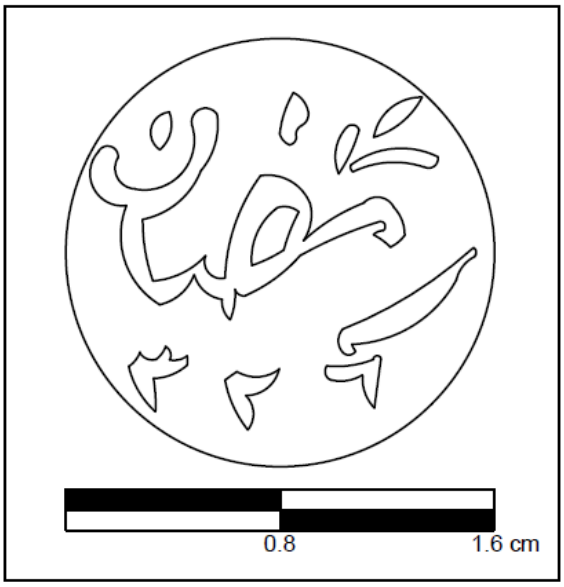
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Ramazan – 326"** yazılıdır. Aynı zamanda mühür yüzeyinde yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Mühürün tutamak kısmında ise altta iki tane yarım daire formunda delik ve onların da üstünde yuvarlak küçük bir delik olacak şekilde üç göz yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.173-3.174 87 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.87 87 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.87 87 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 88

Envanter No: 2008/38-E

Fotoğraf No: 175-176

Çizim No: 88

Baskı No: 88

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.4 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.3 cm

Tarih: H.1327 – M.1909

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

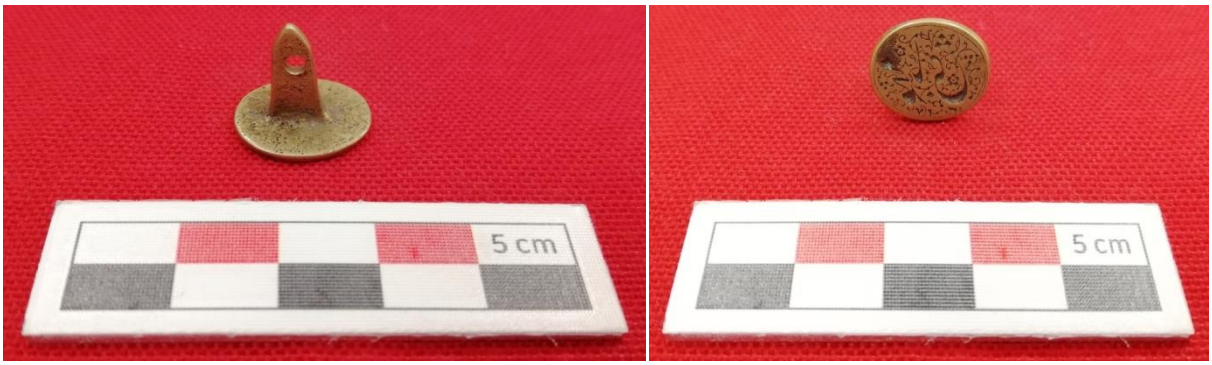
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

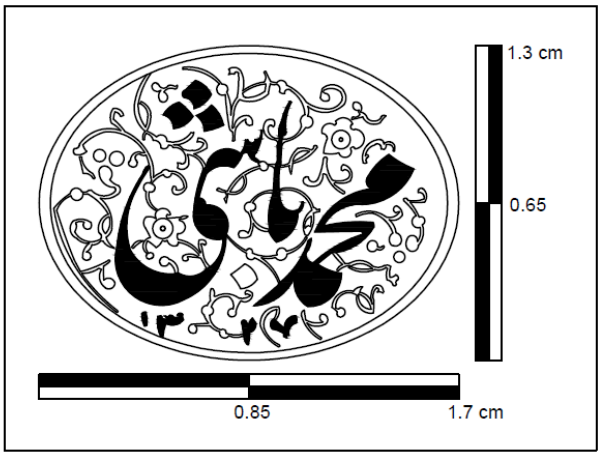
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhammed Başi – 1327"** yazılıdır. Mühür yüzeyi oldukça süslüdür. Sarmaşık çiçek motifleri yer alır. Yüzeyde hiç boş yer bırakılmamıştır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı sivri bir şekilde oluşmuştur ve bir tanede delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

Fotoğraf 3.175-3.176 88 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.88 88 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.88 88 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 89

Envanter No: 2008/46-E

Fotoğraf No: 177-178

Çizim No: 89

Baskı No: 89

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.9 cm **Çap:** 1.6 cm

Tarih: H.1327 – M.1909

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

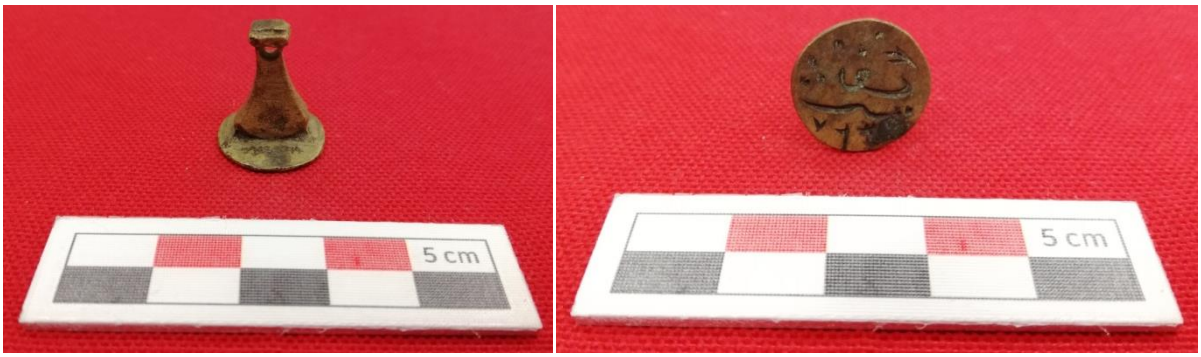
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

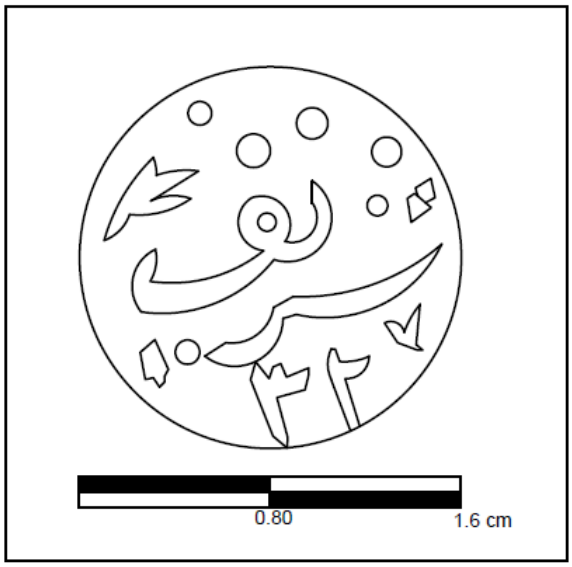
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Şerif – 327"** yazılıdır. Baskı yüzeyinde yaprak motifine de yer verilmiştir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı üçgen olacak şekilde yükselmiştir ve tepesi kare bir şapka ile sonlanmıştır. Şapkanın hemen altında küçük bir de delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.177-3.178 89 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.89 89 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.89 89 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 90

Envanter No: 2008/25-E

Fotoğraf No: 179-180

Çizim No: 90

Baskı No: 90

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.8 cm **Çap Boy:** 1.8 cm **Çap En:** 1.3 cm

Tarih: H.1328 – M.1910

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

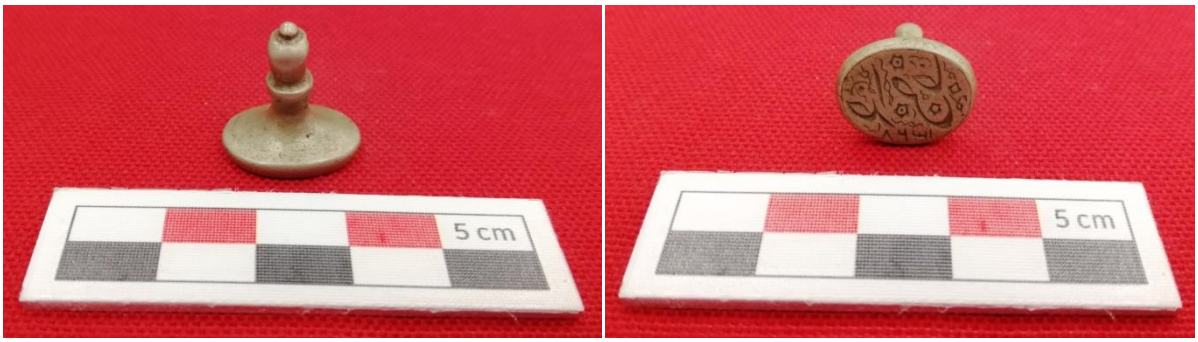
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

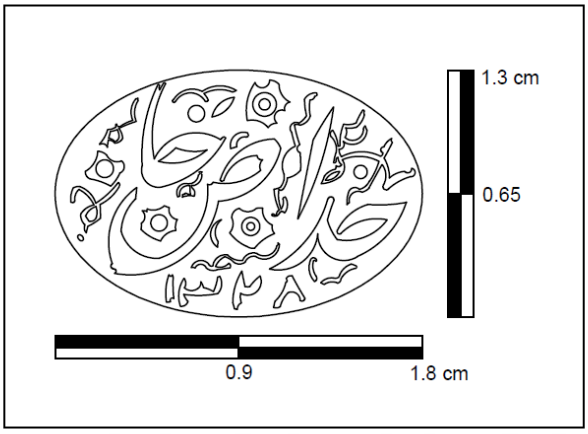
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Gümüş

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Gümüşten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Haraç ha – 1328"** yazılıdır. Mühür yüzeyi oldukça süslüdür. Sarmaşık çiçek motifleri yer alır. Yüzeyde hiç boş yer bırakılmamıştır. Müsadere usulü ile 40 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı iki boğum şeklinde oluşmuştur birde küçük delik yer almaktadır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

Fotoğraf 3.179-3.180 90 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.90 90 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.90 90 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 91

Envanter No: 2008/44-E

Fotoğraf No: 181-182

Çizim No: 91

Baskı No: 91

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.5 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1328 – M.1910

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

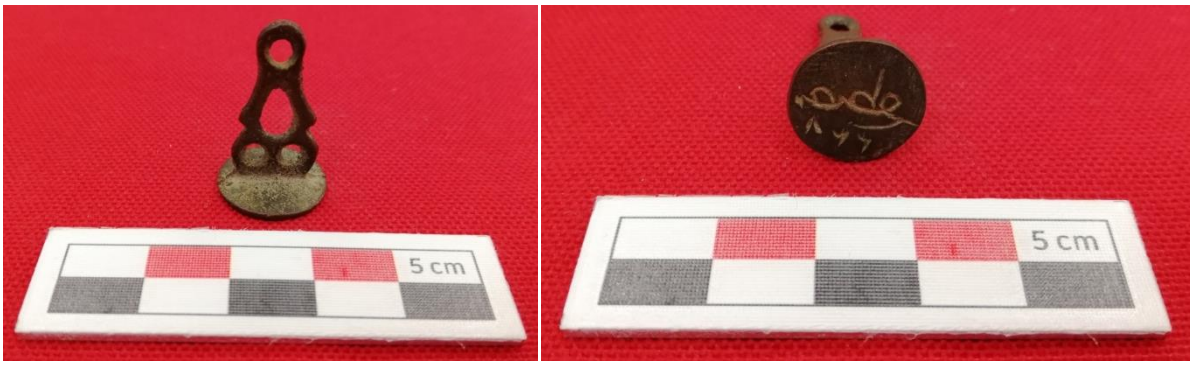
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

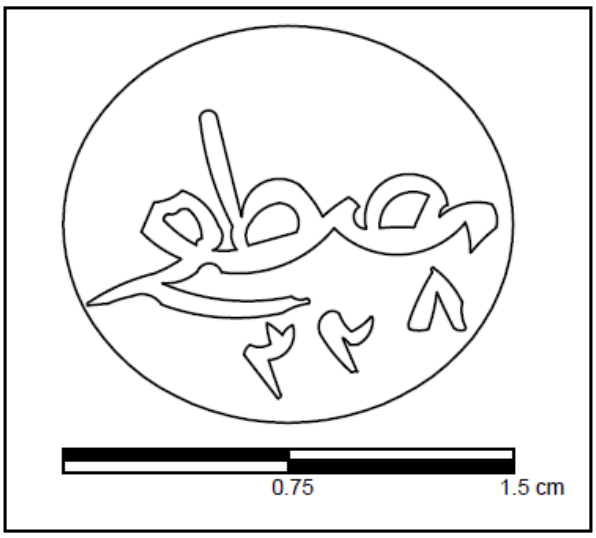
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Mustafa – 328"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı altta iki küçük onun üstünde bir tane büyük onun da üstünde bir tane küçük olacak şekilde dört tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.181-3.182 91 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.91 91 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.91 91 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 92

Envanter No: 2014/5-E

Fotoğraf No: 183-184

Çizim No: 92

Baskı No: 92

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.12.2013

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.1 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1328 – M.1910

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

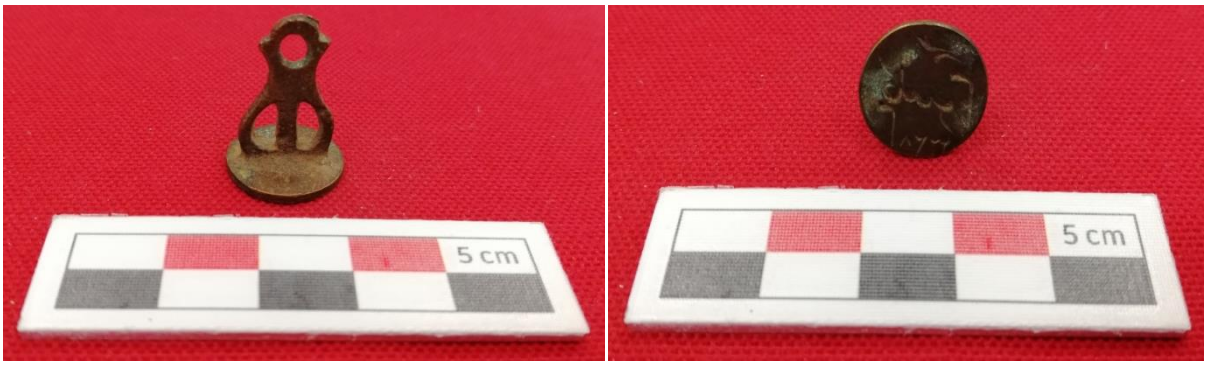
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Ramazan Baran – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

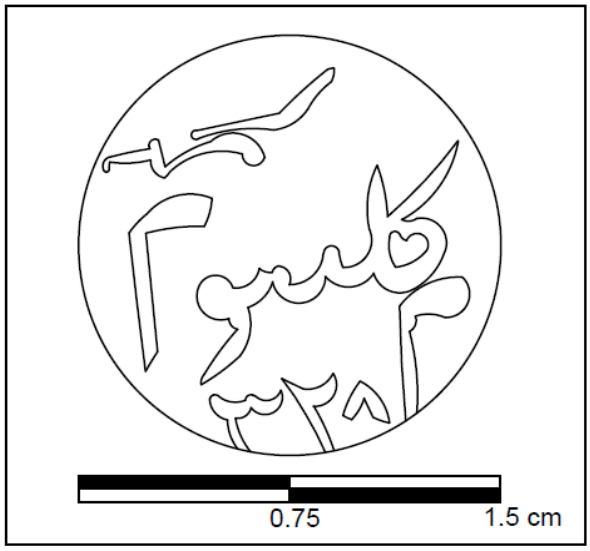
Kullanılan Yazı Türü: Nesih

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Daire formlu pirinçten yapılan bu mührün baskı yüzeyinde **"Ümmü Gülsüm – 328"** yazılıdır. Aynı zamanda mühür yüzeyinde yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Mührün tutamak kısmında en altta yarım daire şeklinde iki tane onun üstünde de daire şeklinde küçük bir tane olacak şekilde üç tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.183-3.184 92 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.92 92 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.92 92 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 93

Envanter No: 2008/49-E

Fotoğraf No: 185-186

Çizim No: 93

Baskı No: 93

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.3 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.4 cm

Tarih: H.1330 – M.1912

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

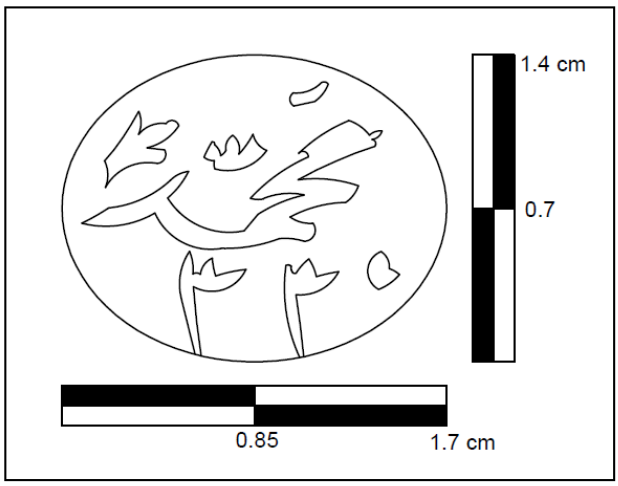
Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan oval formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhammed – 330"** yazılıdır. Baskı yüzeyinde yaprak motifine de yer verilmiştir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı zikzaklar oluşturarak yükselmiştir ve ucunda bir delik yer almaktadır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.185-3.186 93 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.93 93 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.93 93 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 94

Envanter No: 2011/10-E

Fotoğraf No: 187-188

Çizim No: 94

Baskı No: 94

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 21.09.2011

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.3 cm **Çap:** 1.6 cm

Tarih: H.1330 – M.1912

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

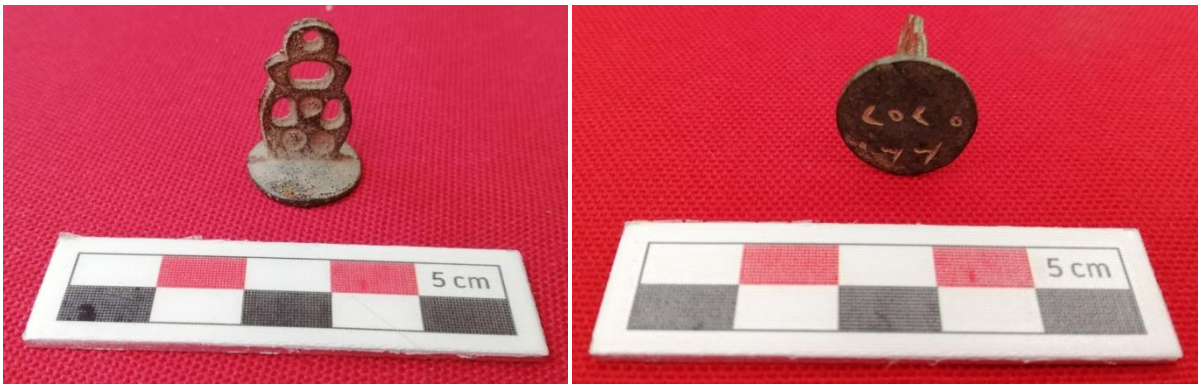
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Necati Yeşilyurt – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

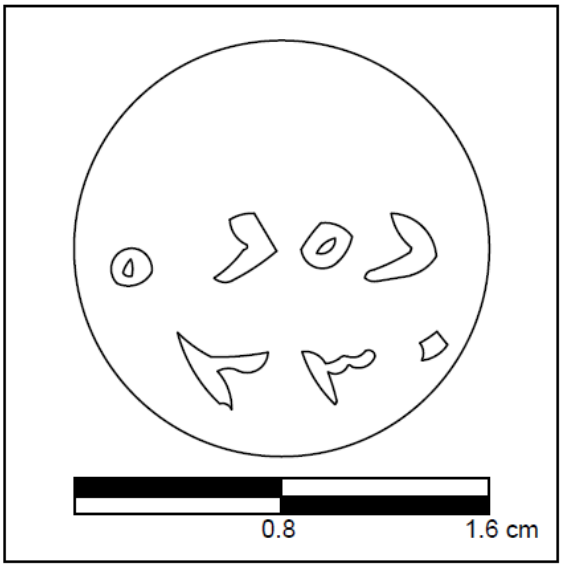
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan dairesel formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Dede – 330"** yazılıdır. Baskı yüzeyinde yaprak motifine de yer verilmiştir. Satın alma ile 30 TL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında en altta iki üstünde üç tane küçük, onun üstünde büyük bir tane onun da üstünde küçük bir delik olacak şekilde yedi tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.187-3.188 94 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.94 94 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.94 94 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 95

Envanter No: 2004/1-E

Fotoğraf No: 189-190

Çizim No: 95

Baskı No: 95

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 01.12.2004

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.6 cm **Çap:** 2.1 cm

Tarih: H.1331 – M.1913

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Ömer Diler – Bağış

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Sülüs

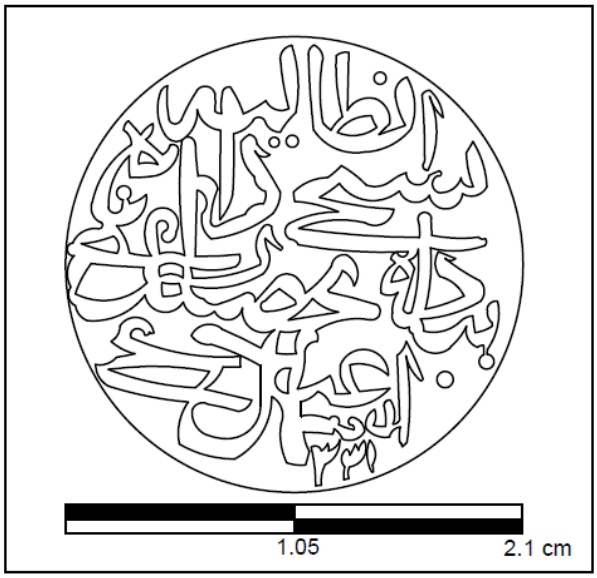
Kullanılan Malzeme: Bronz

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Bronzdan yapılan dairesel formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Antalya Beşinci Daire Piyade Tahsildarı İsmail Hakkı – 331"** yazılıdır. Bağış ile müzeye tahsis edilen mührün tutamak kısmında üç tane delik yer almaktadır. Yazıdan da yola çıkılarak mührün resmi mühür olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.189-3.190 95 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.95 95 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.95 95 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 96

Envanter No: 2008/32-E

Fotoğraf No: 191-192

Çizim No: 96

Baskı No: 96

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.4 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.3 cm

Tarih: H.1331 – M.1913

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

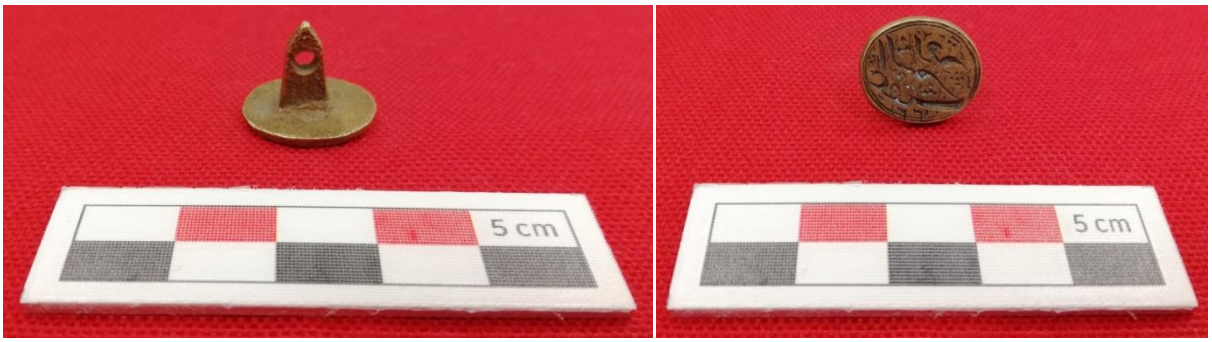
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma –Kazıma

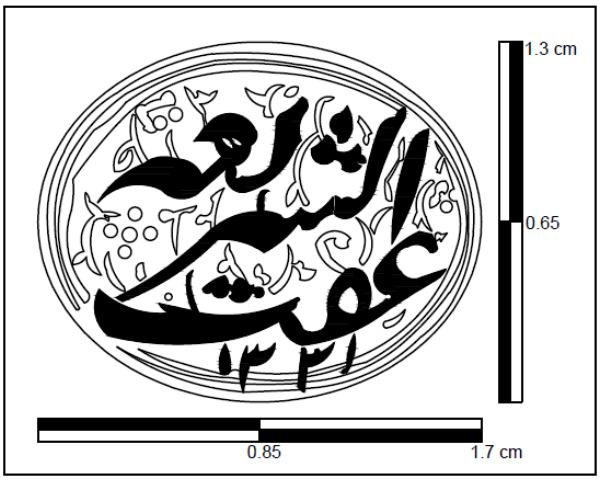
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: : Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan oval formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"İffet Eş Şerife – 1331"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün baskı yüzeyi noktalar ve yapraklar ile de boş yer bırakılmayarak süslenmiştir. Mührün tutamak kısmının ucu sivri şekilde yükselmiş ve ortasında bir tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.191-3.192 96 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.96 96 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.96 96 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 97

Envanter No: 2008/45-E

Fotoğraf No: 193-194

Çizim No: 97

Baskı No: 97

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.5 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.2 cm

Tarih: H.1331 – M.1913

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

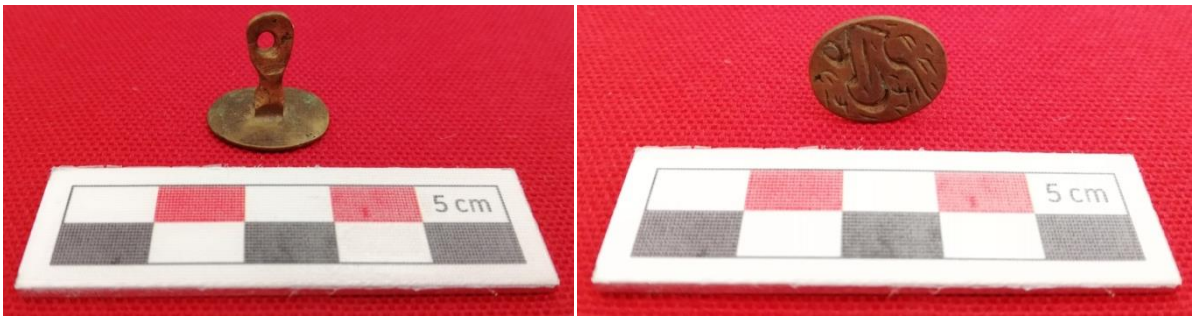
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma –Kazıma

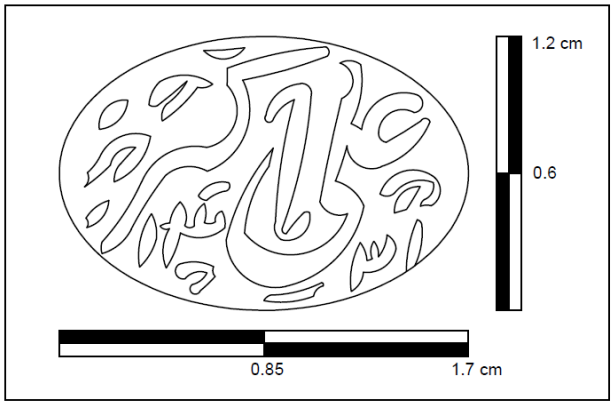
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: : Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan oval formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Ali Ekber – 1331"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün baskı yüzeyi yapraklar ile süslenmiştir. Mührün tutamak kısmı ise basit bir düzenleme ile yapılmıştır ve ortasında bir tane delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.193-3.194 97 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.97 97 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.97 97 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 98

Envanter No: 2008/56-E

Fotoğraf No: 195-196

Çizim No: 98

Baskı No: 98

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.4 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.3 cm

Tarih: H.1331 – M.1913

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

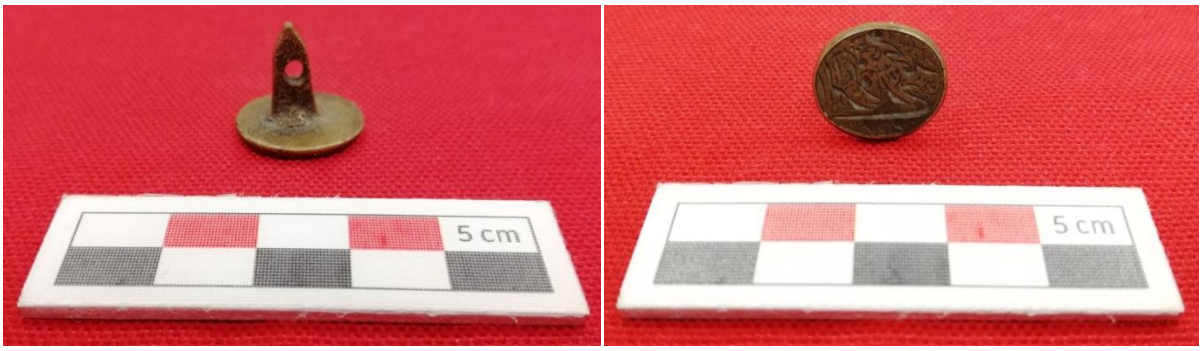
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

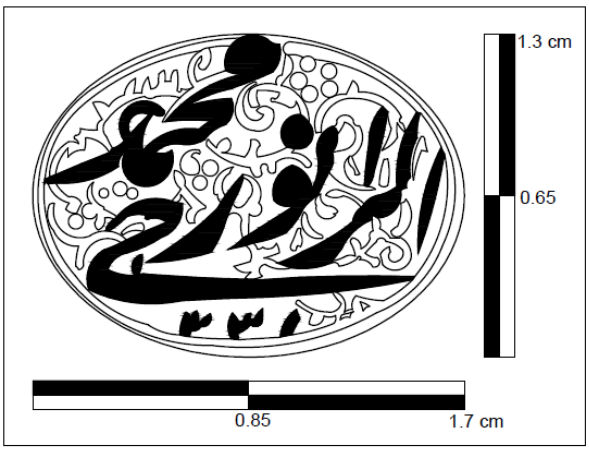
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Nur Muhammed Elrahi – 1328"** yazılıdır. Mühür yüzeyi oldukça süslüdür. Sarmaşık çiçek motifleri yer alır. Yüzeyde hiç boş yer bırakılmamıştır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı sivri şekilde yükselmiş birde küçük delik yer almaktadır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

Fotoğraf 3.195-3.196 98 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.98 98 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.98 98 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 99

Envanter No: 2008/50-E

Fotoğraf No: 197-198

Çizim No: 99

Baskı No: 99

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.3 cm **Çap Boy:** 1.5 cm **Çap En:** 1 cm

Tarih: H.1332 – M.1914

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

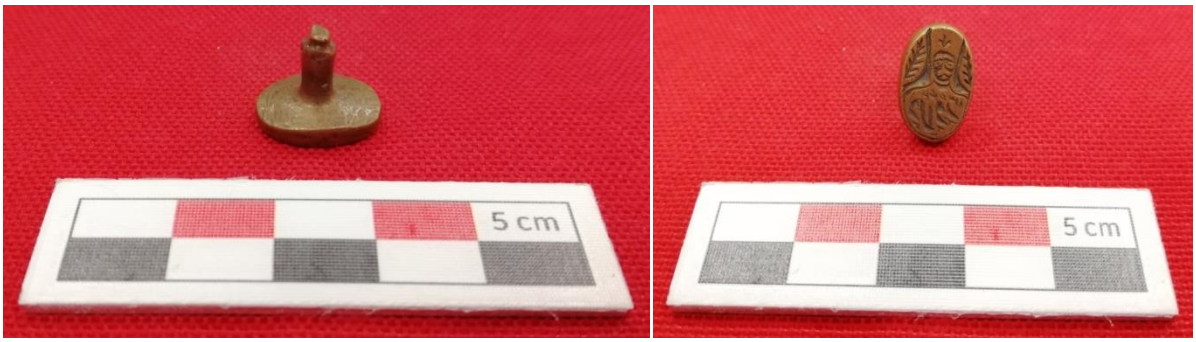
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

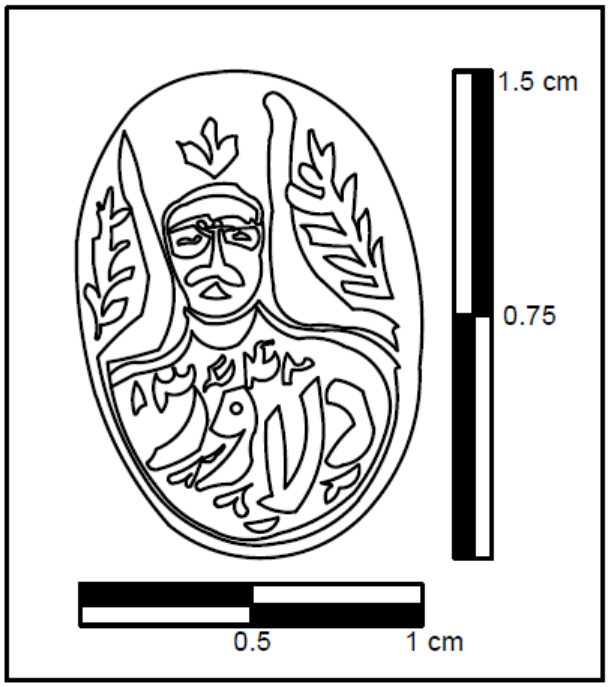
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Dilaver – 1332"** yazılıdır. Mühür yüzeyinde insan silueti yer almaktadır. Baskıdan yola çıkılarak bir askeri andıran silüet muhtemelen önemli bir komutanın mührü olduğu düşüncesini akla getirmektedir. Siluetin iki yanında simetrik biçimde yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı oldukça basıktır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

Fotoğraf 3.197-3.198 99 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.99 99 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.99 99 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 100

Envanter No: 2008/52-E

Fotoğraf No: 199-200

Çizim No: 100

Baskı No: 100

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.7 cm **Çap Boy:** 1.5 cm **Çap En:** 1.1 cm

Tarih: H.1332 – M.1914

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

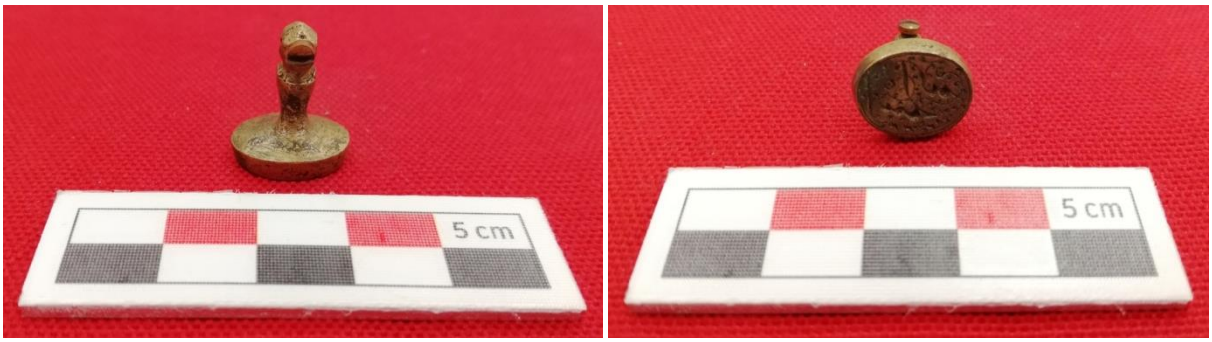
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

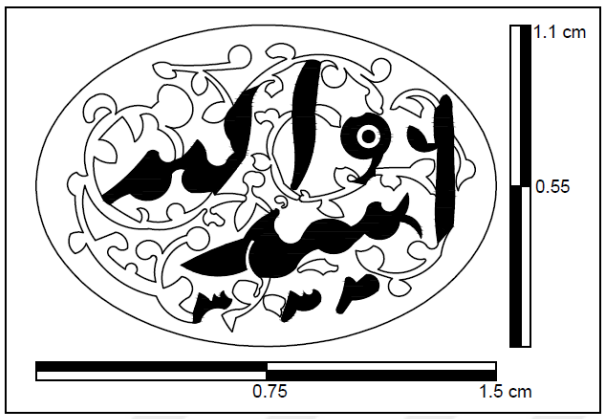
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Esedullah – 332"** yazılıdır. Mühür yüzeyi boş yer kalmayacak şekilde sarmaşık ve yaprak motifleri ile bezenmiştir. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı oldukça basıktır ve en ucunda deliğin olduğu kısım yuvarlak şapka şeklindedir. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

Fotoğraf 3.199-3.200 100 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.100 100 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.100 100 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 101

Envanter No: 2008/26-E

Fotoğraf No: 201-202

Çizim No: 101

Baskı No: 101

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.9 cm **Çap Boy:** 1.8 cm **Çap En:** 1.2 cm

Tarih: H.1333 – M.1915

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

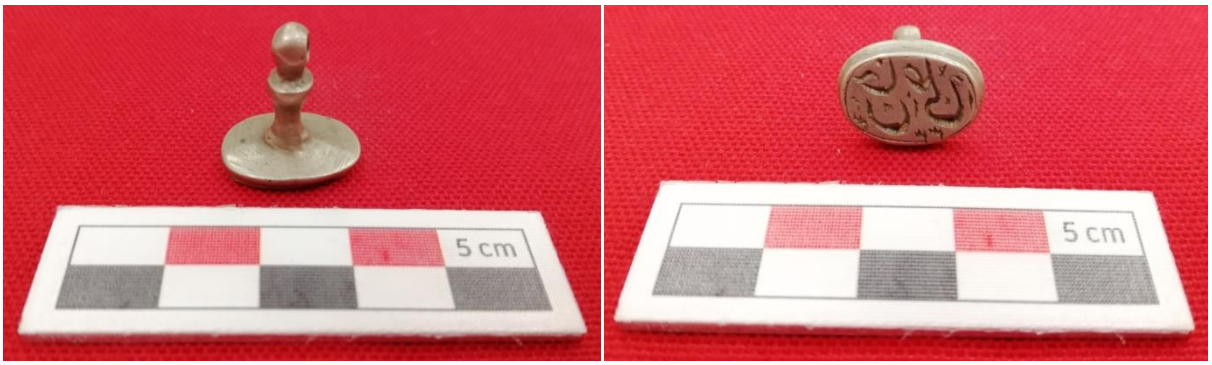
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

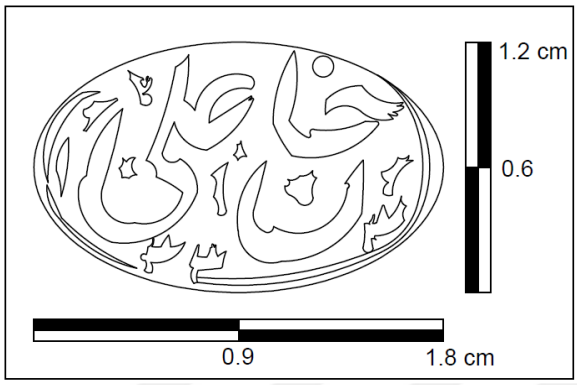
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Gümüş

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Gümüşten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Han Ali – 333"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 40 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı basık ve kısadır, en ucunda deliğin olduğu kısım yuvarlak şapka şeklindedir. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.201-3.202 101 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.101 101 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.101 101 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 102

Envanter No: 2008/63-E

Fotoğraf No: 203-204

Çizim No: 102

Baskı No: 102

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.7 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.2 cm

Tarih: H.1333 – M.1915

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

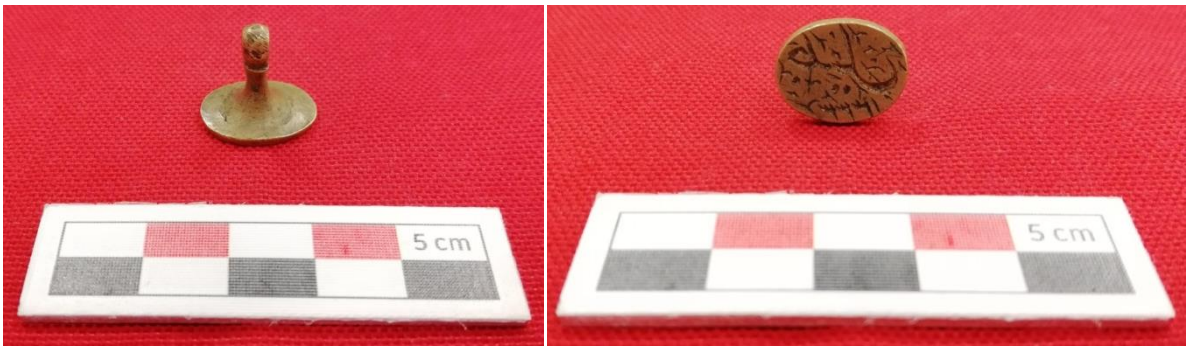
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

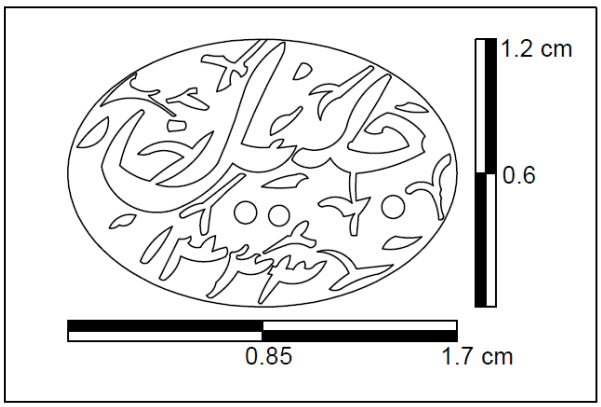
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Celil – 1333"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün baskı yüzeyinde çizgi ve yaprak motifleri yer alır. Mührün tutamak kısmı ise oldukça küçük ve incedir. Tepesinde küçük bir delik vardır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

Fotoğraf 3.203-3.204 102 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.102 102 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.102 102 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 103

Envanter No: 2011/11-E

Fotoğraf No: 205-206

Çizim No: 103

Baskı No: 103

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 21.09.2011

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.6 cm **Çap:** 1.6 cm

Tarih: H.1333 – M.1915

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

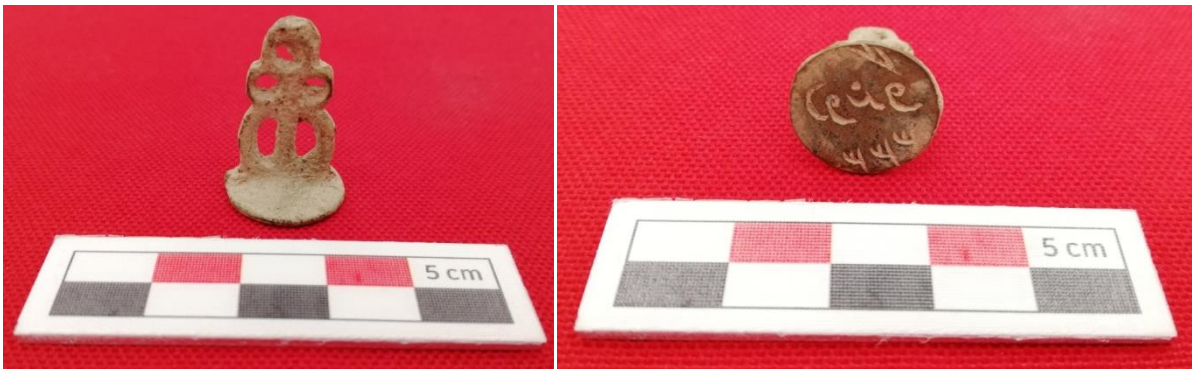
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Necati Yeşilyurt – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

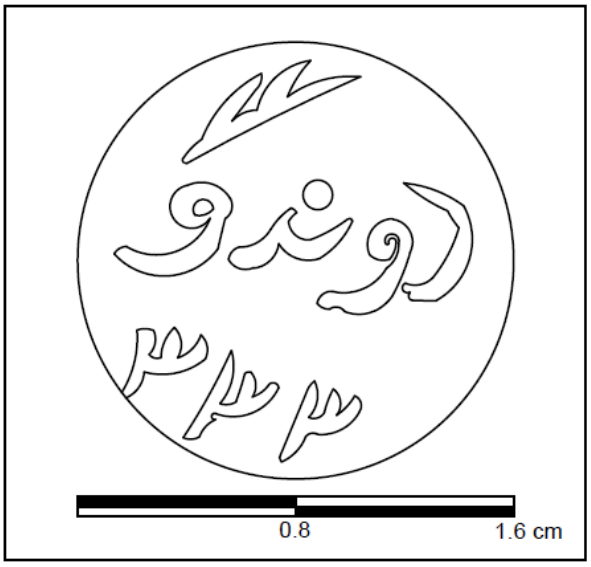
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan dairesel formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Döndü – 333"** yazılıdır. Baskı yüzeyinde yaprak motifine de yer verilmiştir. Satın alma ile müze tarafından alınan mührün tutamak kısmında en altta yarım daire şeklinde iki tane, onun da üstünde yonca şeklinde üç tane küçük delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.205-3.206 103 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.103 103 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.103 103 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 104

Envanter No: 2008/82-E

Fotoğraf No: 207-208

Çizim No: 104

Baskı No: 104

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.7 cm **Çap:** 2.5 cm

Tarih: H.1334 – M.1916

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

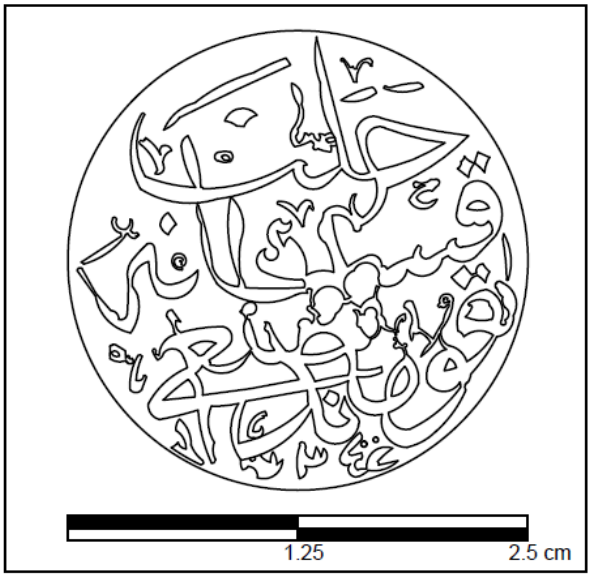
Kullanılan Yazı Türü: Sülüs

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan dairesel formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Haleb Kasabası Kumandanlığı – 1334"** yazılıdır. Mühür yüzeyi pürüzlüdür. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından tahsis edilen mührün tutamak kısmı basıktır ve üç tane delik yer almaktadır. En ucunda ise küçük uzun bir demir yer alır. Yazıdan da yola çıkılarak kumandanlığa ait olabilecek mührün resmi mühür olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.207-3.208 104 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.104 104 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.104 104 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 105

Envanter No: 2008/57-E

Fotoğraf No: 209-210

Çizim No: 105

Baskı No: 105

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.7 cm **Çap Boy:** 2.1 cm **Çap En:** 1.5 cm

Tarih: H.1335 – M.1917

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

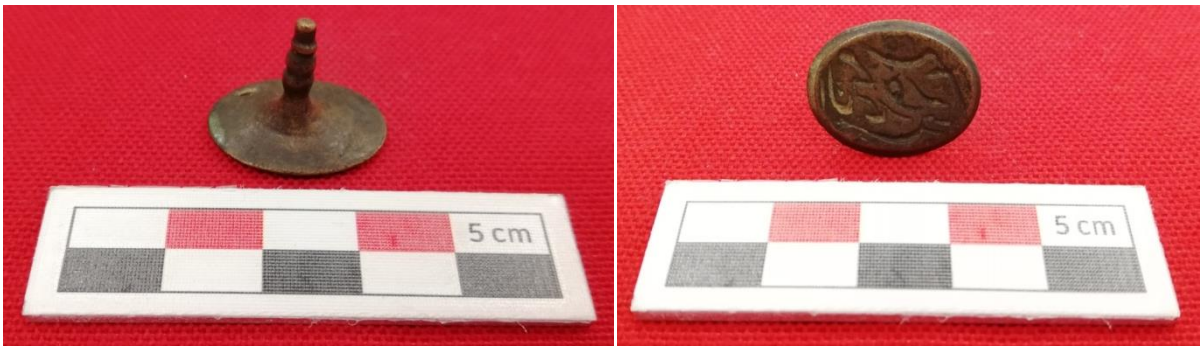
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

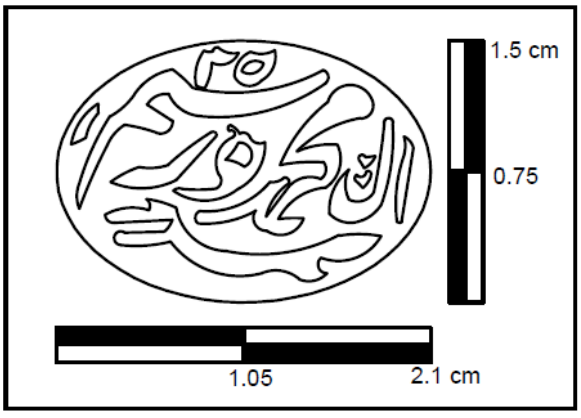
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Es-Seyyid Muhammed Mursim – 35"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı dört boğum şeklinde yükselmiştir. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

Fotoğraf 3.209-3.210 105 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.105 105 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.105 105 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 106

Envanter No: 2.4.81

Fotoğraf No: 211-212

Çizim No: 106

Baskı No: 106

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.06.1981

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 3.2 cm **Çap:** 2.7 cm

Tarih: H.1337 – M.1919

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Şakir Kaptanoğlu – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

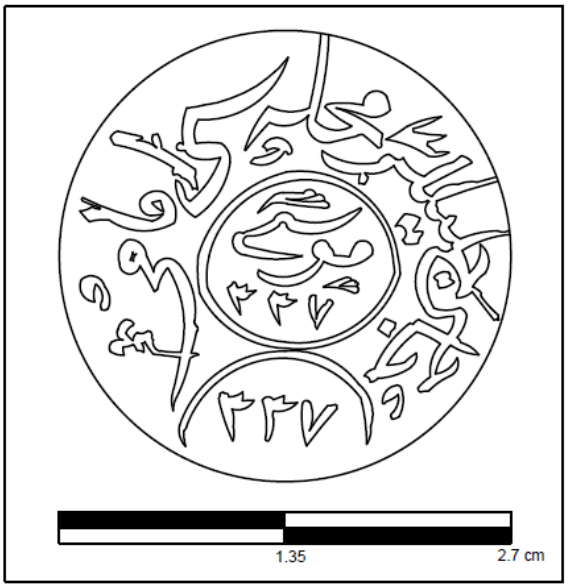
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Madeni malzemeden yapılan dairesel formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Hacı Haliller Mahallesi İmâm-ı Musa – 337"** yazılıdır. Hacı Haliller Mahallesi günümüzde Manisa'nın Şehzadeler İlçesine bağlıdır. Hacı Haliller Mahallesi imamı Musa'ya ait olan mührün orta kısmı daire içine alınmıştır ve orada Musa 337 yazılıdır. Etrafında ise Hacı Haliller Mahallesi İmamı yazmaktadır. Alt kısımda ise yarım daire içinde yine 337 tarihi yazılıdır. Satın alma ile 250 TL'ye müze tarafından tahsis edilen mührün tutamak kısmı ise yanlardan oymalı, uç kısmı ise baklava dilimi şeklinde bitmiştir ve delik yer alır. Yazıdan da yola çıkılarak imam mührü olduğu ve resmi mühür olduğu söylenir.

Fotoğraf 3.211-3.212 106 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.106 106 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.106 106 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 107

Envanter No: 2008/60-E

Fotoğraf No: 213-214

Çizim No: 107

Baskı No: 107

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.5 cm **Çap:** 1.6 cm

Tarih: H.1338 – M.1920

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

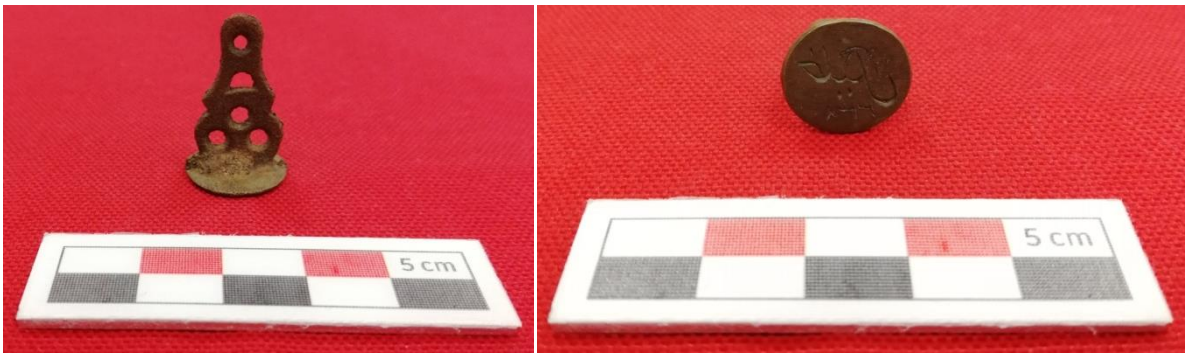
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

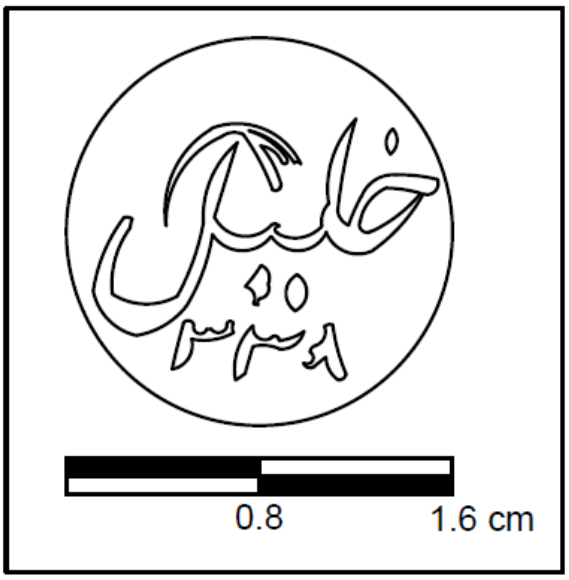
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Halil – 338"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı altta üç tane delik, onun üzerinde yarım daire şeklinde bir delik, en üstte de küçük bir delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.213-3.214 107 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.107 107 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.107 107 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 108

Envanter No: 938

Fotoğraf No: 215-216

Çizim No: 108

Baskı No: 108

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi:

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.3 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1341 – M.1922

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

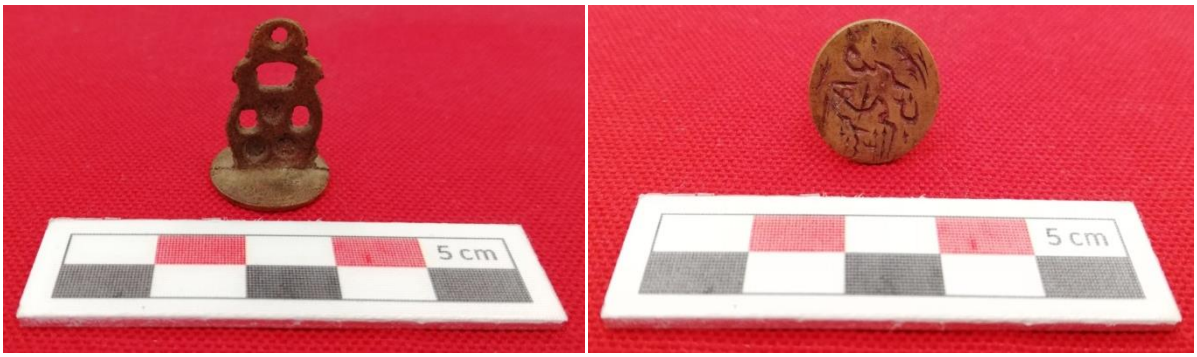
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Bilinmiyor

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

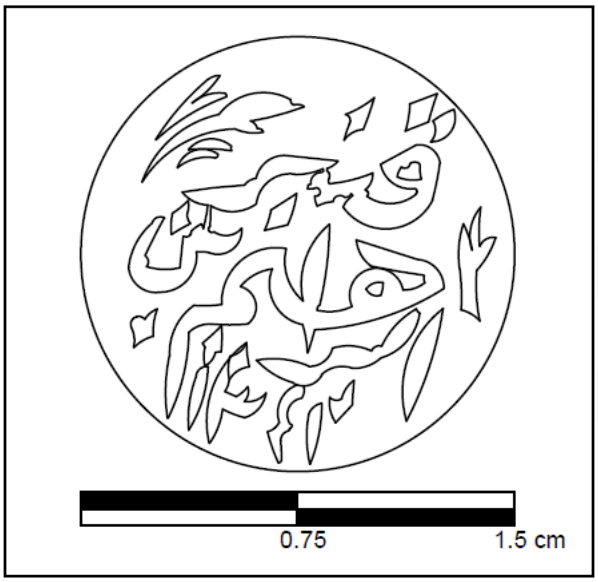
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Madeni malzemeden yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"İbrahim Bin Kanber – 1341"** yazılıdır. Baskı yüzeyinde yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Mührün tutamak kısmında altta iki tane kapalı delik formu, onun üzerinde yine biri kapalı formlu üç tane delik, onun da üstünde dikdörtgen formlu bir delik ve en üstte de küçük bir delik yer almaktadır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.215-3.216 108 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.108 108 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.108 108 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 109

Envanter No: 2008/37-E

Fotoğraf No: 217-218

Çizim No: 109

Baskı No: 109

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.5 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: H.1342 – M.1923

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

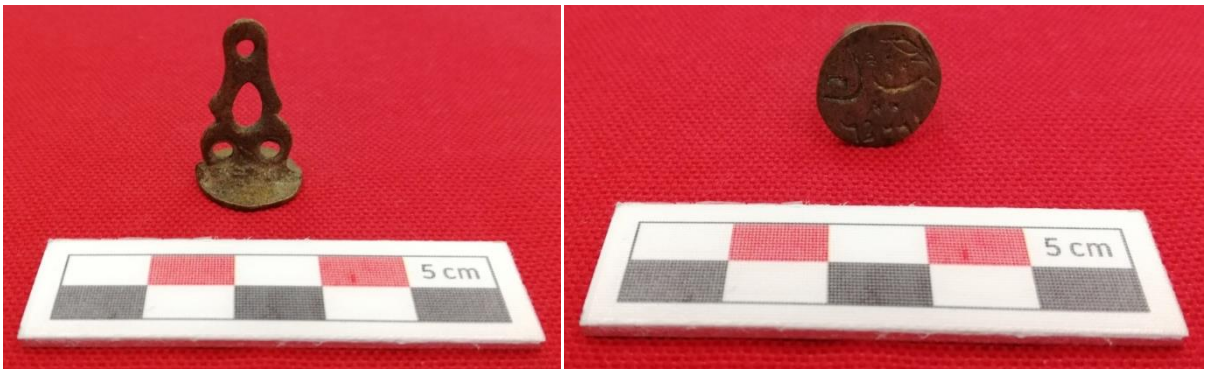
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

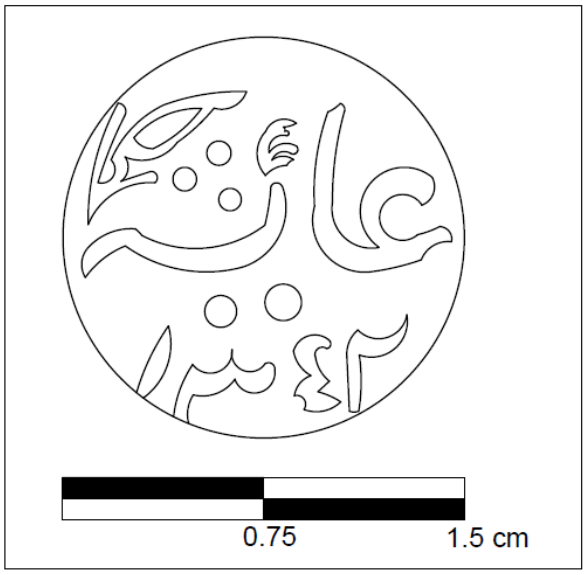
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Aişe – 1342"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı altta iki tane delik, onun üzerinde damla şeklinde bir delik, en üstte de küçük bir delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.217-3.218 109 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.109 109 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.109 109 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 110

Envanter No: 937

Fotoğraf No: 219-220

Çizim No: 110

Baskı No: 110

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 1967

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.3 cm **Çap:** 1.6 cm

Tarih: H.1344 – M.1925

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

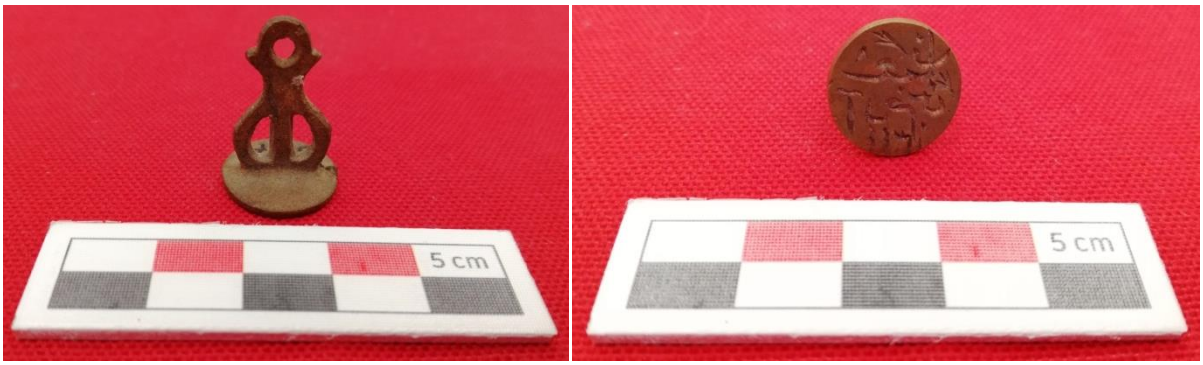
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Bilinmiyor

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

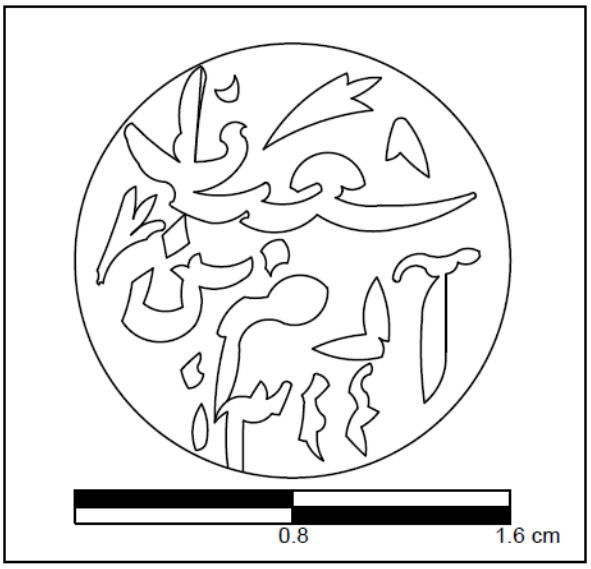
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Madeni malzemeden yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Adem Bin Şağban – 1344"** yazılıdır. Baskı yüzeyinde yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Mührün tutamak kısmında altta iki tane yarım daire şeklinde delik, onun üzerinde ise küçük bir delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.219-3.220 110 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.110 110 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.110 110 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 111

Envanter No: 2008/58-E

Fotoğraf No: 221-222

Çizim No: 111

Baskı No: 111

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.5 cm **Çap Boy:** 1.8 cm **Çap En:** 1.3 cm

Tarih: H.1345 – M.1926

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

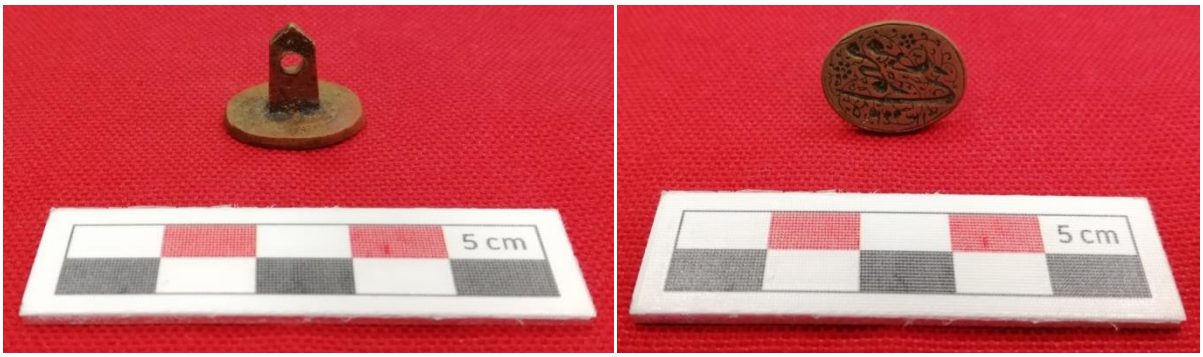
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Muhammed Mehdi – 1345"** yazılıdır. Burada dört sayısı Farsça yazılmıştır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı küçük ve basık olmakla birlikte ucu sivri bir şekildedir ve delik bu sivri kısımda yer alır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır. Mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir.

Fotoğraf 3.221-3.222 111 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.111 111 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.111 111 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 112

Envanter No: 2008/42-E

Fotoğraf No: 223-224

Çizim No: 112

Baskı No: 112

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2 cm **Kenar Uzunluğu:** 1.5 cm **Kenar Uzunluğu:** 1.4 cm

Tarih: H.1359 – M.1940

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

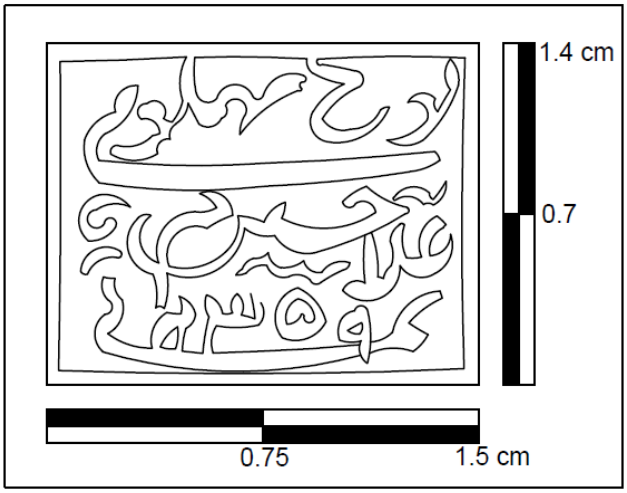
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür kareye yakın dikdörtgendir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Hüseyin Allami – 1359"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı yine dikdörtgen bir çubuk gibi yükselmiştir ve ucunda bir de delik yer almaktadır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.223-3.224 112 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.112 112 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.112 112 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 113

Envanter No: 1.06.1985

Fotoğraf No: 225-226

Çizim No: 113

Baskı No: 113

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 29.12.1985

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 4.2 cm **Çap Boy:** 3.5 cm **Çap En:** 3.4 cm

Tarih: 1884

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Hilmi Akış – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Nesih - Rumca

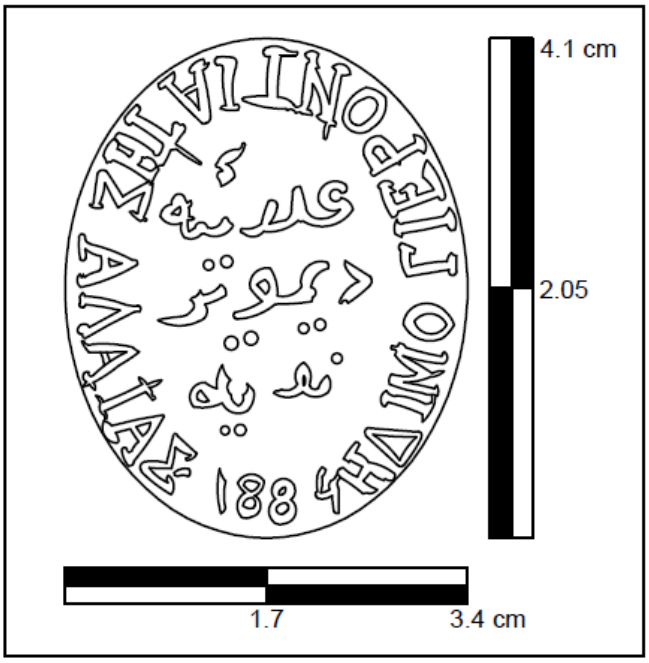
Kullanılan Malzeme: Tunç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Tunçtan yapılan mührün baskı yüzeyinde hem Osmanlıca hem de Rumca yazı yazmaktadır. Orta kısımda Osmanlıca **"Alaiya Dimoyerondia"** yazılıdır. Etrafında ise Rumca **"ē dimogerontıa tēs Allıas – 1884"** yazılıdır. Dimogerontıa Bizans mirası olarak Osmanlı ve Ceneviz egemenliklerinde varlığını koruyabilmiş, güçlü ve etkili bir yönetim sistemidir. Bu sistem Rum cemaatinde ki toplumsal yapıyı düzenleyen ve toplumun düzen içerisinde yaşamasını sağlayan hükümleri içeren kurumsal bir niteliğe sahiptir. Dimogerontıa sistemi devlet ile halk arasında her iki tarafında çıkarlarını birden savunan bir kurumdur[177]. Mühür üzerinde yer alan Allıas kelimesinin de Alaiye olduğu belirlenmiştir. 1922 de mübadele ile Yunanistan'a giden gayrı Müslimlerden kaldığı müze envanterin de ulaşılan bilgidir. Satın alma ile 7.500 TL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı ise karşılıklı iki yarım daireye yakın boşluklardan oluşmaktadır. Yazıdan yola çıkılarak resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

[177]Yaşar Keskin, 2013: 104

Fotoğraf 3.225-3.226 113 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.113 113 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi **Baskı 3.113 113 nolu Mührün Baskısı**

Katalog No: 114

Envanter No: 2008/22-E

Fotoğraf No: 227-228

Çizim No: 114

Baskı No: 114

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.4 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: 1927

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

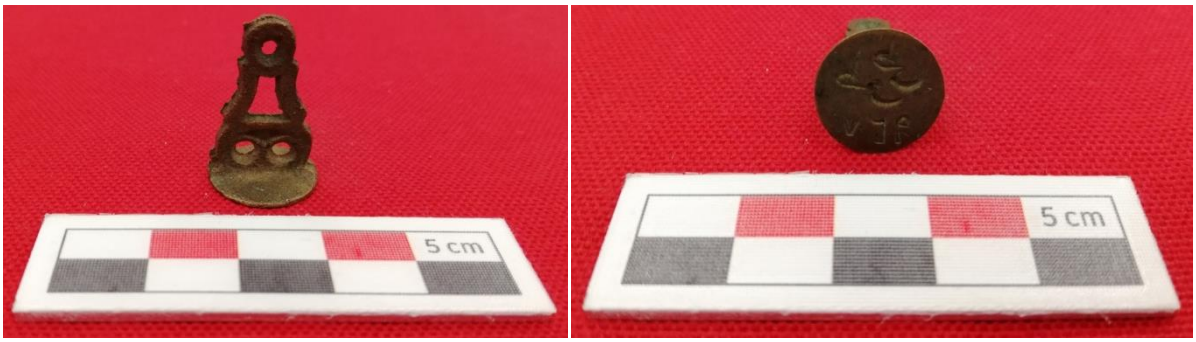
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı – Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

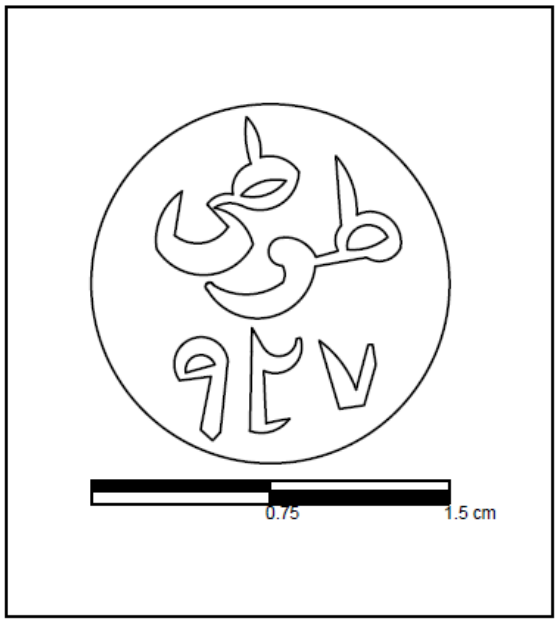
Kullanılan Yazı Türü: Nesih

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür tarih olarak Cumhuriyet Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Dudi (Dudu) – 927"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 40 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı altta iki tane delik, onun üzerinde dikdörtgene yakın bir boşluk, en üstte de küçük bir delik yer alır. Sadece isim kazılı mührün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.227-3.228 114 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.114 114 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.114 114 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 115

Envanter No: 2008/59-E

Fotoğraf No: 229-230

Çizim No: 115

Baskı No: 115

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.3 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: 1928

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

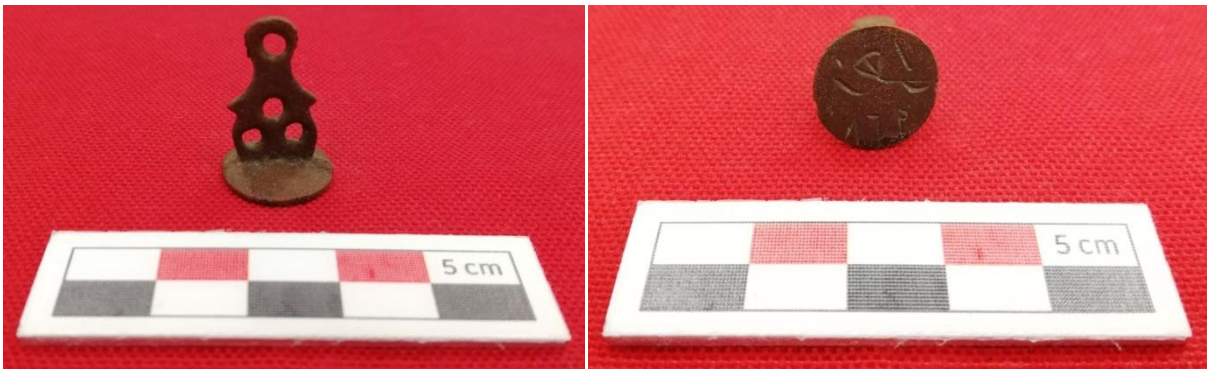
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı – Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

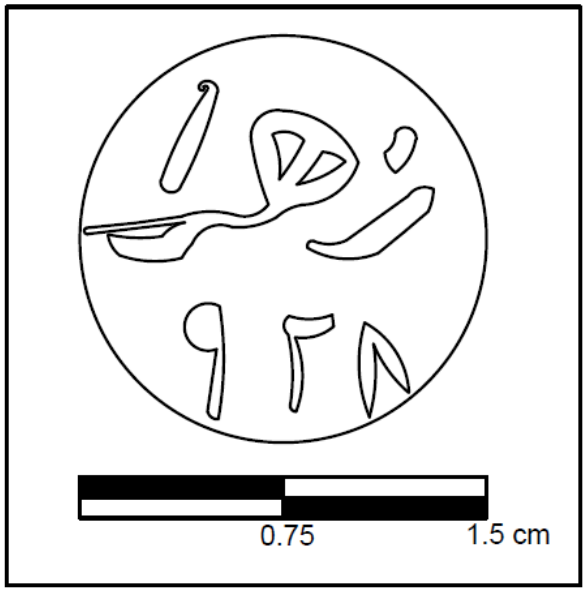
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür tarih olarak Cumhuriyet Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Zehra – 928"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı altta üç tane delik, onun üzerinde de küçük bir delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.229-3.230 115 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.115 115 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.115 115 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 116

Envanter No: 1.04.1980

Fotoğraf No: 231-232

Çizim No: 116

Baskı No: 116

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 12.02.1980

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: yok **Çap:** 2 cm

Tarih: 1930

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Kamil Akbaş – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Türkçe

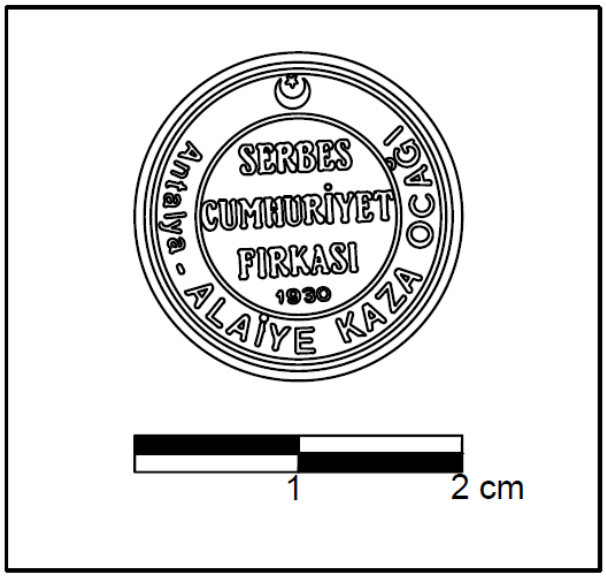
Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze yarı sağlam bir vaziyette gelen mühür tarih olarak Cumhuriyet Dönemi'ne aittir. Madeni malzemeden yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Türkçe **"Serbes Cumhuriyet Fırkası – Antalya Alaiyye Kaza Ocağı – 1930"** yazılıdır. Alaiye'ye 1935 yılında ziyarete gelen Atatürk ismini de Alanya olarak değiştirmiştir[178]. Yüzeyin en üstünde ay ve yıldız motifi de yer almaktadır. Satın alma ile 500 TL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı kopmuştur. Mühür üzerinde yazan yazıdan ötürü resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır.

[178] https://www.alanya.bel.tr/S/399/Tarihce.

Fotoğraf 3.231-3.232 116 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.116 116 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.116 116 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 117

Envanter No: 2008/67-E

Fotoğraf No: 233-234

Çizim No: 117

Baskı No: 117

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.2 cm **Çap:** 1.5 cm

Tarih: 1931

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

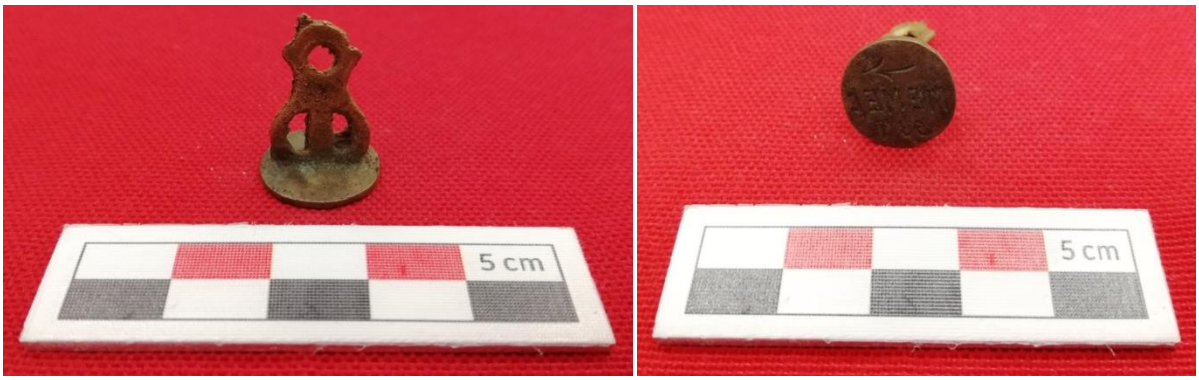
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı – Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

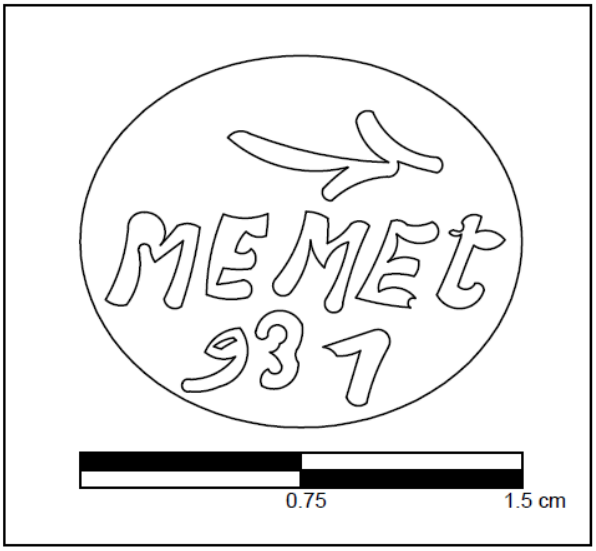
Kullanılan Yazı Türü: Türkçe

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür tarih olarak Cumhuriyet Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan daire formlu bu mührün baskı yüzeyinde Türkçe **"Memet – 931"** yazılıdır. Baskı yüzeyinde diğer bir motif bir bakımdan yaprak motifi gibi görünse de bir bakıma da sanki yazının yönünü gösteren bir oku andırmaktadır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı altta karşılıklı yarım daire şeklinde boşluklar ve onun üzerinde de küçük bir delik yer alır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.233-3.234 117 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.117 117 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.117 117 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 118

Envanter No: 2008/23-E

Fotoğraf No: 235-236

Çizim No: 118

Baskı No: 118

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.8 cm **Çap:** 3 cm

Tarih: 1959

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma –Kazıma

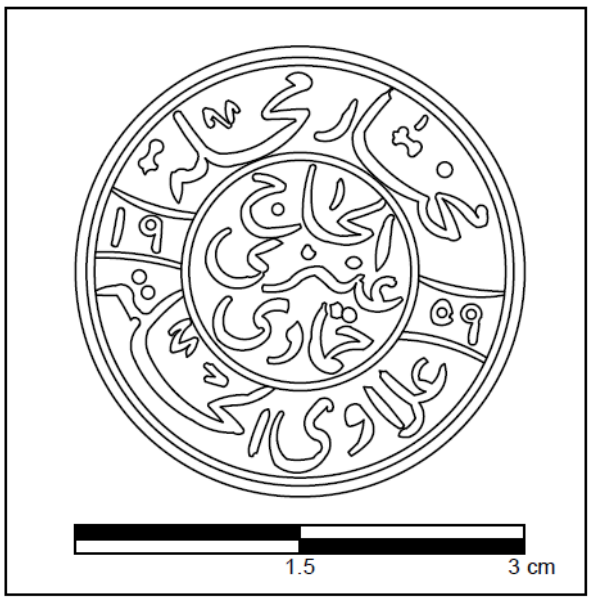
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Gümüş

Tanım: : Günümüze sağlam bir şekilde gelen Osmanlı Dönemi'ne aittir. Gümüşten yapılan daire formlu bu mühürün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Muhtar-ı Mahallete Alaviyel Halefe – El Hac İnzi Hanadi – 1959"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 40 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı menteşeli olup yaprak şeklinde düzenlenmiştir ve üç kademelidir. Tutamak kısmın en ucunda ise delik yer alır ve o deliğe takılı büyükçe bir daire parçası vardır. O daire parçasına takılı kenarları burgulu bir top yer alır. Yazıdan ötürü muhtar mührü olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 3.235-3.236 118 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.118 118 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.118 118 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 119

Envanter No: 719

Fotoğraf No: 237-238

Çizim No: 119

Baskı No: 119

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.02.1972

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.4 cm **Kenar Uzunluğu:** 1.5 cm **Kenar Uzunluğu**: 1.2 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

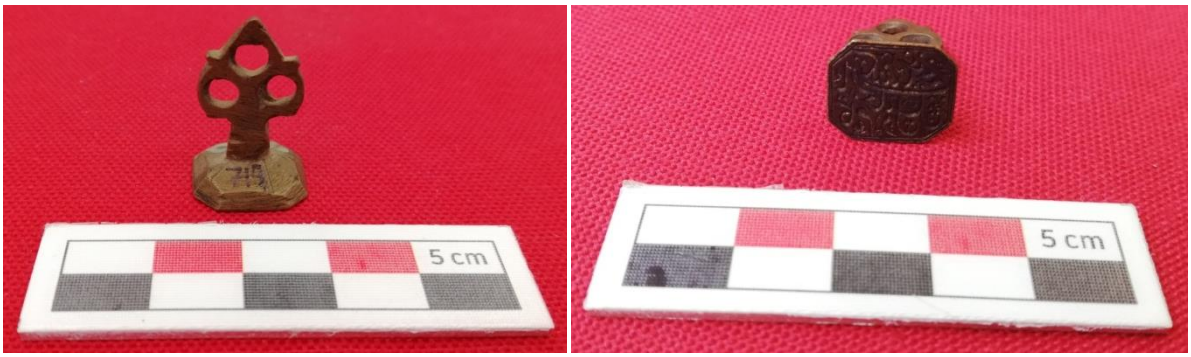
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Turan Mütevellioğlu – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

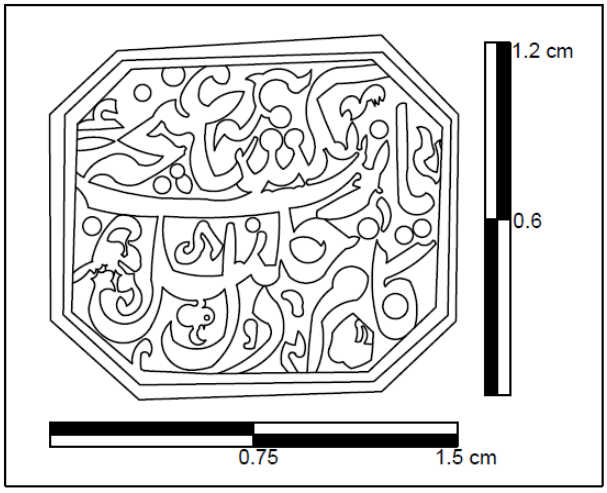
Kullanılan Yazı Türü: Nesih

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Madeni malzemeden yapılan kenarları pahlanmış dikdörtgen formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Yarab Neşa Ğançe Gamdal Halil"** yazılıdır. Tam olarak ne yazdığı çözümlenememekle birlikte mühürde tarih de yer almamaktadır. Fakat şekil ve biçim olarak dönem tarihlendirmesi yapılmıştır. Mührün tutamak kısmında üç tane delik yer almaktadır. Yazıdan ötürü şahıs mührü olmadığı ve resmi mühür olduğu düşünülebilir.

Fotoğraf 3.237-3.238 119 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.119 119 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.119 119 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 120

Envanter No: 721

Fotoğraf No: 239-240

Çizim No: 120

Baskı No: 120

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.02.1972

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.1 cm **Kenar Uzunluğu:** 1.6 cm **Kenar Uzunluğu:** 1.4 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

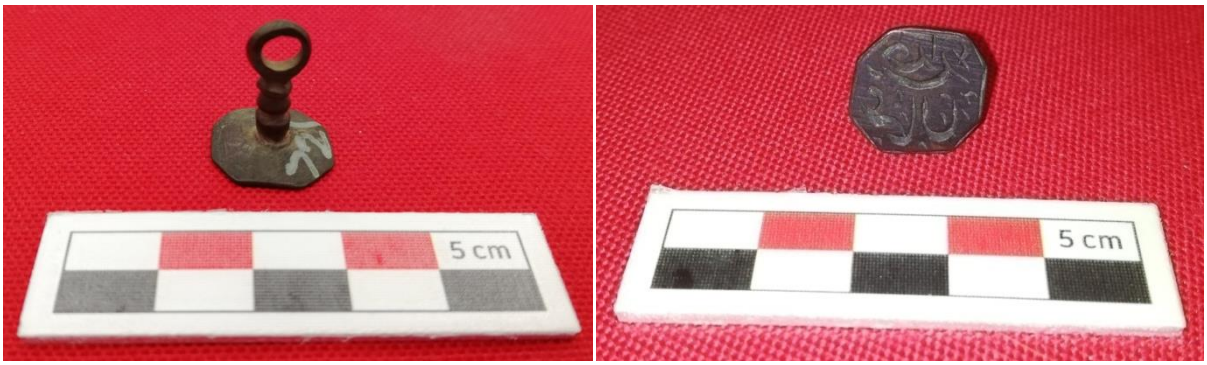
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Turan Mütevellioğlu – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

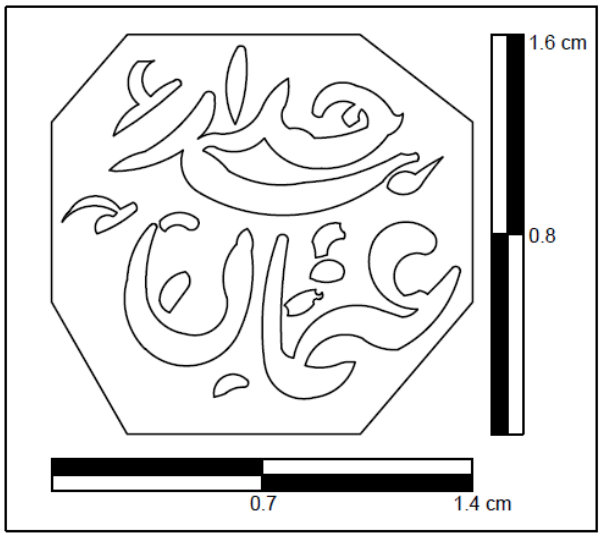
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Madeni malzemeden yapılan kareye yakın dikdörtgen formlu bu mührün köşeleri pahlanmıştır ve baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Hüdâ-bende Osman"** yazılıdır. Hüdâ-bende Allah kulu anlamına gelmektedir. Baskı yüzeyinde tarih ibaresine yer verilmemiştir. Şekil ve biçimden yola çıkarak dönem tarihlemesi yapılmıştır. Mührün tutamak kısmı ise üç boğum şeklinde yükselmiştir ve ucunda delik yer almaktadır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.239-3.240 120 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.120 120 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.120 120 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 121

Envanter No: 724

Fotoğraf No: 241-242

Çizim No: 121

Baskı No: 121

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.02.1972

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 3 cm **Çap Boy:** 2.1 cm **Çap En:** 1.7 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

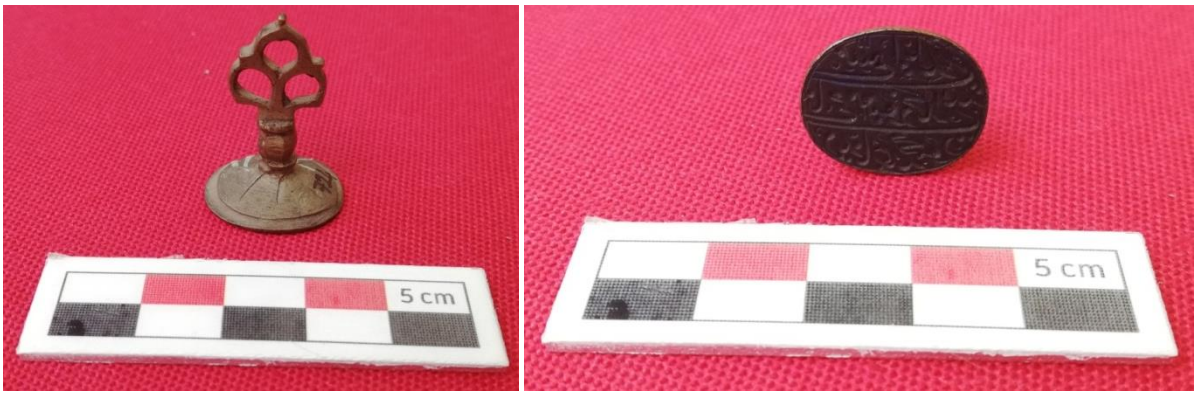
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Turan Mütevellioğlu – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

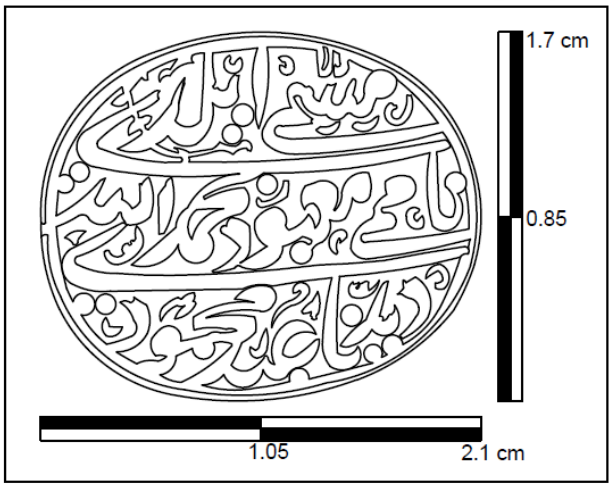
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Madeni malzemeden yapılan oval formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Müsemma Eyledi Nâmımı Maʿbûd Bi-Hamdullah dedi ya Abd-i Mahmûd"** yazılıdır. Baskı yüzeyinde tarih ibaresine yer verilmemiştir. Şekil ve biçimden yola çıkarak dönem tarihlemesi yapılmıştır. Mührün tutamak kısmında ise üç tane delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.241-3.242 121 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.121 121 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.121 121 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 122

Envanter No: 725

Fotoğraf No: 243-244

Çizim No: 122

Baskı No: 122

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.02.1972

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.4 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.4 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

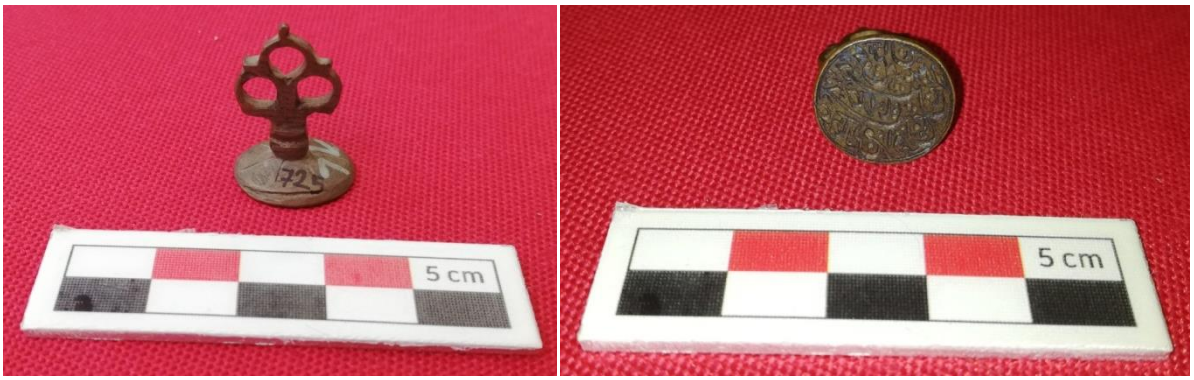
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Turan Mütevellioğlu – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

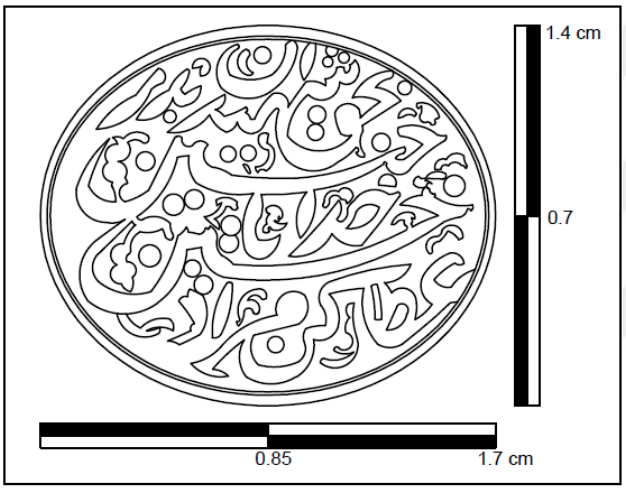
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Madeni malzemeden yapılan oval formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"'Atâ'-i kün Murad bi Hüseyin Hüda ya Hüseyin Bi Haggi Şehidan"** yazılıdır. Baskı yüzeyinde tarih ibaresine yer verilmemiştir. Şekil ve biçimden yola çıkarak dönem tarihlemesi yapılmıştır. Mührün tutamak kısmında ise üç tane delik yer alır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.243-3.244 122 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.122 122 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.122 122 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 123

Envanter No: 40.09.1975

Fotoğraf No: 245-246

Çizim No: 123

Baskı No: 123

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 28.04.1975

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.7 cm **Çap Boy:** 2.5 cm **Çap En:**

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – İmza Mührü

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Savaş Kunt – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

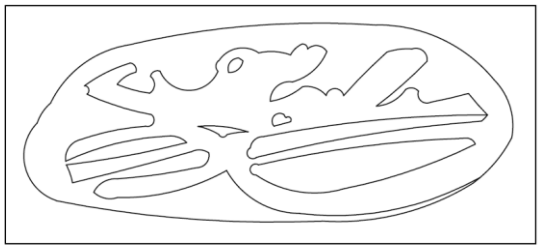
Kullanılan Yazı Türü: Yazı Yok

Kullanılan Malzeme: Gümüş

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Cumhuriyet Dönemi'ne aittir. Mühürlerde imza kullanımı cumhuriyet ile ortaya çıktı. Gümüşten yapılan oval formlu bu mührün baskı yüzeyinde imza insiyali vardır. Fakat tam net olarak çözümlenememiştir zamanla aşınmıştır. Baskı yüzeyinde tarih ibaresine yer verilmemiştir. Şekil ve biçimden yola çıkarak dönem tarihlemesi yapılmıştır. Mührün tutamak kısmı menteşelidir ve estetik bir görünüme sahiptir. Simetrik oluşan yaprak motifleri tepede delik kısmında birleşmiştir.

Fotoğraf 3.245-3.246 123 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.123 123 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.123 123 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 124

Envanter No: 7.2.79

Fotoğraf No: 247-248

Çizim No: 124

Baskı No: 124

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 29.01.1979

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.6 cm **Çap:** 5 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Tılsım Mührü

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mevlüt Yavuz – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

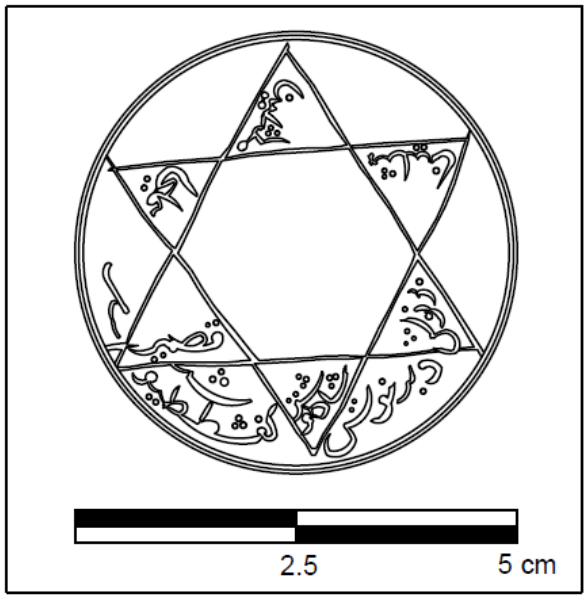
Kullanılan Yazı Türü: Nesih

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Madeni malzemeden yapılan dairesel formlu bu mührün baskı yüzeyinde Davut Yıldızı vardır. Ashab-ı Kehf mührünün yıldız kanatlarında ise Osmanlıca **"Yemliha, Mekselina, Mislina, Mernuş, Debernuş, Şazenuş, Kefeştetayyuş, Kıtmir"** yani yedi uyurlar ve köpeklerinin ismi yazılıdır. Baskı yüzeyinde tarih ibaresine yer verilmemiştir. Şekil ve biçimden yola çıkarak dönem tarihlemesi yapılmıştır ve mühür tılsım mührüdür. Mührün tutamak kısmı ise oldukça basık ve küçüktür. Uç kısmı sivridir.

Fotoğraf 3.247-3.248 124 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.124 124 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.124 124 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 125

Envanter No: 1.4.81

Fotoğraf No: 249-250

Çizim No: 125

Baskı No: 125

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.06.1981

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 3.6 cm **Çap:** 4.6 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Tılsım Mührü

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Şakir Kaptanoğlu – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

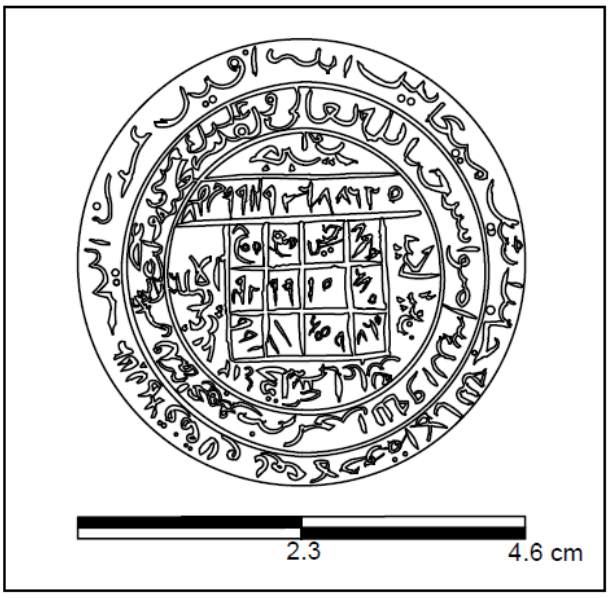
Kullanılan Yazı Türü: Nesih

Kullanılan Malzeme: Madeni

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Madeni malzemeden yapılan dairesel formlu bu mührün baskı yüzeyinin ortası vefklidir. Vefk, daha öncede açıkladığım gibi tablo içinde yazanın bilebileceği bir kuralla oluşturulan harf ve sayılardan oluşan tılsımdır. Bu tablo içindeki sayılar sağdan- soldan- yukarıdan ve ya aşağıdan hep bir düzen içinde toplandığında belli sayı ya da katlarını verir. Vefk, her rakamın bir sure veya ayete işaret eden şifre olarak belirtilir ve bu şifre vefk ilmi ile sadece çözümlenebilir. Mührün baskı yüzeyinde en dış çerçevede Osmanlıca **"La Havle Vela Guvvete İlla Billah"** ve dört büyük melek isimleri **"Azrail – Cebrail – Mikail – İsrafil"** yazılıdır. Orta kısımda vefk ve etrafında yine dört büyük melek ismi **"Azrail – Cebrail – Mikail – İsrafil"** yazılıdır. Orta çerçevede ki yazı karakteri bozuk olduğundan okunamamıştır. Tarih ibaresine yer verilmeyen mühür 1500 TL'ye müze tarafından alınmıştır. Şekil ve biçimden yola çıkarak dönem tarihlemesi yapılmıştır ve mühür tılsım mührüdür. Mührün tutamak kısmı sabit olup baskı yüzeyinden dar başlayıp genişleyen bir forma sahiptir. Bir deliği vardır.

Fotoğraf 3.249-3.250 125 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.125 125 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.125 125 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 126

Envanter No: 8.2.82

Fotoğraf No: 251-252

Çizim No: 126

Baskı No: 126

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 21.10.1982

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.6 cm **Çap Ölçüsü Alınmaz**

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – İmza Mührü

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Yaşar Turgut – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

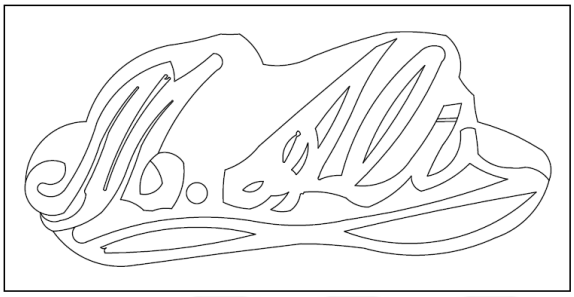
Kullanılan Yazı Türü: Türkçe

Kullanılan Malzeme: Gümüş

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Cumhuriyet Dönemi'ne aittir. Mühürlerde imza kullanımı cumhuriyet ile ortaya çıkmıştır. Gümüşten yapılan şekilli mührün baskı yüzeyinde imza insiyali vardır. Türkçe olarak **"M. Ali"** ibaresi yer almaktadır. M harfinin hangi isme karşılık geldiği bilinmemektedir tahmin etmek de zordur. Baskı yüzeyinde tarih ibaresine yer verilmemiştir. Şekil ve biçimden yola çıkarak dönem tarihlemesi yapılmıştır. Mührün tutamak kısmı menteşelidir ve demir çapası şeklindedir. Buradan yola çıkılarak mührün kaptana ya da denizcilikle uğraşan bir şahsa ait olduğu söylenebilir. 750 TL'ye müze tarafından alınan bu mührün tam ölçüsü alınamamıştır. Fakat yaklaşık 2 cm genişliğinde 1 cm de yüksekliğe sahip olduğu düşünülebilir. Diğer ölçüleri alınıp formları hakkında yorum yapılan mühürler gibi bu mührü belirli bir çerçeve içine almak zordur.

Fotoğraf 3.251-3.252 126 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.126 126 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.126 126 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 127

Envanter No: 1.4.88

Fotoğraf No: 253-254

Çizim No: 127

Baskı No: 127

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 02.03.1988

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 3.1 cm **Çap:** 2.8 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Resmi Mühür

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Ahmet Raşitoğlu – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma –Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Sülüs

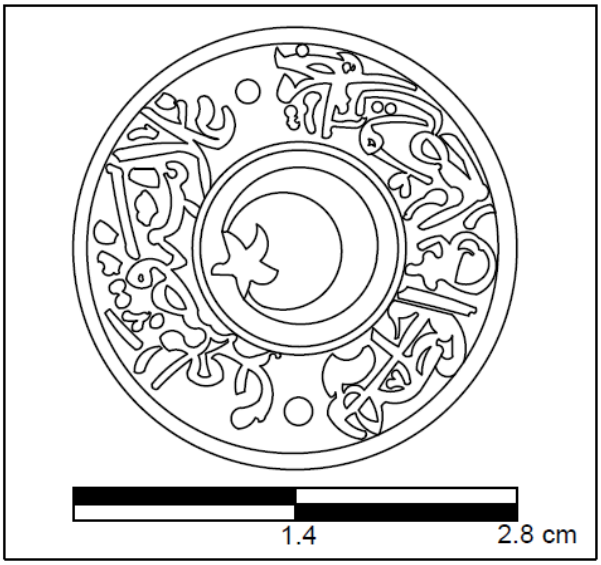
Kullanılan Malzeme: Gümüş

Tanım: : Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür Cumhuriyet Dönemi'ne aittir. Gümüşten yapılan daire formlu bu mühürün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Alaiyye Kazası Ticaret ve Sanayi Odası"** yazılıdır. 1322 tarihli Konya Vilayet Salnamesine göre, Teke Sancağı'na bağlı olan Alaiye Kazası'nda bu kurumun adı Ziraat ve Ticaret ve Sanayi Odası olarak geçmektedir[179]. Alaiye'ye 1935 yılında ziyarete gelen Atatürk ismini de Alanya olarak değiştirmiştir[180]. Orta kısımda ay yıldız yer almaktadır. Zamanla aşınmış olan yazılar yine de okunmuştur. Satın alma ile 30.000 müze tarafından temin edilen mührün tutamak kısmı menteşeli olup estetik bir görünüme sahiptir. Baskı yüzeyinden geniş olarak başlayan uca doğru incelen estetik bir formu vardı ve bu formda altta iki sonra tek tek olacak şekilde beş delik yer almaktadır. Yazıdan ötürü resmi mühür olduğu anlaşılmaktadır. Müzenin envanter defterinde mühür için bulunduğu yer başlığı karşısında Ata Yadigarı ibaresi yer almaktadır.

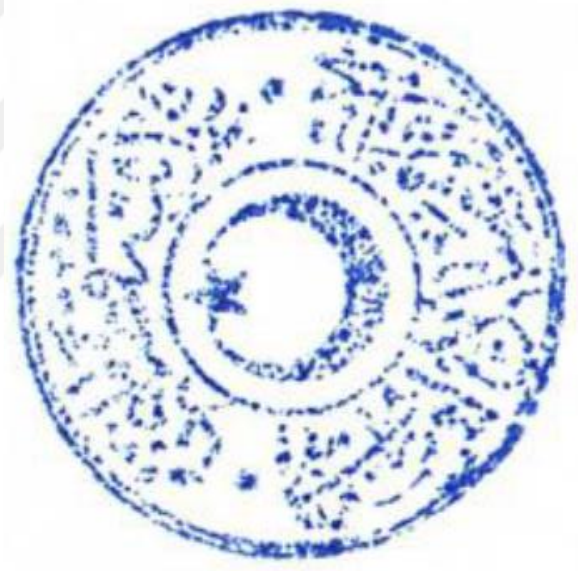
[179] Konya Vilayet Salnamaesi, 1322: 167.
[180] https://www.alanya.bel.tr/S/399/Tarihce.

Fotoğraf 3.253-3.254 127 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.127 127 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.127 127 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 128

Envanter No: 2008/21-E

Fotoğraf No: 255-256

Çizim No: 128

Baskı No: 128

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 4.8 cm **Çap Boy:** 2.4 cm **Çap En:** 1.9 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – İmza Mührü

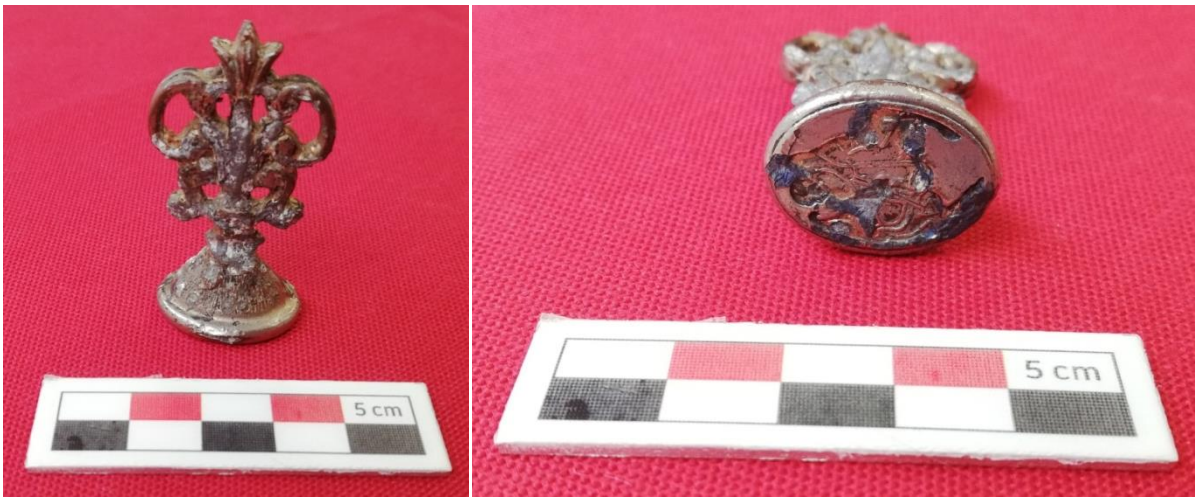
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı – Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

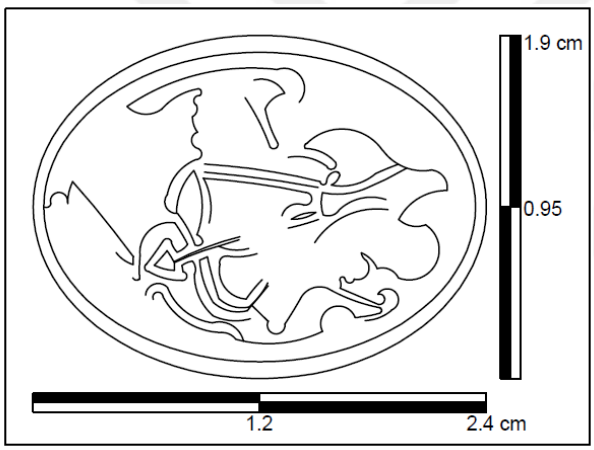
Kullanılan Yazı Türü: Yazı Yok

Kullanılan Malzeme: Gümüş

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Gümüşten yapılan oval formlu mührün baskı yüzeyinde aşınmalar olmasına rağmen ok ve yay insiyali görülmüştür. Baskı yüzeyinde başka herhangi bir yazı ya da işaret olmamakla birlikte tarih ibaresine de yer verilmemiştir. Şekil ve biçimden yola çıkarak dönem tarihlemesi yapılmıştır. Mührün tutamak kısmı sabit olup oldukça gösterişlidir. Karşılıklı simetrik olarak kıvrık dallardan oluşan tutamak kısmının en tepesinde taca benzer bir form vardır. Mühür müze tarafından müsadere usulü ile 40 YTL'ye alınmıştır.

Fotoğraf 3.255-3.256 128 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.128 128 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.128 128 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 129

Envanter No: 2008/24-E

Fotoğraf No: 257-258

Çizim No: 129

Baskı No: 129

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.9 cm **Çap Boy:** 2.2 cm **Çap En:** 1.5 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

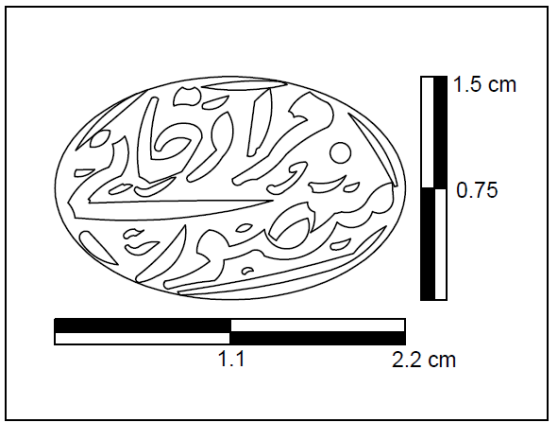
Kullanılan Malzeme: Gümüş - Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Mansur Murad Hani"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 40 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı ise gümüşten yapılmıştır. Tutamak kısmı zincir şeklinde olup ucunda da daire içinde kıvrık dal motifleri yer almaktadır. Zincir ile birlikte tutamak uzunluğu ise 12 cm'dir. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.257-3.258 129 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.129 129 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.129 129 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 130

Envanter No: 2008/39-E

Fotoğraf No: 259-260

Çizim No: 130

Baskı No: 130

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.6 cm **Çap Boy:** 1.7 cm **Çap En:** 1.4 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

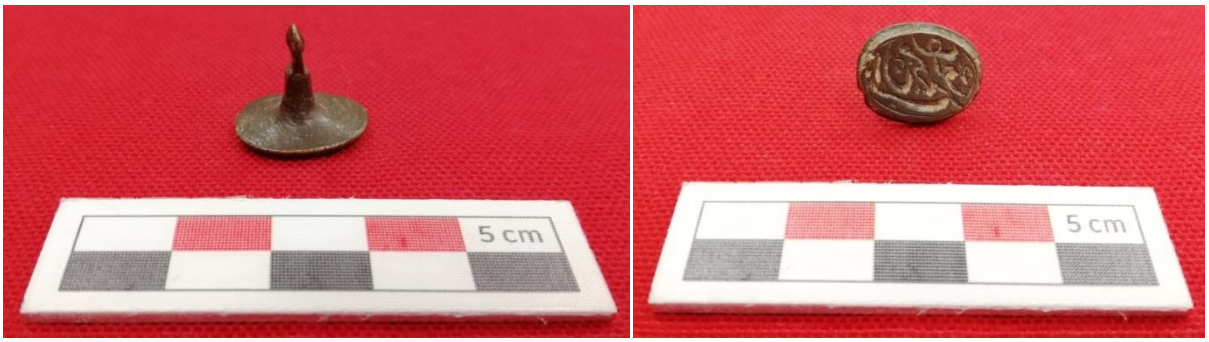
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

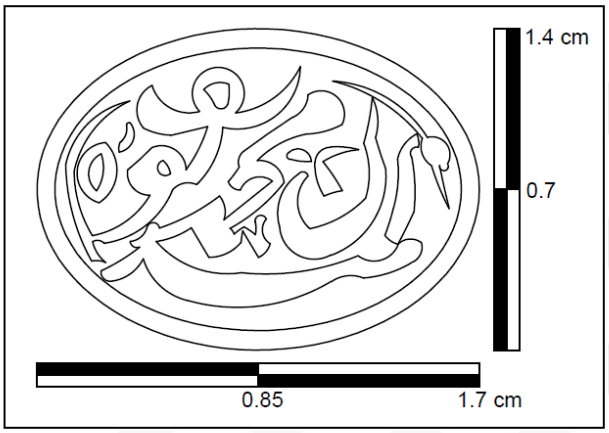
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Bendehu Muhammed El Yusuf"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı küçük ve düzdür. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.259-3.260 130 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.130 130 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.130 130 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 131

Envanter No: 2008/55-E

Fotoğraf No: 261-262

Çizim No: 131

Baskı No: 131

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 1.6 cm **Çap Boy:** 1.5 cm **Çap En:** 1.1 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

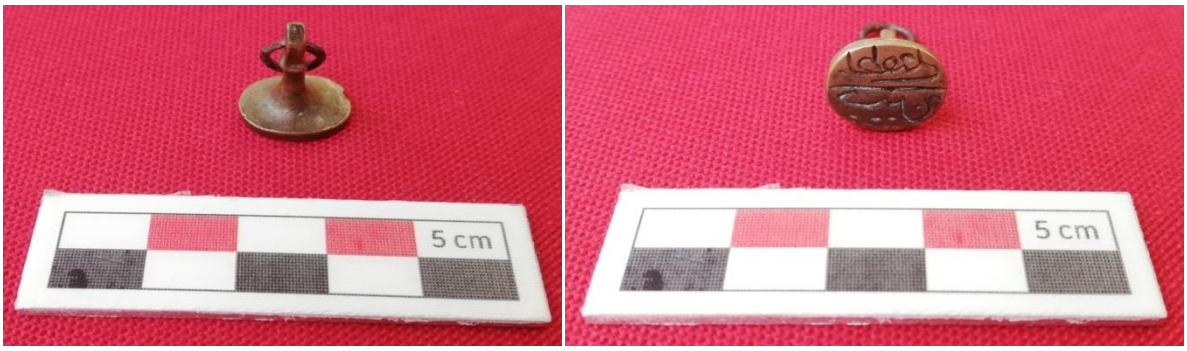
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı - Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

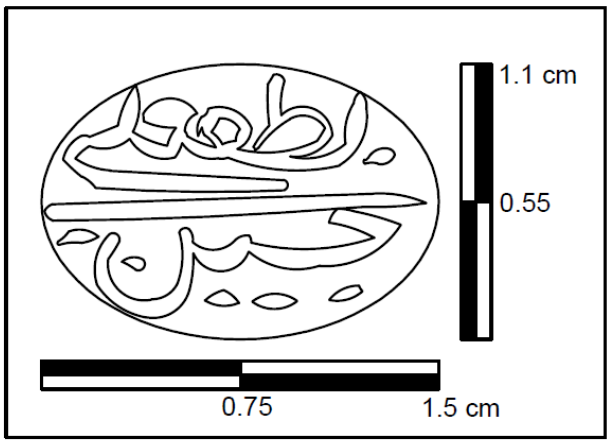
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir şekilde gelen mühür ovaldir. Pirinçten yapılan mührün baskı yüzeyine Osmanlıca **"Mustafa Hüseyin"** yazılıdır. Müsadere usulü ile 20 YTL'ye müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı küçük ve basıktır, ucunda da bir halka yer almaktadır. Baskı yüzeyinde tarih ibaresi yer almamaktadır. Yazıdan yola çıkılarak şahıs mührü olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 3.261-3.262 131 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.131 131 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.131 131 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 132

Envanter No: 2008/61-E

Fotoğraf No: 263-264

Çizim No: 132

Baskı No: 132

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 18.12.2008

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.6 cm **Kenar Uzunluğu:** 1.5 cm **Kenar Uzunluğu**: 1.1 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

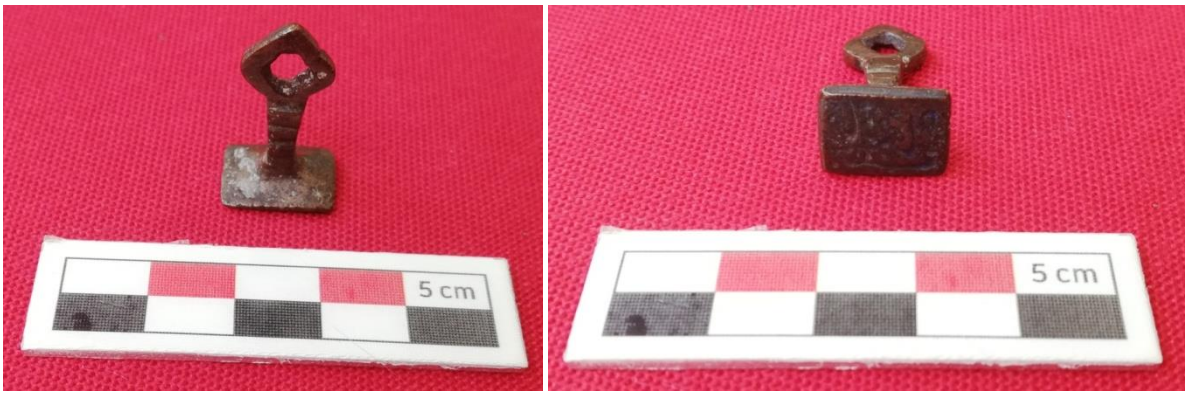
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Mahmut Baltacı – Müsadere

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

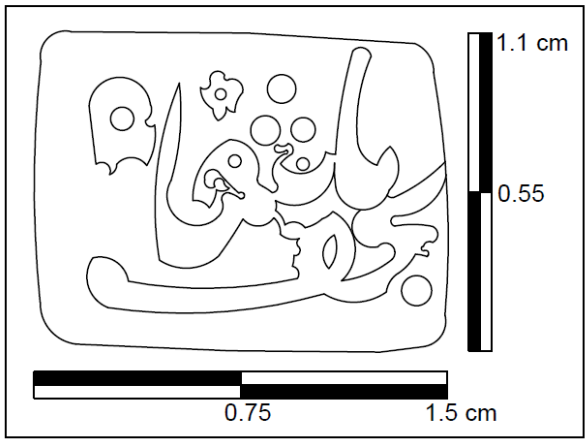
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan dikdörtgen formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Bi Haggi Ya Şah"** yazılıdır. Tam olarak ne yazdığı çözümlenememekle birlikte mühürde tarih de yer almamaktadır. Yazı oldukça silik vaziyettedir. Fakat şekil ve biçim olarak dönem tarihlendirmesi yapılmıştır. Mührün tutamak kısmı ise üç boğum şeklinde yükselmiştir ve ucunda da delik kısmının yer aldığı baklava dilimine benzer bir form vardır. Yazıdan ötürü şahıs mührü olabileceği düşünülür.

Fotoğraf 3.263-3.264 132 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.132 132 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.132 132 nolu Mührün Baskısı

Katalog No: 133

Envanter No: 2011/12-E

Fotoğraf No: 265-266

Çizim No: 133

Baskı No: 133

İnceleme Tarihi: 22.03.2018

Müzeye Geliş Tarihi: 21.09.2011

Bugünkü Durumu: Sağlam

Ebatları: Yükseklik: 2.5 cm **Çap:** 1.6 cm

Tarih: Tarih Yok

Türü: Damga Mühür – Şahıs Mührü

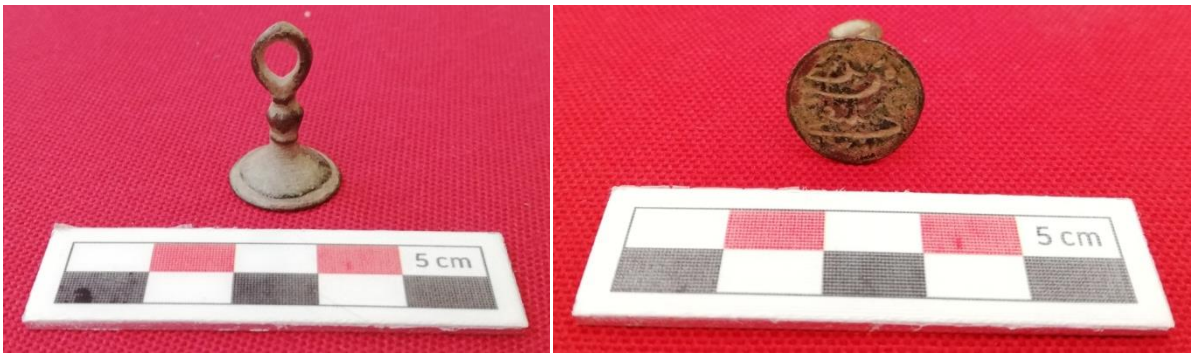
Ait Olduğu Kişi veya Kurum: Necati Yeşilyurt – Satın Alma

Yapım Tekniği: Oyma – Kazıma

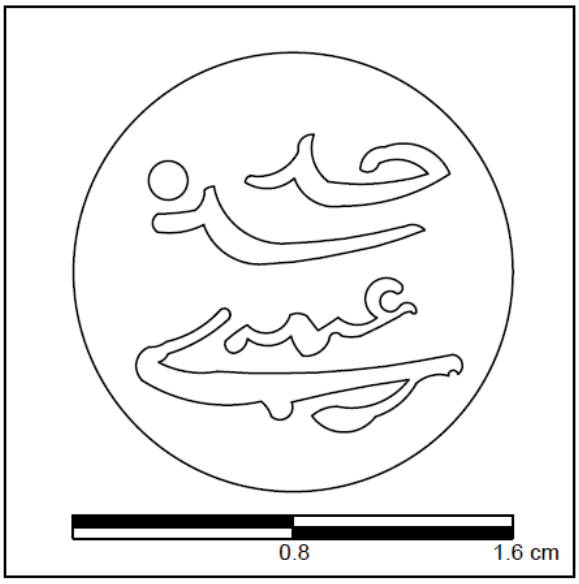
Kullanılan Yazı Türü: Ta'lik

Kullanılan Malzeme: Pirinç

Tanım: Günümüze sağlam bir vaziyette gelen mühür Osmanlı Dönemi'ne aittir. Pirinçten yapılan dairesel formlu bu mührün baskı yüzeyinde Osmanlıca **"Hüdâ-bende Abdi"** yazılıdır. Hüdâ-bende Allah kulu demektir. Baskı yüzeyi oldukça aşınmıştır ve okumak zor olmuştur. Okunamayan kısımları da vardır. Satın alma ile müze tarafından alınan mührün tutamak kısmı baskı yüzeyinde yukarı bir bilezik şeklinde ucunda ki halka ile bağlanmıştır. Sadece isim kazılı mühürün şahıs mührü olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 3.265-3.266 133 nolu Mührün Genel Görünümü ve Baskı Yüzeyi

Çizim 3.133 133 nolu Mührün Baskı Yüzeyinin Çizimi

Baskı 3.133 133 nolu Mührün Baskısı

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

4.1. Ait Oldukları Dönem

Çalışmaya dahil edilen Alanya Arkeoloji Müzesi'nde bulunan Türk İslam Dönemi mühürlerinin kronolojik sıralaması baskı yüzeylerinde yer alan tarihlere göre yapılmıştır. Mühürler 19.yüzyıl ve 20.yüzyıl olarak sınıflandırılırken, tarih ibaresi bulunmayan mühürler de mevcuttur. İncelenen 133 adet mührün baskı yüzeylerindeki tarihlere göre 75 tanesi 19.yüzyıla (kat no 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 113) aittir. 19.yy mühür örneklerine Niğde Müzesi'nde[181] (env no 3.1.66, 2.1.96, 1.1.92, 2.1.66, 2010.1, 2.9.77, 7.1.80), Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[182] (env no 1622, 75/922, 90/7, 2011/53, 2011/234, 2011/237) ve Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nun yer aldığı kitapta[183] rastlanmaktadır. 42 tanesi 20 yüzyıl (kat no 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 118) olan mühürlere yine Niğde Müzesi'nde[184] (env no 5.5.93, 5.3.93, 2.1.89, 5.6.93), Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[185] (env no 5887, 6269, 6434, 74/520, 74/1118, 75/18, 77/714, 77/729, 2011/238) ve Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda[186] rastlanılır. Mühürlerden 15 tanesi de tarihsiz olarak değerlendirilmiştir. 1 tanesinin de (kat no 1) tarihi netleştirilemediği için yüzyıl olarak belirtilememiştir. 133 adet mührü dönemsel olarak sınıflandıracak olursak 109 tanesi (kat no 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 113, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133) Osmanlı Dönemi'ne ait olup, 9 adet mühür de (kat no 109, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 118) 1923 sonrası yani Cumhuriyet Dönemi'ne aittir. Geriye kalan 15 adet mühürde (kat no 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133) tarih ibaresi

[181]Dursun, 2019a: 581,582, 590, 592, 593.
[182] Tali, 2013: 524, 529, 533, 534.
[183] Egemen Engin, 1994: 10, 11, 16, 18, 23, 24, 47, 48, 49, 51, 52, 58, 70, 71, 72, 76, 77, 97, 102, 103.
[184] Dursun, 2019a: 584, 585, 586.
[185] Tali, 2013: 524, 525, 527, 530, 531, 535.
[186] Egemen Engin, 1994: 8, 13, 14, 15, 17, 18, 23, 24, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 66.

bulunmamasına rağmen 3 tanesi yine Cumhuriyet Dönemi'ne tarihlendirilmiştir. Çünkü iki tanesi imza mühür olup (kat no 123, 126) bir tanesi de Latin harflerle (kat no 127) yazılmıştır. İncelenen mühürlerin 118 tanesinde tarih ibaresi mevcutken (kat no 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119), 15 tanesinde (kat no 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133) tarih ibaresi bulunmamaktadır.

4.2. Malzeme

Çalışma kapsamındaki 133 adet mührün malzemesinin çoğunluğu pirinç olmakla birlikte, gümüş, bronz, taş, tunç ve tam olarak cinsi tespit edilemeyen madeni bir tür bu listeyi takip etmektedir. Bu mühürlerin 100 tanesi (kat no 1, 3, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 104, 105, 107, 109, 111, 112, 114, 115, 117, 130, 131, 132, 133) pirinç malzemeden yapılmış olup bu tarz örneklere Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda[187] ve Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[188] (env no 5887, 6016, 6017, 6269, 6270, 6423, 73/675, 74/125, 74/508, 74/1113, 77/427, 84/382, 88/80, 88/84, 2011/233, 2011/234, 2011/235, 2011/236, 2011/237, 2011/238, 2011/239, 2011/240) ve Niğde Müzesi'nde[189](env no 8.6.95, 9.1.92, 2017.1, 3.1.66, 2.1.96, 1.1.92, 5.4.93, 2.61.37, 5.5.93, 5.3.93, 2.1.89, 5.6.93, 8.3.95, 5.1.82, 1.1.93, 8.4.95, 1.2.87), (env no 2011.5, 5.2.82, 2.2.89, 26.1.71, 1.3.87)[190] rastlanılmaktadır. Mühürlerin 20 tanesinde ise(kat no 2, 4, 5, 8, 9, 58, 75, 77, 84, 85, 106, 108, 110, 116, 119, 120, 121, 122, 124, 125) malzemenin cinsi tespit edilememekle birlikte müze envanter kayıtlarında yapım malzemesi kısmında madeni yazan bir maden kullanılmıştır. Maden malzeme kullanımına ise Fatma Egemen Engin'in koleksiyonunda rastlanılmıştır[191]. 9 tanesi (kat no 61, 86, 90, 101, 118, 123, 126, 127, 128) gümüşten yapılmıştır. Gümüş malzemeden yapılan mühürlere Kayseri

[187] Egemen Engin, 1994: 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 26.
[188] Tali, 2013: 524, 525, 526, 527, 529, 531, 532, 534, 535.
[189] Dursun, 2019a: 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589.
[190] Dursun, 2019b: 741, 743, 744.
[191] Egemen Engin, 1994: 8, 13.

Etnoğrafya Müzesi'nde[192] (env no 6434, 75/18, 75/20, 89/172, 90/7, 2011/53) ve Niğde Müzesi'nde[193] (env no 6.1.79, 6.1.95, 1.3.93) de yer almaktadır. Mühürlerden 1 tanesinin (kat no 129) zincir kısmı gümüşten baskı kısmı pirinçten yapılmıştır. Bu iki malzemenin birlikte kullanımına yine Niğde Müzesi'nde yer alan 2.2.90 nolu envanter numarası ile kayıtlı mühürde rastlanılmaktadır. 1 tanesi (kat no 76**)** taş malzemeden, 1 tanesi de (kat no 95) bronzdan yapılmıştır. Bronz mühür örneklerine de yine Niğde Müzesi'nde[194] (env no 2.1.66, 2010.1), (env no 2011.8, 2.4.78, 2.3.78, 6.23.73, 8.5.95) [195] ve Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[196] (env no 1596, 71/146-17, 74/124, 75/520, 74/1118, 75/115, 75/212, 75/213, 75/517, 75/518, 75/922, 76/418, 77/703, 77/710, 77/714, 77/720, 77/729, 77/732, 78/90, 89/74, 2011/54) rastlanılmıştır. 1 tanesi de (kat no 113) tunçtan yapılmıştır.

Ele alınan mühürler değerlendirildiğinde kullanılan malzeme statü belirleyici bir özelliğe sahip olmamıştır. Çünkü değerli maden kullanımı Osmanlı'da statü ve gücü simgeleyen bir öğedir. Fakat çalışma kapsamında ki mühürlerde aynı şeyi söyleyemeyiz. Çünkü söz konusu mühürler içinde en değerli olarak kullanılan malzeme gümüştür ve gümüş malzeme resmi mühürlerde kullanıldığı gibi şahıs mühürlerinde de kullanılmıştır. Ya da en çok kullanılan pirinç malzeme hem şahıs mühürlerinde hem de resmi mühürlerde kullanılmıştır. Yani çalışma kapsamındaki mühürlerde malzeme kullanımı statüyü belirleyici olmamıştır.

4.3. Form

Alanya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan ve tez konusunu oluşturan 133 adet mühür genel olarak oval formludur. Bunun yanı sıra dairesel formlu mühürler, kare, sekizgen ve dikdörtgen formlu mühürlerde yer almaktadır. Çalışma kapsamı içindeki mühürlerin 78 tanesi (kat no 1, 3, 4, 5, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 59, 61, 62, 65, 68, 74, 77, 78, 81, 86, 88, 90, 93, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 105, 111, 113, 121, 122, 123, 128, 129, 130, 131) oval formlu olup, bu tarz mühürlere Niğde Müzesi'nde[197] (env no 6.1.79, 1.3.93, 2.2.90, 2017.1), Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[198] (env no 6269) ve Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda[199] rastlanılmaktadır. 48 tanesi (kat no 6, 7, 8, 9, 10, 22,

[192] Tali, 2013: 525, 527, 528, 533.
[193] Dursun, 2019a: 576, 577, 578.
[194] Dursun, 2019b: 590, 591.
[195]Dursun, 2019a: 742, 745, 746, 747, 748.
[196] Tali, 2013: 523, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533.
[197] Dursun, 2019a: 576, 577, 578, 581.
[198] Tali, 2013: 525.
[199] Egemen Engin, 1994: 46, 47, 51, 52, 56, 58, 83, 86.

56, 57, 58, 60, 63, 64, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 87, 89, 91, 92, 94, 95, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 114, 115, 116, 117, 118, 124, 125, 127, 133) dairesel formlu olan mühür örneklerine yine Niğde Müzesi'nde[200] (env no 8.6.95, 2017.1, 5.4.93, 5.5.93, 5.3.93, 2.1.89, 5.6.93, 8.3.95, 1.1.93, 8.4.95, 1.2.87, 2.1.66, 2010.1, 4.1.93, 2.9.77), (env no 2011.5, 21.2.72, 2.2.89, 1.3.87, 2011.8, 2.4.78, 2.3.78, 6.23.73)[201], Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[202] (env no 5887, 6016, 71/146-17, 74/520, 74/1113, 74/1118, 75/517, 75/518, 75/922, 76/418, 77/427, 77/732, 78/90, 84/382, 88/80, 88/84, 89/74, 2011/53, 2011/54, 2011/233, 2011/234, 2011/235, 2011/236, 2011/237, 2011/238, 2011/239, 2011/240) ve Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu[203] ile Joseph von Hammer'in kitabında yer alan görsellerde rastlanılır[204]. Mühürlerin 3 tanesi (kat no 2, 112, 132) kareye yakın dikdörtgen formludur. Bu forma sahip mühür çeşidine Niğde Müzesi'nde[205] (env no 5.2.93) tek örnek ile rastlanılmıştır. 2 tanesi ise (kat no 119, 120) sekizgen formludur. Sık kullanılmayan bu formun benzer örnekleri Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda[206], Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[207] (env no 1622, 4363, 75/213), Niğde Müzesi'nde[208] (env no 9.1.92) ve Hammer'in kitabındaki görsellerde karşılaşılmıştır[209]. 1 tanesi (kat no 76) kare olup yine bu form örneğine Niğde Müzesi'nde (env no 5.2.82)[210], Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda karşılaşılmıştır[211]. 1 tanesi de (kat no 126) imza formludur.

Mühürlerin tutamak kısımlarını ise sabit tutamaklı mühürler ve menteşeli mühürler olarak 2 kategori altında değerlendirebiliriz. 133 adet mühürden 127 tanesi (kat no 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 128, 129, 130, 131, 132, 133) sabit tutamaklı olup 6 tanesi (kat no 77, 116, 118, 123, 126, 127) menteşelidir. Menteşeli olanlardan kat no 77 ve 116 de sadece menteşesi vardır ve tutamağı

[200] Dursun, 2019a: 579, 580, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592.
[201] Dursun, 2019b: 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747.
[202] Tali, 2013: 524, 525, 527, 529, 531, 532, 533, 534, 535.
[203] Egemen Engin, 1994: 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 27, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 56, 58, 70, 71, 72, 73, 76, 77, 84, 85, 89, 90, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103.
[204] Hammer, 1999: 26, 31, 41, 44, 52, 62, 67, 68, 86, 95.
[205] Dursun, 2019a: 594.
[206] Egemen Engin, 1994: 81, 84, 85.
[207] Tali, 2013: 524, 528.
[208] Dursun, 2019a: 579.
[209] Hammer, 1999: 62, 77, 84, 85, 94, 95, 96, 100.
[210] Dursun, 2019b: 742.
[211] Egemen Engin, 1994: 25.

yoktur. Sabit tutamaklı 127 adet mühürden ise 65 tanesi (kat no 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 59, 64, 70, 73, 74, 75, 87, 92, 95, 104, 110, 117, 119, 121, 122) yaprak formludur. 2 tanesi (kat no 1, 129) zincirli olup uçları bitkisel motiflidir. Sadece bir tanesinin (kat no 128) formu diğerlerinden çok farklı olup bitkisel bezemeli barok üsluplu bir tutamağa sahiptir ve bu tutamağa benzer bir örneğe de M. Zeki Kuşoğlu'nun kitabındaki görsellerde rastlanılmıştır[212].

4.4. Kullanım Alanları

Mühürler yukarda da belirtildiği üzere genel olarak günümüze gelinceye kadar hemen hemen her çağda gerek resmi gerekse günlük yaşamda mülkiyeti belirtmek, emniyeti ve güvenilirliği sağlamak ve onay sembolü olarak kullanılmıştır. Kullanım alanları bakımından mühürler genel olarak resmi ve şahıs mühürleri olarak ikiye ayrılır. Çalışma kapsamındaki mühürler içinde ise resmi makam mühürleri, şahıs mühürleri ve tılsım mühürleri yer almaktadır. Aynı zamanda Cumhuriyet Dönemi'ne ait imza mühürleri de vardır. Mühürlerin 65 tanesi (kat no 4, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 59, 62, 64, 69, 73, 75, 77, 84, 85, 95, 104, 106, 113, 116, 118, 127) resmi makam mührüdür ve bunların içinde 39 tanesi (kat no 8, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 20, 21, 23, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 54, 59, 64, 69, 73, 84, 85, 118) muhtar mührü olup, 18 tanesi (kat no 4, 9, 14, 16, 19, 22, 24, 28, 32, 41, 43, 44, 48, 52, 53, 55, 62, 106) imam mührüdür. Geri kalan 8 tanesi de (kat no 58, 75, 77, 95, 104, 113, 116, 127) şeriat mahkemesine, vergi memuruna, Osmanlı donanmasına, piyade tahsildarına, kumandanlığa, Rum kurumuna, Alanya Ticaret ve Sanayi Odası'na, serbest cumhuriyet fırkasına ait diğer resmi makam mühürleri olarak adlandıracağımız mühürlerdir. Genel olarak bizim de kaynaklarda karşılaştığımız resmi mühürler mevcuttur. İlk olarak bunlar Niğde Müzesi'nde[213] (env no3.1.66, 2.61.37, 2.1.89, 8.3.95, 2.1.66, 2.9.77), (env no 2.2.89, 2.4.78, 2.3.78, 6.23.73, 8.5.95)[214], Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[215] (env no 5887, 6016, 6017, 6269, 74/124, 74/1118, 75/517, 75/518, 75/922, 77/703, 77/710, 77/714, 77/715, 77/720, 77/726, 77/729, 77/732), Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda[216] ve Hammer'in[217]

[212] Kuşoğlu, 2009: 32.
[213] Dursun, 2019a: 581, 583, 585, 586, 590, 591.
[214] Dursun, 2019b: 743, 746, 747, 748.
[215] Tali, 2013: 524, 525, 526, 527, 529, 530, 531.
[216] Egemen Engin, 1994: 18, 24, 48, 65, 66, 75, 95, 96, 97, 98, 103.
[217] Hammer, 1999: 26, 28, 31, 44, 45, 61.

kitabında karşımıza çıkmaktadır. Şahıs mühürler ise 62 adettir (kat no 1, 3, 5, 6, 7, 10, 56, 57, 60, 61, 63, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 74, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 114, 115, 117, 119, 120, 121, 122, 129, 130, 131, 132, 133). Şahıs mühür örneklerine yine Niğde Müzesi'nde[218] (env no 6.1.79, 6.1.95, 1.3.93, 2.2.90, 8.6.95, 2017.1, 2.1.96, 1.1.92, 5.4.93, 5.5.93, 5.3.93, 5.6.93, 5.1.82, 2010.1, 3.1.76, 7.1.80, 5.1.93, 5.2.93), (env no 2011.5, 5.2.82, 21.2.72, 26.1.71, 1.3.87, 2011.8)[219], Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[220] (env no 1595, 1596, 1622, 4363, 6423, 6434, 72/86-1, 73/675, 74/125, 74/520, 75/18, 75/20, 75/115, 75/212, 75/213, 75/413, 75/424, 77/427, 77/506, 87/477, 89/172, 90/7, 90/3055, 2011/53, 2011/54, 2011/233, 2011/234, 2011/235, 2011/236, 2011/237, 2011/238, 2011/239, 2011/240), Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda[221] ve Hammer'in kitabında[222] rastlamak mümkündür. 133 adet mühürden sadece 3 tanesi (kat no 2, 124, 125) tılsım mühürdür. Tılsım mühürlerine Niğde Müzesi'nde[223] (env no 9.1.92, 1.1.93, 8.4.95, 1.2.87, 4.1.93), Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[224] (env no 6270,74/1113, 78/90, 84/382, 88/80, 89/74) ve F.Egemen Engin'in koleksiyonunda rastlanılmıştır[225]. 3 tane de (kat no 123, 126, 128) imza mührü yer almaktadır. İmza mühür örnekleriyle de Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda[226] karşılaşılmaktadır.

4.5. Süsleme Özellikleri

Mühürler üzerinde süsleme öğesi olarak genellikle bitkisel ve geometrik motifler kullanılmıştır. Çok nadir olacak şekilde hayvansal figürlere de yer verilen örnekler mevcuttur. Bazı mühürlerde ise süslemeye gerek kalmayacak şekilde kazınan hat sanatı ile baskı yüzeyi süslenmiştir. Çünkü küçük yüzeylerde bu sanatı ortaya çıkarmak oldukça zordur. Buna rağmen yine de süslemeden geri kalmayan bir sanattır. Çalışma kapsamındaki mühürlerde ise basit süsleme özellikleri, basit bitkisel öğeler görülmektedir. 133 adet mühürden 60 tanesinde süsleme öğesine rastlanılmazken, 54 adet mühürde bitkisel motif karşımıza çıkmaktadır. 19 adet mühürde ise geometrik diyebileceğimiz motifler yer almaktadır. Genel olarak bitkisel motif diye tabir ettiğimiz öğeler büyüklü küçüklü yaprak motifleridir. Geometrik öğeler ise köşelere yerleştirilen yıldız motifleri, çentik ya da çiziklerdir. Ama bazı mühürlerde görülen

[218] Dursun, 2019a: 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 586, 587, 590, 592, 593, 594.
[219] Dursun, 2019b: 741, 742, 744, 745.
[220] Tali, 2013: 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 532, 533, 534, 535.
[221] Egemen Engin, 1994: 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 23, 26, 46, 47, 51, 52, 70, 71, 72, 73, 77, 78.
[222] Hammer, 1999: 17.
[223] Dursun, 2019a: 579, 587, 588, 589, 591.
[224] Tali, 2013: 525, 527, 531, 532.
[225]. Egemen Engin, 1994: 65, 69, 89, 90, 91.
[226] Egemen Engin, 1994: 92, 93, 94.

kıvrık dallar estetik bir görünüme sahiptir. Tabi ki bunların arasında hiçbir süsleme öğesine yer verilmeyen örnekler de mevcuttur.

133 adet mührün 60 tanesinde (kat no 3, 4, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 46, 47, 51, 55, 57, 58, 72, 73, 80, 82, 84, 85, 86, 91, 94, 95, 101, 105, 112, 113, 114, 115, 118, 121, 123, 125, 126, 130, 131, 132, 133) süsleme yoktur. Bunların içinde sadece kat no 125 tılsım mühür olduğu için vefklidir. Kaynaklarda karşımıza çıkan çoğu mühürde de süsleme yoktur. Örneğin Niğde Müzesi'nde[227] yer alan bazı mühürlerde (env no 6.1.79, 6.1.95, 8.6.95, 2017.1, 1.1.92, 5.4.93, 2.61.37, 5.5.93, 5.3.93, 2.1.89, 5.6.93, 8.3.95, 2.1.66, 4.1.93, 7.1.80, 5.1.93, 5.2.93), (env no 21.2.72, 26.1.71, 1.3.87, 2011.8)[228], Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[229] yer alan bazı mühürlerde (env no 1622, 5887, 6017, 6423, 6434, 74/520, 75/115, 75/212, 75/517, 75/922, 76/418, 77/427, 77/710, 77/714, 77/715, 77/720, 77/726, 77/729, 78/90, 2011/234, 2011/235), Fatma Egemen Engin'in[230] ve Hammer'in[231] kitaplarında görülmektedir.

4.5.1. Bitkisel Motifler

133 adet mührün 47 tanesinde (kat no 6, 7, 9, 10, 14, 22, 24, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 56, 59, 60, 62, 63, 64, 66, 67, 69, 70, 71, 74, 75, 79, 81, 83, 89, 92, 93, 99, 103, 106, 107, 108, 109, 110, 117, 122) küçüklü büyüklü basit yaprak ve dal motifleri yer almaktadır. Bunların içinde de kat no 89 da ekstradan nokta motifleri yer alır. Bu yaprak motifleri oldukça basit olarak kazınmıştır. Bu mühürlerden 7 tanesi (kat no 65, 78, 88, 90, 98, 100,111) hiç boş yer kalmayacak şekilde kıvrık dallarla bezelidir. Bitkisel bezemeli mühürlere örnekler vermek gerekirse Niğde Müzesi'nde yer alan mühürler[232] (env no 2.2.90, 9.1.92, 5.1.82, 3.1.76), (env no 2011.5)[233], Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde yer alan mühürler[234] (env no 1595, 4363, 71/146-17, 72/86-1, 74/124, 74/1118, 75/18, 75/20, 75/213, 75/413, 77/506, 77/703, 77/732, 87/477, 90/7, 2011/53, 2011/54, 2011/233, 2011/236, 2011/237, 2011/238, 2011/239, 2011/240), Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda yer alan mühürler[235] ve

[227] Dursun, 2019a: 576, 577, 579, 580, 582, 583, 584, 585, 586, 590, 591, 593, 594.
[228] Dursun, 2019b: 742, 744, 745.
[229] Tali, 2013: 524, 525, 527, 528, 529, 530, 531, 534.
[230] Egemen Engin, 1994: 8, 9, 10, 13, 14, 17, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 57, 58, 70, 71, 72, 73, 76, 77, 78, 84, 85, 86, 98, 99, 100, 101, 102, 103.
[231] Hammer, 1999: 17, 46, 61, 62, 77, 81, 84.
[232] Dursun, 2019a: 578, 579, 587, 592.
[233] Dursun, 2019b: 741.
[234] Tali, 2013: 523, 524, 525, 526, 527, 528, 530, 531, 532, 533, 534, 535.
[235] Egemen Engin, 1994: 7, 11, 12, 15, 16, 18, 19, 20, 27, 50, 56, 66, 75, 80, 81, 82, 83, 89, 95, 96, 97.

Hammer'in kitabında yer alan mühürler şeklinde söyleyebiliriz[236]. Bitkisel motifler içinde küçük yapraklar, kıvrık dallar, noktalı çiçekler ve gülçeler yer almaktadır.

4.5.2. Geometrik Motifler

İncelenen mühürlerin 10 tanesinde (kat no 1, 5, 68, 87, 96, 97, 102, 119, 120, 129) çizik ya da çentik diye adlandırılan basit motifler yer almaktadır. Bu kategorinin içinde kat no 96 da nokta motifi de yer alırken, kat no 102 de yaprak motiflerine de yer verilmiştir. Ayrıca kat no 1 de baskı yüzeyinde kılıç olarak yorumlanan bir motif yer almaktadır. Bu kılıç motifinin kullanıldığı benzer mühür örneklerine Hammer'in kitabında rastlamaktayız[237]. 3 tanesinde (kat no 2, 61, 76) yıldız motifi vardır. Kimisinde köşelerde yer alırken kimisinde ortalarda kullanılmıştır. Yıldız motifinin yer aldığı diğer mühürlere ise Niğde Müzesi'nde[238] (env no 3.1.66), Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde [239] (env no 1596, 71/146-17, 88/80) rastlanılmıştır. Kat no 124'te tılsım mühür olup ortasında bir Davut yıldızı motifinin içerisine yazılar yerleştirilmiştir. Tılsım mühür olup Davut yıldızı motifinin kullanıldığı mühürlere de kaynaklarda oldukça sık rastlanılmıştır. Örnek vermek gerekirse Niğde Müzesi'nde yer alan 8.4.95 envanter numaralı mühür[240], Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde yer alan 74/125 envanter numaralı mühür ile 89/74 numaralı mühür[241], Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda yer alan mühür[242] diyebiliriz.

Değerlendirilen mühürler içinde ayrıca saadet düğümü motifi de kullanılmıştır. Saadet düğümü Anadolu'da Antik dönemden beri kullanılan geometrik motiflerden bir tanesidir. Birbiri içinden geçen iki ilmeğin oluşturduğu düğüm, birliğin yarattığı gücü, saadet ve mutluluğu ifade eden eski ve yaygın bir simgedir[243]. 133 adet mührün 41 tanesinde (kat no11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 54, 55) saadet düğümü motifi kullanılmıştır. Saadet düğümü motifine de yine Niğde Müzesi'nde 1.3.93 nolu envanter numarasına sahip mühürde görülmektedir[244]. Ayrıca Fatma Egemen Engin[245] ile Hammer'in[246] kitaplarında yer alan görsellerde de karşımıza çıkar.

---

[236] Hammer, 1999: 26, 28, 31, 37, 41, 42, 44, 45, 47, 48, 50, 52, 61, 62, 63, 64, 82, 85, 86, 92, 100.
[237] Hammer, 1999: 67, 68.
[238] Dursun, 2019a: 581.
[239] Tali,2013: 523, 525, 532.
[240] Dursun, 2019a: 588.
[241] Tali, 2013: 526, 532.
[242] Egemen Engin, 1994:69.
[243] Dursun, 2019a: 598.
[244] Dursun, 2019b: 577.
[245] Egemen Engin, 1994: 20.
[246] Hammer, 1999: 65.

Kat no 99'un baskı yüzeyinde yüz silüeti bulunmakta ve bu süsleme tek bir mühürde yer almaktadır. Silüetin üst kısımlarında yine yaprak motifleri yer almaktadır. Yazısız olan kat no 128 de ise sadece ok ve yay sembolü yer almaktadır. Mühürlerin çerçevesi genel olarak sade olup sadece 2 tanesinde (kat no 10, 77) çizikler ve zincir ile çerçeve oluşturulmuştur.

4.5.3. Arma

Mühürlerin 2 tanesinde (kat no 104, 127) baskı yüzeylerinin yıpranmış olmasından ötürü süslemenin varlığı ya da yokluğu belli olmamaktadır. Sadece kat no 127 de ortada ay yıldız motifi yer almaktadır. Baskı yüzeyinde ay yıldız motifi olan diğer mühürler ise kat no 77 ve 116'dır. Mühürlerde ay yıldız kullanımı genellikle mührün göbeğinde olacak şekilde tasarlanmıştır. Karşımıza çıkan örneklerden bu sonuç ortaya çıkmıştır. Ay yıldız motifinin görüldüğü mühürler Niğde Müzesi'nde[247](env no 2.2.89, 2.4.78, 2.3.78, 6.23.73, 8.5.95), Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde [248] (env no 6016, 75/518), Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda[249] karşımıza çıkar.

4.6. Yazı Türü

Osmanlı mühürcülüğünde genel olarak rik'a, ta'lik, sülüs ve divani yazı çeşitleri kullanılmıştır[250]. Çalışma kapsamındaki 133 adet mühürde ise çoğunluk olarak talik yazı kullanılmıştır. Daha az olarak ise nesih ve sülüs görülmektedir. 133 adet mühürün 113 tanesi (kat no 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 115, 118, 120, 121, 122, 129, 130, 131, 132, 133) ta'lik hat ile yazılmıştır. Ta'lik yazı türüne Niğde Müzesi'nde bulunan mühürlerde[251] (env no 6.1.79, 2.1.66, 3.1.76), Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde bulunan mühürlerde[252] (env no 1595, 1596, 1622, 4363, 6270, 6423, 6434, 71/146-17, 72/86-1, 74/125, 74/508, 74/1113, 75/18, 75/20, 75/413, 75/424, 77/506, 77/703, 77/710, 77/714, 77/715, 77/720, 77/726, 77/729, 77/732, 78/90, 84/382, 87/477, 88/80, 89/74, 89/172, 90/7, 90/3055, 2011/53, 2011/234, 2011/235, 2011/236, 2011/237, 2011/239, 2011/240) ve Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda[253]

[247] Dursun, 2019b: 743, 746, 747, 748.
[248]Tali, 2013: 524, 529.
[249] Egemen Engin, 1994: 65.
[250] Ölçer, 1997: 1317.
[251] Dursun, 2019a: 576, 590, 592.
[252] Tali, 2013: 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535.
[253] Egemen Engin, 1994: 47, 52, 66, 70, 80, 81, 82, 83.

yer alan mühürlerde rastlanılmıştır. 10 tanesi (kat no 2, 67, 75, 84, 85, 92, 114, 119, 124, 125) nesih, 3 tanesi de (kat no 95, 104, 127) sülüs yazılmıştır. Sülüs yazı çeşidi ile yazılmış mühürlerde oldukça fazladır ve örnekleriyle yine Niğde Müzesi'nde[254] (env no 2.9.77, 5.1.93, 5.2.93), (env no 2011.5, 2.7.78, 2.3.78, 6.23.73, 8.5.95)[255], Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde[256] (env no 5887, 6016, 6017, 6269, 73/675, 74/124, 74/118, 75/517, 75/518, 75/922, 76/418, 2011/238) ve Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda karşılaşılmıştır[257]. 3 tanesi de (kat no 116, 117, 126) Latin harflerle yazılıdır. Bu tarz mühürlere ise Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda rastlamak mümkündür[258]. 2 tanesi (kat no 123, 128) yazısız, bir tanesi imza, diğeri ise yay ve ok insiyalidir. 2 tanesinde ise iki çeşit yazı kullanılmıştır. Bunlardan ilkinde (kat no 77) sülüs, nesih ve ta'lik birlikte kullanılmıştır. Bu mühre örnek olarak da yine Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde yer alan 75/115 envanter numarasına sahip mühür[259] ile Fatma Egemen Engin'in Koleksiyonu'nda yer alan bir mührü söylenebilir[260]. Bu mühürlerde de 2 çeşit yazı aynı anda kullanılmıştır. Bu yazılar ise ta'lik ve sülüstür. Diğerinde ise (kat no 113) Yunan alfabesi ve nesih yazı birlikte kullanılmıştır. Sadece Rumca olarak kazınan başka bir mühür örneği ise Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde karşımıza çıkar (env no 74/520)[261].

4.7. Ait Oldukları Yöre

Ait oldukları yöre bakımından değerlendirme kapsamına 133 adet mühürden 65 tanesini almak gerekti çünkü bu 65 adet mühürde yer adı geçmektedir. Bunlar; (kat no 4, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 59, 62, 64, 69, 73, 75, 77, 84, 85, 95, 104, 106, 113, 116, 118, 127). Geriye kalan 68 adet mühür ise (kat no 1, 2, 3, 5, 6, 7, 10, 56, 57, 60, 61, 63, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 74, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 114, 115, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133) şahıs mührü ve yer belirtilmeyen mühürlerdir. Mühürler üzerinde yer alan ve mühürlerin hangi köy ya da ilçeye ait olduğunu belirten isimler genel olarak İç Anadolu bölgesine aittir. Ayrıca Akdeniz Bölgesi'ne ait Alanya ibaresinin geçtiği mühürler de yer almaktadır. İç Anadolu bölgesine ait yer adlarının olduğu mühürler dışında bir iki tane de Ege bölgesine ait

[254] Dursun, 2019a: 592, 593, 594.
[255] Dursun, 2019b: 741, 746, 747, 748.
[256] Tali, 2013: 524, 525, 526, 527, 529, 535.
[257] Egemen Engin, 1994: 8, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 70, 75, 76, 77, 81, 82.
[258] Egemen Engin, 1994: 92, 93, 94.
[259]Tali, 2013: 528.
[260] Egemen Engin, 1994: 76.
[261] Tali, 2013: 527.

yer adlarının bulunduğu mühürler de mevcuttur. İlk olarak Antalya'nın ilçelerine ait ibarelerin yer aldıklarından bahsetmek gerekirse 12 adet mühür (kat no 4, 8, 9, 32, 34, 75, 77, 85, 95, 113, 116, 127) vardır. Bu mühürlerden 10 tanesinde (kat no 4, 9, 32, 34, 75, 77, 85, 113, 116, 127) Antalya'nın Alanya ilçesine ait ibareler yer alırken, bir tanesinde de (kat no 95) Antalya merkeze ait bir ibare yer almaktadır, bir tanesinde de (kat no 8) Antalya'nın Serik ilçesine ait yer ismi vardır. Yine Akdeniz Bölgesi'ne ait Isparta İli'nin Gelendost ilçesine (kat no 22) ait bir mühür yer almaktadır. Sayı sıralamasına göre devam edecek olursak Nevşehir iline ait ilçe isimlerinin yer aldığı 26 adet mühür (kat no 12, 14, 15, 16, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 33, 40, 41, 42, 44, 45, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55) vardır. Bunlardan 11 tanesinde (kat no 12, 16, 20, 24, 29, 33, 42, 44, 45, 48, 50) Avanos İlçesi'nde yer alan köy ve mahalle isimleri geçerken, 7 tanesinde (kat no 15, 19, 26, 27, 41, 53, 55) Kozaklı İlçesi'nin adı geçer. 3 tanesinde (kat no 40, 49, 52) Hacıbektaş İlçesi'nin köy ve mahalle isimlerinin yanında, 3 tanesinde de (kat no 14, 25, 51) Merkez İlçesi'ne ait yer isimleri görülür. Mühürlerin üzerinde yer alan isimlerden 2 tanesi de (kat no 23, 30) Gülşehir İlçesi'ne ait yer isimleridir. Sıralamayı devam edecek olursak Kayseri'ye ait 4 adet mühür (kat no 11, 17, 22, 37) yer alır. Bunlardan 2 tanesi (kat no 11, 17) Sarız İlçesi'ne aittir. Bir tanesi (kat no 22) Merkez İlçesi'ne aitken bir taneside (kat no 37) Sarıoğlan İlçesi'ne aittir. İç Anadolu Bölgesi'yle devam edersek Karaman'ın Merkez İlçesi'ne ait 2 adet mühür yer alır (kat no 58, 84). Açıklama da bahsettiğim üzere incelenen mühürler içinde Ege Bölgesi'nde Manisa'ya ait 2 adet mühür (kat no 73, 106) yer alır. Bunlardan bir tanesi (kat no 73) Kula İlçesi'ne aitken diğeri de (kat no 106) Şehzadeler İlçesi'ne aittir. İç Anadolu Bölgesi'ne geri dönecek olursak Kırıkkale Keskin İlçesi'ne ait bir tane (kat no 18), bir tane Kırşehir'in Çiçekdağı İlçesi'ne ait (kat no 21), bir tane Yozgat'ın Şefaatli İlçesi'ne ait (kat no 38), bir tane Konya Merkez İlçesi'ne ait (kat no 69) mühür yer alır. Bir tane de Karadeniz Bölgesine ait bir mühür(kat no 59) yer almaktadır. Karadeniz bölgesinde Çorum'un Merkez İlçesi'ne aittir. Mühürlerden bir tanesi de (kat no 104) Haleb'e ait bir mühürdür. Ayrıca hangi bölgeye ait olduğu netleştiremeyen 6 adet (kat no 28, 31, 35, 36, 47, 62) mühür vardır. Baskı yüzeylerinde yazılı yer isimlerinden yola çıkarak bunlardan 3 tanesi (kat no 35, 47, 62) Nevşehir'e bağlı Hacıbektaş İlçesi'ne de ait olabilir, Isparta'nın Merkez İlçesi'ne de ait olabilir. 2 tanesi (kat no 28, 31) Sivas'ın Gürün İlçesi'ne de bağlı olabilir, Isparta'nın Atabey İlçesi'ne de bağlı olabilir. Bir tanesi de (kat no 36) Kayseri'nin Bünyan İlçesi'ne bağlı olabilecekken Niğde'nin Merkez İlçesi'ne bağlı olma ihtimali de vardır. Mühürler üzerinde yer ismi bulunmasına rağmen 65 adet mühür içinden 6 tanesinin (kat no 13, 39, 43, 46, 54, 64) tam olarak hangi şehre ait oldukları bulunamamıştır. Değerlendirilen ve bölgelerini belirlediğimiz diğer mühürler ile yazı çeşitleri, hakkak imzası,

form ve şekilleri gibi özelliklerden ötürü benzerliklere sahip olmasından dolayı yine bu 6 adet mührü de bu bölgelere ait olduğu yorumunu yapabiliriz.

SONUÇ

Çalışmaya dahil edilen 133 adet Türk İslam dönemi mühürleri Alanya Arkeoloji Müzesi'nin depo bölümünde yer almaktadır. 101 tanesi müsadere usulü ile, 25 tanesi satın alma yoluyla, 2 tanesi emanet memurluğundan, 1 tanesi bağış yoluyla, 1 tanesi buluntu olarak müzeye getirilmiştir. 2 tanesinin ise müzeye nasıl geldiği bilinmemektedir.

Yapılan değerlendirme sonucunda mühürlerin 19.yüzyıl, 20.yüzyıl ve 1923 sonrasını kapsadığı görülmüştür. Mühürlerin çoğunluğunda pirinç malzeme kullanıldığı devamında gümüş, bronz, taş, tunç kullanıldığı ve tam olarak da malzemesi tespit edilemeyenlerinde envanter defterlerinde madeni olarak kaydedildiği görülmüştür. Malzeme kullanımının ise herhangi bir statüye bağlı olmadığı şahıs mühürlerinin de değerli madenlere kazındığı görülmektedir. Aynı şekilde resmi makam mühürleri de pirinç malzemeye olduğu gibi gümüş malzemeye de kazınmıştır.

133 adet mührün çoğunluğu oval formludur. Yuvarlak formlu mühürler gibi kare ve sekizgen formlu mühürler de yer almaktadır. Farklı olarak sadece şahsın imzasının formunu alan mühür de mevcuttur. Mühürlerin bazıları ölçüleri sayesinde oval olduğu anlaşılmıştır. Çünkü görüntü olarak yuvarlağa yakın formludurlar.

Çalışma kapsamındaki mühürlerin baskı yüzeylerinde yer alan Osmanlı Türkçesi yazıların çözümlenmesi ile de hem mühürlerin ait oldukları bölgeler hem de ait oldukları kurum ya da kişiler tespit edilmiştir. Bölge olarak ait oldukları tespit edilemeyen mühürler olsa da çoğunluğunun İç Anadolu bölgesine ait olduğu anlaşılmıştır. Alanya'ya ait mühürlerde vardır. Resmi makam mühürlerinin yanı sıra şahıs mühürleri, tılsım mühürleri ve imza mühürleri de yer almaktadır. Resmi makam mühürleri içerisinde muhtar mühürleri ve imam mühürleri bulunmaktadır. Şahıs mühürleri içinde de kadın mühürlerine de yer verilmiştir.

Çalışılan mühürler üzerinde kullanılan yazı genel olarak ta'lik, nesih, sülüs ve Türkçedir. Ayrıca Osmanlıca olarak iki çeşit yazının kullanıldığı mühürlerde mevcuttur. Bir tane de Osmanlıca ve Rumca karışık yazı bulunan bir mühürde mevcuttur. 2 tane mühürde de yazı yerine imza baskısı kazınmıştır.

Mühürler üzerinde süsleme olarak kullanılan yaprak motifleridir. Basit ve stilize edilmiş yaprak, çiçek, gülçe motifleri kullanılmıştır. Bunlar dışında geometrik motiflere de yer verilen mühürlerde yıldız, ay-yıldız, çizikler ve çentikler kullanılmıştır. Resmi mühürlerde ise saadet düğümü motifine yer verilmiştir. Saadet düğümünün kullanıldığı mühürler aynı hakkaka ait mühürlerdir. Mühürlerin sadece bir tanesinde ise yüz silüeti bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Acar, Ş.(1996). " Mühürcülük Sanatı ve Mühürcüler". *Antik Dekor*, (37): 94-100.

Akpınar, D. ve Nizamoğlu, A. (2018). " XIX.yy Sonu İle XX.yy Başlarında Kırşehir'in İdari Taksimatı ve İktisadi Yapısı". *Tarih Okulu Dergisi*, (XXXIV): 493-528.

Albayraktar, A. (1998). " Baskı Resmin İlk Örneği Mühürlere Plastik Bir Yaklaşım". *Dergi Park*, (4): 22-28.

Alparslan, B. (1995). *M.Ö. 3000- M.Ö. II. Binde Anadolu'da Bulunan Mühür ve Mühür Baskıları Üzerine Karışık Varlıklar*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Antalya Valiliği. (2012). Dünden Bugüne Antalya. Antalya.

Basmaz, G. (2011). *M.Ö.3000-M.Ö.500 Yılları Arasında Anadolu Uygarlıklarında Kullanılan Mühürler ve Seramiğin Mühürlerdeki Yeri*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Berk, S. (1996). "Osmanlı Tılsım Mühürleri". *Büyü ve Sanat*. (29): 22-31.

Demirelli, T. (2007). *Kula'da Kırsal Yerleşmeler ve Eğitimin Dağılımı*. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Dinçer, N. (1943). " Anadolu Damga Mühürleri". *A.Ü.D.T.C Fakültesi Dergisi*, 2 (1): 73-81.

Dinçol, A.M. (1997). " Hitit Mühürcülüğü". *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*. Yem Yayınları, İstanbul, 2, 1316-1317.

Dursun, N. (2019)a. " Niğde Müzesi'nde ki Osmanlı Dönemi Mühürleri". *History Studies*, 11(2): 573-600.

Dursun, N. (2019)b. "Niğde Müzesi'ndeki Cumhuriyet Dönemi Mühürleri" O, Kunduracı, A, Yavuzyılmaz (Ed), *Sanat Tarihi Yazıları - Yaşar Erdemir'e Armağan*. Literatürk Academia, İstanbul, 737-753.

Egemen Engin, F.(1994). *Mühür ve Mühürcülük Sanatımız (Üzerine Derlemeler)*. Arıtan Yayınevi, İstanbul.

Erkanal, A. (1997). "Mühür". *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*. Yem Yayınları, İstanbul, 2, 1314-1316.

Erkanal, A. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü. (1985). III. Araştırma Sonuçları Toplantısı. Ankara.

Gökbilgin, T. (1992). *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*. Enderun Kitabevi, İstanbul.

Güney, A. (2014). *Anadolu'da Başlangıcından M.Ö. I. Binin Sonuna Kadar Hayvan Biçimli Damga Mühürler*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Hammer, J. (1999). *Osmanlı Mühürleri*. (Çev. Ü. Öztürk), Pera Yayıncılık, İstanbul.

Hür, A. (1994). " Mühürcülük". *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 6, 16-17.

İşbilir Aydın, B. (2007). *Kimlik Betimleyici Tasarımlar: Mühürler*. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Kaçmaz Levent, E. (2006). *Diyarbakır Arkeoloji Müzesi'nde Yer Alan Bir Grup Urartu Damga Mührü*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Koçak, G. (1996). *Sümer Silindir Mühür Resimleri*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Konya Vilayet Salnamesi. (1322). s.167.

Köroğlu, G. Ve Perk, H. (2010). " Haluk Perk Müze ve Koleksiyonu'nda ki Örneklerle Orta Bizans Döneminden Ekmek Mühürleri", I. Uluslararası Sevgi Gönül Bizans Araştırmaları Sempozyumu: Bildiriler, (Editörler: A. Ödekan – E. Akyürek – N. Necipoğlu), Vehbi Koç Vakfı, İstanbul, 2010: 529-544.

Köymen, M. A. (1970). *Alp Arslan Zamanı Selçuklu Askeri Teşkilatı*. Yenişehir Kitabevi, Ankara.

Kuşoğlu, Z. (1994)a. "Mühürcülük-Osmanlı Dönemi". *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 6, 17.

Kuşoğlu, Z. (1994)b. *Dünkü Sanatımız Kültürümüz*. Ötüken Neşriyat A. Ş., İstanbul.

Kuşoğlu, Z. (2009). *Tarihin Görgü Şahitleri Osmanlı Mühürleri*. Fors Ajans, İstanbul.

Kütükoğlu, M. (2006). " Osmanlı'da Mühür." *TDV İslam Ansiklopedisi*. TDV Yayınları, İstanbul, 31, 530-531.

Kütükoğlu, M. (1994). *Osmanlı Belgelerinin Dili*. Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı Yayınları, İstanbul.

Oruç, Z. (2017). " Selçuklularda Bir Hakimiyet Alameti Olan Mühür-Yüzük ve Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (54): 340-349.

Ölçer, C. (1997). " Osmanlı Mühürcülüğü". *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*. Yem Yayınları, İstanbul, 2, 1317-1318.

Özbilgen, E. (1987). " Osmanlı Kültüründe Mühür ve Mühürcülük Sanatı". *Antika*, 31: 6-19.

Özkan, S.H. (2012). "XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Alaiye Sancağının İdari Yapısı ve Nüfus Durumu", *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 5(3): 169-182.

Özgüç, N. (1977). " Acemhöyük Saraylarında Bulunmuş Olan Mühür Baskıları". *Belleten*, XLI (162): 357-381.

Perk, H. (2005). *Tulıya I*. Haluk Perk Müzesi Yayınları, İstanbul.

Perk, H. ve Berk, S. (2001). "Mühür ve Mühür Sanatı". *Art Decor*, (100): 134-142.

Rado, Ş. (1986). "Mühürler ve Kazıcılar". *Türkiyemiz*, (50): 1-4.

Strabon, (2000). *Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika: XII-XIII-XIV)*. (A. Pekman), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Tali, Ş. (2013). " Kayseri Etnoğrafya Müzesi'nde Bulunan Osmanlı Dönemi Mühürleri Üzerine Bir Değerlendirme, 6(27): 520-545.

Taş, N. F. ve Bozkurt, N. (2006). " Mühür". *TDV İslam Ansiklopedisi*. TDV Yayınları, İstanbul, 31, 528-530.

Taşkesenlioğlu, Y. (2017). " Osmanlı Diplomatiğinde Mühür ve Bir Vaka Olarak Sahte Mühür Kullanımı". *History Studies*, 9(4): 183-202.

Tunç, S. ve Yeniterzi, E. (2013). " Osmanlı Mühür Sanatı ve Klasik Türk Şiirinde Mühür". *Turkısh Studies*, 8(1): 2633-2650.

Uzunçarşılı, İ. H. (1995). " Osmanlı Devleti Zamanında Kullanılmış Olan Bazı Mühürler Hakkında Bir Tetkik". *Belleten*, IV(16): 495-544.

Ülker, M. (1986). " Mühürler". *Antika*, (18): 6-9.

Yaşar Keskin, F. (2013). *Bir Osmanlı Adasında Toplum ve Ekonomi (XVI. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Sakız)*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

İnternet Kaynakları

http://ozkonak.com/2016/10/18/ozkonak-kasabasinin-tarihi/. (erişim tarihi 23.05.2019)

http://www.kayserikultur.gov.tr/TR-62457/hacilar.html. (erişim tarihi 23.05.2019)

http://www.kozakli.gov.tr/ilçemiz. (erişim tarihi 23.05.2019)

http://halakaliyol.de.tl/Koe.y.ue.m.ue.z.htm. (erişim tarihi 23.05.2019)

http://volkan.com.tr/volmagazine/larendeden-bugune-turk-dilinin-baskenti-karaman/. (erişim tarihi 23.05.2019)

http://www.alanya.bel.tr/5/399/Tarihçe. (erişim tarihi 23.05.2019)

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI	Eda Saka
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Bayburt Anadolu Lisesi
Lisans Diploması	Sanat Tarihi
Yabancı Dil	İngilizce
İŞ DENEYİMİ	
E-Posta	eda_1992_69@hotmail.com